

ବୀର ଶ୍ରଦ୍ଧା

ସାରସ୍ୱତୀ ଭଣ୍ଡାର

ବା

ଚେଙ୍ଗୁନ-ରହସ୍ୟ

ଲେଖକ—ସୌବନ ପାତ୍ର

ସାବିତ୍ରୀ ଶେଷ, କବିକା.

ମୂଲ୍ୟ—ଆଠଅଣା

ପ୍ରକାଶକ
ସାବିତ୍ରୀ ଶେଷ
କବିକା

ଆନନ୍ଦଲହରୀ ଉପନ୍ୟାସମାଳା

ଆଉ ଡେଇଁ ନାହିଁ—ଆଉ ଡେଇଁ ନାହିଁ !

ଆଜିଠାରୁ ଓଡ଼ିଶାର ସାହିତ୍ୟ ଜଗତରେ ରୁମୁଲ ବିପ୍ଳବର ସୃଷ୍ଟି ହେଲା ।

ଆଜିଯାଏ ଓଡ଼ିଆ ଯୁବକ ଯାହା କଲ୍ଲିନା କରୁଥିଲା,

ଓଡ଼ିଶାର ବାଳକ ବାଳିକା ଦିନ ରାତି ଯାହା

ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖୁଥିଲେ, ଏତେକିନ୍ତ ପରେ

ସେହି କଲ୍ଲିନା କାର୍ଯ୍ୟରେ

ପରିଣତ ହେଲା !!!

ଓଡ଼ିଶାର ଯୁବକ ଯୁବିକା ହୃଦୟରେ

ଆଜିର ଅମୃତକ୍ଷର ଢାଳିବା ପାଇଁ,

ସରଳମତି ବାଳକବାଳିକାଙ୍କ ମଧୁମୟ ଜୀବନକୁ

ହରସ ସୁନ୍ଦର ବଳଶାଳୀ କରି ଗଢିବା ପାଇଁ,

ଗଳ୍ପକବିତା ପଲ୍ଲୀକର୍ମ, ସ୍ବଳିତସୌକନ୍ଦ ସୃଜନଶାଳୀ

ରଚୟିତ୍ର ମାୟାସୁସାରେ ପୂର୍ବର ନବଜୀବନ ଦେବାପାଇଁ

ଆଜି ଏହି

ଆନନ୍ଦଲହରୀ—ଉପନ୍ୟାସମାଳାର ପ୍ରକାଶ । !!!

ନିୟମାବଳୀ

- ୧ । ଚଳିତ ବର୍ଷରେ ୭ ଶ୍ରୀ ଉପନ୍ୟାସ ପ୍ରକାଶିତ ହେବ ।
- ୨ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଉପନ୍ୟାସର ଆକାର ୧୨୦ ପୃଷ୍ଠାରୁ ୧୫୦ ପୃଷ୍ଠା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହେବ ।
- ୩ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଉପନ୍ୟାସର ଦୁଇପ୍ରକାର ସଂସ୍କରଣ ପ୍ରକାଶିତ ହେବ—
 ଉତ୍କଳୀୟ ସଂସ୍କରଣ ଓ ସୁଲଭ ସଂସ୍କରଣ ।
 (କ) ଉତ୍କଳୀୟ ସଂସ୍କରଣ—ଏହାର ମୂଲ୍ୟ ଟ ୦. ୫
 (ଖ) ସୁଲଭ ସଂସ୍କରଣ—ଏହାର ମୂଲ୍ୟ ଟ ୦. ୪
- ୪ । ଯେଉଁମାନେ ଟ ୦ । ଦେଇ ନାମ ରେକର୍ଡ଼ିଂ କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ଏକ ସହକାରୀର ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଭାବରେ ଅନୁର ସୁଲଭ ମୂଲ୍ୟରେ ଏହି ଉପନ୍ୟାସମାନ ଦିଆଯିବ ।
 (କ) ଉତ୍କଳୀୟ ସଂସ୍କରଣ—ଟ ୦. ୫୫ ପ୍ରତି ଟ ୦ ।
 (ଖ) ସୁଲଭ ସଂସ୍କରଣ—ଟ ୦. ୪ ପ୍ରତି ଟ ୦ ।
- ୫ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଉପନ୍ୟାସ ପ୍ରକାଶର କେବଳ ଦୁଇମାସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ସୁଯୋଗ ଦିଆଯିବ ।
- ୬ । ଯେଉଁ ମାସରେ ଯେଉଁ ଉପନ୍ୟାସ ପ୍ରକାଶିତ ହେବ, ତାହା ଉକ୍ତ ମାସର ‘ସହକାରୀ’ରେ ପୃଷ୍ଠାରୁ ବିଜ୍ଞାପିତ ହେବ ।

**ସାରସ୍ୱତ ଉତ୍କଳୀୟ
 ଶୁଦ୍ଧକାର, ପୋ: ଶୁକ୍ଳମଣି
 କଟକ ।**

ବାର ଯୁବକା

ପ୍ରଥମ ପରିଚ୍ଛେଦ

“ବାବୁ, ମତେ ଜାଲକି ମାରୁତ, ମୋର ବଡ଼ ଦୋଷ ନାହିଁ,
ବାବୁ !”

“ଦେଖୁଛି, ଟୋକାଟା ତ ବେଶ୍ ଖୁଲୁ । ତୁମେ ଏଇ ବଦମାସ
ଟୋକାଦଳେ ତ ସବୁବେଳେ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ! ଅଜ ଦୋଷୀ କିଏ ? ସାଣୀ
ଗୁଡ଼ା ପ୍ରମାଣ ଯେ ତୋ ପଛେ ପଛେ ରହିଛି ।”

“ନାହିଁ ବାବୁ, ମୋର ବଡ଼ ଦେଲେ ଦୋଷ ନାହିଁ ।”

* ବୀର ଯୁବକ *

“ଆରେ ବୁଝ ରହ, ଏତେ ବକ୍ ବକ୍ କଥା କହୁନାହିଁ—
 ଏତକ କହି ଦାସେନା ବାବୁ ଅନ୍ଧାର ବାଳକଟିକୁ ତାର ଗୋଲ
 ପକାଇଲେ । ବାଳକ ରହୁକାଳୁ ପ୍ରାଣରେ ଉଠିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକରି ପୁଣି
 ତଳେ ପଡ଼ିଗଲା । ସେ ଅନ୍ଧାରରେ ଚାଲିବ ପରି ନାହିଁ ପଡ଼ିଥିଲା ଯେ,
 ବାଳକଟି ନିଜାନ୍ତ ଦିଶୁଥିଲା । ଦରିଦ୍ର ବେଶରେ ସେ ଶୁଣି ଏ ମାତ୍ର ଲୁଗା ପିନ୍ଧି
 ଗୋଟିଏ କୁଡ଼ିଆ ଘରୁ ବାହାର ଏକ ଲୁଗାରେ ଗଳପଟି ବୁଲୁଥିଲା ବେଳେ
 ବରଫ ମୁଖକୁ ଝାଞ୍ଜିଲା ପରି ଦାସେନା ବାବୁ ତା ଉପରେ ଲୁଗା ଦେଇ
 ପଡ଼ିଲେ । ବାଳକ ହଠାତ୍ ବୁଲିପଡ଼ି ଶୁଣି ତ, ମାଟି ଡାକ ଲମ୍ବରେ ଏକ
 ବିଚଟାକାର ପୁରୁଷ ଠିଆ ! ତାର ଆଉ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ରହିଲା ନାହିଁ । ସେ ଯେଉଁ
 କବଳରୁ ଖସି ଶୁଣିଯିବ ବୋଲି ପ୍ରବଳ ଉଦ୍ୟମ କଲା । ଖୁବ୍ ଜୋର୍ରେ
 ଶୁଭ ଛଅ ପାହୁଣ୍ଡ ଦୌଡ଼ିଲା, ଅନ୍ଧାରରେ ଶୁଣିଲା ଠାଏ ଯେ, ଡେଇଁଗଲା
 ଦେଇ ମୁହଁ ମାଡ଼ି ପଡ଼ିଲା । ଯେଉଁ ମାତରେ ଆଖି କହୁଣି ଛୁଡ଼ି ଶୁଣିଲା
 ଘରୁ ବୋହେଇଲା । ସେ ତଳୁ ଉଠୁ ନ ଉଠୁନା ଦାସେନା ବାବୁ ଦୌଡ଼ି
 ଧାଇଁ ପୁଣି ତାକୁ ମାଡ଼ି ବାସିଲେ । ବୋହେଇ ଆଉ ଯାହାସ ରହିଲା
 ନାହିଁ । ଅଧା ଚେତା ହଜିଲା ପରି ହୋଇ ବଡ଼ ବାତରଢ଼ବରେ
 କହିଲା—

“ବଡ଼ ଅନ୍ଧାୟ ବାବୁ, ବଡ଼ ଅନ୍ଧାୟ ! ମୁଁ କାହାର କେବେ
 ହେଲେ କିଛି କ୍ଷତି କରି ନାହିଁ ।” କହୁଁ କହୁଁ ତାର ଦୁଇ ଆଖିରୁ ଦୁଇ
 ଧାର ଲୁହ ବୋହୁପଡ଼ିଲା । ତାର ଏ ବାତର ପ୍ରାର୍ଥନା ଶୁଣି ଦାସେନା ବାବୁ
 ବଡ଼ ତତ୍ତ୍ୱଲ୍ୟସ୍ତବରେ ହସି ହସି କହିଲେ, “ବେଟ୍, ବେଟ୍, ବୁଢ଼ିଆରେ
 ପଣି ଶୁଣି କହିବା ଆଗରୁ ଏତକ ବୁଦ୍ଧି ଆସିଥିଲେ ଭଲ ହୋଇଥାନ୍ତା !

“କିଛି କିଛି କଥା ଅଛି ଲୁଚି ରହିଛି ନାହିଁ, ଲକ୍ଷ୍ମଣ ! ତୋ ବହୁବଳେ
ମୋ ପାଖି ରୁହ ତ ସଜା ହୋଇ ଥୁଆ ହୋଇଛି । ଅନ୍ଧ କଣ ଦରକାର
କରୁ ? ”

ଏହିପରି ସମୟରେ ଗନ୍ଧର୍ବ ଅଳିଙ୍ଗ ଶମ୍ଭୁ ପଛ ପଟ୍ଟ ଗୋଟିଏ
କିଶୋରୀ ବାଳିକା ବାହାର ଯେଉଁ ସଫଳା ସ୍ଥଳରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା । ଶମ୍ଭୁ
ଟାଣିଟୁଣି ମୋଟା ଲୁଗା ଶାଢ଼ୀ ପିନ୍ଧିଥିଲା । ସମସ୍ତ ଶରୀର ଲୁଗାରେ ଆବୃତ,
କେବଳ ଦୃଶ୍ୟ ମୁହଁ ଥିଲା । ମୁଣ୍ଡର ବାଳମୁଞ୍ଚିନ ଭୃତ୍ୟ ଭୃତ୍ୟ ଭାବେ ତାର
ଅନ୍ଧ ଅନନ୍ତ ମୁଖମଣ୍ଡଳରେ ଫଡ଼ି ଚିତ୍କାର ଶୋଭା ବିସ୍ତାର କରୁଥିଲା । ଏ
ସଫଳା ଦେଖି ତା ମନରେ କିପରି ଏକ ସ୍ୱପ୍ନ ସ୍ୱପ୍ନ ହୋଇଗଲା ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣର ଗୋଟି ହାତକୁ ବ୍ୟଗ୍ରସ୍ୱରରେ ଉଲ୍ଲସିତ ରୁଦ୍ଧ ବଡ଼ ଅଧୀର
ଭାବରେ ଯୋଡ଼ିଲା—

“କଥା କଣ, କଥା କଣ, ଲକ୍ଷ୍ମଣ ! ”

ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଯେପରି ଅନୁଲରେ କୁଲ ପାଇଲା ! ସେ ବ୍ୟସ୍ତଭାବରେ
କହୁ ପକାଇଲା, “ରମା, ରମା, ମୁଁ ମୃତ୍ୟୁ ମାଳତୀ ରୁଦ୍ଧୀ ସବୁ କଣ ଶେଷ
କରି ଦେଲି ଅସିଲୁ ବୋଲି ଏ ଲୋକ ମୋତେ ଦୋଷ ଦେଇ ଧରି
ନୋଇଯିବାକୁ ବସିଛି । ମୁଁ ସେ ବସ୍ତୁରେ କିଛି ଜାଣେ ନାହିଁ
ରମା, କିଛି ଜାଣେ ନାହିଁ । ”

ଗୋଟିଏ ଦୂରସ୍ଥ ପଡ଼ୁଥିଲା, ଉଠୁଥିଲା । ସେ ଦମ୍ଭର ସହୃଦ ମୁହଁ
ଟେକି ସେ ଲୋକ ଆଡ଼କୁ ରୁଦ୍ଧ ବଢ଼ିଲା, “ଲକ୍ଷ୍ମଣ ତ କେବେହେତୁ
ସେ ବୁଢ଼ାର କିଛି ସତ କର ନାହିଁ—ଏ କଣ ? ତାକୁ କାହିଁକି ରମା
ହଇବଣ କରୁଛ ? ଏ ବଡ଼ଲୋକର ବେଭର ନୁହେଁ, ଗାଈ ! ”

୫ ବାବୁ ଯୁବକ

କଥାଟା ଦାବେଗା ବାବୁଙ୍କ ମନକୁ ମାନଲି ମାହିଁ । ଶେଷ
ଗୋଟାଏ ହସ ହସିଦେଇ କହିଲେ, “ତାହା ହେଉନାହିଁ, ସେ ବୁଢ଼ା
ବେବେହେଲେ କିଛି ସତ କହୁ ନ ଥାଏ ପାରେ, କିନ୍ତୁ ଏଥର କଥା ତ
କିଛି ଜଣା ପଡ଼ି ନାହିଁ, ଅଗରୁ ଏତେ ବ୍ୟସ୍ତ କିଆଁ ? ରୁମେ କଣ ଏ
ଟୋକାର କଣ ହୁଅ କି ? ”

ରମାର ଉତ୍ତରକୁ ଆଉ ଅପେକ୍ଷା ନ କରି, ‘ହୁଏ’ ଓ ‘ମନ’ ବଦଳ ଦର୍ପ
ଦେଇ ଦାବେଗା ବାବୁ ଲକ୍ଷ୍ମନଙ୍କୁ ଘୋଷାରିଲା ପରି ଧରି ଆସିବାକୁ
ଗଲିଲେ । ଲକ୍ଷ୍ମନଙ୍କର ସବୁଠାରୁ ପ୍ରକଳ ନୟନ ଦୁଇଟିର ଲୁହଧାର ରମା
କେନ୍ଦ୍ର ଦେଖି ପାରିଲା । ସେ କଣ କହୁଛ କହୁଛି ତାକୁ କହି ପାରିଲା
ନାହିଁ ।

ଲକ୍ଷ୍ମନ ଯୌବନର ପ୍ରାୟସ୍କରେ ପାଦ ଦେଇଛି ।
ଗଠନଟି ସୁଗାଳ, କଥା ସ୍ପଷ୍ଟ ଓ ମଧୁର । ନିତାନ୍ତ ରାଗର ଦେଲେ କଣ
ହେଲା ବଦନମଣ୍ଡଳ ବଡ଼ ବୃଦ୍ଧତାବ୍ୟକ୍ତ । ଅସ୍ତେ କାଉନା ହେବୁ ନ ଥିଲେ
ସେ ନୟନଯୁକ୍ତ ସ୍ନେହପ୍ରୀତିରେ ଭଲ ଭଲ ହୋଇ ଉଠୁଥାନ୍ତା,
ତାହା ସ୍ଥାନ ସମାଜର ଅନ୍ୟ ଏକ ସ୍ତରରେ ଯାଇଥାନ୍ତା ।

ଲକ୍ଷ୍ମନ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ଗଲିଲେ ; ପଛପଛେ ବାଳିକା ରମା କେର
ସୀମାଲେଖରେ ଦୂରକୁ ବାରି ନ ହେଲା ପରି ସତର୍କରେ ସେ ଦୁହେଁଙ୍କୁ
ଅନ୍ତଃସ୍ଥ କରାବାକୁ ଲାଗିଲା । ସେମାନେ କେହି ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ ଯେ,
ରମା ସେମାନଙ୍କ ଛେ ପରେ ନାରିବ ନିସ୍ତବ୍ଧ ଭାବରେ ଗଲିଛି । ସେମାନେ
ନିଜ ନିଜର ଏକ ଛବିମଣ୍ଡଳରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲେ । ସେହିଠାରୁ ଗୁରୁ
ତାଙ୍କୁ ଚାରିଟା ଲେ । ଦାବେଗା ବାବୁ ସେହିଠାରୁ ଅସିସକୁ ଯିବାପାଇଁ

୫ ବୀର ଯୁବକ ୫

କିଂସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ଲେନ୍ଦ୍ରରେ ପିଧା ବାଟ ଭାବି ମୁହଁଉଁଛନ୍ତି, ହଠାତ୍ ଏକ ଅସମ୍ଭବ ଘଟଣା ଘଟିଲା । ଯେହୁଠାରେ ଦାବେଗା ବାବୁଙ୍କର ବୁଦ୍ଧି ଶେଷ । ଯେହୁ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ଚାଲି ଉଡ଼ିବକୁ ସେ ଶିଳ୍ପଦୃଢ଼ ଖଣ୍ଡେ ଯାଇଛନ୍ତି ନି କାହିଁ, ରମା ନଠାକୁ ଆସିବୁ ଦଉଡ଼ିଯାଉ ଏକ ବିକଟ ଚତୁକାରରେ ତାଙ୍କ ଉପରକୁ ଡେଇଁ ଦେଲା । ମାତ୍ର ସାଙ୍ଗେ ଦାବେଗା ବାବୁଙ୍କ କାନ୍ଦ ଉପରକୁ ଉଠିଯାଇ ମୁହଁଟାକୁ ଏପରି ଭାବରେ ବଦାଇ ପକାଇଲା ଯେ, ଏ ଅସମ୍ଭବ ଘଟଣାକୁ ସେ କିଛି ଠଉରାଇ ନ ପାରି ତଟସ୍ଥ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ପ୍ରାଣ ବିକଳରେ ତାଙ୍କ ହାତରୁ ଲହମନ ଏହି ଅବସରରେ ଖସିଗଲା । ଦାବେଗା ବାବୁଙ୍କ ବେନ ଉପରେ ଓହ୍ଲାଇ ରମା ପାଟିକର କହିଲା, “ଯାଅ, ଧାଇଁ ପଳା, ଲହମନ ! ଧାଇଁ ପଳା, ଧାଇଁ ପଳା ।”

ଲହମନ ସେ କପର ପିନ୍ଧି କବଳରୁ ମୁକ୍ତି ପାଇଛି, ବୁଝିବାକୁ ଆଉ ଅବସର ନାହିଁ । ସେ ବେବଳ ଏକକ ଜାଣି ପାରିଲା ଯେ, ଦାବେଗା ବାବୁଙ୍କ ଚକ୍ରକୁ ଉପରେ ତାର ହାତ ଆଉ ନାହିଁ । ଯେତକ ଜାଣି ସେ ଏକା ଦୌଡ଼ିଲେ ସେହି ଅନିଚ୍ଛାପରାୟ ଗଳିଭିତରେ କୁଆଡ଼େ ଅବଶ୍ୟ ହୋଇଗଲା ।

କିଛି ସମୟ ପରେ ଦାବେଗା ବାବୁଙ୍କର ଭୈତନ୍ୟ ଉଦୟ ହେଲା । ଡୁବ୍ ଜୋରରେ ସେ ରମାର କଣିକାକୁ ଧରି ନାଲି ନାଲି ଅଖି ବୁଲାଇ ବୁଲାଇ ପଢ଼ିଲେ, “ବଦନାୟ ! ତୁ କଣ କଲୁ ?”

ରମା ଟିକିଏ ସ୍ବରକୁ ନିଆର କରି କହିଲା, “ମୁଁ କିଛି କରି ନାହିଁ ବାବୁ ! ମୁଁ ବେବଳ ଆମ ଶାଢ଼ି ଲହମନକୁ ଛଡ଼ାଇ ଦେବା ପାଇଁ ଅସ-ପ୍ରୟାସ । ମୁଁ ଜାଣେ ତାର କିଛି ହେଲେ ଦୋଷ ନାହିଁ । ଆପଣ ତାକୁ ବାଇଁ ତ ଧରି ନେଉଥିଲେ କି ?”

✽ ବୀର ଯୁବକ ✽

ଏ ପ୍ରଶ୍ନ ଶୁଣି ଦାବେରା ଚାଟୁରୀର ହାତ ଯେପରି ଠକ ଠକ୍ ଡେଇଁଲା । ପାତ ଦାନ ପାତ ଭାବ କାଳ ପହରର ନାନା ମାଲ ବୁଲି ବୁଲି ଶେଷକୁ ସେ ଲକ୍ଷମନକୁ ଧରଣିଲେ । ପରିଶ୍ରମର ପୀମା ନ ଥିଲା । ରାମାକୁ ହାତରେ ଖୁବ୍ ଝାଳି ଦେଇ କଠୋର ସ୍ତରରେ କହିଲେ —

“କାହିଁକି ନେଉଥିଲ ? ଶୁଲ୍, ଜାଣିବୁ ଯେ ?”

“କଣ ଜାଣିବ ?”

“ଜାଣିବୁ ମୁଁ କାହିଁକି ତାକୁ ନେଉଥିଲି ।”

“ମୁଁ କାଇଁକି ଯିବି, ବାବୁ ! ମତେ କାହା କି ଭୁଲୁଛି ?”

“ଦୟାସି, ଆହୁରି ଶୁଲକ ଖୋଲୁଛୁ ! ଶୁଲ୍ ତୋ ଶୁଲକି ଭଲୁଛି । ସେ ଭେରକୁ ନ ପାଇଲା ଯାଏ ତତେ ତା’ର ଦଶା ଭୋଗିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।”

“ବାବୁ, ଲକ୍ଷମନକୁ କି ଅଉ ପାଇବେ ? ମତେ ଟାଣି ନାହିଁ, ବାବୁ ! ଛଡ଼ି ଦାଅ, ମୁଁ ଦରକୁ ଯିବି ।”

ଉତ୍ତେଜନାରେ ଦାବେରାଙ୍କ ଦେହ ଧରୁଥିଲା । ସେ ଜାହାଣ ହାତରେ ରମାର ହାତଟା ଟାଣି ଟାଣି ସେହି ମଂକଣ୍ଡ ଗଳ ଭିତରେ ଅଟେଇ ଶୁଲିଲେ । ସେ ଭାବିଥିଲେ ସେ କାଳକାଟା ହାତରେ ଥିଲେ ଲକ୍ଷମନର ପୁଣି ସନ୍ତାନ ମିଳି ପାରବ ।

ଲକ୍ଷମନ ବରୁଣରେ ଯେ ଅଭିଯୋଗ ତାହା କେ ଶୁଣୁଥିବ । ତଥାପି ହେଉଛି—ରେକ୍ତାନ ଦହର ଶେଷରେ ଏକ ଛୋଟିଆ କଦମ୍ବ ଗଳ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ବୁଢ଼ୀର । ଦର ବୁଢ଼ୀକୁ ବୟସ ଅଣୀ, ପାଣାପାଣି । ବାଡ଼ି ଶ୍ରେୟ ଧର ଠୁକେଇ ଠୁକେଇ ଭକମାଣି ବୁଲିବା ତାର ବ୍ୟବସାୟ ।

ଲୋକେ କହନ୍ତି ଏହି ଭକ୍ତମଣିରୁ ମୋ କିଛି କିଛି ସଂଚୟ କରି ହାତରେ
ବେଶ ନଠାଏ ଟଙ୍କା ରଖିଥିଲା । ଅଉ କିଏ କିଏ କହନ୍ତି ବୁଢ଼ୀ ତା
ଯୌବନରେ ଅତୁଳ ସଂପତ୍ତିର ଅଧିକାରୀ ଥିଲା । ସର ତାର ଗଞ୍ଜାମ
ସୁନ୍ଦରରେ । ଭାଗ୍ୟ ଦୋଷରୁ ଅସି ଏପରିକିରେ ଏଠାରେ ପଡ଼ିଛି ।

ବିନୋଦବିହାର ଦୁଆର ଛାଡ଼ି କୌଣସି ଦୁଷ୍ଟ ଲୋକ ତାର ବହୁ
ର୍ଷର କଷ୍ଟାଳିତ ସଂପତ୍ତି ତଳ ଅପହରଣ କରିବାରୁ ବୁଢ଼ୀ ଏକ ପ୍ରକାର
ବାୟାଣୀ-ସର ହୋଇଗଲା । ଲୋ ଗଲ ବୁଲି କାନ୍ଦି ବୋହାର ସେ
କେତେ ମୁଣ୍ଡ ଗୋଡ଼େଇଲା, ସଂପତ୍ତି ଅଉ ଫେରି ପାଇଲା ନାହିଁ । ତାର
ବନ୍ଧୁ ସମ୍ବନ୍ଧ ଲକ୍ଷମନଠାରେ । ତାର ସେହି ସନ୍ଦେହକୁ ଅଉ ଦୁଇଜଣ
ଲୋକ ଚିହ୍ନିଲେ ଦେଲେ । ସେମାନେ ପରିଷ୍କାର କହିଲେ ଯେ, ଲକ୍ଷମନ
ଧନୀ ଦୁଇପକ୍ଷରେ ବୁଢ଼ୀ ନ ଥିଲାବେଳେ ସେହି ସର ଭିତରକୁ
ଯାଇଥିବାର ସେମାନେ ସ୍ବଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖିଛନ୍ତି, ଏହି ସବୁ କେତେକେ
କାରଣରୁ ଲକ୍ଷମନ ଉପରେ ଗୁରୁତର ଅଭିଯୋଗ ଅଣାଗଲା ।

ଲକ୍ଷମନକୁ ଶାମ୍ଳାରେ ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି । ତାର ବାପମା ନାହାନ୍ତି ।
କେତେବର୍ଷ ତଳେ ଅନ୍ୟ ଏକ ଶାମ୍ଳାରେ ଗୋଟିଏ ବୁଢ଼ୀ ପାଖରେ ଥିଲା ।
ବୁଢ଼ୀକୁ ସେ ମାଉସୀ ବୋଲି କାଳେ । ମାଉସୀ ଯେତେବେଳେ ମରଗଲା
ସେ ଜଣେ ମୌ ଲୋକ ସରେ ପେଟଭିତରୁ ଚୁକିବା କରିଥିଲା ।

ଦାରେଗା ଡାକ୍ତର କବଳରୁ ଶସି ଅସି ଲକ୍ଷମନ ପ୍ରାୟ ଦୁଇ
ଗୁରୁଟା ତଳ ପାର ହୋଇଛି, ହଠାତ୍ ତମକଲ ପରି ଠିଆ ହେଲା । ଏ
ମଧ୍ୟରେ ଲଗାଟାଏ କଥା ସେ ଏକାବେଳକେ ପାଶୋର ଦେଇଥିଲା ।
ରମାକୁ ସେ ସେ ପୁଲିଡ ପାଖରେ ଛଡ଼ି ଧାଇଁ ଆସିଛି, ସେ କଥା ତାର
ଅଦୌ ମନେ ନାହିଁ । କଥାଟା ମନେ ପଡ଼ିଲେମାନେ ତା ବୁକୁକୁ

ଶର ମାଲଲ ପର ଲାଗିଲା । ତାହାର ଉଦାର ପାଇଁ ରମା ଏବେ ବହୁ
ଦୁଃସାହସ କରି ବସିଲା, ଅଥଚ ତା କଥା ସେ ଟିକିଏ ହେଲେ ଭୁଲି
ନାହିଁ—ଭାବ ଭାବ ସେ ପୁଣି କେତେ ପାହୁଣ୍ଡ ପଛକୁ ଦୃଷ୍ଟି ଶଲ ପର
ହେଲା । ରମା ଯେ ଯୁଲ୍ଲଶ ହାତରେ ପଡ଼ି ଅପଦସ୍ଥ ହେଉଥିବ, ତାକୁ
ନିତାନ୍ତ ଅବିଶ୍ୱାସୀ ମାରଣା ଲୋକ ବୋଲି ଭାବୁଥିବ, ତାହାର ତାର
ହୃଦୟ ଭିତର ସଂକୁଚିତ ହୋଇପଡ଼ିଲା ।

ଲକ୍ଷ୍ମନ ଦରଦ, କିନ୍ତୁ ରେଙ୍ଗୁନ ସହରର ବାଉଁଶଗଛକୁ
ଦରଦ ପରି ନୁହେଁ । ଯେଉଁ ଶ୍ରାୟତ ସେନା ଓଡ଼ିଶାର ଗଜପତି
ବଂଶର ଦକ୍ଷିଣ ବାହା ଥିଲେ ସେହି ଭୂର୍ବିଶ୍ୱ ଶାସକଶତ୍ରୁ ତାର ଜନ୍ମ ପର
ତା ବେହେରା ଦେଖିଲେ ଜଣା ପଡ଼େ । ସେ ମୂର୍ଖ ନୁହେଁ । ଗଳି-
ଭିତରେ ଥିବା ନୈଶ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ସେ ଶ୍ୱରବର୍ଷକାଳ ପଢ଼ିଛି ।
ମୁହଁଟି ସବୁବେଳେ ହସରେ ଢଳି ଢଳି । ସେ ଅସହାୟ, ସେ ଘାନ ସ୍ଥାନ
ତଥାପି ସେ କାହାକୁ ଟାଣିବ କରେ ନାହିଁ । ସତ୍ୟ କଣ, ନ୍ୟାୟ କଣ,
ସେ ବିଷୟରେ ସେ ସତ୍ତା ସମ୍ପିଦରେ ପଣି ବଢ଼ୁ ତା ଦେଇ ନ ପାରୁଥିଲେ
କଣ ହେଲା, ସେଥିର ମହତ୍ତ୍ୱ ତାକୁ ଅଛୁଆ ନ ଥିଲା । ଅଭ୍ୟୁପସ୍ଥାନ କି
କିନିଷ ସେ ବେଶ୍ ଜାଣିଥିଲା ।

ରମା କଥା ମନେ ପଡ଼ିଲାମାତ୍ରେ ତା ମନ ବାତାବହୁପରି ଉଡ଼ିଲା ।
ଭାବିଲା, ବଡ଼ ଅନ୍ୟାୟ, “ବଡ଼ ଅନ୍ୟାୟ ! ମୋତେ ଯେ ଏ ଗପଦରୁ
ରକ୍ଷା କଲା ତାର କଣ ଏଇ ପୁରସ୍କାର ? ମୁଁ ପଛେ ଜେଲ ଯାଇପାରେ
କିନ୍ତୁ ରମା !—”

ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଲକ୍ଷ୍ମନ ଠିକ୍‌କଲ ଯେ, ଧାଇଁ ଯାଇ ପୁଲିଶ
ଅଗରେ ଅଭ୍ୟୁପସ୍ଥାନ କରିଦେବ । ତା ହେଲେ ରମାର ଅତି କିଛି ଦୋଷ

ହେବ ନାହିଁ । ତା ବରୁଦରେ ସେ ଥରଯୋଗ, ସେଥିରୁ ସେ ଝିଟିକା କଥା ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ଏ ସେଠିରେ ସେ ରମ୍ଭାକୁ ବସକରେ ପକାଇ ଏପରି ଭାବରେ ଶେଷ ଶୁଲିଆସିବାଟାକୁ ଆସିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କଲ ନାହିଁ ।

ସେ ଫେରିଲା । ଠିକ୍ ସଂଜା ପ୍ରାୟରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ପୁଲିଶ କର୍ମଚାରୀ ରମ୍ଭାଙ୍କ ହାତ ଟାଣି ଟାଣି ଚାଲିଛନ୍ତି । ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ଭାବିଥିଲା ସେ ହଠାତ୍ ଯାଇ ଅକ୍ଷୟମଣିଙ୍କ କର ଦେବ । କିନ୍ତୁ ତା ମନକୁ ପୁଣି ଏକ ବୁଦ୍ଧି ଆସିଲା । ଭାବିଲା—

“ଦେଖି, ଥରେ ଚେଷ୍ଟା କରିବ, ଯଦି ରମ୍ଭାକୁ ଉଦ୍ଧାର କରି ନିଜେ ରକ୍ଷା ପାଇପାରେ ।” ଏହା ଭାବି ସେ ଅଗାଧରେ ଚାଲିଥିବା ଲୁଗା କାନିକୁ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ଆହୁର କରି କରି ବାନ୍ଧି ପକାଇଲା । ସେହି ଚେଷ୍ଟା ବଳଭୂତରେ ସେମାନେ ଯାଉଥିଲେ, କାହା ନିଜାନ୍ତ କରପଣ ପକା ନିର୍ଦ୍ଦୋଷରେ ରହି ହେଉ ନ ଥିଲା । ସେ ସେହି ନିର୍ଦ୍ଦୋଷକୁ ଲାଇ ପଡ଼ି ଦୁଇହାତରେ ଦୁଇ ମେଷା ଦୁଇଟି ପକ୍ଷ ଧରିଲା । ତାପରେ ମୂର୍ଖ ପରି ଛକ ଛକ ପୁଲିଶ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ଚାଲିଲା । ଖୁବ୍ ପାଖାପାଖି ଲାଗିଯାଇ ପକ ଉଠି କିନ୍ତୁ ପୁଲିଶ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ସେ ପକ୍ଷ କାଦୁଅରୁ ଏପରି ମେଷାଏ ମାଲିଆ ଦେ, ତାଙ୍କର ଆଖି କାନ ନାକ ସବୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଗଲା । ସେ ଅତି ବ୍ୟସ୍ତରେ ହେ—ହେ—ହେ—ହୋଇ ଚାଲିଆସୁଥିବା ଶୂନ୍ୟରେ ହାତ ଚାଲିଲା ପକାଇଲେ, ସତେ ଥକା କାହାକୁ ଧରି ଧୂଳିରାଜୀ ଲୁଗାଦୀମକୁ ଚାଲିଲା ପରି ଚାଲି ଦେବେ । ସେହି ଅବସରରେ ଲକ୍ଷମନ ଓ ରମ୍ଭା ଚାଲିଛନ୍ତି । ବାବୁ ଆଖି କାନରୁ କାଦୁଅ ଯୋଡ଼ି ଚାଲିଲା ବେଳକୁ ଆଖି ଏକ ଅଳ୍ପ ଖମ୍ବ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଛନ୍ତି । ଲୁଗାଟା ସବୁ ମଇଳା, ପାଣିଯକ୍ତ ପକ୍ଷ । ନିଜର

ଏ ଚିତ୍ତେ ନେଣ, ତହିଁର ମଣି ଅପମାନ—ଗୋଟାଏ ମାମାନୀ ବାଳକ
 ବାବା ଏ ଗାସ୍ତ ! କିଏ କେହି ଦେଖୁଥିବ ଭବିଷ୍ୟତକୁ ଶୁଣି
 ମନେ ମନେ କ'ଣ, “ଏଥର ଯଦି ମୋ ଡକାଏତ ହାତରେ ପଡ଼ିବ,
 ଦେଖିବା ଦେଖି ସେ କେତେ କୁରାକ ! ଚିତ୍ତେ ନାହିଁ ମୋତେ ଦାବେଗା
 ବୋଲି ?”

ରମା ଆଉ ଲକ୍ଷ୍ମନ ଫେତେବେଳେ ଜାଣି ପାରଲେ ଯେ,
 ସେ ନେ ଆସି ନିରାପଦ ସ୍ଥାନରେ ପହଞ୍ଚିଛନ୍ତି, ରମା କହିଲା—

“ମୋଠୁ ଥରେ ମାଡ଼ ଖାଇଲା, ତୁମଠୁ ଥରେ ମାଡ଼ ଖାଇଲା,
 ନୁହେଁ ? ଅଜ କାହା ମୁହଁ ବୁଝିଥିଲା ସେ ?”

“ମୁଁ ତୁମକୁ କେବେ ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ ଛଡ଼ା ଯାଇ ପାରନ୍ତି
 ନାହିଁ, ରମା !”

“ତୁମେ କିନ୍ତୁ ଏଥର କେ ଅଦ୍ଭୁତଭାବରେ ଖସି ଯାଅ । ତା-
 ହାତରେ ପଡ଼ିଥିଲେ କି ଆଉ ରକ୍ଷା ଥିଲା ? ଯେତେ ଯେପରି ସେ ହାତଟା
 ଲୁହାର ଶିକୁଳୀ । ମୋ ହାତ ପରି ଦକ୍ଷେ ହୋଇ ଯାଇଛି !”

“ରମା, ମୋର ଭାଗ୍ୟ ତେ ଭୟ । ମୁଁ କାହାର କିଛି ଦୋଷ
 କରି ନାହିଁ, କାହାକୁ କହିବି ?”

ରମା ଲକ୍ଷ୍ମନଠାରୁ ଏପରି କଥା ଆଦୌ ଅଣା କରି ନ ଥିଲା ।
 ପୁଲିଶ ମତେ ଏହି ଦେଖି ଯୁବକରେ କଣିକେ, ତମହା ବିଷୟରେ ସେ
 କିଛି କହିବ ବୋଲି ଭାବୁଥିଲା । ଏପରି ହତୋତ୍ସାହ କଥା ଶୁଣି
 ତା ହୃଦୟ ଟକିଏ ଲଇ ଗଲା । କହିଲା—

* ବୀର ଯୁବକ *

“ଅଜ୍ଞ କହୁବ କାହାକୁ ? ତୁମେ ଯାହାକୁ ଏତେ ସୁଖ ପାଉଛୁ, ମୋହ ମାଳତୀ ରୁଦ୍ଧୀ ଏତେ ନାଟ ଲଗାଇଛୁ । ମୁଁ ଜାଣେ, ତୁମ ନାଁ ଶୁଣିଲେ ସେ ଢଳୁ ଢୁଲୁଲ ଶୁଣାଏ ।”

ଲକ୍ଷ୍ମନ ବିସ୍ମୟରେ ଅଖି ତରଟି କହୁଲା, “ମାଳତୀ ରୁଦ୍ଧୀ ?”

“ହଁ, ସେହି ମାଳତୀ ରୁଦ୍ଧୀ । ତୁମେ ଯିନା ତା ପାଇଁ ଏତେ ବ୍ୟସ୍ତ—ତାର କାଠ ନ ଥିଲେ କାଠ ଆଣିଦିଅ, ଅନ୍ଧାରରେ ଯାଇ ନ ପାରିଲେ ହାତ ଧରି ବାଟ ଦେଖାଇ ଦିଅ, ମାରି ନ ଜାଣିଲେ ମଗାଇ ଦିଅ; କିନ୍ତୁ ମୋ କଣ ତୁମର ଏତେ ଉପକାର କଥା ଦିନେ ହେଲେ ଭୁବେ କି ?”

“ରମା ! ତାର ଯତ୍ନ କଥା ମୁଁ ତ କେବେ ହେଲେ ମନରେ ମଧ୍ୟ ଭାବି ନାହିଁ । ଏଇ ଚାରିଦିନ ତଳେ ଗୋଟାଏ ଦୁଷ୍ଟ ଟୋକା ତାକୁ ଧଳା ମାଟି ପିଙ୍ଗି ହଇରାଣ କରୁଥିଲା । ମୁଁ ସେ ଟୋକାର କାନ ମୋଡ଼ି ଛାଡ଼ି ଦେଇଥିଲି । ହଁ, ମୋର ଦାନ ମୋ ମନରେ କାଇଁକି ସନ୍ଦେହ ହେଲା ଲେ ରମା, ରୁଦ୍ଧୀ ଓଲଟି ମୋତେ ଅଦୌ ପଦେ ହେଲେ କଥା କହିଲା ନାହିଁ । ଅଧିକରେ କପର ଅଳ୍ପ ଅଖିରେ ବୁଝି ଫେରିଗଲା । ମୋର ସେତେବେଳର ସେ କଥାଟା ବେଶ୍ ମନେ ପଡ଼ୁଛି । ସଂସାରରେ ସତେ କେତେ ପ୍ରକାର ମନୁଷ୍ୟ ଅଛନ୍ତି !”

“ଅଜ୍ଞ ନୁହେଁ, ଅନେକ ଥର ତା ମୁହଁରୁ ତମ ବିରୁଦ୍ଧରେ କେତେ କଥା ଶୁଣିଛି । ସେ ତ ବାର ଲେକ ଅଗରେ କହି ରୁଲେ ।”

କଥାଗୁଡ଼ାକ ଲକ୍ଷ୍ମନ ମନକୁ କପରି ଦେଖିଲା । ସେ ଯେତେ ଅଖି ରୁଲ ଦେଇ ମୌନ ରହିଲା । ଭାବିଲା, ସଂସାରରେ ଉପକାରର କଣ ଏଇ ପୁରସ୍କାର ! ପାଠରେ କଣ ଏଇପ୍ରମାଣ ଲେଖାଅଛି ପରର ଉପକାର

କରିବ ?” ଭାବ ଭାବ ତାର ଆଖି ପକା ଦୁଇଟି ମୁହଁରୁ ପାଇଁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସିଲା । ଝାଲ ଘୋଡ଼ାବା ବାହାନାରେ ବାଁ ହାତରେ ମୁହଁଟାକୁ ଘୋଡ଼ା ଦେଇ କହିଲା—

“ଆଉ ରମା, ତୁମ ଘର ଝାଣ ଏଇଠି ?”

ରମା ଟିକିଏ ଅସ୍ବର୍ଗ୍ୟ ହେଲେପରି ହୋଇ ପଚାରିଲା, “ଏକଥା ଅତି କାଇଁକି ପଚାରୁଛୁ ?”

“ପଚାରୁଛୁ କିଛି ଜାଣି ନାହିଁ ବୋଲି । ଏତେ ବେଳେ ହେଲା ଦେଖୁଛୁ, କିନ୍ତୁ ତୁମକୁ ମୁଁ ଚିହ୍ନି ନାହିଁ । ତୁମେ ତ ମୋର କେତେକ୍ତିପକାର କଲଣି, ମୁଁ କଣ ଜାଣି ଶୁଣି ପାରୁଛି ?”

ନ ଚିହ୍ନିବା କଥାଟା ଶୁଣ ରମା କିପରି ଅନମନା ହୋଇଗଲା । କ୍ଷଣେ ମୋନ ରହି ତାପରେ କହିଲା “ଚିହ୍ନ ନ ଚିହ୍ନି କହୁମନ, ତୁମକୁ ଦେଖିଲାମାତ୍ରେ ମୋ ମନ କାଇଁକି କୁଣ୍ଠେମାଟ ହୋଇଯାଏ ।”

ଲହମନ ଏ କଥାକୁ ଚାଆଁରେଇ ଦେଇ କହିଲା, “ଆଉ, ସେହି ଯେଉଁ ବୁଢ଼ାଟି ସାଙ୍ଗରେ ତୁମେ ଅଛ, ସେ କଣ ତୁମର ବାପା ?”

“ହଁ, ମୋର ବାପା ।”

“ନା ସେ ତୁମର ବାପା ପରି ତ ଦଶନ୍ତ ନାହିଁ ?”

“ଲହମନ, ତୁମେ ବଡ଼ ଅଦଭୁତ ଲୋକ । ତୁମେ କିମିତି ଜାଣିଲ, ସେ ମୋର ବାପା ନୁହନ୍ତି ବୋଲି ?”

“ତୁମ ବାପା ହୋଇଥିଲେ କଣ ସେ ମଦ ପିଇଥାନ୍ତେ ? ସେ ଏତେ ମଦ ପିଅନ୍ତି କାହିଁକି ରମା ? କେତେ ଅସୁନ୍ଦର, କେତେ ଦୁଷ୍ଟ ସେ ବୁଢ଼ା ? ନାହିଁ ରମା, ମୋ ତୁମର ବାପା ବୋଲି ମୁଁ ବେବେଁ ବିଶ୍ବାସ କରୁ ନାହିଁ ।

ପଦ କହ; ସଦା କହ ରମା ! ମୁଁ ଜାଣେ, ମତେ ରୁମେ ଏ କଥାଟି ଲୁଚୁଅଛି ।”

“ସେ ମୋତେ ବାପାଠାରୁ ବଳି ସିଂହ ପାଆନ୍ତି ଲକ୍ଷ୍ମନ ! ଅଜ୍ଞ ଜଣ କହୁଛି ? ଏହିକି ଜାଣ, ରୁମେ ମତେ ଏ ବେଶ୍‌ରେ କେବେ ଦେଖି ପରୁରବ ନାହିଁ । ମତେ ବଡ଼ ଚିନ୍ତା ହେଉଛି ।”

ରମାର ବାପା କୁଡ଼ା ବେଶ୍‌ରେ ଲକ୍ଷ୍ମନ ଅନେକ ଦିନରୁ ସନ୍ଦେହ କରୁଥିଲା । ସେ ରୁଡ଼ା କେବେ ହେଲେ ରମାର ନା ଧର ଅଦରରେ ଡାକି ଦିଏ ନାହିଁ । ବାହାରୁ ଗୋଟେଇ ଆଣିଲା ପିଲା ପରି ବେକର ବ୍ୟବହାର ଦେଖାଇଥାଏ । ଏ କଥା ସେ ରମାକୁ ପରୁରବ ପରୁରବ ବୋଲି ପରୁର-ପରି ନ ଥିଲା । ଅଜ୍ଞ ଏକା ସ୍ୱପ୍ନ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦୁହେଁ ଏକାଠି ହେଲେ । ତେଣୁ ସେ ରମାକୁ ବଳି କର ଜାଣିବା ପାଇଁ ଏ କଥା ପରୁର ବସିଲା ।

ଲକ୍ଷ୍ମନ ଅସ୍ତ୍ରଧରି ହୋଇ ଯୁଦ୍ଧ କହିଲା, ପରୁରବ ନାହିଁ ? ସେ କଣ ରୁମର ବାପା ନୁହନ୍ତି ?”

“କାହିଁକି ରୁମେ ମତେ ଏତେ କଥା ପଚାରୁଛ, ଲକ୍ଷ୍ମନ ! ରୁମର କଣ ବାପା ନାହାନ୍ତି ? ମୁଁ କଣ ରୁମକୁ ଏତେ କଥା ପଚାରୁଛି ?”

“ମୋ କଥା ଶୁଣିବ ? ମୁଁ ଅଭାଗୀ, ମୁଁ ଜାଣେ ନାହିଁ ମୋର ବାପ ମା କିଏ, ସେଇ ଯେଉଁ ବୁଢ଼ୀଟି ସାଲରେ ଥିଲା ସେଇ ମୋର ମାଉସୀ ବୋଲି କହୁଥିଲା । ମୋର ଟିକିଏ ଟିକିଏ ମନେ ଅଛି, ମୁଁ ଭାସଙ୍ଗରେ ସମୁଦ୍ର ଅରପାଖୁ ଗୋଟିଏ ଗାଁରୁ ଆସିଥିଲି । ସେତେବେଳେ ବୁଢ଼ୀ ମାଉସୀ ମୋତେ ଜାଣେଇ ଭାରି ଆସିଥିଲା । ଭଲ ଦିନ କାଳ ଆମେ ସମୁଦ୍ରରେ ଥିଲୁ । ମୋ ବାପମା ବେଶ୍‌ରେ ସେ ମୋତେ କିଛି କହିଥାନ୍ତା ଅବା, କହୁବା ଆଗରୁ ଆଖି ରୁକି ଦେଇ ଚାଲିଗଲା ।”

ଗୋଟାଏ ଦୀର୍ଘ ନିଶ୍ବାସ ଛଡ଼ାଦେଇ ଲକ୍ଷ୍ମନ ରମାର ହାତ ଦୁଇଟି ଧରି ପକାଇଲା । ଦୁଃଖ ନିରାଶରେ ତା ହୃଦୟ ଭିତ୍ତି ପଡ଼ିଥିଲା ବେଳେ ହଠାତ୍ ସେ ଯେପରି ଗୋଟାଏ ଅଶ୍ରୁପାତଳ । ରମା ଭାବି ନ ଥିଲା ଯେ ଏଭଳି କଥାରେ ଲକ୍ଷ୍ମନ ଆଖିରୁ ଲୁହ ଗଡ଼ାଇ ପକାଇବ । ଏଇ ଶେଷ କେତୋଟି ପଦରେ ତାର ହୃଦୟ ଭିତର ଚରଣଗଲା ।

ଦୁହେଁ କିଛି ସମୟ ମୁହଁ ଯୋଡ଼ି ରହିଲା ଯେତେ ରମା କହିଲା, “ବାପା ଘନ ରାଜପୁତ୍ର ମତେ ସୁଖ ନ ପାଇବା କଥା କହୁଛୁ ? ତୁମେ ଜାଣିନାହୁଁ, ସେ ବଡ଼ ବିଚିତ୍ର ଲୋକ । ବୁଢ଼ା ହେଲେଣି, ବାଳ ପାରିଲଣି; କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ଦେହରେ ଯେ ଜୋର, ଦେଖିଲେ ଅସ୍ପର୍ଶ ହେବ ।”

ଏ କଥା କହିଲା ବେଳେ ରମା ଅନ୍ୟମନସ୍ତା ହେଲା ଯେ ଏତେ ଦେଖି ଟିକିଏ ଚାହୁଁଥାଏ ଏବଂ କହୁଥାଏ, “ଲକ୍ଷ୍ମନ କାମାକ୍ଷୀ କଥା ଅଉ ପଚାରିବ ନାହିଁ । ସେ ତୁମ କଥା, ମୋ କଥା, ଶାଈଯାକର କଥା ପଚା ଜାଣନ୍ତି । ସେ ମତେ ଯେପରି ଅଦର କରନ୍ତି, କାହା କାପା ସେପରି କରବେ ନାହିଁ ।”

ଲକ୍ଷ୍ମନର ବରାବର ସନ୍ଦେହ ହେଲା ଯେ ରମା ତା ବାପା ବୋଲି ଯାହାଙ୍କ କହୁଛି, ତାଙ୍କ ବସତ୍ବରେ ସେ ବହୁତ କଥା ଜାଣେ, ଅଥଚ କିଛି ପିଟାଇକରି କହୁନାହିଁ । ତାର ବରାସ, ସେ ତାର ବାପା ନୁହନ୍ତି, କିଏ ଜଣେ ଛଦ୍ମବେଶୀ । ରମା ମୁହଁରୁ ପୁଣି ବାପାକଥା ଶୁଣି ସେ ଚ୍ୟାକିଲା ପରି ହୋଇ ପଚାରିଲା,

“ମୁଣି କହୁଛୁ ତୁମର ବାପା !”

“ହଁ, ସେ ମୋର ବାପା । ଲକ୍ଷ୍ମନ, ତୁମେ ମୋତେ ଅଉ

* ଶିର ଯୁବକ *

ଏସବୁ କଥା ପଢ଼ି କନ୍ୟା ନା । କାନ୍ଦିଲେ ମୋ କାନ୍ଦି ଥିବୁ ବୋଲି କୁହୁ ନାହିଁ ।”

“ଏକ ବଡ଼ ଅଦ୍ଭୁତ କଥା ! କଥା କଥା ପଢ଼ିଲେ ବାଳିକା କାନ୍ଦେ ? ଲକ୍ଷ୍ମୀନ ମନକଥା ମନରେ ରଖି, ହତାଶ ଭାବରେ କହୁଲୁ, “ମୋର ଟଙ୍କା ପଇସା ଥାଆନ୍ତା କି ରମା !”

“ଟଙ୍କା ପଇସା ହୁଏ ତେଲେ କଣ କରନ୍ତୁ ?”

“ତୁମେ ଅଜୁ ମୁଁ ସାଙ୍ଗ ହୋଇ ମୁଣ୍ଡରେ ବେଢ଼ନ୍ତେ ।”

ଲକ୍ଷ୍ମୀରେ ରମାର ମୁଣ୍ଡଟା ଟିକିଏ ଆନନ୍ଦ ହୋଇପଡ଼ିଲା । ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ସେ ପୁଣି ମୁଣ୍ଡ ଟେକି କହିଲା, “ବାପାଙ୍କୁ କ୍ଷତି ମୁଁ କୁଆଡ଼େ ପାଇ ପାରବି ନାହିଁ । ସେ ମୋର ସ୍ୱାଧୀନରେ ସାହା । ମୋ ଏବେ ଝୁଲି ବସି ଥିବେ । ପାଉଁଶି, ପୁଣି କେତେ ଦେଖାଦେଖି ସେ । ରମାର ଏହି ଭରତର କଥାକୁ ଜଣା ପଡ଼ୁଥିଲା, ଲକ୍ଷ୍ମୀନର ଶେଷ କଥାଟା ତା ହୃଦୟରେ ଲାଗି ରହିଲା । ଲକ୍ଷ୍ମୀନ ଅଜି ପଦେ ଅଥେ କଣ କହିଥାନ୍ତା । ମୁହଁ ଫିଟିଲା ନାହିଁ—ଏକା ଲକ୍ଷ୍ମୀରେ ଝୁଲିଛି; ରମା କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଅନ୍ଧାର ଭାବରେ ପଶିଯାଇ କୁଆଡ଼େ ଲୁଚିଗଲା ।

ଦ୍ଵିତୀୟ ପରିଚ୍ଛେଦ

ଲକ୍ଷ୍ମୀନ ସେ ବନ୍ଧରେ ପରକୁ ଟେରୁଲ, ମାଝି ସର ତାକୁ ସୁଖ ଲାଗିଲା ନାହିଁ । ସେ ଜାଣି ପାରିଲା, ତା ହୃଦୟର ଯେକଳ ଅଂଶ ଯେପରି ଅନ୍ୟ ଜଣେ ବିଏ ଅଧିକାର କରି ବସିଛି । ତାର ଦୁଃଖନିଦ୍ରା-ସନ୍ତପ୍ତ ହୃଦୟରେ ଅଯାଚିତଭାବରେ କିଏ ଯେତେ ଅଜ୍ଞାତ ଶୀତଳ ଜଳଧାରା ମୁଣ୍ଡି କରୁଛି ! ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାର ନିର୍ମଳେଦନା ଶୁଣିବାକୁ କିଏ ଜଣେ ନ ଥିଲା, ତାର ଦୁଃଖର ଫସାଲକୁ ଟିକିଏ ଉଠୁଳ, ଟିକିଏ ଅଲେକମୟ କହଦେବାପାଇଁ ଜୀବନର ପତର ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ସେ କାହାର ଜଳେଇ ହେଲେ ମାହାତ୍ୟ ସଦାନୁରୂପ ପାଇ ନ ଥିଲା । ତାର ଛନ ଛନ ଉନ୍ମୁଖ-ଯୌବନ ଜୀବନ ପାଖରେ କେନ୍ଦ୍ର ଜଣେ ସୁଖରେ ବସି ହସି କର ପଡେ ହେଲେ କଥା କହୁ ନ ଥିଲା । କେନ୍ଦ୍ର ତାକୁ ଅଭାସନା ଦେଇ ନ ଥିଲା କିନ୍ତୁ କେନ୍ଦ୍ର ତାକୁ ତାଡ଼ିନା ଦେଇ ନ ଥିଲା । ସେ ଯେପରି ଏ ସୁଖ ଦୁଃଖମୟ ସଂସାର-ଗହନ-କାନ୍ତାରରେ ଗୋଟିଏ ଅନାବନା ଗଛ— ଅଲେକ ନାହିଁ, ଅକ୍ଷୟ ନାହିଁ, ଜଳ ନାହିଁ, ପବନ ନାହିଁ—ଦୂରବେଳେ ବିରାଜରେ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ଵମୁଖରେ ରହୁ ରହୁ ସଂସାରର ବଚିତ ଲାଲା ଦେଖୁଥିଲା !

କିନ୍ତୁ ହଠାତ୍ ଏ କି ପରିବର୍ତ୍ତନ । ତାର ଯୌବନତରୁ ଦେହରେ ଛନ ଛନ ନୟନ ମଳିନୀ ଲତାର ପ୍ରାଣ ! ନିଜର ପରିଚିତ ଜାଣି କୁଣ୍ଡିରା ତାକୁ ନିଜାନ୍ତ କଦର୍ଯ୍ୟ ରୂପ ବୋଧ ହେଲା । ସେ ବନ୍ଧରେ ସେ ଖାଇଲା ନାହିଁ, ତଳଟାରେ ଚିତ୍ ହୋଇ ପଡ଼ି କଣ ଭାବିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

✽ ବୀର ଯୁବକ ✽

ବେଳେ ଡେଲେ 'ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ଗାର୍ଲ ନିଶ୍ଚୟ ପକାଇ ଅତିକ୍ତି-
ଭାବରେ କହି ଉଠିଲା, “ରମା, ତୁମେ କାହିଁକି ମୋତେ ଉଦ୍ଧାର କଲ ?
ଏ ସଂସାରରେ ମୁଁ ଗୋଟିଏ ଅତି ଘ୍ନାନ ଜୀବ । ଏ ପରିତ୍ୟକ୍ତକୁ କାହିଁକି
ଆଦର କଲ ?”

ରମା ଶ୍ରଦ୍ଧା ଲକ୍ଷ୍ମନନର ସେହି ଦୁଇବେଳେ ହେଲା ମାତ୍ର । ରେଙ୍ଗୁନ
ସହରର ଗୋଟିଏ ନିଆନ୍ତ କଦମ୍ବ ଗଳି ଭିତରେ ଦୁହେଁଙ୍କର ଘର ।
ଘନ ଶେଢ଼ିଂସ୍ କୋଲି ଜଣେ ବୁଢ଼ାପାଖରେ ରମା ଥାଏ । ଲୋକେ
ଜାଣନ୍ତି ଯେ, ରମା ଘନ ବୁଢ଼ାର ଝିଅ । ରମାକୁ ବୟସ ପ୍ରାୟ ବାର ଦେଇ
—ଠେନଟି ବଳି ଦେଲା ପରି । ଘନବୁଢ଼ାର ଜଣେ ବାପ ଭଙ୍ଗାଢ଼ାଙ୍ଗ
ହୋଇ କେନ୍ଦ୍ର କେନ୍ଦ୍ର କହନ୍ତି ଯେ, ରମା ଭାର ନିଜ ଝିଅ ନୁହେଁ, ତାକୁ
ମୋ ଯୋଷିଆଁ ଝିଅ ପରି ଆଖି ପାଲଟୁ । କିନ୍ତୁ ରମାମୁହଁରୁ କିନ୍ତେ
ହେଲେ ଏପରି କଥା ଶୁଣାଯାଏ ନାହିଁ । ଆଉ, ଲକ୍ଷ୍ମନ ରମାଘରର
ଅନନ୍ତର ଜଣେ ବର୍ମା ଲୋକ ଘରେ ଥାଏ । ମାଉସୀ ମଲା ଦିନୁ ସେ
ଏକାକୀ । ଅନେକ ଦିନ ଏ ଦୁହେଁଙ୍କର ଦେଖା ହେଉଥିଲା; କିନ୍ତୁ କେହି
କାହାର ଅଳାପ ପରିଚୟ ପାଇ ନ ଥିଲେ ।

କିନ୍ତୁ ଏକ ଶେଷ ସଫଳରେ ଦୁହେଁଙ୍କର ପରିଚୟ ହେଲା ।
ସେ ଗଳିଭିତରେ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ମରୁଅଳ ଥାଏ, ଦିନ ରାତି ମଦ ଖାଇ
ନାନା ଲୋକଙ୍କୁ ହଇରାଣ କରେ—ତାହାର ଶ୍ରେଣି ଡକାଉଛି ଜୁଲିମ୍ରେ
ଲୋକେ ବଡ଼ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ପକ୍ଷ୍ୟାବେଳେ
ରମା ଏକୃଷ୍ଟ ଗଳିମୁଣ୍ଡରେ ବୁଲୁଛି, ଏହି ମରୁଅଳ ହାତୁଡ଼ିରେ ପଡ଼ିଲା ।
ମରୁଅଳ ପାଟିଟା ଉନ୍ମୋଚ୍ଚ ଗନ୍ଧାଉଥିଲା, ଭଲ ହୋଇ କଥା କାହାରୁ
ନଥିଲା ; କିନ୍ତୁ ଚିତ୍କାର ଦୌଡ଼ିଯାଇ ସେ ରମା ଉପରେ ମାଡ଼ ଚଢ଼େଇବାକୁ

✽ ବୀର ଯୁବକ ✽

ଉଦ୍ୟମ କଲା । 'ହଠାତ୍' ସେହି ସମୟରେ ଲକ୍ଷ୍ମନ ଅର୍ଥ ହାଜିର । ସେ ଏପରି ଦଣ୍ଡା ଦେଖିଲା ମାତ୍ରେ ନିଜର ବଳମୁଖରେ ମଦୁଆର ବେଳକୁ ଏପରି ଏକ ପାହାର ଦେଲା ଯେ, ସେଥିରେ ସେ ମୁହଁମାଡ଼ି ତଳେ ପଡ଼ିଗଲା । ତାପରେ ଦୁହେଁ ଭିତରେ ଖୁବ୍ ଦମାଦୋଷ ମାନସ୍ତକ ଲାଗିଲା । ଲୋକ ଜମା ହୋଇଗଲେ । ମଦୁଆର ନାକଦଣ୍ଡା ଗାଈ ଝର ଝର ରକ୍ତ ବୋହୁ ପଡ଼ିଲା । ସେହି ଦିନଠାରୁ ମଦୁଆଦଳ ଲକ୍ଷ୍ମନକୁ ଦେଖିଲେ ସାବଧାନ !

ସେହି ଦିନ ପ୍ରଥମେ ରାମ ଲକ୍ଷ୍ମନର ପରିଚୟ ପାଇଥିଲା ଯେ, ସେ ଜଣେ ଭାରି ବଡ଼ ବୀର । ଅଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛି ପୋଛି, ଚିତ୍କୁ ବୁଲୁ ବୁଲୁ ଶୁଣୁ ଶୁଣୁ ସେ ଦରଭିତରକୁ ପଶିଯାଇ ଥିଲା ।

ଏହାପରେ କେତେ ଥର ଲକ୍ଷ୍ମନ ଓ ରାମର ଦେଖା ହୋଇଛି । ସେ ଦେଖା କେବଳ ଦୁଇବାର ମିଳିଟ ପାଇଁ । ରାମ ବେଶୀ ସମୟ ଦିନରେ ଦାଣ୍ଡକୁ ଗାହାରେ ନାହିଁ । ଦେଖା କେଳେ କେବେ କମିତ ବୁଲି ବାହାରିଲେ ଦୁହେଁକର ଦେଖା ପାଆନ୍ତୁ । ଦୁହେଁ ଦୁହେଁକ ଦେଖି ଟିକିଏ ଟିକିଏ ହସି ଦିଅନ୍ତି—ଏତିକି ଭାଙ୍ଗର ଚୋଟ ଅକାପ ପରିତପ୍ତ ।

ଏହା ପରେ ଗତ ଦିନରେ ରାମ ଯେତେବେଳେ ଲକ୍ଷ୍ମନକୁ ପୁଲିଶି କେଳିଲୁ ରଥା କଲା, ସେତିକିବେଳେ ଲକ୍ଷ୍ମନର ପ୍ରାଣ ତା ପ୍ରାଣ କି ଏକ ଅପୂର୍ବ ଭୂତଭିତ୍ତାରେ ପୁଣି ଭାଙ୍ଗିଲା । ଜୀବନରେ ସେପରି ପରିବର୍ତ୍ତନ ସେ କେବେ ହେଲେ ଅନୁଭବ କରି ନ ଥିଲା । ରୋଗୁନର କେଳେ କେଳିରେ ବୁଲି ସେ କେବେ ହେଲେ ଏପରି ଦେଖାକ ପରିତପ୍ତ ପାଇ ନ ଥିଲା । ତାପରି ଲୋକକୁ ସେ ବିପଦରେ ଅସାବଧାନତାରେ

* ବୀର ଯୁଦ୍ଧ *

କିଏ ଆସି ପାହାସ ଦେବ, ଏକଥା ତାର ଚିନ୍ତାରେ ନ ଥିଲା । ସେ ତାର ପୁରୁଣା ଜଗତରେ ଯେତେ ନୂଆ ଜୀବନୀ ଲଭି କଲା ! ଭାବଲା, “ଏ କିଏ ସେ ? ରମା ? ଏହା ଏକ ରହସ୍ୟମୟୀ ! ଆଉ ଦିନ ରଣସିଂହ ? ସେ ତ ପାଗଳ ; ମଦୁଆ ! ରମା କଣ ତାର ଝିଅ ? ଯେତେ ମଦୁଆର କି ଏପରି ଦେବଜନିଆ ଥାଇଗାରେ ? ନା, ଏଥି ଭିତରେ କିଛି ନା କିଛି ରହସ୍ୟ ରହୁଛି । ସେ ରହସ୍ୟ କଣ, ସେ ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲ କଣ, ରମା କଣ ଜାଣେ ? ନ ଜାଣିଥିଲେ ଏପରି ଭାବରେ କଥା ଲୁଚୁନା କାହିଁକି ? ରମା କଣ ମୋତେ ସତ କହିବ ନାହିଁ ? ରମା କଣ ମୋତେ ତାର ନାମ ବୋଲି ଭାବିବ ନାହିଁ ? ତେବେ ସେ ମୋତେ ଉଦ୍ଧାର କଲା କାହିଁକି ?”

ଭାବ ଭାବ ଲକ୍ଷମନର ମତି ଅବଶ ହୋଇପଡ଼ିଲା ।

ତା ଆରବନ ପନ୍ଥାବେଳେ ଦୁଃଖର ଚେତେବେଳେ ଖେଳ ହେଲା ଲକ୍ଷମନ କହିଲା, “ରମା, ମୁଁ ଆଉ ଏଠି ରହ ପାରବି ନାହିଁ, ଆଉ କୁଆଡ଼େ ଚାଲିଯିବାକୁ ଭବିଷ୍ୟ ।”

ରମା ଟିକିଏ ବରପତ୍ରରେ ମୁଣ୍ଡକୁ ନୁଆଇ କହିଲା, “ମୁଁ ମଧ୍ୟ ସେଇ କଥା ଭାବୁଛି । ଏହା ଛଡ଼ା ଭୁବର ଆଉ କିଛି ଉଦ୍ଧାର ନାହିଁ ; ମାତ୍ର ଯିବ କୁଆଡ଼େ ?”

“ଭବିଷ୍ୟ ପମୁଦ୍ରକୁ ଯିବ ।”

“ପମୁଦ୍ରକୁ ? ଏ କିମିତି କଥା ?”

“ହଁ, ଜାହାଜରେ ବସି ଭୁବକୁ ପଳେଇଲେ ରମା ପାରବି । ନ ହେଲେ ଏଠି ଏପରି ଚଳିବା ଆଉ ସହ୍ୟ ନୁହେଁ । ଭୁବର ସେ ପଛେ ପଛେ ସେମାନେ ଲାଗିଛନ୍ତି ।”

ସମୟ ମୁହଁ ଟିକିଏ କମିଲ ମଳନ ପଡ଼ିଗଲା । ସେ ଶୀଘ୍ର କଣ୍ଠରେ
କହିଲା—

“ତେବେ ଅଉ ଦେବା ହେବ ନାହିଁ ?”

“ଦେବା ହେବ ନାହିଁ” କାହିଁକି? ମୁଁ ତ ଅନେକ ସମୟରେ
ଏତାକୁ ଅପିଏ । ତୁମେ ମନ ଦୁଃଖ କର ନାହିଁ । ମୁଁ ହେଉଛି, ଏହା
କହା ଅଉ ଉପାୟ ନାହିଁ । ମୋ ଜାନେଟାରେ କିଛି ମୂଲ୍ୟ ନାହିଁ,
ରମା ! ପିଲା ଦିନେ ତ କେତେ କଥା ଭୁଲିଥିଲି, ପାଠ ପଢ଼ିଥିଲି,
ଏବେ ମରୁ କୁଆଡ଼େ ଜିଲେଇଗଲା । ଏହି ପେଉଁ ଏଡ଼େ ଏଡ଼େ ପଢ଼ା-
ଧର କରି ଲେକେ ଟଙ୍କାଦାରେ ବଢ଼ିଛନ୍ତି, ମୁଁ ସେପରି ହେବାକୁ
ଅବଶ୍ୟକ ଛୋଟ କରି ନ ଥିଲି, ମାତ୍ର ମୋ ମନରେ ଅଶା ଥିଲା ଯେ, ଦିନେ
ଏପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବି ଯାହା ଦ୍ଵାରା କି ଏଡ଼େ ବଡ଼ ରେଝୁନା ସହରର
ଲୋକଙ୍କ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଯିବେ । ପିଲାଦିନର ସେ ଭବନା ଧରୁ
ଲିଭି ଯାଇଛି । ପାଠରୁ ଜଳ ପୋଡ଼ି ଉଠୁ ହୋଇଛି । ମୁଁ ଏବେ
ପାଗଲ, ମୋ ପାଇଁ ଭାବିବାକୁ ସଂସାରରେ କେହି ନାହାନ୍ତି ! ଏହିପରି
ଧନେ ଅବହେଳିତ ଲାଗିତ ଭାବରେ କୌଣସି ଲେ ନିର୍ଦ୍ଦମା ଲେ
ଶୋର ମୋର ପ୍ରାଣ ଯିବ, ତାର ଟିକଣା ନାହିଁ । ମୋ କଥା ତୁମେ
ଅଉ ମନେ ପକାଇବ ନାହିଁ, ରମା !” ଏହା କହି ଲଜ୍ଜମାନ
କିପରି ଏକ ଅବସାଦମୟ ଭାବରେ ରମା ଆଉକୁ ପୁହୁଁ ରହିଲା ।

ସମୟରୁ କିଛି ସମୟ ଯାଏଁ ପଦେକଥା ବାହାରିଲା ନାହିଁ ।
ନିବାକୁ ଭିତରେ ଜହମନକା ବୁଝି କହିଲା, “ମୁଁ ଯେ ଏଠାରେ କୋ,
ଜହମନ ! ତୁମେ ପୁରୁଷ ଶିଳା, ମନ ହେଲା ତ ସମସ୍ତ ଅଭିଯୋଗକୁ ଯିବ,
କେତେ ଦେଶେ ଚାଲିବ, ଅଉ ଅମେ ଝିଜାତି ଏଇ ଘରେ କୋ । ମୁଁ ତ

* ବୀର ଯୁବକ *

ଏବେ ଦିନରେ ଚାଣୁକୁ ଟିକିଏ ବାହାର ପାରୁ ନାହିଁ । ମୋ ବାପା ତ —
ଏତିକି କହି ମୋ ଚମକିଲା ପରି ଥିଲା । ତାର କଣ୍ଠସ୍ଵର ଖୋଲା
ଅସିଲା ।

ଲହମନ ମନରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସନ୍ଦେହ କରୁଥିଲା, “ମୋ କଣ ମୋତେ
ତା ବାପା କଥା ଲୁଚୁଛି ? କଥା କଣ ?” ଓ କାଶ୍ୟରେ କହିଲା,
“ତୁମ ବାପା ତନୁ ରକ୍ଷିତ କଥା କହୁଛି ତ ?”

“ଲହମନ, ତୁମେ ଅତି ସେପରି କଥା କହି ପାରୁ ନା । ମୁଁ
ପଚାରୁଛି କହ, ତୁମେ ତ ଯିବା, କରତ କଣ ?”

ଲହମନ ଟିକିଏ ଅନ୍ୟମନସ୍ତା ଭାବରେ ରହି ଉତ୍ତର ଦେଲା, “କରତ
କଣ, ସଂସାରପାଳ ବୁଲିବ ।”

“ଏବେ ବୁଲିବାକୁ ଟଙ୍କାପଇସା ପାଇବ କେଉଁଠୁ ?”

“ତୋ କଥା ତୁକୁ ଭାବିବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ, ରମା !”

ରମା ଟିକିଏ ଭାବ କହିଲା, “ଅଣ୍ଟା, ମୁଁ ତୁମକୁ କିଛି ଟଙ୍କା ଦେଇ
ପାରିବି, ଲହମନ !”

“ତୁମେ ଟଙ୍କା ଦେବ ? ତୁମେ ପାଇବ କେଉଁଠୁ ?”

“ବାପାଙ୍କ ଠାରୁ ମୁଁ ଆଣି ରଖିଛି ।”

ଲହମନ ମନରେ ପୁଣି ସେହି ସନ୍ଦେହ ଅସିଲା । ସେ ଅତି ‘ବାପା’
କଥା ନ ଉଠାଇ କହିଲା, “ନା, ନା, ତୁମର ଦେବା ଦେବାଇ ନାହିଁ ।
ମୋ ହାତରେ ଏବେ କିଛି ଅଛି । ଏଠୁ ଶୁଦ୍ଧ ଯିବାକୁ ତାହା ଯଥେଷ୍ଟ ।”

“ନା, ତୁକୁ ନେବାକୁ ହେବ, ନାହିଁ କି ନାହିଁ ଲହମନ !
ତୁରନ୍ତ ତ ଚାଲିଯିବ, ଅତି ତ ଦେଖା ଦେବ ନାହିଁ, ମୁଁ କେବଳ ଏ

ଏକୃତ ପଡ଼ି ରହୁଛି ସିନା !” ରମା କଥାଟାକୁ ଏପରି ଭାବରେ ଶେଷ କଲା ଯେ, ଲକ୍ଷ୍ମନର ମନର ଭାବ ସେତିକିରେ ସେପରି ଓଲଟିଯାଇ ଡୋଲ ପଡ଼ିଲା । ସେ ଟିକିଏ ବିଚିତ ହେଲା ପରି ହୋଇ କହିଲା, “ଦେଖା ଯାଆନ୍ତୁ ହେବ ନାହିଁ କାହିଁକି ? ମୁଁ ତ ମଝିରେ ମଝିରେ ଜାହାଜରେ ଯାତ୍ରାକୁ ଆସୁଥିବି । ମୁଁ ଗୋଟିଏ କଥା ଅଗରୁ ଟିକ୍ କରନ୍ତି । ଅମେ ଏକ ସୁବିଧା କରି ନେବା । ନଈକୂଳରେ ଠାଏ ଏକ ସ୍ଥାନ ଟିକ୍ କରିବା ଯେ, ସେଠାରେ ମୁଁ କେବେ ଆସିଲେ କିଛି ନା କିଛି ଗୋଟିଏ ଚିନ୍ତା ରହି ଦେଉଥିବି । ତୁମେ କେବେ ହେଲେ ସେହିଥରୁ ଜାଣି ପାରବ ଯେ, ମୁଁ ଏ ମନ୍ତ୍ରକୁ ଆସି ଥିଲି । ତୁମେ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି କିଛି ଚିନ୍ତା ଦେଲେ ମୁଁ ଜାଣିପାରବି । ଏହି ଉପାୟଟି ବେଶ୍ ଭଲ ହେବ । ହୋଇପାରେ, ଏପରି ଭାବରେ ତୁମର ମୋର ସାମାଜିକ ନୋହିପାରେ; ମାତ୍ର ଏ ଉପାୟରେ ଦୁହେଁ ଦୁହେଁ କଥା ଉଣା ଅଧିକେ ଜାଣି ପାରବା । ଅତି ତୁମେ ଘରକୁ ଫେରିଯାଅ । କାଲି ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ଏଇ ଛାକଣାର ପାଖ ପଡ଼ିଥିବା ଅଗିର । ମୁଁ ଆସିଥିବି । ସେହିଠାରେ ଯେ କଥା ହେବ । କାଲି ଥାନା ଟିକ୍ କରି ଦେଇ ମୁଁ ଜାହାଜ ଚଢ଼ିବି ବୋଲି ଭାବିଛି ।”

ରୁଲିୟା କଥା ଶୁଣି ରମା ମନରୁ ଖବର ହୋଇ ଆସିଲା । ସେ କପର ଶିଳେଇ ହେଲା ପରି ନିଃସ୍ପନ୍ନ ଲଇଚ୍ ଯୋଗୁ ଆତ୍ମକୁ ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ବୁଝି ରହିଲା । ଲକ୍ଷ୍ମନ ଜାଣି ପାରୁଲା, କାଲି ରାତିରେ ତା ଗ୍ରାଣ୍ଟା ସେପରି ହା-ନିତାଣି ଭାବରେ ଛଟପଟ ହେଉଥିଲା, ରମା ଟିକ୍ ସେହିପରି ଅବସ୍ଥାରେ ଆସି ପଡ଼ିଥିଲା । ତାର ଚକ୍ରାନ୍ତ ମୁଖମଣ୍ଡଳର ଏକ ପାଖରେ ଦରମୁକୁଳିତ କେଶପାଶକୁ ଦିଏ ଆଦର୍ଶର ଜ୍ଵର ଦେଇ ଲକ୍ଷ୍ମନ କହିଲା, “ଯାଆ ରମା, ରାତି ବହୁତ ହେଲାଣି, ଗୋପା ଦେଖେ ବୁଝି ବସିଥିବେ ।”

ଏହି 'ବାପା' ଯଦି ଶୁଣି ରମା ଚମକିଲା ଥିଲା ଲଜମନ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ଦେଲା । ସେପରି କୌଣସି ଏକ ଅଶ୍ରୁର ବାଡ଼ାରେ ତାର ପ୍ରାଣ ଭରିଯିବା ଆହୋଲିତ ହୋଇ ଉଠିଲା । ସ୍ବପ୍ନରୁ ଉଠିଲା ଯେ ବଢ଼ିଲା, “ଲଜମନ, ତୁମକୁ ଆଜି ଏକୁଟିଆ ଏ କାହାଣୀର ଛବି ଦେବା ନାହିଁ । ଶୁଣ ସାଙ୍ଗ ହୋଇ ଶକ୍ତି ଦୂର ସିବା, ତା ପରେ ମୁଁ ଯେଉଁ ଆସିବି ।”

ଦୁଇଟି ଚାଲିଲେ । ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ସଂସାରପଥରେ ଏ ଦୁଇଟି ଜୀବନ କି ନିଜେ ନିଜ ମର୍ମବେଦନା ହୃଦୟରେ ଅନୁଭବ କରି ଯେ କ୍ଷଣକ ପାଇଁ ବିଦାୟଲାଳା ରଚି ଦେଇଲେ, ଅନୁରାଗ ବିନା କେହି ତାହା କଲୁନା କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ଦୁଇଟି ଏକା ଭାବରେ ଶୁଣିଲେ, ଦୁଇଟି ଏକା ଚିନ୍ତାରେ ଚିନ୍ତିତ । ଦରଦ ଦରଦକୁ ଛାଡ଼ି, ପ୍ରାଣ ପ୍ରାଣକୁ ଚାହିଁଲେ, ଆବେଗ ଆବେଗରେ ମିଶିଲେ । ଏ ଦୁଇଟି ମନୋବାକ୍ୟରେ ଅନ୍ତ କିଛି ଅଟେ ନାହିଁ, କିଛି ଚିନ୍ତା ନାହିଁ, ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଯେ କଣ ଘଟିବ, ସେଥିପାଇଁ କିଛି କଲୁନା ମଧ୍ୟ ନାହିଁ । ବଣର ଦୁଇଟି ସ୍ବାମୀର ପକ୍ଷୀ ପରି ଏ ଦୁଇଟି ଲୁହସିନା ପାଇଁ, ଅନନ୍ତ ଗଗନର ପର ପାରକୁ ଚାଲି ଚାଲି ଭାସି ସିବାପାଇଁ ଚାଲୁଲେ ।

ଦୁଇ ଚାରିଟା ଗଳ ପାର ହେଲା ପରେ ସନ୍ଧ୍ୟାର ଗହଳ ଟିକିକି କମି ଆସିଲା । ନାଟପାଟ ଅନିକାରମୟ । ନାନା ଅସଂଯୁକ୍ତ, ଅସଙ୍ଗତ, ଅନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭବନରେ ହୃଦୟବାକ୍ୟ ଜଟିଳ, ଏହିପରି ସମୟରେ ହଠାତ୍ ଗାଁର ଦୁଇ ପଟୁରୁ ଏକ ଦୁଇଜଣ ଏକ ନିଶାପରେ ଧାଇଁ ଆସି ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ଲମ୍ବ ଦେଲେ । ଯଦି ଶୁଭିଳ, “ଧର, ଧର, ବଦମାସକୁ ଧର ।”

* ବୀର ଯୁଦ୍ଧ * —

ବୁଝିବାକୁ ଲାଗିବାକୁ ବୁଝିଲା ନାହିଁ । ଲକ୍ଷ୍ମନ ଜାଣିଲା, ଏଇ
ତୀର ଶେଷ ଦିନ । ଆଉ ମୁହଁ ନାହିଁ ; ଜୀବନ ରକ୍ଷାତଳକୁ ପାଇଛି ।

ଆଉ ରମା ? କେତେବେଳେ ଯେ ଯେ କିପରି ସୁବିଧାରେ ଶେଷ
ସେହୁ ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ କୁଆଡ଼େ ମିଶି ଯାଇଛି, କେହି ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ ।
କମାକୁ ପାଖରେ ନ ଦେଖି ଲକ୍ଷ୍ମନର ପ୍ରାଣ ଆହୁର ଅବଶ ହୋଇ
ପଡ଼ିଲା । ଜଗତ ଶାନ୍ତ୍ୟ ବୋଧ ହେଲା । କହିଲା, “ଭାଇ, ଏ ହତଭାଗୀକୁ
ଧର ଲାଭ କଣ ?”

ସେଥିମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ କହିଲା, “ତୋର ନାଁ ଲକ୍ଷ୍ମନ ନା ?”

“ହଁ ଭାଇ, ଏଇ ଅଭାଗୀର ନାଁ ଲକ୍ଷ୍ମନ ।”

“ତେବେ ତ ଆମ ଶୀକାରଟା ଠିକ୍ ହୋଇଛି । ଏ ସହର
ମୋମ୍ ଖୋଜି ଖୋଜି ହାଲିଆ ହେଲୁଣି । ହତଭାଗୀ ରୁ ନୋହୁ,
ହତଭାଗୀ ଆମେ । ତୋ ସେନା ଆମ ଜାନ୍ ରୁଟିଗଲାଣି ।” ଏହା କହି ସେ
ଲୋକ ଲକ୍ଷ୍ମନର ଚେକମୁଣ୍ଡାକୁ ଏକ ଧକ୍କା ଦେଲା ।

ଲକ୍ଷ୍ମନର ପ୍ରାଣରେ ଆଉ ଆଶା ନାହିଁ । ଥରେ ଅନନ୍ତ ଅକାଶକୁ
ବୁଝି କେବଳ ସେ ଗୋଟିଏ ଦୀର୍ଘ ନିଶ୍ୱାସ ପକାଇଲା । ତା ପରେ ଆଉ
ସଳଖ ହୋଇ ମୁଣ୍ଡ ଟେକି ଶାରିଲା ନାହିଁ । ସେହି ନିଶ୍ୱାସ ଭିତରେ
ତାର ସେ କେତେ ସୁଗର ମସ୍ତକେତନା ପଡ଼ି ଉଠିଲା, ସେ କଥା ସେ
ଦୁଇଟା ମାନବରୂପୀ ବସ୍ୟ ବୁଝିଲେ ନାହିଁ । ହାତକତା ଦେଇ ତାକୁ
ଟାଣି ଟାଣି ନେଇ ଅଗସ୍ତ୍ୟ ହୋଇ ଚାଲିଲେ ।

X   X   X   X

କେତେବେଳେ ପେ ଲକ୍ଷ୍ମନର ମୁହଁ ହୋଇଛି, ସେ କଥା
ତାର ଭଲ ହୋଇ ମନେ ନାହିଁ । କିଛି କିଛି ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ଚାଲୁଥିବା

* ବୀର ଯୁଦ୍ଧ *

ମାତରେ ଦେଖି ଦେଖେ ତ, ସେ ଗୋଟିଏ ଛୋଟିଆ-କୋଠରୀ ଭିତରେ ତଳେ ପଡ଼ିଛି—ମୁଣ୍ଡଟା ଖୁବ୍ ବହଳ, ହୋଇଛି, ପିନ୍ଧିବା ଲୁଗା-ଖଣ୍ଡିକ ଠାଏ ଠାଏ ଓଦା ହୋଇ ଯାଇଛି । ଗତ କେତେଦୂର ତଳର ଗୋଟି ଗୋଟି କଥା ତାର ମନେ ପଡ଼ିଲା । ମନେ ପଡ଼ିଲା ରମାର ମୁଣ୍ଡ-ମଣ୍ଡଳ । ତଳେ ଉଠି ବସି ସେ ପ୍ରଥମେ ଚିତ୍ତପିତୁଳ ପରି ନିଶ୍ଚେତାବଦ୍ଧେ ରହିଲା । ଭାରି, “ସ୍ବପ୍ନ ନା ସତ୍ୟ ? ରମା ସେ ହେଉଥିବେ ! ସେ ଏକାକୀ ଭିତରେ ସେ ସେ ମିଶି ଯାଇଥିଲା ! ସେ କି ଏ ଅନ୍ଧାରରେ ଏ ପରେ ଅନ୍ଧ ଥିଲା ?”—ଧୀରେ ଧୀରେ ମୁଣ୍ଡକୁ ଅଉଁସିଲା । ତାର ସ୍ମରଣ ହେଲା, ଦୁଃଖ ଦୁଇଜଣ ଯେତେବେଳେ ତାକୁ ଧକ୍କା ଉପରେ ଧକ୍କା ଦେଇ ହାକିକଦସ ଭାବରୁ ଫିଙ୍ଗିଦେଲେ, ସେହିକେତେବେଳେ ସେ ତଳେ ଛୁଟି ହୋଇ ପଡ଼ିଗଲା । ତାପରେ କେତେ ସମୟ ଯାଇଛି, ଏବେ ତେଜା ପାଇ ଉଠି ବସିଛି ।

କେତେ ସ୍ବପ୍ନ ହୋଇଛି ସେ ଜାଣି ନାହିଁ । ଧରଣୀବଧରେ ଜନସ୍ରାଣିକର ସୁଦ୍ଧା ତେଜା ଥିଲା ପରି ଜଣାଯାଉ ନାହିଁ । ନିଦ୍ରାବଧ ହାକିକ ଦରେ ସେ ଏକାକୀ, ଏକାକୀ ବସି ସେ ପାଗଳଟି ପରି ଭାବୁଛି, ମଝିରେ ମଝିରେ ରମାକୁ ଟପ୍ପା ଦେଖୁଛି ।

ଏତିକି ବେଳେ ଦୁଃଖମୁହଁ ସେ ପାଦଶିଫା ଶୁଭିଲା, ପଳେ ପଳେ କୋମଳ କଣ୍ଠରେ କିଏ କହିଲା, “ଲକ୍ଷ୍ମନ !”

ଲକ୍ଷ୍ମନ ତମକି ପଡ଼ିଲା । ରମା ? ତାର ଚିନ୍ତାଟି ହେଲା ନାହିଁ । ପୁଣି ସେହି ଏକାକୀ ଶୁଭିଲା “ଲକ୍ଷ୍ମନ !” ! ଉଦ୍‌ବେଗ ପ୍ରାଣରେ ଦୁଃଖର ଦୁଇଟା ଲୁହା ଶାବଳକୁ ହାତରେ ରଖି ଦେଇ ଲକ୍ଷ୍ମନ ଠିଆ

❀ ବୀର ଯୁବକ ❀

ହୋଇ ପଚାରିଲା, “କିଏ, ରମା ?” — ସେ ଆଉ ପଚାରିବ କିଛି, କିଛି ଠିକ୍ କର ପାରିଲା ନାହିଁ । ଭୟ ବହୁତରେ ତା ହୃଦୟ ଜଡ଼ ହୋଇ ଆସିଥିଲା ।

ରମା ରୁନି ରୁନି କହିଲା, “ପାଟି କର ନି, ପାଟି କର ନି । ଏଇ ନିଅ, ହାତରେ ଧର ।” ଏହା କହି ସେ ଲୁହା ଶାବଳ ପାଁକ ଗୋଟ ଦୁଇଟି ଛୋଟ ଛୋଟ ପୁଡ଼ିଆ କଣ ଗଳାଇଦେଲା । ଲକ୍ଷ୍ମନ ତାହା ଧଳା କି ନାହିଁ, ସେ ଜାଣେ ନାହିଁ । ଏତିକି କହିଲା, “ପାଉଛୁ, ପରେ ଦେଖା ।”

ଲକ୍ଷ୍ମନ ସ୍ବପ୍ନକୁ ଭାଙ୍ଗିଲା ପରି ସୁଖି ଚମକି ଉଠିଲା । ଏ ଦେବ୍ୟ କଥା ସେ କିଛି ଭାବ ପାରିଲା ନାହିଁ । ସେହି ଲୁହାକୁ ଧରି ସେହୁଠାରେ ଯିବା ବାଟ ପଡ଼ିଲା । ପୁଡ଼ିଆ ଦୁଇଟିକୁ ହାତରେ ଧରି ଜାଣିଲା — ଟଙ୍କା । ମନେ ମନେ ଭାବିଲା — “ରମା ଆସିଥିଲା ? କିପରି ସେ ଆସିଲା ? ମୋର ନିକାର ପାଇଁ ତାର ଏତେ କୌଶଳ ? ସାମାନ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ମନର ମୁକ୍ତି ପାଇଁ ତାର ଏତେ ବ୍ୟାକୁଳତା ? ତରିଦ, ଅଭାଗା ପ୍ରଭୃତି ତାର ଏତେ ଅନୁଗ୍ରହ ? ସେ କଣ ଦେବେ ଦେଖା ନା ମାୟାବିନୀ ?”

କଥା ବୁଝିବାକୁ ଆଉ କିଛି ବାକୀ ରହିଲା ନାହିଁ । ସେହି ବେଳେ ସେ ମୋ ପରକୁ ଫେରି, ନିଜର ଛୋଟ କିଛି ଟଙ୍କା ଆଣି ଲକ୍ଷ୍ମନର ଉଦ୍ଧାର ପାଇଁ ବାହାର ପଡ଼ିଲା । ଥାନାଦୁଆରେ ଯେଉଁ ଜଗୁଆଳ କନେଷ୍ଟବଲ ଲକ୍ଷ୍ମନକୁ ଜାଣି ରହିଥିଲା, ତା ହାତରେ ମୁଠାଏ ଟଙ୍କା ଗୁଞ୍ଜିଦେଇ ଲକ୍ଷ୍ମନ ଯେଉଁ କେବଳ ଭୁଲପଦ କଥା ହୋଇ ସିବାପାଇଁ ସେ ଅନୁରୋଧ ମାଡ଼ ମାଗିଥିଲା । କନେଷ୍ଟବଲ ଜାଣିଲା, ରମା କେବଳ ଭୁଲପଦ କଥା ମାଡ଼

ହେଲା; କିନ୍ତୁ ଲକ୍ଷ୍ମନ ହାତରେ ଟଙ୍କା ଦେଇ ସେ ଯେ ତାର ଉଦ୍ଧାର-
ପଥ ପରିଷ୍କାର କରି ଦେଇଗଲା, ସେ ଜାଣେ ନାହିଁ ।

ଲକ୍ଷ୍ମନ ଉପାୟ ଠିକ୍ କଲା—“ଏହି ଟଙ୍କା ଏହିପରି ହାତରେ
ଧରି ଏଠାରୁ ଉଦ୍ଧାର ହେବ ।” ମୁଣ୍ଡ ଧାଡ଼ି ରକ୍ତ ବୋଧ ତାର ଶୋକ
ହାତର ଯେ ଦୁର୍ବଳତା ଚିହ୍ନିଥିଲା, ମୋର ସେହି ପଦକ ‘ଲକ୍ଷ୍ମନ’ ଦେବର
ସେ ଦୁର୍ବଳତା କୁଅଡ଼େ ଉତ୍ତରଗଲା । ଉଠି ଠିଆ ହୋଇ ଡାକିଲା,
“ଭାଇ, କିଏ ଅଛି ଟିକିଏ ଆସିବ କି ?”

ପାଠ ଶୁଣି କନେଷ୍ଟବଲ ଯେତେବେଳେ ଯାଏକୁ ଆସିଲା, ଲକ୍ଷ୍ମନ
ତାକୁ ଆହୁରି ନିକଟକୁ ଡାକି ଖୁବ୍ ଭିନିଭିନି କହିଲା, “ଭାଇ, ମୁଁ ଜାଣୁଛି
ଏ ମାତ୍ରଟିକ ମୁଁ ମରିଯିବି । ମୋ ପାଖରେ ଟଙ୍କା ଶହେଟି ଅଛି । ମୋର
ହେତଳ ବେଳେ ଚେତା ବୁଡ଼ି ଯାଉଛି । ତୁମ ଏତକ ପାଖରେ ରହି
କାଲି ମତେ ଯେତେ କଷ୍ଟରେ ଦିଅନ୍ତୁ, ବଡ଼ ଉପକାର କରନ୍ତୁ । ଆଜି,
ମତେ ଭାରି ଝୋଲି ମାରିଯାଉଛି ଭାଇ ! ଟିକିଏ କୁଆର ପିଟାଇ
ବାହାରେ ଶୁଆଇଦିଅ । ତାପରେ ମତେ ଏଇଠି ଆଣି ପକାଇ ଦେବ ।”

କନେଷ୍ଟବଲ ଭାବିଲା, “ମନ୍ଦ ନୁହେଁ । ସକାଳେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଶଙ୍ଖଚଳ
ମୁହଁ ଚାହିଁଥିଲା । ଏ ତ ମରିବା ଉପରେ, ପାଟିରୁ କଥା ବାହାରୁ ନାହିଁ ।
ଟଙ୍କା ମୋ ହାତରେ ପଡ଼ିଲେ କି ଆଜି କଷ୍ଟରେ ନେବ ? ଲୋକଟାର
ଭେତା ବୁଡ଼ି ଯାଉଛି, ଯନ୍ତ୍ରାକ୍ରମେ ଯେବେ ବାହାରେ ବସାଇ ଶହେ-
ଟଙ୍କା ମାରିନେବ, ତେବେ ମନ କଣ ? ଏତେ ରକ୍ତରେ ତା ଏ କଥା
ଦେଖୁଛି କିଏ ?” ଏହା ଚିନ୍ତା ଟିକିଏ ଆନାର ଏପାଖ ସେପାଖ ବୁଲି
ବୁଲି ଧୀରେ ଧୀରେ ହାତତ ଦୁଆରଟି ପିଟାଇଦେଲା ।

* ବୀର ଯୁବକ *

ଲହମନ ମୁମୁକ୍ଷୁ କଣ୍ଠରେ କହୁଲା, “ଭାଇ, ମନେ ଟିକିଏ ଟେକି ପିଣ୍ଡାରେ ପକାଇଦିଅ । ମୋ ଶ୍ରେଣୀରୁ ନାତ ଚଲୁ ନାହିଁ” — ସେ ଏପରି ସ୍ଵରରେ କହୁଥିଲା ଯେ, ଯେପରିକି ସକାଳକୁ ଆଉ ପ୍ରାଣରେ ନ ଥିବ !

ଏ ସ୍ଵର ଶୁଣି ଜନନୀଶଙ୍କର ମନରେ ଟଙ୍କାଟା ପାଇବା ଆଶା ଆହୁର ବଳନତ୍ରର ହୋଇ ଉଠିଲା । ଅନ୍ଧାରରେ ଦରଣି ବରଣି, ଡାର ଆଣ୍ଟ ବେନ ଏକାଠି ମେଞ୍ଚାଇର ଧରି ବାମରେ ପିଣ୍ଡାରେ ଆଣି ଗଡ଼ାଇ ଦେଲା । ସେ ଜାଣି ନାହିଁ ଯେ, ସେହି ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ଲହମନ ଦୁଇପୁଅ ଟଙ୍କାକୁ ଦୁଇ ନାତରେ ମୋ ଜୋରରେ ଧରି ମନେ ମନେ ହସୁଥିଲା — ଡାର ଡକାଇର ପଛା ହିମେ ସହଜ ହୋଇ ପଡ଼ୁଥିଲା ।

ପିଣ୍ଡାରେ ଶେଇ ଲହମନ କହୁଲା, “ଭାଇ, ଯେଉଁ ଘରେ ଟଙ୍କା” — ଏକକିରେ ଗି ଗି ହୋଇ ବର୍ତ୍ତାରେ ବେଦନା ଅନୁଭବ କଲା ପରି ସେ ଯେତେବେଳେ ନାଟକ ହୋଇ ରହିଲା, କନେଷ୍ଟେବଲ ଭାରିଲା ଯେ, ଶତକର ଆଉ ବସିବାର ଆଶା ନାହିଁ । କନ୍ଦୋକୁ ଜରିବା ପାଇଁ ସେ ଆଉ ମଜର ହେବା ଦରକାର ମନେ କଲା ନାହିଁ । ଟଙ୍କାଲୋରରେ, ସେ ଯେତେବେଳେ ନାଟକ ଭିତରକୁ ପଶିଗଲା, ଲହମନ ଗଟ୍ କର ଉଠି ହଠାତ୍ ସେ ଦୁଆରଟାକୁ ନାହାର ମୁହଁ ବନ୍ଦ କରିଦେଲା । ଅନ୍ଧ ମୁହଁରେ ବିଲମ୍ବ ନ କରି ଏକା ଦୌଡ଼ିବେ ଆନାପାଟଣା ଡେଇଁ ଯାଇ ଏକ-ମୁକାଶ୍ଟି ଆସିବତ ଗଳିରେ ହାଜର ହେଲା ।

ତୃତୀୟ ପରିଚ୍ଛେଦ

ମେଘ ଦୋର ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ଲହମନ ଗାୟକରୁ ବାହାରି
 ଲେରେ କଟି ଲେକଇ ହୁତା ଭିତରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲା । ଅନ୍ଧାରକୁ ମୁଣ୍ଡ
 ଟେକି ଡାକ୍ତରୀପାତ୍ରରେ ଦି'ମହଲ ଛା'ମହଲ ପଢ଼ା ଧର ହରୁ ଚିଅ, ମେ
 ଫଳ ଲହମବଳରେ ବେତେ ପ୍ରାଣୀ କେତେ ଅମେଦ ହ୍ରମୋଦରେ
 ବେଶ୍ୟ ନେଉଛନ୍ତି; କିନ୍ତୁ ସେପାଖରେ ବ୍ୟାଧି ନାହାନ୍ତାରେ କାହୁଁ
 ଗୋଟିଏ ଉଡ଼ି ଅଛି ପକ୍ଷୀ ପରି ଲହମନ ଛଟପଟ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା ।
 ତାର ମନ ଗିରନରେ ମୁହୂର୍ତ୍ତେକେ କେତେ କେତେ ତାରା ଉଠି ନୁହେଁ
 ଚଳେ । ସେ ତାରାଗୁଳରେ ସେ ଗୋଟିଏ ଅତି ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ତାରାର
 ପରିଚୟ ପାଇଲା—ଫେଲଟି ହେଉଛି ରମା ! ସତେ ସେଠାର ରମା ତାର
 ଦୁଃଖ-ଜଳପାତ୍ରକୁ ଦୃଢ଼ସ୍ୱ-ଅକାଶରେ ବେଳେ ବେଳେ ଦେଖା ଦେଇ
 ହସି ହସି କହୁଛି—“ଥୟ ଧର, ଥୟ ଧର । ସଂପଦ ବିପଦରେ ଯାକ
 ସାଙ୍ଗେ ମୁଁ ଅଛି ।” ଏହି କଥା ଶୁଣି ଲହମନର ଯୁଦ୍ଧର ପ୍ରାଣ
 ବେଳେ ବେଳେ ରମାର ମହାଭାବରେ ଖେଳି ଯେ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇ
 ପଡ଼ୁଥାଏ, ସେ ତାହା ଜାଣିପାରେ ନାହିଁ ।

ଗୋଟିଏ ଗାୟକରୁ ଶବ୍ଦ ମେଘ ଅତି ଏକ ଗାୟକରେ ଯାଇ
 ପହଞ୍ଚିଲା । ଗାୟକକୁ ବାଟ ପାଇଲା ନାହିଁ । ମନେ ମନେ ଏକ ଉପସ୍ଥ
 ଠିକ୍ କର ସେ ସରଦାରୀର ଗୁଡ଼ାଳ ସରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଛି, ତେଣେ
 ଖଡ୍ଗ ଖଡ୍ଗ ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ଦରକାରୀ ଅଲୁଅ ଧରି ଅତି ସେହି ସରେ ହାଜର

❖ ବୀର ଯୁଦ୍ଧ ❖

ହେଲା । ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ ଦ୍ଵାରା ସାମାଜିକ ଶାନ୍ତି । ସେ ଦିନ ସଙ୍ଗେ ଏ
ଦିନ ଯୋଡ଼ା ହେଲେ ଫଳସ୍ଥା ଅନ୍ତର ଗୁରୁତର ହୋଇ ଉଠିବ । ଏହା
ଭାବ ଯେ ଦରକାରରେ ରୁନି ହୋଇ ଉଠିଲା ପରି ଦିଆ ହେଲା ।
ଭାରତୀୟ ମାଲିକ ସେତେବେଳେ ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ଠିକ୍ ସେହି ସ୍ଥାନର ଯାତ୍ରା-
ପାତ୍ର ହେଲା, କଲମନ ଏପରି କୋରରେ ତା ଉପରକୁ ଲମ୍ଫିତ ହୋଇ ଏହି
ଏକ ଧକ୍କା ଦେଲା ଯେ, ଲୋକଟା ସେହିଠାରେ ମୁହଁ ମାଡ଼ି ଲେ ପଡ଼ି
ଗଲା । ସେ ଉଠୁ ନ ଉଠୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ ପୁଣି ତା ଉପରକୁ ଆଉ ଏକ ଧକ୍କା
ଉଠୁଥିବା କାନି ପାଖରେ ରୁନି ରୁନି କହିଲା, “ରୁପ, ରୁପ, ପାଟି କରନା;
ପାଟି କଲେ ଆଉ ଏକ ଧକ୍କାରେ ଶେଷ କରିଦେବି ।”

ରସରେ ଘରବାଲାର ପାଟିରୁ ଧନକରେ କଥା ବାହାରଲା
ନାହିଁ । ସେ ମୁହଁରେ କାଠ ପରି ରହି ତାହାର ବହିଳା, “ତୁ କିଏ
ସେ ?”

“ମୁଁ ଶ୍ଵେତ, କିନ୍ତୁ କିଛି ଶ୍ଵେତରସନାକୁ ଅସି ନାହିଁ; ଏଇଥିଣି ମୁଁ ଶୁଦ୍ଧିପିବି । ତୋର ଭଲ ବୁଦ୍ଧି ଥିଲେ ଥିବ୍ ଉଠ, ଅଗରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାଥ ଥିବ୍, ସିଧା ସିଧା ମୋ ଅଗେ ଅଗେ ପାଇ ଦାଣ୍ଡକୁଅରଣ୍ଡି ଘିଟାଇଦେ । ମନେରଖ, ମୁଁ ଦୁଆର ପାର ହୋଇ ଦାଣ୍ଡକୁ ଗଲି ପରେ ମଧ୍ୟ ଏ କି ଚେଁ ଅଦୌ ପାଞ୍ଚ କରବୁ ନାହିଁ । କଲେ ଏହି ଚୁଆଁ ବାଧାକ । ପୁଣି ଅସି ଏକା ବାଧାରେ ତାଳୁ ପଟାଇ ଦେବା ।”

ଦରବାର ଆଜି କିଛି ଉତ୍ତର ଦେବାକୁ ଦରକାର ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ ।
 ଉପରେ ଜଡ଼ପତି ହୋଇ ଗେ ଥରେ ଥଣେ ହାଣ୍ଡିଆର ଆଡ଼େ
 ଚାଲିଲା । ଲହମାନ ତା ପଛେ ପଛେ ଚାଲି । ତା ମୁଣ୍ଡ ଉପରକୁ ଚାପି
 ଉଡ଼ୁଆଇ ରଖିଥାଏ । ସେ ଲୋକ ବାପର ସୁନ୍ଦର ପର ଦୁଆରଟି ପଟାଇ

କ ବୀର ଯୁବକ *

ଦେଉ ଅଢ଼େଇ ହୋଇ ଠିଆ ହେଲା । ଲକ୍ଷ୍ମନ ହାତ ମୁଠା କର, ଧୂଆଁ
ତାକୁ ଥର ବାଧା ଭୟ ଦେଖାଇ ଦାଣ୍ଡ ଗୁଲିଭିତରେ ଲୁହକେ ପଶିଲେ ।

ଅନ୍ଧକାର ! ଅନ୍ଧକାର ! ଘୋର ଅନ୍ଧକାର ! — ସବୁ ଅଜେ
ଗପ, ଚରୁକିରେ ଅଗଜା । ଶିକ୍ଷା ନିଶ୍ଚିତରେ ଧୀରେ ଧୀରେ
ପଥର ଦୃଢ଼ପଦ ବସେପରେ ଲକ୍ଷ୍ମନ ଶୁଲକାର ଲାଗିଲା । କେହି
କୁଆଡ଼େ ନାହାନ୍ତି—ଅଗର ନାହାନ୍ତି—ପଛରେ ନାହାନ୍ତି—
ପାଖରେ ନାହାନ୍ତି—ତଥାପି ମୁଁ ଅଜେ ଅଗଜା । ସେ ଅରେ ପଛକୁ
ବୁଲି ଚାଲି, ଅରେ ଉପରକୁ ଚାଲି ଥିଲା । ମାର ଠିଆ ହୋଇ ପଡ଼େ ।
ଏଡ଼େ ବଣାଳ ସହରରେ ତାର ଯିବା ପାଇଁ ବାଟ ନ ଥିଲା, ଏ ବନ୍ଦେ
ସଂସାର କୋଳରେ ତା ପାଇଁ ଶାନ୍ତିର ସ୍ଥାନ ନ ଥିଲା—ନିଶ୍ଚିତ
ନିଶ୍ଚିତରେ ମଧ୍ୟ ସେ ଚମକ ଚମକ ପ୍ରାଣରସରେ ଅଛୁଥିଲା ।

ଲେ ପରେ ଲେ, ତାପରେ ଗଲି, କେତେ ସେ ଗଲି ମାର ହେଲା,
ସେ ତାହା ଅତି ଜାଣି ନାହିଁ । ମୁହଁର ପାଲଟିର କେତେ, ଆଗସ୍ତମ୍ଭ
ପାର ହେଲା, ସେଥି ପ୍ରତି ତାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ନାହିଁ । ସଂସାରର ଅଜଣା ଅପଣା
ପ୍ରାନ୍ତରେ ପ୍ରତିଯୋଗୀ ପରି ଭୁଲ ହାତକୁ ବୁଲି ଉପରେ ଜାଣି ଧରି
ସେ ଚାଲିଛି ।

ହଠାତ୍ ଠାଏ ଚମକ ଠିଆ ହେଲା—ତାର ପଛ ପଟରେ କାହାର ପାଦ
ଶବ୍ଦ ଶୁଣାଗଲା । ଉଠିଲା, ଏଇ ସେ ଦାଣ୍ଡେ ! ତା ପ୍ରତି ଜଗତରେ
ଏ ମଧ୍ୟା ଦୋଷାଦୋଷ, ସଂସାରର ଏ କୃଷ୍ଣ କଟକଟା ଲେଖି ଥିବା ଭାବ
ଭାବ ସେ ଏଡ଼େ ବଳିତ ହୋଇ ପଡ଼ୁଥିଲା ସେ, ଦାଣ୍ଡେ ବାଧା ଭାବ
ସେ ଅତି ଅଗ ପରି ଧାଇଁ ଚାଲିଯିବାକୁ ଲଜ୍ଜା କଲା ନାହିଁ ।

* ବୀର ଯୁବକ *

ନିଶ୍ଚୟ କି, ଖୁବ୍ ନିଶ୍ଚୟ କର ଠିଆ ହେଲା । କାଣିଆରାଜ —
ଗୋଟିଏ ଛାତ୍ରୀର ତାହାର ଅଙ୍ଗକୁ କିଏ ଅପହରଣ । ଧୀରେ ଧୀରେ ସେହି
ମଞ୍ଜିଟି ଯେଉଁଠି ତା ଅଙ୍ଗକୁ ଲୁଚି ଅସିଲା, ତ ରେଣୁ ଲୁଗା ଧା ମନରେ
ତେଜେ ଲେଉଟୁଛ ହୋଇ ଉଠିଲା । କିନ୍ତୁ ଦେଖିଲା, ସେ ଏକ ମାନସୀ
ମଞ୍ଜି — ବୋଧ ହେବୁତ । ହାସ୍ୟାନ୍ୱିତ ହୃଦରେ ସେ ମଞ୍ଜି ଏତିକି
କହିଲା, “ଲଜ୍ଜମାନ !” “ରମା !” ଏତିକି କହି ଲଜ୍ଜମାନ ଗୋଟିଏ
ନିଶ୍ଚୟକରେ ଠିଆ ହୋଇ ରହିଲା ।

“ହଁ, ରମା ! ଆଜି ତ କିଛି ଯେତେ ପଡ଼ି ନାହିଁ ?”

“ସେ ବିଧବ ଯାହା ହେଉ, ଏତେ ରାତିରେ ରୁମେ ?”

“ତୁମକୁ ଖୋଜ ଖୋଜ ଆନାଠରୁ ଏଇ ବାଟେ ବାଟେ ତ
ଅସୁଛି ।”

ଲଜ୍ଜମାନ ସେ ତାକୁ କଣ ବୋଲି ଧନ୍ୟବାଦ ଦେବା, ବୁଝି ପାରିଲା
ନାହିଁ । ଏତିକି କହିଲା, “ରମା, ଆଜି ଏପରି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଏପରି ସମୟରେ
ଗାହାରତ ନାହିଁ । ଯାହା, ଘରକୁ ଫେରିଯାଅ । ଏତେବେଳେ ଏଠି ଠିଆ
ହେବା ମୁଁ ଭବେତ ମନେ କରୁ ନାହିଁ ।” ଏହା କହି ସେ ରମାର ଗାହାର
ମାତାଙ୍କ ଧରି ପଳାଇଲା । ତାର ସେହି ଧରା ଧର ହସ୍ତଶିଳ୍ପରେ ରମାର
ସବାଜା ଧରି ଉଠିଲା । ସେ ଆଜି କିଛି ଜାଣିବା ଦେଲା ନାହିଁ । ଧୀରେ
ଧୀରେ ମାତାଙ୍କୁ କାନ୍ଦି ଧରି ଯିବାକୁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କଲା । ଗଲାବେଳେ ବଡ଼
ନମ୍ର ହୃଦରେ ଏତିକି ମାତା କହିଲା, “ଯାଉଛି, ରୁମେ ସେ ନିଶ୍ଚୟକରେ
ଫେରି ଆସିବୁ — ଆଜି ଚନ୍ଦ୍ରା ନାହିଁ । ଜାଲି ଯେଉଁଠି ବେଳେ ସେହି
ହାକିମର ପାଖରେ ଦେଖା ।”

* ବୀର ଯୁଦ୍ଧ *

ରାତି ପାଞ୍ଜିର, ପୁଣି ଫକୀ ଦେଲେ; କିନ୍ତୁ ଲକ୍ଷ୍ମନର ଅନ୍ତସ୍ଥାନ,
ଅଚେତନସ୍ଥ ସ୍ୱପନାସୋତ ପ୍ରାୟରେ ବେଳକୁବେଳ ଉଦ୍‌ବେଳିତ
ହୋଇ ଉଠିଲା । ବିରାଟ ସହରର ଜନମଣ୍ଡଳୀର କୋଳାହଳ ଅକାଶ
ପବନ ବିଦାୟ କରି ଶେଳ ଉଠିଲା ନାହିଁ । ଲକ୍ଷ୍ମନର ପ୍ରାଣକୁ ତାହା
ହୁଲୁଲୁ ନାହିଁ । ତାର ହୃଦୟ ଜଗତରେ ବେଳେ ଯେହୁ ଏକା ତଥା—
“ତୁମେ ଯେ ନିରାପଦରେ ଫେରିଆସିବୁ !” ସେହୁ ଏକା ପ୍ରଶ୍ନ—
“ଏତେ ଦୂରରେ ତୁମେ ?” କେତେ ଦିନ କେତେ ରାତି ଯେ ଏ କଥା
ଲକ୍ଷ୍ମନର ସହାୟତା ଯୁଦ୍ଧକ୍ରାନ୍ତରେ ନିତ୍ୟ ନୂତନ ବେଶରେ
ଝଙ୍କାର ଉଠିବ, ତାହା କିଏ ବୁଝିବ ?

ପାଠକେ, ଥରେ ତେଣେ ରମାର କୁଟୀର ଭିତରକୁ ଫେରିଯାଅ ।
କଣ ଦେଖିବ ? ଦେଖିବ, ରୁଦ୍ରା ରଣସିଂହ ମନ୍ଦିରେ ଭୋଳ, ରମା ତାର
ସେବାରେ ରତ । ସେ ଦଳତମାୟ ରମା ପ୍ରାଣରେ ଶାନ୍ତି ନାହିଁ । ସେହୁ
ଯେଉଁ ଗର୍ଭର ନିଶିଃସ୍ୱର ଶାନ୍ତିମୟ ନିଶ୍ଚିନ୍ତା ରଙ୍ଗ କରି
ତାର ଶିଖିଳ ହାତଟି ଅପଣା ହାତରେ ଧରି ଲକ୍ଷ୍ମନ କହୁଥିଲା, “ଯାଅ,
ଏଇକୁ ଫେରିଯାଅ” ତାହା ଯେହୁ ଦୁହୂରୁ ଯେହୁପରି ଭିତରେ ତାର
କର୍ଣ୍ଣ ନୂହରେ ପ୍ରତିଧ୍ୱନିତ ହେଉଛି । ତାର ମନ ଭିତ୍ତି ହୋଇ ଅସିଲ,
ତାର ପ୍ରାଣ ଛଟ ପଟ ହୋଇ କାନ୍ଦିଲା, “ଲକ୍ଷ୍ମନ କି ଶାନ୍ତିରେ ନିରାପଦରେ
ଅଛୁ ?” ବୁଦ୍ଧିର ସେ ନିର୍ବିଚାରରେ ରୁଦ୍ରାପାଦରେ ବସି ‘ବାପା’ ‘ତାପା’
ବୋଲି ଡାକୁଥାଏ, କିନ୍ତୁ ସେ ଦଳ କାହିଁକି ‘ବାପା’ ବୋଲି ଡାକି
ଦେଇ ସେ ତମକ ପଡ଼େ । ତେ କର୍ଣ୍ଣକୁଟୀରର ଶୂର କଟକୁ ଶୂନ୍ୟ ହେ—
ସତେ ଅବା ତାର ଶବ୍ଦ ଶୁଣି କିଏ ତାକୁ ପଚାରିବେ “ତୋର ସେ
ବାଗାଟିକି ?” ସେ ତାର ଏ ବାଦିର ଶ୍ୱର ନିଜେ ଜାଣି ପାରି ନିଜେ
ସମ୍ବୁଦ୍ଧ ହୋଇ ପଡ଼େ ।

* ବୀର ଯୁବକ *

ସନ୍ଧ୍ୟାର ଅବସ୍ଥା କରଣ ସମାନ୍ତରରେ ମିଶିଗଲି ପଟର ରମା
ସବୁ ବାହାର ପଡ଼ିଲା । ଲକ୍ଷ୍ୟ ତାର ଡାକସର ପାଖ ପଡ଼ିଅ । ଗଳ୍ପପଟେ
ଜଳ ପାର ହୋଇ ସେ ଯାଇ ଏକ ଛକମୁଣ୍ଡରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ କିଏ
ପଛରୁ ଡାକିଲା, “ଶୁଣିବ କି, ଟିକିଣ୍ଡ ଶୁଣିବ କି ?”

ରମା ବୁଲି ବୁଲି, ଗୋଟିଏ ବୁଢ଼ୀ ହାତରେ ବାଡ଼ି ଶୁଣିବ ଧର
ଜଙ୍ଗଲରେ ଏକତଡ଼ାଅ ହୋଇ ଠାଏ କରିଛି । ସେ ପାଖକୁ ଅଟ୍ଟେଇ
ପଟେ ବୁଢ଼ୀ ପଚାରିଲା, “କୁଆଡ଼େ ଯାଉଛୁ ମା ? ଏତେ ତର ତର ହୋଇ
ଧାଇଛୁ ?”

“ଯାଉଛୁ ଜଣକ ପାଖକୁ । ମତେ ଜାଣିଲୁ ଟିକି ?”

“ହଁ, ତତେ ଜାଣିଲି । ମୁଁ ବୁଝିପାରୁଛି ଯେ, ତୁ ଯାଉଛୁ ସେଇ
ଟୋକାଟା ସାଙ୍ଗରେ କଥା ହେବାକୁ—ନୁହେ ?”

ଏ କଥା ଶୁଣି ରମା ଖୁବ୍ ଦେଜି ଉଠିଲା । ସେ କିଛି କହୁ ନ କହୁ
ବୁଢ଼ୀ କହିଲା, “ଅଲୋ, ମତେ ତୁ ଚିହ୍ନି ନାହିଁ । ମୁଁ ପରା ଲୋକର
ଖୁଲ୍ ତଳେ ବେଢ଼ି ଅଗତ ରବିଷ କଥା ସବୁ କହିଦାଏ । ତୁ ଯାଉ
ନାହିଁ ସେହି ଟୋକାଟାକୁ ଘେଟିବାକୁ ?”

ବୁଢ଼ୀର ଏ କଥାରେ ରମାମନରେ ଘୋର ସନ୍ଦେହ ହେଲା ।
ବୁଢ଼ୀ ପୁଣି କହିଲା, “ଯାଉଛୁ ତ ଯାଅ; କିନ୍ତୁ ତାକୁ ସେଠି ପାଇବୁ
ନାହିଁ । ସେ ସେଠାରେ ନାହିଁ । ଫେରି ଆସି ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଟିକିଏ କଥା
ହୋଇ ଯିବୁ ।”

ରମାମନରେ ଚୌତୁର୍ଦ୍ଦଳ ଯେପରି ବଢ଼ିଲା, ସେହି ମଧ୍ୟ ସେହପରି
ଦେଇ । ବୁଢ଼ୀକଥା ଭାବି ଭାବି ସେ ବଡ଼ ବେଳେ ଯାଏ ଖୁଲି
ଯାଇ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ସ୍ଥାନରେ ଲକ୍ଷମନକୁ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରି ଯାଆନ୍ତା ।

* ବୀର ଯୁବକ *

ଦୟାଏ ସମୟ କଟିଗଲା, ପାଖ ବଜାରର ଗହଳ ବନ୍ଦ ହୋଇ
କମି ଆସିଲା । ରମା ସେଠାରେ ଲହମନକୁ ବେଢ଼ ପାଇଲା ନାହିଁ ।
ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟରୁ ଦୟାଏ ବଳ ଗଲ ଶି, ଭୟ ଥଣ୍ଡାରେ ତାର ହୃଦୟ
ଆନ୍ଦୋଳିତ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । ଆଉ ଝିଅଟେ ଧମକ ବା ଅପେକ୍ଷା
କରୁଛି ? ପୁଣି ଅଧଦୟାଏ କଟିଗଲା, ବଡ଼ ଅନ୍ୟମନସ୍ତ ସ୍ତବ୍ଧରେ ନାନା
ଚିନ୍ତାରେ ଛନ୍ଦି ହୋଇ ସେ ଯେଉଁ ଗଳ ପାର ହୋଇ ଶୁଣି ଆସୁଛି,
ଦେଖିଲା, ସେହି ରୁଢ଼ୀଟି ସେହିପରି ଗଳମୁଣ୍ଡରେ ବସିଛି ।

ହୃଦୟ ରମାକୁ ଦେଖି ରୁଢ଼ୀ ହାତ ଠାର ଡାକିଲା, “ଶୁଣିଗଲା ମା,
ଶୁଣିଗଲା ।”

ଏ ରୁଢ଼ୀ ଯେ କିଏ, ରମାମନକୁ ବଡ଼ ସନ୍ଦେହ ହୁଇଁଲା ।

ରମା ଆସିଲା ପରେ ରୁଢ଼ୀ କହିଲା, “ତାକୁ ତ ତୁ ପାଇ ନ ଥିବୁ,
ମାଆ !”

“ନା, ପାଇଲି ନାହିଁ !”

“ମୁଁ ଯାହା କହିଥିଲି ସତ ?”

“ହଁ ସତ, ମାଆ —”

“ମତେ ସନ୍ଦେହ କରୁଛୁ ମା ?”

ରମା କିନ୍ତୁ ଉତ୍ତର ଦେଲେ ନାହିଁ ।

ରୁଢ଼ୀ ଦୁଇଗୁରୁଟା ଶୁଣିବାଣ ମାରି କହିଲା, “ମା, ତୋ ନାଁ
ରମାଟିକି ?”

ଜଣେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅସରାବତୀ ରୁଢ଼ୀମୁହଁରୁ ନିଜ ନାଁ ଶୁଣି ରମା
ଅସମ୍ଭବ ଭାବରେ ତମକିଲି ପରି ଥରିଗଲା । ରୁଢ଼ୀ ପୁଣି ପଚାରିଲା, “ଆଜ୍ଞା,
ମା ! ତୁ ଲହମନକୁ ଖୋଜୁଥିଲୁ ନା ?”

✽ ବୀର ଯୁଦ୍ଧ ✽

ଏ କଥା ଶୁଣି ରମାର ଯେପରି ନିଶ୍ଵାସ ବନ୍ଦ ହୋଇଅଛି । ସେ ବିସ୍ମୟିତ ଲେଚନରେ ବୁଢ଼ୀଙ୍କୁ ଚାହିଁ ରହିଲା । କଣ ପରିସର ବୋଲି ମନରେ ଭରସା ପୁଣି ଶୁଣିଲା—

“ତୋ ବାପ ନାଁ ଦଳ ରଣସିଂହ ନୁହେଁ ?”

ରମା ଅତି ସମ୍ଭାଳ ପାରିଲା ନାହିଁ । ବୁଢ଼ୀପାଖକୁ ଅଳ୍ପଦୂର ପାହୁଣ୍ଡେ ଲାଗିଯାଇ କହିଲା, “ବୁଢ଼ି, ତୁ କେପେ ? ଏ ସବୁ କଥା ତୁ କିପରି ଜାଣିଲୁ ?”

ବୁଢ଼ୀ ହସି ହସି କହିଲା, “କହନ୍ତି, କହନ୍ତି । ଅତି ଶୁଣ । ତୁ ପରା ଲକ୍ଷମନକୁ ଦେଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛୁ ? ଆଜ୍ଞା, ସେଇ ଲକ୍ଷମନ ଏଇଠି ଅଛି । ତାକୁ ଅଗ ଦେଖ ।”

ରମା ତଳ ଅବସ୍ଥରୁ ହୋଇ ଏପାଖ ସେପାଖ ଆଗପଛ ଚଳିଉପର ଯଉଥିବେ ଅସି ବୁଲାଇ ଦେଲା । ଭାଗିଲା—ତାକୁ କିଏ ଜଣେ ସତେ କଣ ରୋଲିକି ଲଗାଇ ଦେଇଛି ? ତାର ଏ ପ୍ରକାର ବ୍ୟାକୁଳ ଭାବ ଦେଖି ବୁଢ଼ୀ ଠୋ ଠୋ ହସି ଡାକିଲା “ରମା !”

ରମାର ହୃଦୟ ଭିତରେ କାହାର ପରିଚିତ ସ୍ଵର ବାଜି ଉଠିଲା । ସେ ବଚଳି, ହୃଦୟରେ ବୁଢ଼ୀକୁ ଚାହିଁ କହିଲା, “ତୁମେ ସେ ଲକ୍ଷମନ !”

ମୁହୂର୍ତ୍ତେ କାଳ କାହା ମୁହଁରୁ ନିଶ୍ଚିତ କଥା ବାହାରିଲା ନାହିଁ । କେବଳ ଦୁହିତ ମୁହଁରେ ଶୁଭ ହାସ୍ୟରେଣା ଫୁଟି ଉଠିଲା ।

ରମା ପ୍ରଥମେ ନିସ୍ତବ୍ଧତା ରକ୍ତ କରି କହିଲା, “ତୁମେ ଲକ୍ଷମନ ବେଶରେ ? ନା ତ ଆଦୌ ଫୁଲି ଶାରିଲ ନାହିଁ !”

* ଶୀତ ଯୁବକ *

“ତା ନ ହେଲେ କି ରକ୍ଷା ଥିଲା ? ଏବେ ତେଜକୁ ତ ଖାସଦ-
ଘରେ ସଢ଼ୁଥାନ୍ତି ।”

ରମା ଅଧୀରଭାବରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ ଦାଢ଼ିକୁ ଧରି ପକାଇଲା ।
ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ତାକୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ସମ୍ପର୍କ ବୋଧହୁଏନା । କିନ୍ତୁ ସମୟ ଭୁଲ
ବନ୍ଧୁ ପଶୁଥିଲା, “ଏବେ ଆଉ କଣ କରିବ ?”

“ଆଉ କରିବ କିଣ ? ମୁଁ ତ ନିଶ୍ଚୟ ବିଦାୟ ନେଇ ଯିବି । ସ୍କୁଲ
ନାହିଁ କଲରେ ଗୋଟିଏ ଆଳ ଠିକ୍ କରିବା । ମୁଁ କେତେବେଳେ
କପର ଜାହାଜକୁ ଓହ୍ଲାଇଲେ ଏଠାକୁ ନ ଆସି ଯେହୁଠାରେ କଣ
ହେଲେ ସଂଗଠିତ ରଖି ଦେଇ ଯାଉଥିବା । ରୁମ୍ ମେସିନ୍ ଜାଣି ପାରିବ
ନା, ମୁଁ ସଂସାରରେ ଅଛି । ରୁମ୍ ମଧ୍ୟ ବେଳେ ବେଳେ ଯେଠାରେ
ସଂକେତ ରଖିବାକୁ ଭୁଲିବ ନାହିଁ ।”

ରମା ଏଥର ପରେ ହେଲେ ଉଦ୍ବିଗ୍ନ ଦେଇ ଫାରିଲା ନାହିଁ ।

ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ ନିସ୍ତୁର ଚଟ ପ୍ରଦେଶ—ସାଦତଳେ ଅଗଣ୍ଠ ଜଳ-
ମୋଚ ଧୀରେ ଧୀରେ ଅନନ୍ତ ସମୁଦ୍ର ଗର୍ଭକୁ ଗଲ ବରୁଣ । ଅକାଶର
ପୁଞ୍ଜିବୁଦ ନକ୍ଷତ୍ରମାଳା ସେ ପ୍ରୋତଗର୍ଭରେ ଶଖିନ ପ୍ରତିରମ୍ଭ ପକାଇ
ପ୍ରତି ଲହରୀ ପକେ, ପ୍ରତି ବୁଦ୍‌ବୁଦ ପକେ ସଂସାରର ଅଳୀକଳା
ଦେଖାଉଛି । ଲହରୀ ପରେ ଲହରୀ ଉଠୁଛି, ବୁଦ୍‌ବୁଦ ପରେ ବୁଦ୍‌ବୁଦ
ଶେକୁଛି; ମାତ୍ର ସବୁ ଅସ୍ଥିର, ଘରୁ ବସିଲ । ଅତଳା ବସନ୍ତର
ଦଶରେ ଏ ବସିଲ ସ୍ରୋତ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ିଆ ହୋଇ ରହି
ପାରୁ ନାହିଁ ।

ଏପରି ସମୟରେ ପ୍ରଭାତର ଏ ରହସ୍ୟମୟ ଉପକୂଳରେ ଦୁଇଟି
ପ୍ରାଣୀ ଦାଢ଼ି ଧରାପରି ହୋଇ ଠିକି । ଦୁଇଟି ହୃଦୟର ଅବେଗମୟ

ଋ ଗୀର ଯୁବକ ଋ

ଭବଧାର କେଉଁ ଅନୁଳ ଅନନ୍ତ ସମୁଦରେ ମିଶିବା ପାଇଁ ସେ ବ୍ୟସ୍ତ,
ସେ କଥା ସେମାନେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୁଝି ନାହାନ୍ତି । ସେମାନେ ବୁଝି
ନାହାନ୍ତି ସଂସାରର ପଥ ବଡ଼ କୁଟିଳ । ନଦୀ ତାଙ୍କୁ ହାତ୍ୟା କରୁଛି,
ଲହରୀ ତାଙ୍କୁ ଇଚ୍ଛା ଦେଉଛି, ବୁଦ୍ଧବଦ୍ଧ ତାଙ୍କୁ ଥଟ୍ଟା କରୁଛି ।
ମାତ୍ର ଏ ସବୁଠାରୁ ସେମାନେ ବଡ଼ ଦୂରରେ ଆଉ ଏକ ଚିନ୍ତାଧାରା
ଜଗତରେ !

ଇଗଡ଼େର ଶୈକତ ବୁମିତଲେ ଗୋଟିଏ ଛେଟିଆ ପଥର
ତାମିର ପାଣିରେ ଦୁମିଙ୍କର ଏକ ସଂକେତ ସ୍ଥାନ ଠିକ୍ ହେଲା । ଦୁଇଟି
ପଥର ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ଛେଟିଆ କୋଇତା; କଥା ହେଲା, ଯେତେବେଳେ
ସେ ପାରିବ ସେହୁଠାରେ କିଛି ନା ବଢ଼ି ନୁଆ ବଢ଼ି ରହିବେଇ
ଯାଉଥିବ ।

ସହରରେ ଘଣ୍ଟା ନଅ ବାଜିଲା । ଦୁହେଁଙ୍କର ହୃଦୟ ବେଳ ହେଲା ।
ବିଦାୟ ପୂର୍ବ ସହୃଦ୍ଦିରେ ଲଜ୍ଜମନ କହିଲା, “ଭମା, ତୁମେ ଏ ଟଙ୍କା
ପାଇଲ କେଉଁଠୁ ?”

“ଗାପା ମୋତେ ଏପରି ଟଙ୍କା ଦେଇଛନ୍ତି ।”

“ଗାପା ସନା ଶେଫିଂଟ ?”

“ସିଡା ଟ୍ରେନେ ମଧ୍ୟରେ କଣ୍ଟା ଦିଅ ନାହିଁ ।”

“ନା, କଣ୍ଟା ଦେବାଦ ମୁଁ ଆସିବା ଗ୍ରାହୀ ନାହିଁ । ମାତ୍ର ତୁମେ
ଯେ ମୋତେ କି କଥା ଲୁଚୁଛ । ବିବାହ ବୁଢ଼ାର ଝିଅ ତୁମେ,
ଏତେ ଟଙ୍କା ପାଇଲ କେଉଁଠୁ ? ଏ ଟଙ୍କା ତୁମେ ନେଇଯାଅ—ମୋର
ଏତେ ଟଙ୍କା ନେଇ ।”

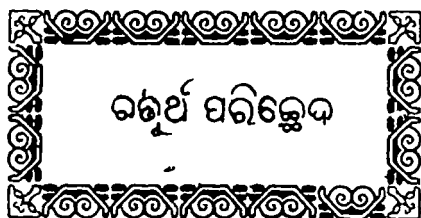
* ଗୀତ ଯୁବକ *

ରମା ମେଘ ସ୍ମୃତି ଅକାର ଭାବରେ ଲହମନ ଉପରକୁ ଡିବିଏ
ଆଉଜି ପଡ଼ି ବ୍ୟଥାକଣ୍ଠରେ କହୁଲା, “ସେ କଥା ଆଉ ମନେ ପକାଅ
ନାହିଁ, ଲହମନ ! ସେକଥା ଆଉ ମନେ ପକାଅ ନାହିଁ । ମୁଁ ଭବାଗ
ବୁଝାଇ ଦିଅ; କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଭବ ମାଗେ ନାହିଁ । ମତେ ଆଉ ସେ କଥା
ପଚାର ନାହିଁ । ଏଭଳି ମନେ ରଖ, ମୋ ବାପା ମତେ ଏ ଟଙ୍କା ଦେଇଛନ୍ତି;
ଏହିପରି ଅଳ୍ପର କେତେ ଟଙ୍କା ମଧ୍ୟ ମୋ ପାଖରେ ଅଛି । ଯାଅ ରୁମ୍ରେ,
ଦୁଇ ଦେଶକୁ ଯାଅ; ସୁଖରେ ରହ, ଶାନ୍ତିରେ ରହ, ଏ କାଳିକାକୁ
ଭୁଲିଯାଅ !”

ଲହମନ ଅପୂର୍ବ ଭାବବେଶରେ ରମାକୁ ନିଜ ବାହୁରତରେ
ନିବେଦନରେ ଜାକି ପକାଇ ଗୋଟିଏ ଦୀର୍ଘ ଜଣାସ ପକାଇ ଥର ଥର
କଣ୍ଠରେ କହୁଲା, “ଯାଉଛି, ଆଉ ତୁମର ମୋର କେବେ ପେ ଘେଟ ହେବ,
କହି ହେଉ ନାହିଁ । ସଂସାରରୁ କିଏ କେବେ ଯିବ, କିନ୍ତୁ—”

“କିନ୍ତୁ ଗଲା ପୂର୍ବରୁ ପୁଣି ଥରେ ଘେଟ ହେବ ।” ଏଭଳି କହିଦେଇ
ରମା ଗଲର ଆରମ୍ଭ ବାଙ୍କ ବୁଲି ବୁଲିଗଲା ।

ବରୁଣ ପରିଚ୍ଛେଦ

ଲକ୍ଷ୍ମନ ପ୍ରାଣରେ ଅଉ ଶାନ୍ତ ନାହିଁ । ଏ କେତୋଟା, ଦାନ-
ମଧ୍ୟରେ ତା ଜୀବନର ଗତପଥ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି ।
ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ସେ ଜୀବନର ଅଭିନବ ସ୍ୱପ୍ନରେ ପଡ଼ିପଡ଼ିଛି । ସଖକୁ
ସଖ ସେ ନିଜ ମନର ଭାବନାରେ ନିଜେ ତମକି ଉଠୁଛି ।

ରମା ଗୁଲିଗୁଲି—ଗୁଡ଼ୁ ଗୁଡ଼ୁ ଲକ୍ଷ୍ମନର ଅସି ଆଗରୁ କୁଗେଲା;
କିନ୍ତୁ ଏ କି ବ୍ୟାପାର ! ତାର ଗୋଡ଼ ଦୁଇଟା ପଛକୁ ନ ଯେଉଁ ଯେଉଁ
ରମାର ଗତି ପଥରେ ଠେଲି ହେଲି ପରି ହେଉଛି ! ସତେ ଯେତେ
କୌଣସି ଅଦୃଶ୍ୟ ଅଚ୍ଛେଦ୍ୟ ଚକ୍ରନରେ ବାନ୍ଧି ତାର ଜୀବନ ମନକୁ ରମା
ସଖକୁ ସଖ ଦୃଢ଼ରୁ ଦୃଢ଼ତର ଭିତରେ ଟାଣି ନେଉଛି !

ରମାର ମଜଗତି, ନିଜ ମନର ଏ ଦୁଃଖତା ଲକ୍ଷ୍ମନ ସେହଠାରେ
ବେଶ ବୁଝିଲା । ମନ ହେଲା, ଧାଇଁ ଯାଇ ରମାକୁ ତାର ଟଙ୍କା ଯେଉଁ
ଦେବ ଏବଂ ତା ପାଖରେ କସି ପଡ଼ି ନିଜର ହୃଦୟ ଭିତର ଚିର ସେ ଦୁଲ
ଦୁଲ ମୁଣ୍ଡିଟାକୁ ତାହାର ଆଗକୁ ଫୋଛି ଫୋପାଡ଼ି ଦେବ; କିନ୍ତୁ
ତାହା ସେ କର ପାରିବ କି ? ଅମୃତ ! ଅମୃତ ! ଗୁଲି, “ଏ କି
ବିପଦ ! ସ୍ୱାକୁ ଯଦି ବିପଦ ବୋଲି ନ କହୁ ସମ୍ପଦ ବୋଲି କହୁ,
ତେବେ ସଂସାରରେ ଅଉ ବିପଦ କିହାକୁ କହନ୍ତି ? ଏ ରହସ୍ୟ ବେଦ

କରବାକୁ ମୋର ଦେଲ କାହିଁ ? ମୋ ମନରେ ସାହସ କାହିଁ ? ସେ ତ ବନ୍ଧୁ କହିଲା, ନାହିଁ । ଦରଦୁ ଭାଗ୍ୟର କନ୍ୟା—ସେ କଥା ପଚାରିଲେ ତାକୁ ବନ୍ଧୁ ବୋଧ ହେଉଛି; ନିତାନ୍ତ ମରୁଆଳ ସଙ୍ଗେ ରହିଛି, ସେ କଥା ମନେ ପକାଇଲେ ସେ କାନରେ ହାତ ଦେଉଛି । କହୁଛି—ଶହେ ନୁହେଁ, ଦୁଇଶହ ନୁହେଁ, ହଜାର ହଜାର ଟଙ୍କା ରଖିଛି । ଏ ସେ ଅସମ୍ଭବ ରହସ୍ୟ ! ଦେଖୁଛି, ଏ ରହସ୍ୟ ଅନ୍ତରାଳରେ ନ ପଶିଲେ ପ୍ରାଣରେ ଅନ୍ଧ ଶାନ୍ତି ପାଇବା ଅସମ୍ଭବ ।”

ଲକ୍ଷ୍ମନ ଭବୁଛି—ସତେକ ସମୟ ଯେ ସେ ସେଠାରେ ଠିଆ ହୋଇ ଭବୁଛି, ତାର ସେ ଦିଗରେ ଦୃଷ୍ଟି ନାହିଁ । ତେଣେ ଦୂରରେ, ଡୁବ୍ ଦୂରରେ ଘଣ୍ଟା ଶୁଭିଳ—ଠଣ୍ ଠଣ୍ ଠଣ୍—ଭନି ନାହିଁ ।

ତାର ଚେତା ଅସିଲ । ସେହି ବେଳ—ସେହି ବୃତ୍ତାର ବେଳ ସେହିପରି ରହୁଛି, ଆଉ କାଳ କିଲେ ସମୟ ନାହିଁ । ଗତି ଶାଳରେ ଶପଦ ଘୋଷି ଅସ ବ । ଧରା ପଡ଼ିଲେ ଗାରଦ ଘରେ ଚରକାଳ ପାଇଁ ରହୁଣାକୁ ପଡ଼ିବ । ତା ପୂର୍ବରୁ ତାକୁ ସେ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ପହର ଛାଡ଼ିବାକୁ ହେବ । ଗତି ପାଇଲେ ଅସଂଖ୍ୟ ଓଡ଼ିଆ ଯାତ୍ରୀଙ୍କୁ ନେଇ ଜାହାଜ ସିଙ୍ଗାପୁର ଯାତ୍ରା କରିବାର କଥା । ଲକ୍ଷ୍ମନ ଭବୁଛି, ଏ “ସୁରାଧା ଛାଡ଼ିଲେ ଆଉ ଉପାୟ ନାହିଁ ।”

ଯୁବକ—ଦେହରେ ବଳ ଅଛି, ହୃଦୟରେ ଦମ୍ଭ ଅଛି, ନୟନରେ ଠିଆ ହେଲ । ଅନେକମାତ୍ରା ଶୋଭିତ ଜାହାଜ ଦୂରକୁ ସୁରକ୍ଷିତ ନଗର ପରି ଦିଶୁଥିଲା । ଦୂରରେ କୋଳାହଳ ନାହିଁ, କନପ୍ରାଣୀ ବେଡ଼ି ହେଲେ ସୁଖନୟୀକୁ ଉଠି ନାହାନ୍ତି; ଜାହାଜଗାଡ଼ିର ରଡ଼ ହେବାକୁ ଆଉ ଦୁଇଘଣ୍ଟାମାତ୍ର ବାକି ଅଛି ।

ଃ ବୀର ଯୁବକ ଃ

ଲହମନ ଚାଲୁ ପହଞ୍ଚି ପାରେ । ଦେଖିଲ, କଲରେ ଠାଏ ଗୋଟିଏ
ରୋଷିଆ ଡଙ୍ଗା ଟଙ୍ଗା ଯାଇଛି । ଆଗାନ୍ତିକୁ ନ ବରୁର, ଜାନର ମମତା
ନ ରଖି ଜାହାଜକୁ ଚୋଟିବା ପାଇଁ ସେହି ଡଙ୍ଗାର ଆଶ୍ରୟ ନେଲା ।
ପକ୍ଷରେ ଅନ୍ଧାର ନାହିଁ । ଶୋଭାମୟରେ ବାଦର ସୀମା ବହୁଳେ
ନା ସରେ । ସେପରି ଅବସ୍ଥାରେ ସେ ହାତରେ ପାଣି ଅନ୍ଧାର ଅନ୍ଧାର
ଜୀବନମୟ ମମତାକୁ କଣି ସାରି ଜାହାଜ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲା ।

ବିଷାକ୍ତ ଦାଗ ଏଣୁ କୋଃ ପିଙ୍ଗାପୁର ଜାହାଜର ମାଲିକ । ବିଷନ
ଦାସ ହେଉଛନ୍ତି ଗେହୂର କନ୍ଥାନ । ବିଷନ ଦାସ ଯୁବକ, ଭଲ ସିନା ନ
ପାଇଥିଲେ କଣ ହେଲା ବେଶ୍ ବୁଦ୍ଧିବୃତ୍ତି ଅଛି । ପ୍ରଥମେ ଗୋପାଳପୁର
ଠାରୁ ଓଡ଼ିଆ କୁଳ ଚୋପାର କରି ସେ ରେଙ୍ଗୁନରେ ପାଦ ପକାଇଥିଲେ ।
ଗତ ଦଶ ବର୍ଷ ଭିତରେ ତାଙ୍କ ଭ୍ରମ୍ୟର ଦୋର ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇ-
ଯାଇ । ଓଡ଼ିଶାର ବନ୍ୟା ଦୁର୍ଭିକ୍ଷରେ ଯେତେବେଳେ ଗ୍ରାମେ ଗ୍ରାମେ
ଜାହାଜର ପଡ଼ିଲା, ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରାଣବିଚଳରେ ରେଙ୍ଗୁନ
ଧାଇଲେ, ଯେହି ସମୟରେ ବିଷନଦାସଙ୍କର ସୁରାଗ୍ୟର ଦ୍ଵାର ଫିଟି
ଥିଲା । ସେ ଦ୍ଵାର ଆଉ ବନ୍ଦ ହୋଇ ନାହିଁ । ରେଙ୍ଗୁନ ସହରରେ
ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କମଳାକର ବରପୁତ୍ର ଭୂମେ ସେ ଏବେ ଏକ
ବିଷାକ୍ତ ଜାହାଜ କମ୍ପାନିର ମାଲିକ ।

ଏହି ବିଷନଦାସଙ୍କ ପାଖରେ ଲହମନକୁ ଅଶ୍ରୁୟ ମିଳିଲା । ସେ ଏକ
ଅଧୁନ ବକମର ଘଟଣା । ରାତି ଶେଷ ସହରରେ ଭାଙ୍ଗି ବିଷନ ଦାସ
ଜାହାଜମଙ୍ଗରେ ଧୀର ପାଦ ବିଷେପରେ ବୁଲୁଛନ୍ତି, ଗୋଟାଏ ପିଣ୍ଡାଚିଆ
ବେଶରେ ଲହମନ ଯାଇ ତାଙ୍କ ଆଗରେ ଠିଆ ହେଲା । ଏକାକୀ ନିଜ
ଅଣି ଆଗରେ ସେ ଏ ମୂର୍ତ୍ତିକୁ ଚାହିଁ ପ୍ରଥମେ ଚାକି ପଡ଼ିଥିଲେ ।

ପୋଶିନୀ ବା ମାୟାବଳୀ ବୋଲି ତାଙ୍କର ଦୁଇ ହୋଇଥିଲା । ଶ୍ଯାୟସ୍ତରେ ସେ ଚଳାଇ କର ଉଠିବା ଆଗରୁ ଲକ୍ଷ୍ମନ ବୃନ୍ଦାବନ ଯେଉଁ ଛଦ୍ମବେଶ ପିନ୍ଧି ଦେଇ ନିଜର ହୃଦୟସ୍ଥଳର ଯୁବକ ବେଶରେ ଠିଆ ହୋଇଗଲା । କପ୍ତାନଙ୍କ ଅସ୍ତ୍ରପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସୀମା ରହିଲା ନାହିଁ । ସେ ପାଟି ପିଟାଇବା ଆଗରୁ ଲକ୍ଷ୍ମନ କହୁ ପକାଇଲା, “ଏ ବେଶ ଦେଖି ରସ କରୁଛନ୍ତି କି ? ମୁଁ ମନୁଷ୍ୟ, ମୁଁ ହିତଭାଗୀ; କୃପାରେ ପଡ଼ି ଏପରି ଭାବରେ ଏଠାକୁ ଶୁଲି ଆସିଛି । ଯଦୁ ମୋର ଏଇ ସହରରେ । ତୁମେ ମୋତେ ରକ୍ଷାକଲେ ରଖା ଜାଉ, ନ ହେଲେ ଏଇଠାରେ ନିଜକୁ ଲମ୍ପି ଦେଇ ମୋ କାର୍ଯ୍ୟ ମୁଁ ଦେଖିବି ।”

ଦୁଇରେ ଖୋଟିଏ ଆଲୋକ ଜଳୁଥିଲା । ସେଥିରେ କପ୍ତାନଙ୍କ ମୁହଁ ଶମ୍ଭୂଷ୍ଟ ବାରି ଫୋଇ ପାଉଥିଲା । ସେ ଟିକିଏ ଦୟାହୀନ ମୁଣ୍ଡରୁ କର ପରୁରଲେ, “ତୁମେ କିଏ ?”

“ମୁଁ ପଳାତକ ।”

“ଦୋଷ ତୁମର ?”

“ମୁଁ ଜାଣେ ନାହିଁ ।”

“ତେବେ ପଳାତକ କପର ?”

“ମୁଁ ଉଦାସତ ବୋଲି ପଦେହ କର ପୁଲିଶଦଳ ମୋ ପଛେ ପଛେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ତେବେ ସ୍ଥାନରେ ଅଶ୍ରୁ ଖୋଜି ଖୋଜି ଆସି ଏଇଠି ପହଞ୍ଚିଛି ।”

କପ୍ତାନ ଟିକିଏ ଭାବ ପରୁରଲେ, “ଆଉ, ତୁମ ନାମ ?”

“ଲକ୍ଷ୍ମନ ।”

“କପର ଆଶ୍ରୟ ମାଗୁଛ ?”

✽ ବୀର ଯୁଦ୍ଧିକ ✽

“ଅଉ ଯେପରି ସହରକୁ ଫେରିବାକୁ ନ ପଡ଼ିବ ।”

କପ୍ତାନ ଦେଖିଲେ, ଟୋକାଟା ବେଶ୍ ଦୃଷ୍ଟ୍ୟୁଷ୍ଟ, କଥାକାହା ବେଶ୍ ଖୁଣ୍ଟିରେ କହୁଛି । ଜାହାଜରେ ପଥପଥ ସାହାଯ୍ୟ କରି ଆସିବ । ପଚାରିଲେ—

“ଆହା, ପହଞ୍ଚି ଜାଣ ?”

“ହୁଏ କିଣେ । ପହଞ୍ଚି ପାରେ, ଗଛରେ ଚଢ଼ିଗାରେ, ଶ୍ଵେତ ଉଦାତ୍ତଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଲଢ଼େଇ କରିପାରେ ।”

ଏ କଥା ଶୁଣି କପ୍ତାନଙ୍କ ମନ ଖୁସି ହୋଇଗଲା । କହିଲେ, “ବେଶ୍ ତ, ବେଶ୍ ତ !”

+ + + +

ବେଙ୍ଗଳା ଠାରୁ ସିଙ୍ଗାପୁର ଯାହା ଭିତରେ ଲକ୍ଷମନକୁ ଜୀବନର ନାନା ଅନୁଭୂତି ଭିତରେ ଗତି କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ତାର ସାହସ, ତାର କାର୍ଯ୍ୟ, ତାର ବ୍ୟବହାରରେ କପ୍ତାନ ବେଶ୍ ଗୁମ୍ଫା । ଯାହା ପୂର୍ବରୁ ତାଙ୍କର କୋଠରୀ ଭିତରେ ତା ପାଇଁ ଶୁଣି ଏ ସ୍ଥିତି ଠିକ୍ କରି ଧୂଆଁ ଯାଇଥିଲା । ସେହି ସମୟରେ ସେ ଥାଏ ଏବଂ ସେତେବେଳେ ସେ ଡାକିଲା ଅସେ, ସବୁଥିରେ ଅନୁଭୂତି ଭିତରେ ପୋଗ ବେଇ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଲୋକଙ୍କୁ ଚମତ୍କାର କରିବ । ଶୁଣି ନାହିଁ, ଦିନ ନାହିଁ, ତା ପରଶ୍ରମର ବରାଣ ନାହିଁ !

ଏପରି ଜୀବନ ତା ପ୍ରତି ନୂଆ । ସେଠାରେ ସହରର ଟୋକାଟା-ହଳ ନାହିଁ, ପୁଲିଶର ଅଭ୍ୟାସର ନାହିଁ, ଶାଢ଼ି ପଡ଼ିଣା ଲୋକଙ୍କର ପୁଣି, ଅବହେଳା ନାହିଁ । ସେହି ଅବେଶରେ ପକାଇବ, ସୀମାହୀନ ଦୃଶ୍ୟମାନ

* ବୀର ଯୁବକ *

ଜଳରାଶି, ସେ ଅକୂଳ ଅନନ୍ତ ଜାଳାୟୁ ଉପରେ ଉତ୍ତଳ ଭରଜାମାଳ,
ସତେ ସେତେ କରଳ ମୁଖ ବ୍ୟାଦାନରେ ବଶାଳକାୟ ଜାହାଜକୁ
ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଗ୍ରାସ କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟତ । ଭରଜା ଉପରେ ଭରଜା
କାନି ଜାହାଜ ଚାଲୁଛି—ସଂସର୍ପ ଲାଗିଛି ।

ରଜନୀର ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ନିସ୍ତବ୍ଧତା ଭିତରେ ସଂଗରବନ୍ଧର ସେ ଅଭିନବ
ଶାନ୍ତି, ଲଜ୍ଜମନ ପକ୍ଷରେ ତାହା ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ । କେତେବେଳେ ସାଗର ସାଗର
ହୁଏ, କେବେ କେବେ ତା ମହାସୋଗ୍ରୀ ଧ୍ୟାନସ୍ଥିମିତ ନେତ୍ରେ ରହୁଛି
ପର ଶାନ୍ତ ସମାହୃତ ଭବରେ ଧୀର ସ୍ଥିର ହୋଇ ପଡ଼େ । ବାଳ ସୂର୍ଯ୍ୟ
କିରଣରେ କେତେବେଳେ ଲେଖିଛି ଚିତ୍ତପଟ୍ଟର ମନୋରମ
ଅସ୍ତରଣରେ ଯଶୋବତ ହୁଏ, ଅନନ୍ତ ନକ୍ଷତ୍ରମାଳାର ପ୍ରତିବିମ୍ବ ଦେଖି
କେବେ ତା ହସି ଉଠେ, ଆକାଶରେ ଗାରିବ ଜଳଦମାଳା ଦେଖି
କେତେବେଳେ ଅବା ପ୍ରଳୟ କାଳର ସୂଚନା ଦିଏ । ପ୍ରଭାତର ଏ
ଅଭିନବ ଚରଣନୃତନ ଲାଳାଟେଲରେ ଅଦ୍ଭୁତ ହୋଇ ଲଜ୍ଜମନ ଯେତେ-
ବେଳେ ବସିପଡ଼େ, ସେତେବେଳେ ଏ ସବୁ ଉପରେ, ଏ ନକ୍ଷତ୍ର, ଏ ଝଡ଼
ତୋପାନ, ଏ ଭରଜାମାଳା ଥେଇଁ ତା ମନ ସାଗର ଉପକୂଳରେ ଯାଇ
ପହଞ୍ଚେ । ଏବେ ବାଧା ବିପଦ ଡେଇଁ ତାର ହୃଦୟ-ନିକ୍ଷୁବ୍ଧରେ ରମାର
ବଦାୟବେଳର କଥା ଯେ କପର ପ୍ରତିଧ୍ବନି ହୋଇ ଉଠେ, ସେ ଜଳନ୍ତା
କରିପାରେ ନାହିଁ । ସେ ରହିର ଶେଷ ସମ୍ଭାଷଣ ତାର ମନେ ପଡ଼େ ।
କେବେ କେବେ ତା ଅଗ୍ନୀରେ ଥିବା ଟଙ୍କା ହାତରେ ଚାକଗଲେ ସେ
ତମକି ପଡ଼ି ଅନ୍ୟମନସ୍ତହୋଇଯାଏ । ଗତ କେତୋଟା ଦିବସ ମଧ୍ୟରେ
ରମା ସହୃଦ ତା ଜୀବନର ସେ ସ୍ଵପ୍ନ—ସଂସର୍ପ କାହିଁକି, ସେ ମିଳନ-

* ବୀର ଯୁଦ୍ଧ *

ପ୍ରସାସ, ସେ କଥା ଭାବି ଭାବି, ସାଗରର ତରଙ୍ଗ ଗଣି ଗଣି ହେଉ ଭାବିବାକୁ ହୋଇ ରହେ ।

ଅଳ୍ପ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଲକ୍ଷ୍ମଣର ବ୍ୟବହାରରେ, କପ୍ତାନ ବାବୁ ଲକ୍ଷ୍ମଣକୁ ଆପଣା ପୁଅ ପରି ଭାବୁ ନେଲେ । ତା ଠାରୁ ତା ଜ୍ଞାନର ଚିତ୍ତେ କାହାଣୀ ଶୁଣିବାକୁ, ତା ସାହସର ନାନା ଅଦ୍ଭୁତ କଥା ଜାଣିବାକୁ ସେ ଅନେକ ସମୟରେ ତାକୁ ପାଖରେ ବସାଇ ନାନା କଥା ପଚାରନ୍ତି । ଲକ୍ଷ୍ମଣ କହେ, ସେ କପର ଥରେ ଗୋଟାଏ ଅରଣ୍ୟ ଶେଷକୁ ଏକା ମୁଥକେ ଥଣ୍ଡା କରି ଦେଇଥିଲା, ଶାଢ଼ୀରେ ଘରମୋଡ଼ିବର ସେ କପର ନାହିଁ ଛଡ଼ାଇ ଛଡ଼ାଇ ନାହିଁ ଭିତରେ ରହି ଅଚେତା ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା, ନଦୀଭିତରୁ ଥରେ ଗୋଟିଏ ଫୁଲିକକୁ କପର ଉଦ୍ଧାର କରି ଆଣିଥିଲା, ନିଜ ଦେଶର ଜଣେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଇକୁ ଦିନେ ଜଣେ ବର୍ମା ଲୋକ ଅପମାନ ଦେବାର ଦେଖି ସେ କପର ଭାଗରେ ସେ ଲୋକର ଗାଲରେ ଚୁପୁଡ଼ା ଥୋଇଥିଲା, ଜଣେ ମରୁଆଳି କବଳରୁ ଜଣେ ଅସହାୟ ବାଳିକାକୁ କପର ରକ୍ଷା କରିଥିଲା—ଇତ୍ୟାଦି ଇତ୍ୟାଦି କେତେ କଥା । ତାର କଥା ସରେ ନାହିଁ । ମାତ୍ର ମଝିରେ ମଝିରେ ଯେତେବେଳେ ଏହି ମରୁଆଳି ହାତରୁ ବାଳିକାକୁ ରକ୍ଷା କରିବା କଥା ମନେ ପଡ଼ିଯାଏ ସେତେବେଳେ ସେ କଥା ବନ୍ଦ କରି ଦେଇ ନାନା ଛଳନାରେ ଜାହାଜ ଉପରକୁ ଚାଲିଯାଏ । ସେଠି କେତେ ସମୟ ତାକୁ ଆଜି କୌଣସି କଥା ଭଲ ଲାଗେ ନାହିଁ । ସେହି ରେଙ୍ଗୁନ-ପ୍ରବସିନୀ ରମା କଥା ତାର ଧ୍ୟାନ ହୋଇ ରହେ । ଜାହାଜର ମଝା ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇ ବାହାରକୁ ଚାହିଁ କିଛି ହେବ ।

ଜାହାଜ ଗିଙ୍ଗାପୁର ବନ୍ଦରରେ ରହିବାର କେତେଦିନ ବିତିଗଲାଣି, ଏହି ସମୟରେ ଗୋଟିଏ ନୂତନ ଘଟଣା ଘଟିଲା । ସମୁଦ୍ରଯାତ୍ରାକେଳେ ସେ

ଦେଖିବୁ ଯେ, କପ୍ତାନବାରୁ ବେଶ ଖାଣ ଲେବ, ସାମାନ୍ୟ କୁଲି ମକୃତ୍ୟଙ୍କ ପରି ସେ ମଦ ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ, କି କୌଣସି ନିଶାଦନ୍ତ୍ୟ ପାଶ ଯାଆନ୍ତି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ବନ୍ଦରରେ ପହଞ୍ଚି ଦେଖିଲୁ ଯେ, କପ୍ତାନବାରୁ ପ୍ରତିଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ କୁଳକୁ ଓଢ଼ାଇ କୁଆଡ଼େ ଯାଆନ୍ତି; ଫେରିଲାବେଳକୁ ରାତି ଦଶ ଏଗାର । ପାଠି ଭଣ ଲକ୍ଷ ଗନ୍ଧାଉଥାଏ, ଗୋଡ଼ ହାତର ଗତି ଠିକ୍ ନ ଥାଏ, ବ୍ୟକ୍ତିବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ଅସି ଖଟାରେ ଯଡ଼ିଯାନ୍ତି ।

ଲକ୍ଷମନକୁ ଏ ଘଟଣା ବଡ଼ ନଷ୍ଟ ବୋଧହୁଏ । ଜୀବନରେ ସେ ଟକଟକହେଲେ ମଦ ହୁଇ ନାହିଁ । ସେ ମଦୁଥକ ସହୃଦ ମିଶିବୁ, ସେମାନଙ୍କର ଖୁବ୍ ଘନଷ୍ଟ ବନ୍ଧୁତ୍ବାଳି ପରିଚୟ ଦେଇଛି, ମାତ୍ର ପାପ-ଭବରେ ମୁଣ୍ଡ ପୁରାଇ ନାହିଁ । କେତେ ଅଭାଗୀ କୁଳଭିତ୍ତା ଲକ୍ଷ୍ମୀଭିତ୍ତାଙ୍କ ପରି ଗତିହେବାକୁ ରେଙ୍ଗୁନରେ ବହୁତ ବାଟ ଅଛି । ୨୭ ନମ୍ବର ଜେ ଅଛି, କୁଆ ପଶା ଲେଳେ ଥୁଛି, ଯଦିବାନ୍ତୁ ହେବାକୁ ନାନା ଅନ୍ଧା ଅଛି । ଲକ୍ଷମନ କିନ୍ତୁ ଏ ପରୁଥିରୁ ଜାହାର । ସେ ଘଟଣା, କିନ୍ତୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀଭିତ୍ତା ନୁହେଁ ।

ଠରେ ରାତିରେ ଲକ୍ଷମନ ଶେଢ଼ରେ ପଡ଼ିଥିଲାବେଳେ ଶୁଣିଲି, କପ୍ତାନ ନିଦବାଉଳରେ ଏବଂ ମଦନଶାରେ ଦାଉହୋଇ କହୁଛନ୍ତି, “ଏଣିକି ବାଜିକେ ବାଜିକେ ଦୁଇଗହ ଲେଖାଏଁ, ଦେଖି ଦେଖିବା କିଏ ପାରିବ” — ଏହିପରି କେତେ କଥା ।

କଥାଟାର ଅଥ ଲକ୍ଷମନକୁ କିଛି ଅନ୍ଧପା ରହିଲା ନାହିଁ । କପ୍ତାନ ବାରୁ ଯେ କୁଳକୁ ଯାଇ କୁଆ ନିଶା ପଶାରେ ଟଙ୍କା ଉଡ଼ାଉଛନ୍ତି, ଅନୁମାନ କରିବାକୁ ବାଙ୍କ ରହିଲା ନାହିଁ । ତା ମନରେ କଷ୍ଟ ହେଲା । ଏଥିମଧ୍ୟରେ ସେ କପ୍ତାନଙ୍କୁ ନିଜର ପ୍ରାଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେଇ ଭଲ ପାଇବାକୁ ଶିଖିଥିଲା । ତାଙ୍କର ଏ ଦଶା ଦେଖି ଶୁଣି ମସ୍ତାହତ ହେବା କଥା । ଏ

• ବୀର ଯୁଦ୍ଧିକ •

ଘଟଣା ଜାଣି ତାକୁ ନିଦ ହେଲା ନାହିଁ । ତାର ଦମ୍ଭାପଣ ମନରେ ଶାନ୍ତ ନାହିଁ ।

ଲକ୍ଷ୍ମନ ଭାବିଲା, ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ କନ୍ଥାନଙ୍କୁ ଅନୁରଣ କରିବ । ଯଦି ପାରିବ, ତାଙ୍କୁ ଏ ଘୋର ଧୂଃସ୍ୱପ୍ନରୁ ରକ୍ଷାକରିବ । ତାର ମତି-କଳା ଫ୍ରୋନ ଅଦୌ ବୁଝନ୍ତି ନାହିଁ । ସବୁଦିନ ପରି ସେଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ମଧ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ମନକୁ କହିଯୋଡ଼ି ଦଶଟା ବେଳକୁ ଫେରିବେ ବୋଲି ବାହାର ପଡ଼ିଲେ । ସେ ଯିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଲକ୍ଷ୍ମନ ତାଙ୍କ ପିଛା ଧାଇଁଲା । ସେ ଭୁଲିଲେ ଏ ଭୁଲିଲା, ସେ ଟିଆହେଲେ ଏ ଶତ୍ରୁଦୂର ପଡ଼ିଲେ ଟିଆ ହୋଇ ରହିଲା ।

କନ୍ଥାନ ଏହି କେତେ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ସେ ଅବସ୍ଥାରେ ଯାଇ ପଡ଼ିଥିଲେ ତାହା ବଡ଼ ରସୁକର । ବନ୍ଦର କୂଳକୁ ଲାଗି ଏକ ଚଢ଼ିଘର । ସେଠାରେ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ବୁରିଛନ୍ତି ଜଣ ମଦୁଆଙ୍କର ଆଖତା ହୁଏ । ସେଠାରେ ସମସ୍ତେ ମଦ ଖାଅନ୍ତି, କୁଅ ଖେଳନ୍ତି, ପାଗଲ ହୋଇ ନାଚ ଗାନମା କରନ୍ତି । ତେବେ ଜଣେଜଣଙ୍କର ଦମ୍ଭ ନାହିଁ, ପରୁଣ ନାହିଁ, ଶତ୍ରୁ ନାହିଁ, ଦୁଇଣ ନାହିଁ, ଟଙ୍କା ଡେ' ହୋଇଯାଏ । ସେ କି ବାହା ହୁଣୀ ! ସେତେବେଳେ ତାହାର ହୃତାହୁତ ଜ୍ଞାନ ନ ଥାଏ—ତାହାହୁତ ତାହାର ସମ୍ମାନ ନ ଥାଏ, ଶାନ୍ତିର ନ ଥାଏ । ସମସ୍ତେ ମଦୁଆ—ସମସ୍ତେ ବେଳ—ସମସ୍ତେ ପିଣାଚ !

ଦୁଆରମୁହଁରୁ ଶତ୍ରୁଦୂର ଟିଆହୋଇ ଲକ୍ଷ୍ମନ ଏ ହୁଣୀ ଦେଖିଲା । ତାର ଅଖିରୁକ ହୋଇଗଲା । ମନ ହେଲା, ଦୁଆରକିଲି ଘରେ ନାହିଁ ଲଗାଇଦେବ । ତା ମନ ବେଳକୁ ବେଳି ବଦ୍ରେୟା ହୋଇ ଉଠିଲା । ସେତେବେଳେ ମଦୁଆଙ୍କର ସମାଧାନର ପାଗଲ ନ ଥିଲା ।

* ବୀର ଯୁଦ୍ଧ *

ହେଲା, ହଠାତ୍ ସେ ସବୁ ମହା ଗଣ୍ଡଗୋଳର ମୁହଁ । ଦାସ ଲଭିଗଲା,
 ଟେକିଲେ କୌଣି ଦୂରଦୂର ପିଙ୍ଗାପିଙ୍ଗି ଅରମ୍ଭ ହେଲା । ତାପରେ
 ଦୁମ୍ ଦାମ୍ ମାଡ଼ ଲଗାଇ । ମୁହଁ ଥିବା ମଧ୍ୟରେ ତନୁକଣ ପରେତା ହୋଇ
 ପଡ଼ିଲେ । କାହା ପାଟିରୁ କଥା ବାହାରିଲା ନାହିଁ, ଖାଲି ଗିଁ ଗିଁ ଶବ୍ଦ ।
 କିଏ ସେ ଲୋକାଣି ସେହି ମୁହଁ ଲୋକପରି ପଡ଼ିଥିବା ମଦୁଆଙ୍କ ଉପରେ
 ଗୋଇଁଠା ପ୍ରହାର କରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଏହି ସମୟରେ ସର ଭିତରେ
 କପ୍ତାନଙ୍କ ହାତଟା ଧରି ଭିଡ଼ି ଆଣି କିଏ କହିଲା—“ଧାଅ, ଶୁଣିଯାଅ,
 ନ ହେଲେ ଏହିଠାରେ ଶୋଇବୁ—ତୋ ବପାଳ ସନାଣ ।” ମାଡ଼ ରୟାରେ
 କପ୍ତାନ କୋଣକୁ ଆଉଁଟି ଲୁଚି ପାଇଥିଲେ । ଏହି ଆଦେଶରେ ଆଉଁ
 ତାକୁ ମୁହଁ ଥିବା ବାଳ ବଳରୁ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ ।

କିନ୍ତୁ ପାହାନ୍ତିଆ ପହର, କୁଅଁରର ଅନଳ ମାଲମୁରୁରୁ ମୁଣ୍ଡ
 ଟେକି ସନାଣିକାର ଭିତରେ ଶୀତାଲେବ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା
 କରୁଛି—ମହାପାତ୍ରର ନୀରବ, ନିସ୍ତରସ, ଗୋଟିଏ ସୁଦ୍ଧା ତରଙ୍ଗର କଳ-
 ବେଳ ନାହିଁ । ଜାହାଜରେ ସମସ୍ତେ ସୁସ୍ଥ, କେବଳ ଶୁଣିଛନ୍ତି ଜଣେ ।

କେବଳ ଭିତରେ ଦାସଟି ମିଶ୍ରି ମିଶ୍ରି ଜଳୁଛି, ହଠାତ୍ କପ୍ତାନଙ୍କ
 ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ିଲା—ଲହମି ଶେପରେ ନାହିଁ । ସେ ତମକିଲ ପରି ହୋଇ
 ଡାକିଲେ, “ଲହମନ !”

କେବଳର ଆରପଟରୁ ଶବ୍ଦ ଶୁଣିଲା, “ତାକୁସୁଛି ?”

ଦୂରରୁ ଶବ୍ଦ ଶୁଣି କପ୍ତାନ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ । ରାତି ଶେଷରେ
 ଲହମନ କେବେ ଏପରି ବାହାରେ ଥିବାର ସେ ଦେଖି ନ ଥିଲେ । ସେ
 ଆଉ ପାଖକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲେ, ଗୋଟିଏ ଅସମ୍ଭବ ତରଳ ଉପରେ ସେ ଚିତ୍ତ

ଗୀର ଯୁବକ

ବନ୍ଧାବ ପଡ଼ି ଉପରକୁ ଚାହିଁ ରହିଛି । ସେ ଯାଇ ପାଖ ଚଉକରେ ବସି ପଡ଼ି ଡାକିଲେ, “ଲକ୍ଷ୍ମନ !”

ସମ୍ଭାନର ପହୁଡ଼ ଉଠି ବସି ଲକ୍ଷ୍ମନ ସେଠାରେ ଥିବାର ଜାଣି ଉଠିବ ବୋଲି ।

“କିତେ ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ ଯିବ ? ଦେହ କଣ ଖରାପ ଲାଗୁଛି ତ ?”

“ନା, ଦେହ କିଛି ଖରାପ ନାହିଁ । ଏଠି ବସି ତାରା ଦେଖୁଥିଲି ।”

“ତାରା ଦେଖୁଥିଲ ? କି ତାରା ?”

“ଜ୍ୟୋତିଷ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଯେଉଁ ଗ୍ରହ ନକ୍ଷତ୍ର କଥା ଥାଏ, ସେହି ବିଷୟରେ ଚାହିଁ ଥିଲି । ଏ ତାରା ସତେ ମନୁଷ୍ୟ ଭାବକୁ କଣ କହିପାରିବ ?”

ଲକ୍ଷ୍ମନ ମୁହଁରୁ ଏପରି କଥା ଶୁଣି କପ୍ତାନ ଭଳି ସମୟ ଲାଗିଲେ, “ଲକ୍ଷ୍ମନ କଣ ଜ୍ୟୋତିଷ ଜାଣେ ?” ହଠାତ୍ କହିଲେ, “ଏ ତାରା ଦେଖି କଣ ତୁମେ ଜ୍ୟୋତିଷ କହିପାରିବ ?”

“ସାମାନ୍ୟ କିଛି କହି ପାରିବ ।”

“ମୋ ଭାଗ୍ୟ କଥା କହି ପାରିବ ?”

“ଚେଷ୍ଟାକଲେ ଅଳ୍ପ କିଛି କହିପାରିବ ।”

“କହିପାରିବ ? ପଡ଼ି କହୁଛି ? ଅଛା, ଚେଷ୍ଟାକଲି ଦେଖି !”

ଲକ୍ଷ୍ମନ କିଛି ସମୟ ଉପରକୁ ଚାହିଁ, ଗୋଟାଏ ଦୀର୍ଘ ନିଶ୍ବାସ ପକାଇ କହିଲେ, “ଏହି ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଯେଉଁ ଉର୍ବୁଳା ତାଙ୍କୁ ଅଛି, ସେଥିରୁ ଜଣା ପଡ଼ୁଛି ଯେ, ତୁମେ ଅଳ୍ପ ବୟସରେ ମୃତ୍ୟୁର ବିପଦରେ ପଡ଼ିଥିଲ ।”

“ଏ” ବସୁଷ୍ଟ ଅଭିଶପ୍ତରେ କପ୍ତାନଙ୍କ ମୁହଁରୁ କଥା ପଦେ ଝୁକା ଗାହାରିଲା ନାହିଁ ।

“ହଁ, ଠିକ୍, ଦେଖୁଛି ତୁମ୍ଭେ ଆଜି ଖୁବ୍ ବିପଦରେ ପଡ଼ିଥିଲ, ଏପରିକି ବଞ୍ଚିବାର ମଧ୍ୟ ଆଶା ନା ଥିଲା ।”

• “ଏହି ଭାଗରୁ ତୁମେ ଏସବୁ କଥା ଜାଣି ପାରୁଛ ?”

“ଗାଲ କଥାଟା ଜାଣି ପାରୁ ନାହିଁ, ତୁମ ଉପରେ କିପରି ବିପଦ ପଡ଼ିଥିଲା ତେବେ କଥା ବି ମୁଁ ସାମାନ୍ୟ କିଛି ବୁଝି ପାରୁଛି ।”

ନିଶ୍ଚୟତାରେ, ଉତ୍ସବ୍ୟାକୁଳଭାବରେ ଲଜ୍ଜମନ ଆଉକୁ ବୁଝି କପ୍ତାନ ତାର କାନ୍ଧରେ ହାତ ରଖି ଦେଇ ଆଉକ ରହିଲେ । ଲଜ୍ଜମନ ଆରମ୍ଭ କଲେ—

“ଏହି ଭାଗ, ତୁମର ନାଁ ଏହି ଯାହାର ବେଳା ମିଶାଇ ମୁଁ ଜାଣି ପାରୁଛି, ତୁମେ ଆଜି ଦିନେ ତାହାଙ୍କ ହାତରେ ପଡ଼ିଥିଲ । ସେ ମୋଟରେ ଗୁରୁକଣ ଥିଲେ । ତୁମକୁ ମଦ ଖୁଆଇ ତୁମଠାରୁ ଟଙ୍କା ବୋହୁ ନେବାକୁ ସେମାନେ କରାବର କେତେଦିନ ହେଲା ତେଣୁ କରୁଥିଲେ । କେତେ ଟଙ୍କା ମଧ୍ୟ ନେଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ଆଜି ରାତିରେ ତୁମେ ସମସ୍ତେ ଏକାଠି ଥିଲୁକେଲେ ହଠାତ୍ ଏକ ଯୋଗିନୀ ଅସି ସେଠାରେ ପ୍ରବେଶ କଲ । ତାର ମାଡ଼ିଦାଉରେ ସମସ୍ତେ ଅଚେତା ହୋଇ ପଡ଼ିଗଲେ । ତୁମର ଚେତା ଥିଲା; ତୁମେ କୋଣରେ ଲୁଚି ରହିଥିଲ । ସେହି ଯୋଗିନୀ ତୁମକୁ ଧରି ତୁମ କାନରେ କହିଲା, “ଫେରିଯାଅ, ଫେରିଯାଅ ।” ତୁମେ ଆସିଲ, ମାତ୍ର ନେଇଥିବା ଟଙ୍କା ପାଇଲ ନାହିଁ ।”

କପ୍ତାନ ଏ କଥା ଶୁଣି ଜଣ ସେ କହୁବେ କିଛି ଭାବ ପାଇଲେ ନାହିଁ । ନିର୍ଜୀବ ନିସ୍ତେଜଭାବରେ କିଛି ନିମନ୍ତ୍ରଣ ବସି ରହିଲେ । ତାପରେ

• ବୀର ଯୁଦ୍ଧ •

ପହଞ୍ଚିଲେ, “ସତ କହୁଛୁ ? ଏହି ତାର ଦେଖି ରୁମେ ଏ ମୂରୁ କଥା କହିପାରିଲ ?”

“ହଁ, ମୁଁ ଯାହା ଜାଣି ପାରୁଛି ତାହା କହୁଛି ।”

“ଏହା ହୋଇଥିବ ବୋଲି ରୁମରୁ ଗଭୀର ହେଉଛି । “କହିପାରିବ
ଭଲ୍ଲା ସେ ଯୋଗିଣୀ କିଏ, ସେ କାହିଁକି ସେଠାକୁ ଗଲା ?”

ଲହମନ କିଛି ନ କହି ରୁମେ ହୋଇ ସେହି ଚଉକି ଉପରକୁ
ଆଉଟି ପଡ଼ିଲା । କପ୍ତାନ ଆଉ ସମ୍ଭାଳ ପାରିଲେ ନାହିଁ । ସେ ଲହମନର
ଦୁଇ ହାତକୁ ଟାଣି ଧରି କାନ କାନ ହେଲାପରି କହିଲେ, “ଲହମନ,
ଲହମନ, ରୁମେ ଆଜି ଲୁଚୁଅ ନାହିଁ । କହ ରୁମେ, ରୁମକୁ ଏସବୁ
କଥା କିଏ କହିଲା ?”

ଲହମନ ଦେଖିଲା, ଏଠାରେ କଥାକୁ ଆଜି ଲୁଚୁଛନ୍ତି ନାହିଁ ।
ଆଉ ବେଶୀ ସମୟ ନିଜକୁ ଗୋପନରେ ରଖିବା ଅର୍ଥ କପ୍ତାନଙ୍କ
ମନରେ କଷ୍ଟ ଦେବା । ସେ କହିଲା, “ବୀରୁ ରୁମକୁ ଆଜି ସେମାନେ
ଶେଷକରି ଦେଇଥାନ୍ତେ ।”

ପୂର୍ବ ଦିଗରେ ଯିବୁନ ଫାଟି ଆସୁଥିଲା । ସେହି ରକ୍ତାର ଆଲୋକ
ସ୍ତୋତ ଆଡ଼କୁ ବୁଝି, ଲହମନକୁ ନିଜ ଆଡ଼କୁ ଟିକିଏ ଟାଣିନେଇ
କପ୍ତାନ କହିଲେ, “ଲହମନ, ରୁମେ ଜୀବନ ଦେଲା, ରୁମେ
ରକ୍ଷାକଲ ।”

“ବୀରୁ, ଏ କଣ, ଏ କଣ, ଏପରି ହେଉଛି ଜାଣିଛୁ ?”

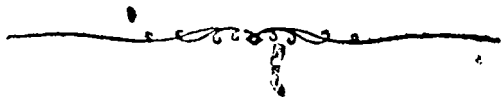
“ନା, ମୁଁ ତ କିଛି ହେଉନାହିଁ । ମୁଁ, କିଏ ହେଉଛି ସେହି କୁଅ
ସାଙ୍ଗରେ । ସେ କହୁଛି ଲହମନ ମାତେ ରଖାକଲ ।”

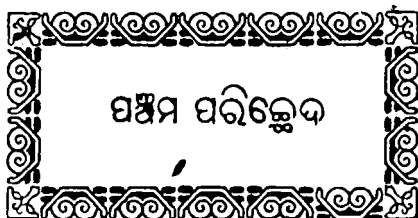
ଅଉଁ କାହା କଥା କାହାକୁ ଅଛପା ରହୁଲା ନାହିଁ । ଲକ୍ଷ୍ମନ ସେ ସେହି ଝୋଗିନୀ ବେଶରେ ଅଙ୍କାର ଗୁଡ଼ରେ ମଦ ଖଟିରେ ପଶି ତାକୁ ଅପମୟରେ ପ୍ରାଣଦାନ କରିବୁ ଯ କଥା ଭାବ କପ୍ରାନଙ୍କ ହୃଦୟ ଭୃତଜ୍ଞତାରେ ପୂରି ଉଠିଲା । ତାଙ୍କର ସେତେବେଳେ ମନ ହେଲା, ସେ ସେହିଠାରେ କାନୁପାଦ ପୂର୍ବକ ଲକ୍ଷ୍ମନ ଆଗରେ ନିଜର ସକଳ ଦୋଷ ଯୁକ୍ତତା ପାଇଁ କ୍ଷମା ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବେ । ସେ ଲକ୍ଷ୍ମନର ହାତ ଦୁଇଟି ଛିଡ଼ାଦେଇ କହିଲେ,

“ତୁମେ ତଳ ସେହି ଲକ୍ଷ୍ମନ !”

“ହା, ଆଉ ବେଶୀ କିଛି ପଚାର ନାହିଁ । ଏତକ ଜାଣ ମୁଁ ଯେହି ଝୋଗିନୀ । ସେହି ଯେଉଁ ବେଶରେ ପ୍ରଥମେ ଏହି ଜାହାଜରେ ଚଢ଼ିଥିଲି ସେହି ବେଶ ମୋର ଝୋଗିନୀ ବେଶ । ଅପଣଙ୍କ ଟଙ୍କା ହରି ନାହିଁ । ମୁଁ ସେ ଟଙ୍କା ଦେନାଅସିଛି ।” ଏହା କହି ସେ ନିଜ ପକେଟରୁ ରୁମାଲରେ ବନ୍ଧା ହୋଇଥିବା ନୋଟ କେତେଗଣି କପ୍ରାନଙ୍କ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇଦେଲେ । କପ୍ରାନଙ୍କ ପାଟିରୁ ତ କଥା ବାହାରିଲା ନାହିଁ, ହାତରୁ ସେ ନୋଟ ଖସି ପଡ଼ିଲା । ନିଶ୍ଚଳ ନିଷଦ ଭାବରେ ସେ ଲକ୍ଷ୍ମନ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ରହିଲେ । ତାଙ୍କ ଆଖିକୁ ଜାଲୁ ଜାଲୁଆ ଦେଖା ଗଲା, ଏ ଲକ୍ଷ୍ମନ ନା ଆଉ କିଏ ଦେବ ପୁରୁଷ ?”

ଏତକ ବେଳେ କେବିନମଧ୍ୟରୁ ଚାକର ଜଣେ ଦେଇ
“ହା !”

ଏମଧ୍ୟରେ ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ କଟି ଯାଇଛି, ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ପରେ ଲକ୍ଷ୍ମନ ସହୃଦ ପାଠକମାନଙ୍କର ସାକ୍ଷାତ୍ ରେଙ୍ଗୁନ ସହରରେ ।

ଜୀବନର—ମଧୁମୟ ଯୌବନର ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ କାଳ ଲକ୍ଷ୍ମନ ସମୁଦ୍ରରେ କଟାଇଲା । ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ କାଳ ସେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମମୁଦ୍ରକୁ ଘର କର ବାହାର ଜଗତର ସକଳ ମାୟାମମତାରୁ ଅଲଗା ହୋଇରହିଲା । ସେ ଭିତରେ ସେ ଥରେ ହେଲେ ରେଙ୍ଗୁନ ସହରରେ ପାଦ ଦେଇ ନାହିଁ । ତାର ଦୀର୍ଘ ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷର ଜୀବନକାହାଣୀ ସମୁଦ୍ରପାତାରେ ସୀମାବଦ୍ଧ ।

ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ପରେ—କହିବାକୁ ଗଲେ ଲକ୍ଷ୍ମନ ପକ୍ଷରେ ପାଞ୍ଚ ଯୁଗପରେ—ଯେତେବେଳେ ସେ ରେଙ୍ଗୁନର ଇରାବତୀ କେଳା ଚୂମିରେ ପାଦ ଦେଲା, ଭାବିଲା ସେ ଯେପରି ରଜନିଧାର ସ୍ବପ୍ନ ପୁରାରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଛି । ତାର ଅନ୍ତସ୍ଥଳ କେତେବେଳେ ସଜୁଚିତ ହେଲା, କେତେବେଳେ ପ୍ରସାରିତ ହେଲା । ଆଶା ନିରାଶାର କେତେ ଶ୍ରେଣୀ ସମୟ ତାର ଯୌବନ କ୍ଷେତ୍ରୁ ବିଦାୟ କରି ଅସମ୍ଭବ ହ୍ରାସପୂର୍ଣ୍ଣ ପୃଷ୍ଠ କଲା ।

ଦିନ ଧନ ହୋଇ, ମାସ ମାସ ହୋଇ, ବର୍ଷ ବର୍ଷ ହୋଇ କାଳ ପ୍ରୋତ ବହି ଯାଇଛି, ବଡ଼ ଶିତଳି କଥା,—ଲକ୍ଷ୍ମନର ସେ ପ୍ରତି

ଦିନର ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତର ଗତି ସଙ୍ଗେ ତା' ଜୀବନର କେଉଁ ଶୁଦ୍ଧ
ରହସ୍ୟ ପ୍ରକାଶରେ ଗୋଟିଏ ସୁଗୋଲ ସୁନ୍ଦର ଭଲ ଭଲ ବଦନ
ମଣ୍ଡଳ, ତାହା ମଧ୍ୟରେ ଦୁଇଟି କମଳ ଲୋଚନ ସଜଳ ହଳ ହଳ
ହୋଇ ଚାହିଁ ରହନ୍ତି ! ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ତଳର ସେହି ଯେଉଁ ପଦେ କଥା
'ତୁମ୍ଭେ ନିରାପଦରେ ଫେରି ଆସିବ'—ସେ କଥା ପୁଣି ତାର କର୍ଣ୍ଣ-
କନ୍ଦରରେ ବାଜି ଉଠୁଛି ! ସେ ତେଲେ ବେଳେ ନିଜକୁ ନିଜେ ଶୟାସ
କରିପାରୁ ନାହିଁ ।

ଲଜ୍ଜମନ ଆଜି ସେ ଲଜ୍ଜମନ ନୁହେଁ । ରମା ମଧ୍ୟ ତାକୁ ଏତେ-
ବେଳେ ଚିହ୍ନିବା ଅସମ୍ଭବ । ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ତଳର ତାର ବେଶଭାଷ ଏବେ
ତା ପକ୍ଷରେ ସ୍ୱପ୍ନର କଥା । ଏବେ ସେ ପୂର୍ବ ଭଦ ଲୋକ । ଏତେବେଳେ
ତାର ପୋଷାକ ପରିଚ୍ଛଦ ଢଙ୍ଗ ଢାଙ୍ଗ ଦେଖି କେହି ଶୟାସ କରିବ
ନାହିଁ ଯେ ଏହି ଲୋକ ଦିନେ ରେଙ୍ଗୁନର ଗଳିରେ ଗଳିରେ ବୁଲି ପେଟ-
ଭାଙ୍ଗିବାକୁ ଚାଲି ଖୋଜୁଥିଲା !

ଲଜ୍ଜମନ ରେଙ୍ଗୁନ ଆସିବା ପରେ ତାର ପ୍ରଥମ ଏକ ପ୍ରଧାନ
ଚିନ୍ତାହେଲା ରମାକୁ କିପରି ଦେଖିବ । କିନ୍ତୁ ସେ ସେ ତାକୁ ଆଜି
ରେଙ୍ଗୁନ ଏଥିରେ ଆଦୌ ଶୟାସ ହେଲା ନାହିଁ । ସେ ଜାଣେ ରମା
ସୁନ୍ଦରୀ, ସରଳହୃଦୟା । ତାର ସରଳ ମଧୁମୟ ଜୀବନକୁ ହିଁ ଭଲ
କରି ଦେବାପାଇଁ କେତେ ଗୁଣ୍ଡା ଦୁଷ୍ଟ ଲୋକଙ୍କର କେତେ ଅପୋକନ
ହୋଇଥିଲା । ସେ କି ସେଥିରୁ ଖିନ୍ନ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଥିବ ? ସେତିକି ତା କଥା
ଭାବିଲା ସେତିକି ତା ମନ ବ୍ୟାକୁଳ ହେଲା । ଶୟାସ, ସେ ମାୟାବଳୀ
ରମା କି ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାର ମାୟା ଆକର୍ଷଣ ଶକ୍ତିରେ ଲୁଚି ରହିଥିବ,

• ବୀର ଯୁବକ •

ମୋତେ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଚପିଥିବ ? ଯଦି ତାର ସକଳ ରହସ୍ୟ, ସକଳ ଗୁପ୍ତ କଥା ସେ ପତାକୁ ବାମ୍ଫାର କରି ଦେଇଥିବ, ତେବେ ଅଜ୍ଞ ସେ ମରୁ ତେ। ପ୍ରତି ମଧୁମୟ ହେବ କି ଶଷମୟ ହେବ, ତା ଶୁଣିଲେ ସେ ତାକୁ ପୂର୍ବମତ୍ତ ସୁଖ ପାଇବ କି ନାକ ଟେକି ଘୁଣା କରିବ—ଏହିପରି ଦୋହଲ୍ୟା-ମାନ ହୃଦୟରେ ସେ କଣ କରିବ ଠିକ୍‌କରି ପାରିଲା ନାହିଁ । ଏ ଗୁରୁତର ସମସ୍ୟାର ନିମ୍ମୁଖି କିଏ କରିବ ?

ବହୁ ଦିନର ସେହି ସ୍ବରୁଣା ପରିଚିତ 'ଲେଟିଭେ' ଆଇଁ ଲଛମନ ମନ୍ଦିର । ଜୀବନର ବାର ବର୍ଷ କାଳ ସେହି ଲେଟେ ତାର କଟିଛି । ସେଠାରେ ଜୀବନର ତିନି ବର୍ଷ ରମାସଙ୍ଗେ ତାର ଚିହ୍ନା ଅଳାପ ପରଚୟ ହୋଇଛି । ସେଠାରେ ତା ସୁଖ ଦୁଃଖର କେତେ ଯବନିକା ପଡ଼ିଛି, ଉଠିଛି, ସେଠାରେ ସେ କାନ୍ଦୁଛି, ହସିଛି । ଦେଖିଲା ସେହି ସର, ସେହି ମଦତଟି, ସେହି ତେଠକଣା, ସବୁ ସେହିପରି ଅଛି । ଦେଖିଲା କେତେ ପରିଚିତ ମୁହଁ ବିକୃତ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି, କେତେ ନୂଆ ମୁହଁ ମୁଣି ଫୁଟି ଉଠିଛି । ଏହିପରି ନାନା କଥା ଭାବ, ନାନା ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ସେ ଯାଇ ଏକ ରଙ୍ଗା ଲୁଅଣିଆ ଗୁଳସର ଭିତରେ ପଶିଲା । ସେହି ଦେଉଳି ଗୁଳିଖୋରଜ ଆଜ୍ଞା । ମାଉସୀ ମା ପାଦରୁ ଆସିଲା ପରେ ଲଛମନ ସେହି ସରପାଟୁ ଖଣ୍ଡେ ଦୂରରେ ବର୍ମାଲେବ୍‌ସ୍‌ରେ କେତେଦିନ ଶୁଣି କରୁଥିଲା ।

ଲଛମନ ଜାଣେ କେଉଁଠି କିମ୍ବଦନ୍ତୀ କରବା ଦରକାର । ସେ ଅସି ନାହିଁ ସର ଦେଖିବା ପାଇଁ, ଅସିଛି ରମାକୁ ଖୋଜିବା ପାଇଁ । ତାକୁ ସେ ହୃଦୟରେ ପାଇଛି, ଅଧର ବାହାରେ ବେଟ ପାଉ ନାହିଁ, ତାହାର ପାଇଁ ସେ ସେଠାରେ ମୁଖ୍ୟତ ଦେଲା । ସେ ସର ଦେଖି

ମରୁଆଳ ବସି ଗୋଟିଏ ଦୃଢ଼ାରେ ଗୁଲିଖିଆ ଆରମ୍ଭ କରୁଥିଲେ । ସେଥିରୁ ଜଣେ ହେଉଛି ଲକ୍ଷ୍ମନର ସୁପରିଚିତ କେତେବର୍ଷ ତଳର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ମରୁଆଳ, ଯାହା କବଳରୁ ଥରେ ସେ ବର ଦାଣ୍ଡିର ରମାକୁ ରକ୍ଷା କରିଥିଲା । ଆଉ ଜଣକ ତାର ଶିଷ୍ୟ । ଲକ୍ଷ୍ମନ ଦୁହେଁ ଇଲକର ଜାଣେ ।

ସର ଭିତରେ ପଡ଼ିଲା ମାତେ ସେ ଗୁଲ୍ ଅସ୍ତ୍ରର ହେଲପର ଶବ୍ଦ ଦେଖାଇ ପାଟିକଲା, “ହା, ଠିକ୍ ଯେପରି ଥିଲା ସେହିପରି । ଏତେ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଏହାର କିଛି ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇ ନାହିଁ ।”

ସେଥି ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ଦରମୁଦ ତସୁ ଦୁଇଟାକୁ ବହୁ କଷ୍ଟରେ କ୍ଷାରିତ କରି ଉପରକୁ ମୁହଁ ଟେକି ପରୁରଲେ, “କିଏ ହୋ ତୁମେ ଭାଇ ! କେତେ ବର୍ଷ ତଳେ ତୁମେ ଏଠି ଥିଲ କି ?”

“ମୁଁ ? ମୁଁ ଏଠି ଗଲଣି ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ହେଲା । ଏଇ ସତେ, ଏଇ କୋଣରେ ମୁଁ ସେ କେତେ ବୋତଲ ଶେଷ କରିଛି, ତାର ଛୋଟି ଠିକଣା ନାହିଁ ।”

“ଆଉ, ବେଗ୍, ବେଗ୍ । ତୁମ ଗୋଳ ନାଁ ?”

“ମୁଁ ଜାଣେ ନାହିଁ ମୋ ବାପାଙ୍କ ନାଁ ।”

“ନାଁ ଜାଣ ନାହିଁ ? ବଳ ଅସମ୍ଭବ କଥା କହୁଛ ।”

“ଅସମ୍ଭବ କଥା ତ କିଛି ନୁହେଁ । ମୁଁ ଛୋଟ ଥିଲା ଥିଲବେଳେ ସେ ମରିଯାଇଥିଲେ ବୋଲି ମୁଁ ଶୁଣି । ମୋର ମାଆ ମଧ୍ୟ ସେତେବେଳେ ନ ଥିଲେ ।”

ମରୁଆଳ ଦୁଇଟା ଗୁଲ୍ ପାଟିକର ଦୃଷ୍ଟିଲେ—ହାଃ-ହାଃ-ହାଃ ! ତା ପରେ ଆଉ କିଛି ପ୍ରଶ୍ନ ହେଲା ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଗୁଲି ଗୁଲି ମୁଣ୍ଡ—ପାଖରେ ମଦ ବୋତଲ ଖୁଣ୍ଟିଆ ହୋଇ ନାହିଁ । ଏତେବେଳେ

ବୀର ଯୁବକ

ତାକୁ ଅନ୍ୟ କଥା ଦିଶୁଛି ? ଲକ୍ଷ୍ମନ ସେମାନଙ୍କର ମନ ଗତ ବୁଝି ନିଜର ପାଗଳାମି ଦେଖିକରି ଦେଖାଇଲା । ତା ପରେ ପଶୁରିଲା—

“ଭାଇ, ଏଠି ଜଣେ ଭୋକିନ ପରିତ୍ରା ଥିଲ ଜାଣ ?”

“ହଁ ଜାଣୁ, ସେ ଏବେ ଏଠି ନାହିଁ । ଟାଉଁ ଯାଉଁ ଠାରେ ଗୋଟାଏ ସାହାବର ଖାନସାମା ହୋଇଛି ।”

“ଅଉ ଜଣେ ବୁଢ଼ା ଏଠାରେ ଥିଲା । ଜାଣ ତାକୁ ? ତା ନାଁ ଘନ ରଣଧେନ୍ଦ୍ର ।”

“ହଁ ଥିଲା ।”

ଏ ପ୍ରଶ୍ନଟା ପଶୁରିବାକୁ ଲକ୍ଷ୍ମନକୁ ଟିକିଏ କିମିତ ଅନୁଅ ବୋଧ ହେଲା । ତା ପରେ ସେ ହଠାତ୍ ପ୍ରଶ୍ନ ନ ପଶୁରି କିଛି ସମୟ ପରେ ପଶୁରିଲା, “ସେ ଅଛନ୍ତି ନା ?”

ଜଣେ ସେଥିମଧ୍ୟରୁ ଟିକିଏ ଉତ୍ତେଜିତ ସ୍ଵରରେ ଉତ୍ତର ଦେଲା,
“ଘନ ବୁଢ଼ା ? ତା ନା ଧରନ, ତା ନାଁ ଧରନ । ସେ ମରୁଅ, ସେ ପାଲେ ।”

“ସେ କଣ ଏବେ ଏ ସହରରେ ଅଛି ?”

“ନା, ସହରରେ ନାହିଁ, ରୁମର ଲୋଡ଼ା ଅଛି କି ? ତେବେ ଯାଅ ଦେଖିବ, ସେହି ମଣାଣିରେ ତାର ହାତ ମୁଣ୍ଡର ରେଟ ପାଇବ ।”

ଏ କଥାରୁ ଲକ୍ଷ୍ମନ ବୁଝିଲା ଯେ, ଘନ ବୁଢ଼ା ଆଉ ଇହଲଗତରେ ନାହିଁ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ରମାକୁ ପାଇବାର ଆଶା ତା ମନରେ ଶୀଘ୍ରୁ ଶୀଘ୍ର ତୋର ଆସିଲା । କିଛି ସମୟ ଅପେକ୍ଷା କଲପରେ ପୁଣି ପଶୁରିଲା,
“କହୁଲ ଦେଖି ଭାଇ, ତାର ଗୋଟାଏ ତ ଝିଅ ଥିଲା, ସେଟା ଅଛି ନା ମଲ୍ଲି ?”

ବୀର ଯୁବକ

“ହୁଅଁ ହୁଅଁ ବୁଝିପାରୁ ନାହିଁ କି ? ମୁଁ ତ ସେଇ କଥା କହୁଛି । ସେଇ ତାକୁ ମାଇଲ, ସନ ରଣସିଂହ ତା-ଅ-ର-ପା-ଇ-ଇଁ-ଇଁ ମ-ଲ-ଅ” ଏଭଳି କହିଁ ଗୋଟାଏ ମରୁଥଳ ଅଖି ବୁଜି ଡିକ ଡିକ କରି ଏକା ଚମ୍ପକେ ଗୋଡ଼ରେ ଶେଷ କରିଦେଲା । ପିଇପାରି, ଟୁକୁ ଟୁକୁ ନାଲି ଅଖି ଦେଖାଇ ଟିକିଏ ଭୁଲ୍ଲେକତ ହୋଇ କହିଲା, “କୋଉ ଖାଁ ହେ ତମର ? ଏତେ କଥା ପଚାରୁଛୁ ସେ !”

“ଗାଁ ପରା ଏଇ ଖାଁ । ବାପକୁ ମାରି ସେ ପିଲା କଣ ଏବେ ଜାଇଛି ?”

“ଜାଇ ନାହିଁ ଆଉ କଣ ମରୁଛି ? ଜାଇଥିବ, କିଏ ଜାଣେ ? ଯୁବକ ପିଲା—ବୟସ ହେଲା ଖୋଳ ସତର । ଗୋଟାଏ ଲେକ କିଏ ତାକୁ ଭୁଲେଇ ନେଲା, ସେଇ ଦିନୁ ତ ବୁଢ଼ାର ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା”—ଏତକ କହି ସେ ଲେକଟା ଖାଲି ଚୋତଳଟାଏ ହାତରେ ଟେକି କହିଲା, “ଆଉ ମଦ ବୁଟଲ ନାହିଁ, ଆଉ ଗୁଲି ବୁଟଲ ନାହିଁ ରେ ଭାଇ ! ଟଙ୍କା ରଖିଥିଲ ବୁଢ଼ା, ହୁଲଆ କଲ, ଗୋଇନ୍ଦା ଜଣାଇଲ, ଆଉ ପାଇଲ ନାହିଁ । ଶେଷକୁ ଖାଲି ଆଧମରେ ମଦ ପିଇ ପିଇ ମଲା ! ବାଃ, ସେ କି ମହା—କଣ ହେବୁ ଭାଇ ?”

ଲହମିଆ ଆଉ କଣ କହିବ, କଣ ଭାବିବ ? ତା ମନ ଚାତୁରୀ ପରି ଏଣେ ତେଣେ ଉଡ଼ିଲା । ସନ ରଣସିଂହ ଆଉ ରମା ହେ ଗଲରେ ନ ପ୍ରବା ସଂବାଦ ଛାଡ଼ା ସେ ସେ ରହାବତ୍ତ ବାଉଁ ପାଇଲ, ମେଥିରେ ତାର ହୃଦୟ ଭାକି ପଡ଼ିଲା ପରି ହେଲା । କଣ କରିବ, କୁଆଡ଼େ ଯିବ, କାହାକୁ ପଚାରୁଛି, ଭାବି ଭାବି ଯେତେବେଳେ ସେ କୁଡ଼ିଆ ଛାଡ଼ିଲା, ମନେ ମନେ ରୁନ ରୁନ କହିଲା, “ଦେଖି କଣ ରମା ଆଉ ସଂପାଦରେ ନାହିଁ ?

* ବୀର ଯୁବକ *

କେତେ ଭୁଲ୍ କରୁଛୁ ମୁଁ ? ମୁଁ ଚରକାଳ ପାଇଁ ଛାଡ଼ି ଦେଇ ଥିବି
ଦେଶରେ ଯାଇ ରହିଲି ।” — ଭାବ ଭାବ ଲହମନ ଗୁଲୁଛି, ଦେଖିଲି ଅନ୍ୟ
ଏକ ଲୋକ ତାହାର ଅଡ଼କୁ ଗଢ଼ି କରୁଛି । ସାଧୁ ପାଦ ନିଆଁ କାଳିଙ୍ଗ;
ସେ ଲୋକଟାକୁ ସେ କେବେ ଆଦୌ ଦେଖିଲି ପରି ମନେ ହେଉ ନାହିଁ ।
ଭାର ମୁହଁ ତା ପ୍ରତି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ନୁହେଁ । ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲା ମାତ୍ରେ ସେ
ଲୋକଟା ପରୁ ଗଲେ —

“ତୁମେ ଟିକି ସନରଣସିଂହ କଥା ପଚାରୁଥିଲ ?”

ଲହମନର ପତ୍ନୀ ହେଲେ । କହିଲେ, “ତୁମେ କହ ?”

ଲୋକଟା ଟିକି ସଂକୁଚିତ ହୋଇ ଉତ୍ତର ଦେଲା, “ହଁ, ତାକୁ
ମାରିବାରେ ତୁମେ ପାହାପ୍ୟ କରୁଛ ?”

“କାହାକୁ ? କିଏ କାହାକୁ ମାରିଲା ?”

“ମୁଁ ଜାଣେ । ମୁଁ ଏକ ରଣସିଂହଙ୍କର କଣେ ପୁରୁଣା ବନ୍ଧୁ । ତୁମେ
ଆଉ ଲୁଚାଇବା ଦରକାର ନାହିଁ ।”

“କେବେ କଣ ତୁମେ ଜାଣିଛ ଯେ ଯେ ନିଶ୍ଚୟ ମରିଛନ୍ତି ?”

“ତୁମେ ?”

“ନା, ମୁଁ ତ କିଛି ଜାଣେ ନାହିଁ ।”

“ଓହେ, ସେହି ମରୁଥାଳକ କଥାରୁ ତୁମେ ଯାହା ଶୁଣିଲ, ଆଉ
କିଛି କଥା ତେବେ ଜାଣ ନାହିଁ ?”

“ମତେ ସମ୍ଭାଷଣ କହିଲବେଳେ-ତୁମେ ଥିଲ କେଉଁଠି ?”

“ସୁଇ ଥେଇ ଚଟିଆରେ । ଏକ ବୁଢ଼ା ମୋର ପାଖ ନା, ତା
କଥା ଉଠିକାରୁ ଟିକିଏ କାଳ ଚେରୁଥିଲି । ତୁମେ କଣ ତାଙ୍କର ହେ
ଉଥିଲ ?”

“ନା, କିଛି ନୁହେଁ ।”

“ତେବେ ତାଙ୍କ କଥା ପଚାରୁଥିଲ କାହିଁକି ?”

“ସେ ମୋର କିଛି ନୁହନ୍ତି । ପିଲାଦିନେ ଏଇ ଶାଳବର ଥିଲି । ଅପିଲି ତ, କେତେ ଲୋକଙ୍କ କଥା ପଚାରୁଗଲି । ସେଥି ସଙ୍ଗେ ସେ ବୁଢ଼ାଟା କଥା ବି ପଚାରୁ ବସିଲ ।”

ଏହିଠାରେ ଲକ୍ଷ୍ମନ ମନରେ ଗୁରୁତର ସନ୍ଦେହର ଉଦ୍ବେଗ ହେଲା । ଲୋକଟା ସେ କଣେ ହୁଏନି । ଏଥିରେ କିଛି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ତା ନ ହୋଇଥିଲେ ମଦଝଟିରେ ଶୋଇ ଏପରି ଭାବରେ କଥା ଶୁଣନ୍ତା କାହିଁକି, ଶୁଣି କର ବା ବାଟରେ ଅପି ବଳେ ମଗୁରନ୍ତା କାହିଁକି ? ଏଥି ଭିତରେ କିଛି ନା ଛିଡ଼େ କଥା ଅଛି । ଏହାରଠାରୁ ଖବର ଛିଡ଼ି ମିଳିପାରେ । ଏହା ଶୁଣି ସେ ପ୍ରକାଶ୍ୟରେ ବସିଗଲେ, “ଅଉ ଛିଡ଼ି ଲୁଚାଇବା ଦରକାର ନାହିଁ । ତୁମକୁ ମୁଁ ଚିହ୍ନି ପାରୁଲୁଣି ।”

କଥାଟା ଶୁଣି ଲୋକଟା ଡାକି ଉଠିଲା । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେ ଲକ୍ଷ୍ମନର ବେକମୁଣ୍ଡାକୁ ଏପରିଭାବରେ ଧରିଲା ଯେ, ଲକ୍ଷ୍ମନ କିଛି ସମସ୍ତ ଯାଏ କି କିରୁଦ୍ୟ-ବିମୁକ୍ତ ହୋଇପଡ଼ିଲା । ଏପରି କ୍ଷେତ୍ରରେ କିନ୍ତୁ ଲକ୍ଷ୍ମନକୁ କିଏ ବଳିଯିବା ସହଜ ନୁହେଁ । ତାର ଦାଁ ହାତର ଏକ ମୁଥାବେ ସେ ସେହିଠାରେ ମେଷାହୋଇ କମି ପଡ଼ିଲା । ବଢ଼ିଲା “ଭଲ, କେତେ ମାଡ଼ ମାଇଲ ! ମୁଁ ତୁମକୁ ପଚାଷା ଯିବା କରୁଥିଲି । ମତେ ମଧ୍ୟ ଅଉ କିଛି ବୁଝିବାକୁ ବାକୀ ନାହିଁ । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ତୁମକୁ ଚିହ୍ନି ପାରୁଲୁଣି । ଠିକ୍ ବୁଝିଲି, ମୋର ସେ କାର୍ଯ୍ୟ; ତୁମର ମଧ୍ୟ ସେହି କାର୍ଯ୍ୟ । କିନ୍ତୁ ଦୁହେଁ ଯେବେ ଏକାଠି ମିଳିଶିବି କାର୍ଯ୍ୟ କରିନେବା, ତେବେ ଅତି ସହଜରେ କାର୍ଯ୍ୟ ସଫଳ ହୋଇଯିବ । ତୁମକୁ ଯେମାନେ ଯେଉଁ ଭଲ ଖବର ଦେଇ-

* ବୀର ଯୁବକ *

ଛନ୍ତି, ମତେ ମଧ୍ୟ ସେଇ ଭୁଲ୍ ଖବର ଦେଇଛନ୍ତି । ସେମାନେ ପାଗଲ,
ସେମାନେ ଜାଣନ୍ତି କଣ ? ଏଇ ମାଧ୍ୟକ୍ଷିକ ତଳେତ ଘନ ରଣସିଂହ ଏଇ
ଗଳରେ ଥିଲା ।”

ଲକ୍ଷ୍ମନ ଏବେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ୟା ଭିତରେ ପଡ଼ିଲା । ଏ ଲୋକଟା
ଯେ କି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏପରି ବୁଲୁଛି, ସହଜରେ ପ୍ରକାଶ୍ୟ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା ।
ଭାବିଲା, “ତେବେ କଣ ଘନ ରଣସିଂହ କଥା ଏଡ଼େ ଗୁରୁତର ହୋଇ
ପଡ଼ିଛି ? ନ ହେଲେ ରମା କଣ ତେବେ ଜୀବନରେ ଅଛି ?” ଏହାର
ଉତ୍ତର କିଏ ଦେବ ?”

ଲୋକଟାର ଏପରି କଥା ଶୁଣି ଲକ୍ଷ୍ମନକୁ ମନେ ମନେ ହସ
ମାଡ଼ିଲା । ଅଉ ଟିକିଏ ଭିତର ରହସ୍ୟ ଭଲ ବୁଝି ଜାଣିବା ପାଇଁ
ଲକ୍ଷ୍ମନ ପଚାରିଲା—

“ତୁମେ ଏଠାକୁ କାହିଁକି ଆସିଥିଲ ?”

ଲୋକଟା ତଳୁ ଉଠି ଠିଆ ହୋଇ କହିଲା—

“ତୁମେ ଯେଉଁସ୍ଥ ପାଇଁ ଆସିଛ ।”

“ମୁଁ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଆସି ନାହିଁ ।”

“ମୁଁ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଆସି
ନାହିଁ ।”

“ତୁମକୁ କିଏ ଏଠାକୁ ପଠାଇଛି ?”

“ତୁମକୁ ସେ ପଠାଇଛି ?”

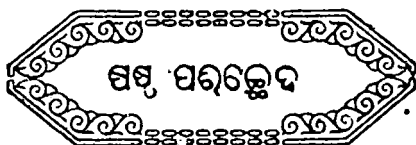
ଲକ୍ଷ୍ମନ ହସ ସମ୍ବଳି ପାରିଲା ନାହିଁ । ହସି ହସି କହିଲା,
“ଦେଖି, ତୁମେ ଠିକ୍ ଠଉରାଇପାରିଛ ।”

ସେ ଲୋକ ବାହାଦୁରୀ ନେଲା ପରି ଚୁରୁ ଚୁରି ହୋଇ କହିଲେ,
“ଆଉ କଣ ତୁମେ ଭାବିଥିଲ, ଏକା ଏକା ହଜାଇକଯାଏ ପୁରସ୍କାର ପାଇ
ଯିବ ବୋଲି ?”

ଲକ୍ଷ୍ମନର ମନସିକ ଉଦ୍‌ବେଗ ଆହୁରି ଯି ପ୍ର ହୋଇ ଉଠିଲା ।
ସେ ଗମ୍ଭୀର ହୋଇ ଭାବିଲା, “ତେବେ କଣ ଘନରଣିଂହକୁ ଧରିଲେ
ହଜାରେ ଟଙ୍କା ପୁରସ୍କାର ମିଳିବ ? କାହିଁକି ? କିଏ କରନ୍ତୁ ?”—ଭାବ-
ଭାବ ଲକ୍ଷ୍ମନ ଗୋଟାଏ ନିର୍ଜୀବ ମୂର୍ତ୍ତିପରି ଠିଆହେଲା । ଏହି ସମୟରେ
ସେହି ନିର୍ବାଚିତ ଅହୁର ଟିକିଏ ଉତ୍ସାହିତ ହୋଇ କହିଲା, “ତେବେ
ଭାଇ, କାଲି କଣ ସେହି ଗଣ୍ଡିଠାକୁ ଥାପିବ ? କଥା ତ ସେଇଟି ରହିଲାଣି,
ଭୁବୁଛ କଣ ?”

ଲକ୍ଷ୍ମନ ନିଦରୁ ଉଠିଲା ପରି ବୁଝି କହିଲା, “ହଁ ଭାଇ, ସେଇ
କଥା ଭୁବୁଛ । କାଲି ଏତିକିବେଳେ ସେଠାରେ ଗେଟ ! ନମସ୍କାର—
ଏହା କହ ସେ ଚଟକର ସେଠାରୁ ଚାଲି ପଡ଼ି ପାଖରେ ଥିବା ଗୋଟାଏ
ହୋଟେଲରେ ପଶିଗଲା ।

ହୋଟେଲରେ ଗୋଟାଏ ଚଉକରେ ବସି ପଡ଼ି ଲକ୍ଷ୍ମନ ଭାବିବାକୁ
ଲାଗିଲା । ସେ ଭାବନାର କୂଳ ଥଳ ମିଳିଲା ନାହିଁ । ଏ କି ରହସ୍ୟ !
ଏତେ ଗୁପ୍ତ ଯୋଗାଡ଼ କାହା ପାଇଁ ? ଏ କଣ ରମାର କୁତ୍ୟେ ନା ବୁଝା
ଘନରଣିଂହର କୁତ୍ୟେ ? ଭାବ ଭାବ ସେଠାରେ ସେ ଚିନ୍ତାପିତୁଳି ପରି
ବସିଯିବୁଲା । କେତେବେଳେ ସେ ସେ ସେଠୁ ଉଠି ଆସିଲା, କେଉଁ-
ବାଟେ ସେ ଆସି ବନ୍ଦରରେ ପହଞ୍ଚିଲା କିନ୍ତୁ ଜାଣେ ନାହିଁ । ସକାଳୁ ଉଠି
ସେ ଅନୁରବ କଲା ସେ, ଗତ ରାତିରେ ସେ ଖାଇ ନାହିଁ, ରମା ପଛରେ
କାର ମନ ବଚନ କରୁ ବ୍ୟାସ ପରୁ ଉଠିଲା । କାଟବାଟ ଖୋଜି ପାରିନାହିଁ ।

ପୂର୍ବ ରାତ୍ରିର ସନ୍ଧ୍ୟା ପଳରେ ଲକ୍ଷ୍ମଣନର ମନ ନିତାନ୍ତ ବିଚଳିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା, ତାର କଲ୍ପନା ଜଗତରେ ସମ୍ଭବ । ଭୂମିକା ଉପସ୍ଥିତ ହେଲା । ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀ ଭାବରେ ଅପଣା କୋଠାରେ ସେ କିଛି ସମୟ ପଢ଼ି ରହିଲା ।

ସନ ରାଜପିଠକୁ ଧରିବା ପାଇଁ ଏକ ହତାର ଟଙ୍କା ପୁରସ୍କାର ଦୋଷଣା କଥାଟା ସହକରେ ବିଶ୍ୱାସ କରବାକୁ ସେ ଗଲେ ହେଲା ନାହିଁ । ପାଗଲ ସନ କିଣି କେତେ ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ ? ସେ କି ଭ୍ରମାସକ ? ସେ କଣ ଏପରି କିଛି ଗର୍ଭିତ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ ? ଶେଷରେ ସେ ମନୁଷ୍ୟ ଦୁହିତ କଥା ସଙ୍ଗେ ଅପରିଚିତ ଲୋକଙ୍କର କଥାର ଅନ୍ତେ ମାମୁଁସ୍ୟ ରହିଲା ନାହିଁ । କେଉଁ କଥାକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରିବ, କେଉଁ କଥାକୁ ବା ମନରୁ ବାହାରେ ? ଭାବି ଭାବି ସଂସାର ତାକୁ ଅନ୍ଧାର ଦେଖିଲା । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ମନ ଲାଗିଲା ନାହିଁ । ପାଖ ପାଖିକ ପାତ୍ରରେ ବସିବାକୁ ମନ ବଳିଲା ନାହିଁ । ଏକାନ୍ତ ବୁଲିବାକୁ ଲାଗି ହେଲା ନାହିଁ, ଘରେ ରହିବାକୁ ନିତାନ୍ତ ବିଷୟର ବୋଧ ହେଲା — ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଏକପ୍ରକାର ପାଗଲ ହୋଇଗଲା ।

ଲକ୍ଷ୍ମଣକୁ ଗୋଇନ୍ଦାଗିରିର ପବନ କୌଶଳ ଅସେ, ମାତ୍ର ସେ କୌଶଳ ଏଠାରେ ଖୋଜିବାକୁ ସେ ଲଜ୍ଜା କଲେନାହିଁ । ନିତାନ୍ତ ବ୍ୟସ୍ତ ବୁଦ୍ଧି ହୋଇ ସେ ଦିନେ ଯାଇ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ହୋଟେଲରେ ଅବସ୍ଥ

ବୀର ଯୁଦ୍ଧ

ନେଲା ; ମାତ୍ର ସବୁବେଳେ ଦେଖିବେ ତାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ରହିଲା ରମା
ଉପରେ ଏବଂ ସନ ବୁଢ଼ାର ମରତସ୍ତ୍ର ପାଇବାରେ ।

ହୋଟେଲଟି ନଈ କୂଳରେ । ସହର ଭିତରର ୨୨ ନମ୍ବର ଗଲର
ହୋଟେଲ ପରି ତାହା ନୁହେଁ । ତାହା ଭିତମହଲ ପକ୍କା । ଦୁଇ ବିଦେଶର
ଯାତ୍ରୀ-ରହିବା ପାଇଁ ଚଳି ସୁବିଧା ରହିଛି । ଗହଳ ଚହଳ କିଛି ନାହିଁ,
ବେଶ୍ ପରିଷ୍କାର ମରଚ୍ଛନ୍ନ ସର । ସେହି ସବୁ ଗୋଟିଏ ବୋଠା ରହା
ନେଇ ଲକ୍ଷମଣ୍ଡ ଯେଉଁଠାରେ ଜଣ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତାମୟ ଶାବନର କେତେଦିନ
କଟାଇ ଦେବାପାଇଁ ବିସ୍ମୟଲା ।

ଶକ୍ତି ଦୂରରେ ଭରବଜର ସ୍ବଚ୍ଛ ସୁନ୍ଦର ଜଳଧାର ବହୁ ଯାଉଛି ।
ସେଠା କୂଳରେ ବୁଲିବା ବଡ଼ ଆମୋଦପ୍ରଦ । ଜୀବନରେ ଶାନ୍ତି ପାଇବା
ପାଇଁ, ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରାଣରେ ଅଶା ଅଶ୍ୱାସନା ପାଇବା ପାଇଁ ଲକ୍ଷମଣ
ସେହି ସ୍ଥାନଟିକୁ ନିଜର ଉପଯୁକ୍ତ ବୋଲି ବାଛିନେଲା ।

ଦିନେ ଦୁଇ ଦିନ ଗଲା—ଭରବଜର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶୁଭ ଜଳସ୍ତ୍ରୋତ
ପରି ସମସ୍ତ ବହୁଗଲା । କିନ୍ତୁ ସେଠାରେ ଲକ୍ଷମଣର ଅଶାନ୍ତ ପ୍ରାଣ ଶାନ୍ତ
ହେଲା ନାହିଁ । ସେ ଯେଉଁ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ବା ସମାପନ ପାଇଁ
ସେଠାକୁ ବେତେ କଥା ବିଚାର ଯାଇଥିଲା, ତାହା ସେଠାରେ ପୂରଣ
ହେଲା ନାହିଁ ।

ଦିନେ ସେ ଖାଇ ସାରି ହୋଟେଲର ଚପରଶି—ଖାତାରେ
ଟଙ୍କା ଦେଇ ଦସ୍ତଖତ୍ କରବାକୁ ଯାଉଛି, ହଠାତ୍ ଗୋଟିଏ ନୂତନ ନା
ତା ଅଖି ଧକରେ ଧକ୍କା । ନାଟା ପଡ଼ି ସେ ଏପରି ବିଚଳିତ
ହେବାର ଭାବ ଦେଖାଯାଇ ଦେ, ସେ କଣ ମୋଟରୁ ବା ଚପରଶି ମଧ୍ୟ

ବୁଝିପାରିଲା । ଦେଖିଲା—ତା’ର ନାଁ ଉପରକୁ ଗେହମଣି କିଏ ଦସ୍ତଖତ କର ପାଇବ ? ଗଗନ ଉଡ଼ିଯିବ ! ଦାନ ରଖିବେ ନା ଗଗନ ଉଡ଼ିଯିବ ?—
ଦସ୍ତଖତ କରବାକୁ ତା ହାତ ଅଣ୍ଟା ଚଳିଲା ନାହିଁ । ‘ରଖିବେ’ ନାଁ ଦେଖି ତା ଦେହର ରକ୍ତ ଶୀତଳ ହୋଇ ଅସିଲା । ସନ୍ଦେହରେ କିଛି ସମୟ ଥିବା ବୁଝି କଣ ଭାବିଲା । ଚପଟି ପାଖରେ ଆଲୁ ଡାକିଲା,
“ବୀର !”

ଚପଟି ଅଗଭେଦେ ସେ ଏପରି ଅସ୍ତିତ୍ବ ବଢ଼ିଛି, ନାହିଁ ପରା ତାକୁ ବଡ଼ ଲାଜ ଲାଗିଲା । ‘ଚପଟିର ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ’ ଟିକିଏ ହସି ଦେଇ କହିଲା, “ଏହି ଯେଉଁ ଦସ୍ତଖତ ହୋଇଛି, ଏ ଲୋକଟା କିଏ ?”

“ଅଜକୁ ଭୁଲମାସ ହେଲା ଏ ବୀର ମଝିରେ ମଝିରେ ଏଠାକୁ ଆସନ୍ତି । ବେଳେ ବେଳେ କିଛି କିଛି ଖାଆନ୍ତି । ବେଶ୍ ଟଙ୍କା ପଇସା ଥିବା ବାଲ ପରି ଦିଶନ୍ତି । ଖଇ ମଧ୍ୟ ଖୁବ୍ କରନ୍ତି । କୌଣସି କଥାକୁ ଖାତର ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ବୀର, ସବୁବେଳେ କଥା ମନଟା ମାର ଦେଇ ଦେନ୍ତି, ମାହାକୁ ଚାହିଁଥାନ୍ତି ତାକୁ ବରବର ଚାହିଁଥାନ୍ତି । ଏ ଜଣେ ବଡ଼ ବିଚିତ୍ର ପ୍ରକୃତିର ଲୋକ, ବୀର !”

“କେ କେବେ କହନ୍ତି ?”

“କେବେ ହେଲେ ତ ମୋଟେ ପାଟି ଫିଟାଇ କିଛି କହି ନାହାନ୍ତି । ସଙ୍ଗ ସାଥୀଙ୍କ ମେଳରେ ହସିବାର ମଧ୍ୟ ମୁଁ ଦେଖି ନାହିଁ । ଲୋକଟା ବୁଢ଼ା ନା, ବୋଧ ହୁଏ ପାଗଳ ହୋଇ ପାଇଛି ।”

ଚପଟି ତାକୁ ଏକଥା ଶୁଣି ଲଜମନ ମନୁରେ ସନ୍ଦେହ କ୍ଷଣକୁ ମଣି ନାହିଁ । ହୋଇ ଅସିଲା ଭାବିଲା, “କେବେ କଣ ଏ ଦାନ ରଖିବେ ?

ତାହା ହେଲେ ରମା ? ଏ ତ ସୋର ସମସ୍ୟା । ଭିତରେ ପୁଣି ସମସ୍ୟା !
ଏ ରହସ୍ୟର ଜଟିଳ କାଳ୍ପନରେ ପଡ଼ି ଲକ୍ଷ୍ମଣର ଧାରଣା ହେଲା,
ସେହି ଛଦ୍ମବେଶର କଥା ତେବେ ଭିତ୍ତି । କୋପହୃଦ ପିଶାଚ ଅପା
କନ୍ୟା ରମାକୁ ହତ୍ୟାକର ନା ବଦଳାଇ ଏହୁଠାରେ ଏହିପରି ଭାବରେ
ଅଣ୍ଟି ନେଉଛି । ପୁଣି ମୁହଁ ଟେକି ତପସ୍ବିକୁ ପ୍ରଶ୍ନକଲ, “ଏ ଲୋକ
ସଙ୍ଗେ ଆଉ କିଏ ରଲୁ ଅଛି ?”

“ନା, ଆଉ କି କେହି ନାହାନ୍ତି ।”

“ତାଙ୍କର ଝିଅ କି ପୁଅ ?”

“ତାଙ୍କ ଆପଣାର କିଏ ଏଠି ଥିବାର ମତେ ଜଣା ନାହିଁ । ସେ ତ
ସବୁବେଳେ ଏଠି ନ ଥାନ୍ତି, ମଝିରେ ମଝିରେ ଆସନ୍ତି ।”

ତପସ୍ବି ଶାନ୍ତା ନେଇ ଶୁଲଗଲ ପଥର ଲକ୍ଷ୍ମଣ ସେହିଠାରେ
ସେହିପରି ମୁହଁ ପୋତି ବସି ରହୁଲା । ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲ ମାୟା ଦେଖିଲପରି ଭାବ୍ୟ
ଯେ କେତେମନ୍ତେ କେତେଲୋକଙ୍କୁ କିପରି ଶେଳାନ୍ତି, ତାର ଅନ୍ତ
ନାହିଁ ! ସେହି ଅନ୍ତସ୍ଥାନ ଭାବ୍ୟସମୁଦ୍ର କୂଳରେ ସେ ପୁଣି ଯାଇ ମରୁଅଳ
ସନ ରଖିବେକୁ ବରଟଲା । ସନ ରଖିବେ ! — ସାଙ୍ଗରେ ରମା,
ପାଗଲ ସଙ୍ଗରେ କନକପ୍ରତିମା ! — ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଛନ ଛନ ହୋଇ
ସମାକୁ ତା ପାଖରୁ ଛଡ଼ାଇ ଅଣିତ ବୋଲି ହାତ ବଢ଼ାଇ ଦେଲା । ତମକ
ଖୁଞ୍ଚିଲା, ହୋଟେଲରେ ଘାସ ଲାଗିଗଲାଣି । ତାର ମେହନତ ବଢ଼ିଲା ।
ସେ ହାଇ ମାରି ଟିକିଏ ପତକଭାବରେ ବସିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲା ।

ହୋଟେଲ ଭିତରେ ନାନା ଲୋକଙ୍କର ଚାରିପାଟ । କେତେ-
ପ୍ରକାର କେତେ ପ୍ରକୃତର ଲୋକ ଅଛନ୍ତି । ଲକ୍ଷ୍ମଣ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଚାହିଁଛି;

* ବୀର ଯୁବକ *

ମନ କାହାକୁ ହେଁ ପାରୁ ନାହିଁ । କିଏ ହସୁଛି, କିଏ ଗପ କରୁଛି, କିଏ
ବା ନେରକାଗଳି ଫୁଲୁଛି । ଶ୍ରେଣୀ ଅଛନ୍ତି, ସ୍ତ୍ରୀ ଅଛନ୍ତି, ବନ୍ଧାଲୀ
ଅଛନ୍ତି, ଓଡ଼ିଆ ଅଛନ୍ତି । — କିନ୍ତୁ ମନ ସମସ୍ତଙ୍କ ଚାପ ବୁଝିପାରୁଛି, ମାତ୍ର
ତା ପ୍ରାଣର ଅବୋଧ୍ୟ ଉପାକୁ କେନ୍ଦ୍ର ବୁଝିପାରୁ ନାହାନ୍ତି ।

କିଛି ସମୟ ପରେ ଲଜମନର ଦୃଷ୍ଟି କଲକ ଉଠିବେ ପଡ଼ିଲା ।
ମଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଘର ଅଗଳା ଗଡ଼ଗୁଣିତ ହୋଇଗଲା । ଗୋଟିଏ
ପରଚିତ, ଅଥଚ ଅପରଚିତ ଲୋକର ମୁହଁ ଦେଖି ଢଳିବେ, “ଏ ତ
କଲ ରଣସିଂହ ନୁହେ, କିନ୍ତୁ କିଏ ?” ମନେ କହୁଲା ତାକୁ ସେ ଅବା
କୌଣସି ଠାରେ ଦେଖିଛି । ତାକୁ ଜାଣିଛି, — ଜାଣି ନାହିଁ ହୋଇ ମହ-
ସନେହରେ ଫଡ଼ିଲା । ତପସ୍ବୀର ଶୈଳୀ ତା ଅଗରେ କରୁଥୁକୁ
କୋପର ପୁଣି ଉଠିଥିଲା । ଏ ଲେକଟାକୁ ଦେଖିଲାମାତ୍ରେ ସେ ରଙ୍ଗ
କ୍ଷମେ କ୍ଷମେ ମଲିନ ପଡ଼ି ଅସିଲା । ସେ ସନ ରଣସିଂହକୁ ଡେଇଁଲା ନାହିଁ
ସତ, ମାତ୍ର ଏ ଲେକଟାକୁ ଅତି ଭୁଲି ପାରିଲା ନାହିଁ ।

ଶେଷରେ ଏକଜି ସେକଡ଼ ହୋଇ ରୁଦି ପାହୁଲା । ଅଖି ପଲକ
ପହୁଲାମାତ୍ରେ ରମାର ହେ ! ପଡ଼େ ଅବା ରମାକୁ କିଏ ହତ୍ୟା କରେ !
ଗଜନ ରଣସିଂହ କିଏ ? ଏ କି ସନ ରଣସିଂହର ପ୍ରେତ ଛାୟା ? ରମା ବା
କିଏ ? ତା ପକ୍ଷରେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହାକୁ ରାକ୍ଷସପୁରୀର ପୁତ୍ର ଶୁକର
ସମ୍ଭାଷିତର ଅବୋଧ୍ୟ ରହୁଛି । ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ କାହାକୁ ହେଁ ଲା ନାହିଁ,
ସେଥିରେ କିନ୍ତୁ ମନରେ ଦୁଃଖ ନ ଥିଲା । ମାତ୍ର କାହିଁକି ସେ ତା
ପ୍ରାଣଟା ସେ ଦୁର୍ଦ୍ଦେୟ ଦୁର୍ଗ ରେଦି କରିବାକୁ ଏଡ଼େ ବ୍ୟାକୁଳ, ସେହି
ହେଉଛି ଗୁରୁତର କଥା ।

* ବୀର ଯୁବକ *

ଝୁର୍ ପ୍ରଭାତରୁ ଘିଠି ଲକ୍ଷ୍ମନ ନଦି କୂଳକୁ ବୁଲି ବାହାରିଲା । ସେ ସମୟର ଉତ୍ତରାଞ୍ଚଳର ପ୍ରଭାତକାଳୀନ ଦୃଶ୍ୟ ବଡ଼ ମଧୁମୟ । ପରସ୍ପର ଅନ୍ଧାର ଛିଡ଼ି ନାହିଁ, ଉପାର ରଜ୍ଜିଏ । କିମ୍ପେ କିମ୍ପେ ସମା ଦକ୍ଷି ଅସୁଛି, ପଶ୍ଚିମ ଆକାଶ ଗୋଳରେ ଦୁଇ ଗୁଣ୍ଠି ନିଶ୍ଚୟ ତାଗ ବୁଡ଼ିବାକୁ ଅଉ ଅଲୁକମୟ ଅଛି, ଲକ୍ଷ୍ମନ ମନେ ମନେ କଣ ଗୀତଟିଏ ବୋଲି ବୋଲି ସେହି କୂଳେ କୂଳେ ଶୁଣୁଛି । ସଂସାରର ସକଳ ବ୍ୟଥା ବର୍ତ୍ତମାନ ତା ପାଖକୁ ବହୁ ଦୂରରେ । ସେ ଘରଛଡ଼ା ହୋଇଥିଲା, ବର୍ତ୍ତମାନ ସଂସାର-ରକ୍ତା ହେବାକୁ ବସିଛି । ସଂସାରରେ ମୁଣ୍ଡ ଗୁଞ୍ଜିବାକୁ ତା ପାଇଁ ଅଉ ସ୍ଥାନ ନାହିଁ । ସେ ନିଜପ୍ରସ୍ତ ଉଚ୍ଛନ୍ନା ପକ୍ଷୀପରି ଏ ବନ୍ଦରୁ ସେ ବନ୍ଦକୁ ଉଡ଼ିଉଡ଼ି ଶୁଣୁଛି । ତଥାପି ମନର ଏ କି ବଚିବି ଗତି ! କାହାପାଇଁ କେଉଁ ଗୋପନ ମନ୍ଦିରର ଅନ୍ତରମହଲ ଫିଟାଇବାପାଇଁ ସେ ଦଳ ବଳ ପାଶଳ । ଗୀତ ବୋଲୁଛି,—

‘ବିଶି ବାଜୁଛି କାହା କାନନରେ
ନିବିଡ଼ ନିଶୀଥ ଘୋର ନିର୍ଜନରେ’ ।

ସେ ବିଶିର ସ୍ଵର ସେ ଶୁଣୁଛି, ଶୁଣୁନାହିଁ; ହାତ ବଢ଼ାଇ ସେ କାହାକୁ ଧରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି ମାତ୍ର ପାରୁନାହିଁ । ହସିଲେ ତାର କଣ୍ଠରେ ଘୋର ଅସୁବିଧା, କାନ୍ଦିଲେ ଲୁହଧାର ଘେ ହୋଇଯାଉଛି ।

କୂଳେ କୂଳେ ଏକ ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ଶୁଣୁଛି, ଦୂରରେ — ଖୁବ୍ ଦୂରରେ ଗୋଟିଏ ଶିଶୁ ଛୟା ଦେଖାଗଲା । ଏତେବେଳେ ବଳ ପାତ୍ର ନିପାତୁଣୁ ତାପର ସେ କିଏ କୂଳରେ ବୁଲୁଥିବ, ଲକ୍ଷ୍ମନ କଲ୍ଲନା କର ପାରି ନ ଥିଲା । ତାର ‘ରମା’ ଛଡ଼ା ସଂସାରରେ ଅଉ ଲାହାର ସେ ‘ରମା’ ହଜିଥିବ ସେ କଣ

* ବୀର ଯୁବକ *

ତାର ବନ୍ଧାସ ହୋଇ ନ ଥିଲା । ସେ କୁହୁତକରି ଦୂରର ଜିଣାକିଆର
ରେବ କରବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲା । ପଶୁ କିନ୍ତୁ ଦେଖାଗଲା ନାହିଁ । କେବଳ
ଏହିକି ଜାଣିପାରୁଲା ଗୋଟାଏ କିଛି ସମୀପ ଜନପଦ ତାହାର ଅନ୍ତକୁ
ଧୀରେ ଧୀରେ ଗଢି କରୁଛି । ଅଳ୍ପଦୂର ଦଶ ପନ୍ଦର ପାହୁଣ୍ଡ ପରେ ପୁଣି
ଗୁହଁଲା, ଡିକିଏ ପରସ୍ପାର ଦେଖାଗଲା, ଡିକିଏ ମନୁଷ୍ୟର ଅକାର ।
ବେଳକୁ ବେଳ ସେ ଅସ୍ପର୍ଶ ହେଲା, ଏତେ ଅନ୍ଧାରରୁ ନଦୀର ନିର୍ଜନତାରେ
ଆତମସମ୍ପର୍କ ଶୁଦ୍ଧହୃଦରେ ଅବୁଦ୍ଧକରି ସେ ବ୍ୟକ୍ତିଟି କିଏ ? ଭାବିଲା,
ଲୋକଟାର ଛାତି ନା କିଛି ଅମୂଲ୍ୟ ଜିନିଷ ହୁଏନା, କିମ୍ପୂର୍ବ ଜଟିଳ
ମ୍ୟାସର କୌଣସି ରହସ୍ୟ ରେବକରି ନଦୀର ମୋପର ହୃଦୟ
ହୋଇ, ବୁଦ୍ଧିସ୍ଥାନ ହୋଇ ବୁଲୁଛି ।

ପାଦରେ ପହଞ୍ଚିଲାମାତ୍ରେ ଲହମନ ମନରେ ଏକ ଛନକା
ପଶିଲେ—ମୁହଁ ଟେକି ଦେଖିଲା ହୋଟେଲର ଧୋଡ଼ି ପରଚିତ ମୁଣ୍ଡ ! ସେ
ତଟସ୍ଥ ହେଲପର ଅଗକୁ ପାଦ ନପକାଇ ହଠାତ୍ ଠିଆ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା ।
ଅଗକୁକଙ୍କର କିନ୍ତୁ ଲହମନସ୍ଥର ବିଶେଷ ଦୃଷ୍ଟି
ନାହିଁ । ଲହମନ ଅତିକ୍ରମ କରି ଆସିଥିବା ନଦୀର ଏକ ପାଖକୁ
ସେ ଯକ ଲକ୍ଷରେ ଚାହିଁ ଚାହିଁ ବୁଲୁଥିଲେ । ଆଗରେ ଲହ-
ମନକୁ ଦେଖି ଗତି ବଦଳ କରିଦେଲେ ।

ଅଗକୁକ ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ । ପ୍ରଶ୍ନରେ ଫେର ଉତ୍ତର ବା
ଉତ୍ତେଜନା କିଛି ମାତ୍ର ନ ଥିଲା । କେବଳ ଦିନୋଟି ପଦ, “ବୁଲୁ
ଆସିବୁ, ଆସଣ ?”

ଲହମନ ଡିକିଏ ଦୋନୋଝୁଷି ହୋଇ କହିଲା, “ହଁ, ବୁଲୁ
ଆସିବୁ ।”

“କାଲି ସଂଧ୍ୟାରେ ତୁମର ଶରୀର ଅସୁସ୍ଥ ଥିବାପରି ଜଣାପଡ଼ୁଥିଲା । ମୁଁ ଯୋଗ ଟେବୁଲ୍‌ପାଖରେ ରୁମେ ବସିଥିଲୁଟିକି ?”

ଲକ୍ଷ୍ମୀନ ଏହାର ଉତ୍ତର ସହଜରେ ଦେଇ ପାରିଥାନ୍ତା । ମାତ୍ର ବେଳକୁବେଳ ତା ମନଭିତରେ ଥିଲାକି ତାହା ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । ତାର ମନେ ପଡ଼ିଲା କାଲିର ହୋଟେଲ କଥା, ଚପରାଣି ସହଜ ଆଳାପ, ଶାଢ଼ୀରେ ଗେନ ରାଣସିଂହ ନାଁ, ରମାର କଲ୍ୟାଣ—ଇତ୍ୟାଦି କଥା ବିଜୁଙ୍କପରି ମନରେ ଖେଳିଉଠିଲା । ତାର ମନେହୁ ହେଲା, “ତେବେ କଣ ଏ ଲୋକଟାଁ ଛଦ୍ମବେଶରେ ବୁଲୁଛି ? ମୁଁ ଥରେ ମାତ୍ର ଦେଖିବୁ, ଆଳାପ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅର୍ଥାତ୍ ନାହିଁ, ତେବେ ଏ ଏଡ଼େ ନେଣେ ଚଢ଼ିଲା କିପରି ? ଏ କଣ ହୃଦୟ ଜାଣିବାର ମନ୍ତ୍ର ଜାଣେ ? ମୋ ଦେହ ଗରପ ଥିଲା !—ଏବେ କଥା ମୋତେ ଅଛପା ରହୁଛି, ଅଥଚ ଏ ଜାଣି ପାରୁଛି !”

ଆଲୋକ ପରିଷ୍କାର ପିଟି ପଡ଼ିଲାଣି । ଲକ୍ଷ୍ମୀନ ଯେତେବେଳେ ଚାଟଲ ଉତ୍ତର ଦେଇ ନ ପାରିଥିବା ଯୋଗୁଁ ଅସ୍ତରର ହୋଇ ଅଗ୍ର-ନୂକଙ୍କ ମୁହଁକୁ ବଲ ବଲ କରି ଚାହିଁଲା, ଦେଖିଲା,—ସେ ତା ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟି ନ ଦେଇ ନିଜିଜ୍ଞାକୁ ଚାହିଁଛନ୍ତି, ତାର ଉତ୍ତରର ଅପେକ୍ଷା ନ ରଖି ସେ ପରୁରିଲେ,—

“ବୁଝିଲ, ଯେଠି କଣ ଗୋଟାଏ ଶୁଣୁଛି କି ?”

ଲକ୍ଷ୍ମୀନ ବୁଲିପଡ଼ି ବୁଝିଲା । ସେହି ଭାସମାନ କିନ୍ତୁଷ୍ଟାକୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀନ ପ୍ରାୟ ପରୁଣ ହାତ ଦୁଇରେ ଅବଦାନ କରାଉଥିଲା । ତାର ସେ ଦିଗରେ ଦୃଷ୍ଟି ନ ଥିଲା । ଗୋଟା ଭାସି ଭାସି ଠିକ୍ କୁଲରେ ଅସି ଲାଗିଛି । ଆଲୋକ ବଢ଼ିବା ସ୍ଥଳେ ସଙ୍ଗେ କିନ୍ତୁଷ୍ଟା ପରିଷ୍କାର ଜଣାପଡ଼ିଲା ।

✽ ବୀର ଯୁବକ ✽

କିଏ ତାହାକୁ କଥା ନ କହି ଦୁହେଁ ସେହି ଅନ୍ତକୁ ଚାଲିଲେ । ପ୍ରଥମ ପଦ ବିଷେପରେ ଜଣା ପଡୁଥିଲା ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନାକ ଯେପରି କୌଣସି ଏକ ଅସମ୍ଭବ କନିଷ୍ଠ ଦେଖିବାକୁ ଯାଇଛନ୍ତି । ଦଶ ହାତ ଖଣ୍ଡେ ଯାଇଛନ୍ତି ଲକ୍ଷ୍ମନ ଦମକାଏ ନିଶ୍ୱାସ ନେଇ ପଟିକର କହିଲା, “ହେ—ଏ—ଗୋଟେ କଣ ମଣିଷ ଭାସୁଛି ।”

ଅଗନ୍ତୁକ ବୁଦ୍ଧ, ସୌମ୍ୟ ପରୀକ୍ଷା ଉପରେ । ଚକ୍ରର ଜ୍ୟୋତି ଫିଟିଲ ହୋଇ ପଡୁଥିଲା । ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସୁଦ୍ଧା ସେ ପରସ୍ପର ଦେଖିପାରୁ ନାହାନ୍ତି । କହିଲେ, “ମଣିଷଟାଏ ! ମରକର ଭାସୁଛି ?”

ଲକ୍ଷ୍ମନ ଟିକିଏ ଅଗ୍ନି କହିଲା, “ହଁ ଭାସୁଛି । ମଣିଷଟାଏ ତ ମରକର ଭାସିଲେପରି ଦେଖାଯାଉଛି ।” ଏହା କହିଲା ବେଳକୁ ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନା ଯାଇ ଟିକି ବୁଦ୍ଧରେ ପହଞ୍ଚିଗଲେଣି ।

ସେହି ପେଉଁ ଶବ୍ଦ କଲରେ ଲାଗିଥିଲା ତାହା ଏକ ନାଶର ଚେ । ଶବ୍ଦର ଆପାଦମସ୍ତକ ଖଣ୍ଡେ ଶୁକ୍ଳବସ୍ତ୍ରରେ ଅବୃତ । କେଶବାମ ଅଲୁଲାସିତ; କେବଳ ମୁଖମଣ୍ଡଳର ସାମାନ୍ୟ ଅଂଶ ଗୋଡ଼ାରକୁ ଦେଖାଯାଉଥିଲା । ସେଥିରୁ ଜଣା ପଡୁଥିଲା ସେହି ହତଭାଗିନୀ କୌଣସି ଏକ ଉଚ୍ଚବେଶ ସମୂହ—ପରମ ରୂପବତୀ । କଲରେ ଏପରି ସ୍ଥାନରେ ସେ ଆସି ଲାଗିଛି ଯେ ସୁସ୍ଥ ଅଉ ତାକୁ ଉପାଇ ନେବା ସହଜ ନୁହେଁ ।

ଲକ୍ଷ୍ମନର କୌତୂହଳ ବଢିଲା । ସେ ଅଗନ୍ତୁକ ବୁଦ୍ଧଙ୍କ କଥାକୁ ଆଉ ଅପେକ୍ଷା ନକରି ହଠାତ୍ କଲକୁ ଡେଇଁ ପଡ଼ିଲା । ଟିକିଏ ଲଇଁକର ଶବ୍ଦର ମୁହଁରୁ ସାମାନ୍ୟ ଲୁଗାଟା ଟେକିଛି ମାତ୍ର; ଅଧୀର ଭାବରେ ଚିତ୍କାର କର ଉଠିଲା, ‘ରମା, ରମା !’

”
* ବୀର ଯୁବକ *

ବୁଦ୍ଧ କିଛି ଦୂର ପାରିଲେ ନାହିଁ । “ରମା ! ରମା କିଏ ? ଯୁବକ ପାରିଲ ନା କଣ ?” ଏହା ଭାବି ସେ ଶବ୍ଦ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ଦୂର ପାହୁନ୍ତି ହେବ ଅଛନ୍ତି ବୁଝିପାଇ ଦୁଇହାତ ଟେକି ଆହୁର ବିମୁଗ୍ଧରେ କହିଲେ,
“କମଳା ! ଏପେ କମଳା !”

ଏ ସମୟର ଲହମନର ଅବସ୍ଥା କହି ହେବ ନାହିଁ । କଲମ ମନରେ ଚାହା ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବା ଅସମ୍ଭବ । ରଘୁବିଘ୍ନସୁଧାକୁଳ ଦୃଷ୍ଟିରେ ସେ ସେହି ଅବଲମ୍ବିତା ନାଶ ମୂର୍ତ୍ତି ଅଟେ ବୁଝି ରହିଲା । ଅଖିରୁ ଲହ ସୁଦ୍ଧା ବୋହିଲା ନାହିଁ । ପାଟିରୁ କଥା ବାହାରିଲା ନାହିଁ । ଚକ୍ଷୁରୁ ଲଜା ନିସ୍ତାର ।

ବୁଦ୍ଧ ମୁହଁରୁ ‘କମଳା’ ବୋଲି ପଦେ ଶୁଣି ସେ ତାଙ୍କର ଅଜ୍ଞାନ ଅଖି ଫେରିଲା । ଦେଖିଲା ତାଙ୍କର ଚେହେରା ଲହମନର ବଦଳି ଯାଇଛି । କାଳିକାଙ୍କ ଶିଖର ଶୁଷ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ବିଷାଦର ଚାରିର ଶୟା ଘୋଟି ରହିଛି ।

ସେହି ପଦେ ‘କମଳା’ ମନ୍ତ୍ର ଶୁଣି ଲହମନ ଭାବିଲା, “କେବେ କଣ ରମାର ଆଉ ଏକ ନାଁ କମଳା ? ରମା କଣ ଏ ବୁଦ୍ଧର ପରିଚିତା ?” ସେହା ମନରେ ସେହା କଥା ରଖି ଏହିପରି ପ୍ରାୟ ପଦର ମିନିଟ କାଳ ଦୁହେଁ ଏକ ଲହରେ ସେହି ଶବ୍ଦ ଅଜ୍ଞକୁ ଚାହିଁ ଠିଆ ହେଲେ । ତାପରେ ଲହମନ ପ୍ରଶ୍ନ କଲା, “କମଳା ! କମଳା କିଏ ? ଆପଣ ଜାଣନ୍ତି ତାକୁ ? ଆପଣଙ୍କ ସେ ପରିଚିତା ?”

ରଘୁବାହନ ପ୍ରାଣରେ ହଠାତ୍ ତମକ ଭଜିଲା ପରି ବୁଦ୍ଧ ଲହମନ ଅଜ୍ଞକୁ ଅଖି ଫେରିଲେ । କହୁ କଥା କହି ପାରିଲେ ନାହିଁ । କୌଣସି ଏକ ଶୁରୁ ଜଟିଳ କିନ୍ତାକାଳରେ ପଡ଼ି ତାଙ୍କର ଅନ୍ତଃଜ୍ଞାନ ଅଲୋଡ଼ିତ

✽ ବୀର ଯୁବକ ✽

ହେଉଥିଲା । ଘନ ଘନ ଦୀର୍ଘ ନିଶ୍ବାସ ପକାଇ ସେ ସେହି ଶବ୍ଦ ଅକ୍ତକୁ ଥରକୁ ଥର ଶୁଣୁ ଥିଲେ ।

ଲଘୁମନ ପୁଣି ପଚାରିଲା, “କହନ୍ତୁ ମୋତେ, କମଳା କିଏ ଅପଣ ଜାଣନ୍ତି ?”

“ମୁହଁଙ୍କ ବନ୍ଧୁର କଥା ଅଛି । ପର ବୁଦ୍ଧ କହିଲେ, ‘ତୁମେ କଣ ଏ ଶବ୍ଦକୁ ଚିହ୍ନି ପାରୁଛ ?’

“ହଁ, ମୁଁ ଚିହ୍ନି ପାରୁଛି । ମାତ୍ର ତୁମେ କମଳା ବୋଲି କାହାକୁ କହିଲ ?”

“ହଁ, କମଳା । ମୁଁ ଜାଣେ କମଳାକୁ । ଏହି ସେହି କମଳା” — ଏହା କହି ବୁଦ୍ଧ ସେହି ଶବ୍ଦ ଉପରକୁ ପୁଣି ଫଳନ ଦୃଷ୍ଟି ନିଷେଷ କଲେ ।

ଲଘୁମନ କହିଲା, “ମୁଁ ଜାଣେ ଏ ରମା । ଅନ୍ଧ, ଅପଣ କଣ ଜାଣନ୍ତି କମଳା ଅତି ରମା ଏହି ଦୁଇ ନାଁ ଜଣକର ବୋଲି ?”

“ନା, ମୁଁ ତ କମଳାର ସେପରି ନାଁ କେବେହେଲେ ଶୁଣିନାହିଁ ।”

“କମଳା କିଏ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଜାଣେ ନାହିଁ । ଏ ଶବ୍ଦକୁ ଦେଖି ମୋର ରମା କଥା ମନେ ପଡ଼ୁଛି । ଏତା ଠିକ୍ ରମାର ମୁହଁ” — ଏହା କହି ଲଘୁମନ ଠକାମାରିଲା ପରି କଥା କହି କର ଦେଲା । ତା ପରେ କିଛି ସମୟ ରହି ଡିକିଏ ଅନୁନୟ ସ୍ବରରେ କହିଲା, “ମୁଁ ଅପଣଙ୍କର ପରିଚୟ ଜାଣେ ନାହିଁ । ମୋତେ ମଧ୍ୟ ଅପଣ ଜାଣନ୍ତି ବୋଲି କହିପାରିବି ନାହିଁ । ଅଜ ଏ ଚିତ୍ତ ଦଟନା ସ୍ଥଳରେ ଦୁହେଁ ଅସି ହାଜର । ଅପଣ ଯାହାକୁ କହୁଛନ୍ତି କମଳା, ମୁଁ ତାକୁ ଚିହ୍ନି ରମା ବୋଲି । ଏ ଭିତରେ କ

ଶ୍ରୀ ବୀର ଯୁବକ

ରହୁଥିବା ଅଛି କିଛି ବୁଝ ପାରୁନାହିଁ । ଆମେ କହୁଛନ୍ତି ଯେ ଏ ମୃତ ଶରୀରକୁ ଆପଣ ଛେନ୍ଦୁ । ମୋର ଚେତେଦୁର ବିରାଗ ଏ ମୋର ଅବସ୍ଥା ନୁହେଁ । ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ପ୍ରତି ସନ୍ଦେହ କରୁ ନାହିଁ । ଆପଣ ମୋତେ ସନ୍ଦେହ କରନ୍ତୁ ନା । ଅନୁଗ୍ରହକରି କହିପାରିବେ କି ଆପଣଙ୍କ ନାଁ କଣ ? ”

ବୁଦ୍ଧ କିଛି ସମୟ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ ଚାହିଁ ରହି କହିଲେ, “କହିବାରେ ଆପଣ କଣ ? ମୋ ନାଁ ଗଗନ ରଣ ସିଂହ ।”

ନାଁ ପଢ଼ିବା ଶୁଣି ଲକ୍ଷ୍ମଣ ନିଶ୍ଚେଷ୍ଟପରି ରହିଗଲା । ତାର ସେତେବେଳର ଭାବ ଗତି ମୁଖମଣ୍ଡଳରେ ଏପରି ପ୍ରକୃତ ଉଠିଲା ଯେ ବୁଦ୍ଧର ମନୋନୟନରେ ତାହା ଜଣା ପଡ଼ିଲା । ସେ ପଚାରିଲେ, “ବୁଦ୍ଧ ହିଁ ତୁମେ ବୋଧହୁଏ ମୋ ନାଁକୁ ଆଗରୁ ଜାଣିଥିଲ ।”

ଲକ୍ଷ୍ମଣ ତଳକୁ ବୁଝି ଭାବି ଭାବି କହିଲା, “ଆପଣଙ୍କ ସହୃଦ ମୋର କେବେ ହେଲେ ତ ପରିସ୍ପେଷ ନାହିଁ, ମାତ୍ର—”

“ବୋଧହୁଏ ମୋ ନାଁ କିମ୍ବା ମୋ ନାଁପରି ଆଉ କୌଣସି ନାଁ ତୁମେ କେବେ ଶୁଣିଥିଲ ?”

“ହଁ ଶୁଣିଥିଲି । ‘ରଣସିଂହ’ ଏହି ପାଞ୍ଜୀର ଜଣକର ସହୃଦ ମୋର ଅନେକଦିନ ତଳେ ସାପାତ ପରିଚୟ ଥିଲା ।

ଲକ୍ଷ୍ମଣର କଥାବାଣୀ, କ୍ୟାକୁଳତା ଏବଂ ମଜିଜରେ ବୁଦ୍ଧ ରୁହେପାରିଲେ ସେ କଥାଟା ଏତିକରେ ଶେଷ ନୁହେଁ । ଏ ସାମାନ୍ୟ ପରିଚୟର କଥା ହେଉ ନ ପାରେ । ସାମାନ୍ୟ ପରିଚୟରେ ଯୁବକ ଏତେ କ୍ୟାକୁଳ ହୁଅନ୍ତା କାହିଁକି ?

“ଆଜି କହିପାରିବେ କେବେ କିପରି ଲୋକ ହେତୁ ତୁମର କିପରି ପରିଚୟ ଘଟିଥିଲା ?”

* ବୀର ଯୁବକ *

“ମୁଁ ଯାହାକୁ ଜାଣିଛି ବୋଲି କହୁଛି ତାଙ୍କ ନାଁ ହେଉଛି
ସନ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ।”

ହୁଏ ଦେହରେ ଅପର କେଳି ଖେଳିଗଲା । ‘ସେ ହଠାତ୍,
ଚେଳିତା ଭାବକୁ ଦମନକରି କହିଲେ ,

“ସନ ରାମଚନ୍ଦ୍ରକୁ ତୁମେ ଜାଣି ?”

“ଭଲଭୂଷ ଜାଣେ ନାହିଁ, ମାତ୍ର ଜାଣେ ।”

“ତୁମ ସମ୍ପତ୍ତି ତାଙ୍କର କପରି ପରିଚୟ ହେଲା ?”

ବୁକୁ ଭିତରୁ ପବନ ଖାଲି କଲାପରି ଲହରୀନ ଏକ ସାମାନ୍ୟ ଶବ୍ଦ
ଏହିକି ମାତ୍ର ଉତ୍ତର ଦେଲେ, “ସେ ଜାଣେ ହତଭାଗା ।”

“ହତଭାଗା ! ତାଙ୍କ ସମ୍ପତ୍ତି ତୁମର କେଉଁଠି ଦେଖା ?

“ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ତଳେ ଏହି ରେଙ୍ଗୁନ ସହରର ଏକ ଗଳିରେ ।

“ଏଥି ମଧ୍ୟରେ ତାଙ୍କ ସମ୍ପତ୍ତି ତୁମର କେବେହେଲେ କଥା
ହୋଇଛି ?”

“ନା, ଯେହୁ ଯେଉଁ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ତଳେ ଦେଖା ହୋଇ ଥିଲା
ସେତେକ, ଏ ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ଧ ଦେଖା ସାମାନ୍ୟ ନାହିଁ ।”

“ଏବେ ସେ କେଉଁଠି ନିପରି ଅଛନ୍ତି କହୁପାରବ ?”

“ମୁଁ ଶୁଣୁଛି ତାଙ୍କର କାଳ ହୋଇ ଚଲାଣି ।”

ହୁଏ କିଛି ସମୟ ମାରବରେ କିଛି ବନ୍ଦା କରି ପୁଣି ପରାବେଳେ,
“କାଳ ହୋଇ ଯାଇଛି ? ତୁମେ ଠିକ୍ କହୁଛ ?”

“ଠିକ୍ ନି ଭୁଲ କିଛି ନାହିଁ” କହି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଏବେ
ଶୁଣୁଥିଲି ଯେ-ସେ ଅତି ଇହଧାମରେ ନାହାନ୍ତି ।”

✽ ବୀର ଯୁଦ୍ଧ ✽

“ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ପରେ ତୁମେ ତାଙ୍କୁ ଖୋଜିବାକୁ କାହିଁକି ଦରକାର
ପଡ଼ିଲା କହି ପାରିବ ?”

ଲକ୍ଷ୍ମୀନାଥ ଏହାଠାରେ କଥାଟାକୁ ଲୁଚାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲା ।
କହିଲା, “ଦରକାର ସେପରି କିଛି ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ । ମୁଁ ତାଙ୍କ ବିଷୟରେ
ଅଳ୍ପେ କିଛି ଜାଣିଥିଲି । ତାଙ୍କର ଏକମାତ୍ର କନ୍ୟା ଥିଲା । ଏଇ ତାର
ମୃତଦେହ ଏହିଠାରେ ନିଜେ ଗଢ଼ୁଛି—ସେତେବେଳେ ଏ ବାଳିକା
ଥିଲା—“ଏହି ପ୍ରଜାତିର ଜଣେ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାଥ ତଳେ ବସିପଡ଼ିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା
କଲା, ମାତ୍ର ହୃଦୟର ଦୁର୍ଗନ୍ଧା ଜଣେ ଅପରିଚିତ ବୃଦ୍ଧ ଅଟେ
ପ୍ରଜାତି ଗାଈର ବାସରେ ବସି ପାରିଲା ନାହିଁ ।

ଲକ୍ଷ୍ମୀନାଥ ମୁଁହରୁ ଏହମଧୁ ବଥା ଶୁଣିଲା ପରେ ବୃଦ୍ଧ ନିତାନ୍ତ
ପାଗଳ ପରି ବାଧ୍ୟବାର ପଦ୍ମେ ନୟନରେ ସେହି ଅବଲୁକ୍ଷିତେ ଯୁଦ୍ଧ
ଅଡ଼କୁ ଦୃଷ୍ଟି ପକାଇ ପଡ଼ିଗଲେ,—

“ତୁମେ କିଏ ମନ ଯୁଦ୍ଧ ? ତୁମେ ଜାଣ ଦିନ ରଣାଞ୍ଚଳ
ଝିଟକୁ ?”

“ମୁଁ ଏ ଫାଉରେ ଶେଷ ନୁହେଁ । ମୋତେ ଜାଣିବା କାହାର
ଦରକାର ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ । ଅଜ୍ଞ ତୁମେ ମୋତେ ଶୁଣିଲ, ଅଭିଧାନେ ଏହି-
ପରି ଜଣେ ମୋତେ ପଚାରିଥିଲେ ।”— ଏହି କହିଲା ବେଳକୁ
ଲକ୍ଷ୍ମୀନାଥର ଦୃଢ଼ାଞ୍ଚଳରୁ ଦୁର୍ଗନ୍ଧା ଲୁହ ବୋଳି ପଡ଼ିଲା । ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ
ମନର ଭାବକୁ କି ସଂପଦ ଭାବରେ ନିଶ୍ଚୟ ରଖିଥିଲା; ଲୁହଧାର ପଡ଼ିବା
ସକଳ ଦିନ ଘଟି ଗଲା । ଥରେ ଘେନି ଗଲେ ଶୁଖି ଲୁହ ଘୋଡ଼ି
ପକାଇଲା ।

✽ ବୀର ଯୁବକ ✽

ଏ ଅବସ୍ଥା କେଣି ବୁଝି କହିଲେ, “ତୁମେ ଭଲ କହୁଛ, ଯୁବକ” ।

“ଭଲ କହୁଛି !”

“ହଁ, ଭଲ କହୁଛ । ତୁମେ କହୁଛ ଯେ ଯେଉଁ ବାଳିକାକୁ ଜାଣିଛ ଯେ ଏହି ଯୁବକ । ଏହି ଯୁବକଟିଏକେ ସନ ରଖିବୁ ବୋଲି ଥିଲା ?”

“ମୁଁ ଯାହା କହୁଛି ତାହା କହୁଛି ।”

“ଦେଖୁଛି, ତୁମେ କଥାକୁ ଲୁଚୁଛ ।”

“ନା, ମୁଁ ଅନ୍ଧୋ ପଦେ ହେଲେ ଲୁଚୁନାହିଁ ।”

“ତୁମେ ଜାଣିଶୁଣି ମିଛ କହୁଛ ।”

“ମୁଁ ମିଛ କହୁଛି ?”

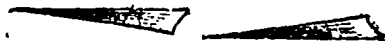
“କେବେ ତୁମେ କାହିଁକି କହୁଛ ଯେ ତୁମର ପରିଚିତା ରମା ରଖିବୁ ବୋଲି ଥିଲା ଏବଂ ଏହି ଯୁବକ ହେଉଛନ୍ତି ସେହି ରମା ବୋଲି ?”

“ମୁଁ ଜାଣେ ଏ ତାଙ୍କର ଥିଲା ।”

“ନା, ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭଲ ବୁଝିଛ । ଏ ତାଙ୍କର ଥିଲା ନୁହେଁ, ଏ ହେଉଛନ୍ତି ତାଙ୍କର ଭ୍ରାତୃ ।”

ଲଜିମନ ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ଦେଇ ବସି ପଡ଼ିଲା —

“ରମା ସନ ରଖିବୁ ବୋଲି ଥିଲା । !”

ସପ୍ତମ ପରକ୍ଷେପ

ବିଷାଦ ବ୍ୟାକୁଳ ପ୍ରାଣରେ ଲଜ୍ଜମାନ ବେଣୀ ସମୟ ବସି ପାରିଲ ନାହିଁ । ପଲେଟ ପରି ସେ ଉଡ଼ୁଛନ୍ତି ଭବରେ ହସି ଉଠିଲା । ରମା ସେ ଦାନ ରଣାବେଳେ ଭବ୍ୟ ଏ କଥାଟା ବୁଝା ମୁହଁରୁ ଶୁଣି ପ୍ରଥମେ ମୁହଁରେ ସେ ପ୍ରବୁ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା, ସେହି ପଦେ କଥାରେ ତ ମୁଁ ସ୍ବର ସକଳ ଚନ୍ଦ୍ରାଧାର ଦୁଇଗଳ ବୁଝିହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା । ତେ ମୁହଁରେ ସେ ଠିକ୍ କରନେଲା, ଅସମ୍ଭବ, ଅସମ୍ଭବ, ପାଶଳ ବୁଝାଇ ଏ ପାଲୋମୀ ।

ଲଜ୍ଜମାନର ହସ ଦେଖି ବୁଝ ମନେ ମନେ ବୁଝି କହୋଇ ବୁଝାଣରେ ବୁଝି କହୁଲେ “ଭୁଞ୍ଜି ରୁମେ ମିଥ୍ୟା ମାଧୀ, ମୋ ସଙ୍ଗେ ଛଳନା ଖେଳିବାକୁ ବସିଛ ।”

ଲଜ୍ଜମାନ ଏଥିରେ ରାଗିବ କଣ ? କହୁଲା, “ଆପଣ ଯାହା ଇଚ୍ଛା ତାହା ଭାବ ପାଇନ୍ତି, ମୁଁ କିନ୍ତୁ ପାଗଳ ନୁହେଁ । ଏ ଭବ୍ୟନାରେ ମୁଁ ତଳେ ହେଲେ ଆପଣଙ୍କ ଉପରେ ରାଗୁ ନାହିଁ । ମୁଁ ଜାଣୁଛି ମୁଁ ସତ କହୁଛି ଏବଂ ବୁଝି ପାରୁଛି ଏ ସକଳ କଥା ଭିତରେ କଛି ନା କିନ୍ତୁ ଗୋଟାଏ ଗୋପନ ସତ୍ୟ ନିହିତ ଅଛି । ଆଜକ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ହେଲା ଏ ରହସ୍ୟାଦୁର୍ଗନ୍ଧର କରବାକୁ ମୁଁ ସମର୍ଥ ହୋଇନାହିଁ । ଦିନ ଯେତକି ବଢ଼ୁଛି ଏ ରହସ୍ୟର ଗଭୀରତା ତେ ସେରେ ସେତକ ଗଭୀରତା ବଢ଼ୁଛି, ସେତକ ଛନି ହେଲା ପରି ମୁଁ ଏ

ସଂସାରରେ ଚଳୁଛି । ମୁଁ ବୁଝିପାରୁ ନାହିଁ ତୁମେ କ'ଣେ ଏବଂ କମଳା
ବ କ'ଣେ ? ରମକୁ ସେ ତୁମେ କମଳା ବୋଲି ଚିହ୍ନିଲ ଏହି ହେଉଛି
ବର୍ତ୍ତମାନ ମୋ ପକ୍ଷରେ ଆଶ୍ରୟ କଥା ।”

ବୁଦ୍ଧ ଟିକିଏ ପ୍ରଭୁତ୍ତ୍ୱ ହେଲେଣି ଜଣା ପଡ଼ିଲେ ! କହିଲେ,
“ତୁ ମୁଁ ସତ କହୁଛ ? ଏ ସବୁ କଥାରେ ତୁମର କିଛି ହେଲେ କପଟତା
ନାହିଁ ?”

“ଏ ବିଷୟରେ କାହିଁକି, ମୁଁ ଜୀବନରେ ପରର ଶ୍ରଦ୍ଧା ପାଇଁ
ନେତେହେଲେ କପଟତା ଢେଲି ନାହିଁ । ଏହି ପବିତ୍ର ପ୍ରଭୁତ୍ତ୍ୱର ପବିତ୍ର
ମୂର୍ତ୍ତିକରପରି ଏକଥାକୁ ମୁଁ ହୃଦୟର ପବିତ୍ରତମ ସ୍ଥାନରୁ ନିଅନ୍ତି ।”

“ଯଦା ଅନ୍ତରର ସମ୍ପଦ ଏକଥା କହୁଥାଅ, ତେବେ ଦେଖ, ଏ
ରହସ୍ୟ ରତ ସଂଭାବନା ରହସ୍ୟ । ଏହା ଏତେ ଗମ୍ଭୀର, ଏତେ
ଅନ୍ଧକାରମୟ, ଏତେ ରୀତିଶାସ୍ତ୍ର ଯେ ତୁମର କଲ୍ପନାଶକ୍ତି ତା ପାଖରେ
ପହଞ୍ଚିବ ହୋଇପାରିବ । ମୁଁ ଦେଖୁଛି ତୁମେ ଯଦି ଏହି ସମସ୍ୟା ସମା-
ଧାନରେ ସମର୍ଥ ହୋଇପାରିବ ତେବେ ତୁମ ଭାଗ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇ-
ଯିବ । —” ଏହା କହି ବୁଦ୍ଧ ସେହି ମୃତା ରମଣୀ ଆଡ଼କୁ ହାତ ଦେଖାଇ
ଦେଲେ । ଲଜ୍ଜମୟ କିଛି ସମୟ ଚିନ୍ତା କରି ପଶ୍ଚାତ୍ତାପ,—

“ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ବୁଝିପାରୁଛି ଏ ବିଷୟରେ ତୁମେ କିଛି ନା
କହି ଜାଣ ।”

“ଜାଣେ, କିନ୍ତୁ ତୁମେ ସେ କହିଲ, ଏହି ରମଣୀ ଏକ ରାମସିଂହ-
କର ଚର୍ଚ୍ଚା ।”

“ହେତାତ ଠିକ୍ କଥା କହିଛି ।”

“କହଲ ଇଲ, ସନ ରଣସିଂହ ବୋଲି ଯାହାଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିଛ ତାଙ୍କୁ
ତେବେ କସ୍ତୁର ହୋଇଥିବ ?”

“ବୟସ ? ଅନ୍ଧାଳ ରୁମଠାରୁ କେବେ ଦୁଇବର୍ଷ ସାନ ହେବେ ସେ ।
ଏହା ଜେବଳ ଅନୁମାନ କରି କହୁଛି ।”

“ଠିକ୍ କହୁଛ, ଅନୁମାନ ଠିକ୍ ହୋଇଛି । ସେ ମୋଠାରୁ ଦୁଇ
ବର୍ଷ ସାନ । ମୋତେ ଚାଅନ ହେଲା, ତାଙ୍କୁ ପରାଣ କଷ୍ଟ ହୋଇଥିବ ।
ଯଦି ଏଭାଁ ରୁମେ କହୁପାରୁଛ, ତେବେ କପରି ଜାଣିଲ ସେ ଏହୁ ରମଣୀ
ତାଙ୍କର ଜନ୍ମିନୀ ହୋଇ ।”

“ମୁଁ ଜାଣେ ଏ ତାଙ୍କର ଜନ୍ମ, ତେଣୁ କହୁଛି ।”

ଏକତରଫେଲେ ବୁଦ୍ଧ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଖରେ ବସିପଡ଼ି ତା ମୁଣ୍ଡରୁ
ଦୁଇ ଶୁଣିଟା ବାଳ ହାତରେ ଧରି କହିଲେ, “ଦେଖିଲ ଏ ଜଣ ପ୍ରୌଢ଼ା
ଯୁଦ୍ଧେ ନୁହନ୍ତି ? ବାଳ ସାତ ଅସିଛି, ବୟସ ଶୁଣିଷ୍ଠ କମ୍ ହେବ
ନାହିଁ । ଏ ତାଙ୍କର ଝିଅ ହେବା ଏବେ ସମ୍ଭବ ମନେକରୁଛ ?”

ଲକ୍ଷ୍ମନ ମନରୁ ଏକ ପଲକରେ ସଜଳ ପଡ଼େ—ଯଦନିତା
ଉଠିଗଲା । ସେ ଯାଇ ରହସ୍ୟର ଅନ୍ଧାର ଗଢ଼ିବତମ ଅବକାଶମୟ
ପ୍ରଦେଶରେ ଗଠ ଭୁଲିଲା । କଥାକୁ ବାରିମ୍ବର ଭାବ ଭାବ ପ୍ରକାଶ୍ୟରେ
କହିଲା, “ଠିକ୍ କଥା, ମୁଁ ଯାହା ଭାବିଥିଲ ତାହା ଭୁଲ । ତେବେ ଏ
ସେବେ ସୋ ନୁହେଁ, ଏ କିଏ ? ଅପଣ ଏହାଙ୍କୁ ଚିହ୍ନି, ଜାଣୁଛି । ମୁଁ ସେ
ଏ ସବୁ କଥାକୁ କିଛି ଭୁଲି ଧାରୁନାହିଁ ।”

“ମୁଁ ଦେଖୁଛି, ତୁମେ ସ୍ବାକ୍ଷର ପରି ଜଣେ ବାହାକୁ ଜାଣିଛ,
ସ୍ବାକ୍ଷର ପରି ଚେହେରାର କିଏ ତୁମକୁ ଥରେ ଦେଖାଦେଇଛନ୍ତି ।”

* ବୀର ଯୁବକ *

“ଠିକ୍ ଏଇ ବେଳେ, ଠିକ୍ ଏଇ ଗଠନ, ଠିକ୍ ଏଇ
ଉତ୍କଳଜାତି । ଏକ ରମା ! —

ଲକ୍ଷ୍ମନର ତାଳୁରୁ ଚଳିଯାଯାଏ ଥରଲାପରି ହୋଇଗଲା ।

“ତେବେ ରମା କିଏ ?” •

“କହିଲି ପରା ସେ ହେଉଛି ଏକ ଶେଷିଂହଙ୍କ ଝିଅ ।”

“ସେ ଏବେ କେଉଁଠି ?”

“ସେ କଥା ମୁଁ କହି ପାରିବି ନାହିଁ ।

“ତୁମେ ତାକୁ କେବେ ଦେଖିଥିଲୁ ?

“ଦେଖିଥିଲି ଯେତେବେଳେ ଏକ ରଣସିଂହଙ୍କୁ ଦେଖିଥିଲି । ସେ
ଅଜକ ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ତଳର ଘଟଣା ।”

“ତୁମର ତାଙ୍କର କଣ ଛୋଟ ପରିଚୟ ଥିଲା ?”

ଲକ୍ଷ୍ମନ ଏହାଠାରେ ଟିକିଏ ଥଙ୍ଗ ଥଙ୍ଗ ହୋଇ କହିଲା, “ମୁଁ
ଏ ଉତ୍କର ଦେବା ଅଗରୁ ତୁମେ କିଏ ଅଗ କହ ।”

“ମୁଁ ପୁଣି ତୁମକୁ କହି ରଖୁଛି, ଯୁବକ, ଏହି ରହସ୍ୟ ତୁମେ ଭେଦ
କରି ପାରିଲେ ତୁମର ଏ ଭାଗ୍ୟ ବଦଳିଯିବ । ମୁଁ ତୁମକୁ ମୋ ଯତ୍ନରେ
ପ୍ରଥମେ ଦେଇ ପାରିବି ନାହିଁ । ତୁମେ ଅଗ ତୁମର ପରିଚୟ ଦିଅ । ଏହି
ଅନନ୍ୟାସୁଦର୍ଶି ଲଳିତାଙ୍କର ମୁଁ ପରିଚୟ ଦେବା ଅଗରୁ ମୋର ବହୁତ
ଭାବବାକୁ ଅଛି । ଆଜି ଅପମୟରେ ଅଜ୍ଞାତଭାବରେ ଆସି ଏଠାରେ
ପହଞ୍ଚିଛି । ଅନ୍ୟମନସ୍କତାରେ ଯାଉଯାଉ ଏହାର ଉପରେ ମୋର
ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ିଛି !—

କହି କହି ବୁଦ୍ଧ ସେହି ଶବ୍ଦ ଅଡ଼କୁ ଦୃଷ୍ଟି ଫେରାଇଲେ ।
ତାଙ୍କ ପଲକ ଦୁଇଟିକୁ ଥରାଇ ଦେଇ ଦୁଇବିନ୍ଦୁ ବୁଡ଼ି ଲୋଡ଼କ ଗଡ଼ି

ପଡ଼ିଲା । କହଲେ, “କମଳା ! ଆଜି ଅନେକ ଦିନ ପରେ ଏଠି । ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ ତୁମକୁ ଲେଟିବା ବୋଲି କିଏ କଲୁନା କରୁଥିଲା ? ଏ ଶରୀର ଶୋଭାର ଏ ପରିଣତ ହେବ ବୋଲି କିଏ ଭାବୁଥିଲା । ତରଙ୍ଗ-
କାତରେ ନଦୀ ବନ୍ଧୁ କାଠିକୁଟା ଭାସି ଭାସି କୂଳରେ ଲାଗିଲପରି ତୁମେ ସଂସାର ପ୍ରମୁଦକୂଳରେ ଭାସି ଭାସି ଅସି ଏପରି ଭାବରେ ଲାଗିଛି । ମୁଁ ପୁଣି ସେହୁକୂଳରେ ଠିଆହୋଇ ତୁମର ଏ ଶେଷ ଦଶା ଦେଖିଲି । ତୁମର ସେ ଲୋଭ ବଦଳି ନାହିଁ ; ତୁମର ସେ ହାସ୍ୟ ଅଧର କୋଣରୁ ଲୁଚି ନାହିଁ । ନିଶ୍ଚଳ ନିଶ୍ଚଳ ନିବାସ ଭାବରେ ତୁମେ ଏସ୍ଥଳରେ ଏପରି ପଡ଼ିବାର ଦେଖି ମୋ ପ୍ରାଣ ପାଟି ଯାଉଛି, କମଳା ।”

ବୁଦ୍ଧ ଅମୃତମୁଖ ହୋଇ ଏତେ କଥା କହିପକାଇଲେ । ଯେତେବେଳେ ବାହ୍ୟ ଚେତନା ଅସିଲ ଦେଖିଲେ ଲକ୍ଷ୍ମନ ତାଙ୍କର କଥାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା ପରି ଏକ ଲମ୍ବରେ ଶବ ଉପରକୁ ଚାହିଁ ରହିଛି । ପଚାରିଲେ;
“କହ ତୁମର ପରିଚୟ । କିଏ ତୁମେ, ଯୁବକ, ଏତେବେଳେ ଏ ସଂସାର ମରୁତୁମିରେ ମୋ ସହିତ ପାଥି ହେବାକୁ ଚାହୁଁଛ ।”

କଥା ଦୁଇପଦ ଲକ୍ଷ୍ମନମନକୁ ବେଶ ସେଜିଲା ।

“ସଂସାର ମରୁତୁମି ! କାହା ପକ୍ଷରେ ମରୁତୁମି ? ଦୁର୍ଦ୍ଦେୟାକ ସେ ଏକାପରି ମରୁତୁମିରେ ଚାଲିଛନ୍ତି ।

ଲକ୍ଷ୍ମନ ତାର ଆତ୍ମକାହାଣୀ ଆରମ୍ଭ କରଦେଲା । ତା ଜୀବନର ଗୋଟି ଗୋଟି ଘଟଣା କହିବା ପରେ ପରେ ଇନ୍ଦ୍ରଚୋର ତରଙ୍ଗ ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ ଉଠୁ ଥିଲା, ପଡୁ ଥିଲା । ସେ ତାଙ୍କେ ଗଣି, ସେ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ଦେଖି ସେ ଜୀବର ହୃଦୟକୁ ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ଆଗରେ ଖୋଲିଦେଲା—
ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ଜୀବନର ସମସ୍ତ କଥା ଖୋସିଦେଲା ।

* ବୀର ଯୁବକ *

ଗଜୁର ମନୋନିବେଶ ସହକାରେ ଏକ ନିଶ୍ଚୟରେ କଥାଟା ଶୁଣି ଯାଇ ବୁଦ୍ଧ ପଶୁଥିଲେ “କେବେ ରମାର ସ୍ମୃତି କେତେ କହିପାରିବ ?”

“କର୍ତ୍ତୃମାନ ଶୁଭ ଫଳ ବଢ଼ିବ ବା ଅଠର ହେବ ।”

“ତା ପ୍ରକୃତ ଜାଣ ?”

“ଜାଣେ । ସେପରି ବୁଦ୍ଧିମତ୍ତ ମୁଁ କେବେ ହେବାର ଜାଣିଲେ ଦେଖିଛି କି ନାହିଁ ସନ୍ଦେହ । ସେ ରୁଦ୍ରବୀ, ସେ ସାହସିନୀ । ତାର ଚୈତ୍ୟ ଅଟଳ । ଦାମ୍ଭିକ ଯୁବକଠାରୁ ତା ବୁଦ୍ଧିମତ୍ତ ଟାଣ ବେଶୀ ।” ଏତିକି ବନ୍ଧୁ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ପୁଣି ପୁଣ ପ୍ରଶ୍ନ ଆରମ୍ଭ କଲେ, “ଆପଣ ତ ଆପଣଙ୍କୁ କହିବା ଦେଲେ ନାହିଁ ?”

“ହଁ, କେବେ ଶୁଣି, ମୋ କଥା କହୁଛି । ଆଜିକି ଅଠର ବର୍ଷ ତଳର କଥା ମନେ ପକାଇ ମୋ ହୃଦୟ ଭିତର ବହୁ ହୋଇ ଯାଉଛି । ଲକ୍ଷ୍ମଣ, ତୁମେ ଜାଣ ନାହିଁ ସେ ମୁଁ ପାଗଳ । ସବୁ ପାଗଳଙ୍କ ପରି ମୁଁ ଶାଳେ ନୁହେଁ । ମୁଁ ଜାଣି ଶୁଣି ପାଗଳ । ଏ ପାଗଳାମି ଛଡ଼ାଇବା ପାଇଁ ଆଜିକି କେତେ ବର୍ଷ ହେଲା ମୁଁ ଏହିପରି ବୁଲୁଛି । ହତାଶ ପ୍ରାଣରେ ଅଶାର ଚନ୍ଦ୍ର କୌଶସାଗରରେ ପାଇଲି ନାହିଁ ।”

ଛକ ଏ ସବୁ କଥା । ଅମେ ଥିଲୁ ଦୁଇ ଭାଇ । ଦୁହେଁ ଯାଆଁଲା । ଅମ ଛଡ଼ା ଅମ ସରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ କଲେଇ ପୁଅ ଭାରି ଥିଲେ । ତାଙ୍କ ମାଁ ଦଳ ଶେଷିଂସ । ଅତୁଳ ସଂପତ୍ତି ସ୍ତ୍ରୀର ବର ଧନୁର୍ବର ରେଣୁା ବସୁସ ଯାଏ ଆମେ ସୁଖ ଶାନ୍ତିରେ ଥିଲୁ । ସେ ସୁଖ ଶାନ୍ତି, ଜୀବନର ସେ ଆହୁସ, ଚନ୍ଦ୍ରମ, ଚନ୍ଦ୍ରର କଥା ମନେ ପକାଇଲେ ଏ ସଂସାର ଶିଖିବ ସୁଖର ଆଧାର ବୋଲି ମନେ ହେଉଛି । ବାସ୍ତବିକ ଏ ସଂସାରର ସକଳ କଥା ଏକପ୍ରକାର ଶିଖିକ ନୁହେଁ କି ଲକ୍ଷ୍ମଣ !”

* ବୀର ଯୁବକ *

ବୁଦ୍ଧ ପୁଣି ଆରମ୍ଭ କଲେ, “ଏହିପରି ଆମେ ଭଜନେ ଥିଲୁ । ମୋର ବଡ଼ଭାଇଙ୍କର ବିବାହ ହେଲା । ତାଙ୍କ ଝିଅ ନାଁ କମଳା । ଯୌବନ ବେଳେ ବେଳେ ମନୁଷ୍ୟକୁ ବଡ଼ ଅପଥରେ ଚଳାଇଥାଏ, ଲଜ୍ଜମନ । ଜଗତରେ ଯେତେ ଅଶାନ୍ତ, ସେତେ ଗୁଣ୍ଡଗୋଳି ସବୁ ଏହି ଯୌବନ ଯୋଗୁଁ । ଏହି ଯୌବନ ମଦରେ ଜନ୍ମମତ୍ତ ହୋଇ ଲୋକ ଯୁଦ୍ଧକୁ ଡେଇଁ ପଡ଼େ, ପୁଣି ଯୌବନର ପ୍ରବଣ ଆଦାତରେ ଯୁଦ୍ଧର ପରିସମାପ୍ତି ହୁଏ । ଯୌବନ ସବୁ । ଯୌବନ ମନୁଷ୍ୟକୁ ବେତୋଳା କରି ଗତି ଦିଏ; ପୁଣି ତାକୁ ଯୌବନ ପଥରେ ଚଳୁନ ପାରି ଲୋକ ନିର୍ଜୀବେ ମଧ୍ୟ ପଡ଼ି ସଜ୍ଜିଯାଏ ।

ଏ କଥାକୁ ମୁଁ ସପାକର ବୁଝାଇ କହୁଛି, ଶୁଣ । କମଳାଙ୍କ ସହିତ ଦାନ ରଣସିଂହଙ୍କର ପାପ ପ୍ରଣୟ ଥିବା କଥା ହଠାତ୍ ଲୋକପଦରୁଣେ ନିଜ ଉଠିଲା । ମୋ ଭାଇ ସେ କଥା ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ । ରାଜଦାନ ଜାଣନ୍ତି ସେ ଯୁଗପାଦ ଭିତରେ କେତେଦୂର ସତ୍ୟତା ଥିଲା ।

ଏହିପରି ଦୁଇ ବର୍ଷ କଟିଗଲା । ଦୁଇ ବର୍ଷ ପରେ ମୋ ଭାଇଙ୍କର ଗୋଟିଏ କନ୍ୟା ସନ୍ତାନ ଲାଭ ହେଲା । ସ୍ବର୍ଗର ଅପ୍ତପତ୍ନୀ କନ୍ୟା ପକେ ଅବା ସେ । ଲାଲା କମଳ ପରି ସେ ସ୍ବର୍ଗୀୟ ତେଜରେ ଢଳି ଢଳି ହେଉଥିଲା ।

ଏହିଠାରୁ ବିପଦର ସୂଚନା ପଡ଼ିଲା । ସନ୍ତାନ ଲାଭ ପରେ ଅପଦାଦି କ୍ରମେ ଭାଇଙ୍କ କାନରେ ପଡ଼ିଲା । ମୋର ବଡ଼ଭାଇପୁଅ ଭାଇ ଓ ନିଜଭାଇ ମଧ୍ୟରେ ଖୁବ୍ ଭଲ ଦନ୍ତବୃତ୍ତା ଥାଏ । ମନୁଷ୍ୟ ମନର ଗତି କି ବେଶ ! କଥାରେ କହନ୍ତି ରାଗ ପରମ ଚଣ୍ଡାଳ । ସେହି ରାଗ ପଳରେ ସେ ଦାନ୍ତା ଦାନ୍ତା ତାହା ଅନ୍ଧ କରି ଚାଲିବା କରିବ ? ଦିନେ ରାତିରେ ସେହି ଦୁଇ ଭାଇଙ୍କର ଯେତେ ଝଗଡ଼ା ! ଚାଟାରେ ଯାହା ହେଲା ଶୁଣି ବାବୁ, ସକାଳୁ

* ବୀର ଯୁଦ୍ଧ *

ଦେଶାଗଳା, ମୋ ଭାଇ ଅଉ ଇହଜାତରେ ନାହାନ୍ତି । ତାଙ୍କର ଚକ୍ରାକ୍ର ମୃତ ଦେହ ବାହୁପଟ ଯୋଗାଣକୂଳରେ ପଡ଼ିଥିଲା । ସେହି ଧନ ଗଢ଼ିରୁ ଦେଶର ଅଉ ପତା ମିଳିଲା ନାହିଁ । ନରୁଦେଶ୍ୟଭବରେ ଯେ କେଉଁ ଅଡ଼େ ଚାଲିଗଲେ । ଏହି ଦଟନର କେତେ ଧନପରେ ଭାଇ ବଧବା ପତ୍ନୀ ଶ୍ରେ ଶନାନଟିକୁ ଧରି କୁଆଡ଼େ ଅତ୍ୟନ୍ତ ହୋଇଗଲେ । ଏ ଅଜଳ ଅନେକ ବର୍ଷ ତଳର କଥା । ଏମଧ୍ୟରେ ଏପରି ଦଟନାଚନ୍ଦ୍ରପଡ଼ିଲା ଯେ ମୋର ଭାଇକୁ ଖୋଜିବା ଦରକାର ହେଲା । ତହିଁ ବର୍ଷ ହେଲା ସେହି ଅନୁସନ୍ଧାନରେ ମୁଁ ଚାଲିଛି । ଏଇ ଯେଉଁ ସୁଦୃଶ ଲଳନାଙ୍କର ମୃତ ଦେହ ଦେଖୁ ଏ ମୋର ଭାଇଙ୍କର ମୃତ ଦେହ । ସି ସଦାସାଧୁ ମେଣିଙ୍କର ଗୁଣ ମୁଁ ପାଶୋର ପାରିବି ନାହିଁ । ଏତେଦିନ ପରେ ଆଜି ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ ତାଙ୍କର ପରିଶ୍ର ଶରୀର ଅସି ମୋର ପାଦତଳେ ଗଡ଼ିଥିବାର ଦେଖିଲି—ମନୁଷ୍ୟର ଭାଗ୍ୟ କେତେବେଳେ କଣ ହୁଏ !

ଜୀବନରେ ଲକ୍ଷମନ ଏପରି ଭୟାବହ ଦଟନା କେତେବେଳେ ଶୁଣି ନ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସମୟ ଜାରକରେ ଅନନ୍ତ ଅଜାଣକୁ ଚାହିଁ ରହିଲା । ସେହି ସମୟରେ ତାର ମନ ଗଢ଼ିର ଚନ୍ଦ୍ରାରେ ନିମଗ୍ନ । ଗୋଟି ଗୋଟି କେତେ କଥା ଭାବିଗଲା । ପାଞ୍ଚ ଦଶ ମିନିଟ ପରେ କଥା ଅରମ୍ଭ କଲା ,

“ସଂସାରରେ ଭୁଲ ରୁଝିବାକୁ ହେଉ ନାହିଁ; ନୁହେଁ ?”

“ବହୁତ କାହିଁକି, ଶହେ କେ ଅନେକଟି ଅଛନ୍ତି । ସେହି ଭୁଲ ଯୋଗୁଁ ମୁଁ ଅଜ ପଥର ଭାଙ୍ଗି । ସେହି ଭୁଲ ହେତୁ ଏଇ ସଦାସାଧୁଙ୍କର ଏହି ଦଶା, ସେହି ଭୁଲ ଯୋଗୁଁ ଏଇ ରାସଂସଂସ ହେଉବେଶୀ ।—”

ତାଙ୍କ କଥା ଶେଷ ହେଉ, ନ ହେଉ ମନ ଲକ୍ଷମନ କହୁ ପକାଇଲା, “ସେହିପରି କିଛି ଭୁଲ ଯୋଗୁଁ ମୁଁ ଅଜ ମଧ୍ୟ ସଂସାରପଥର ଏକାକୀ

✽ ବୀର ଯୁବକ ✽

ଯାହା । ମୁଁ ବୁଝି ପାରିଛି ଏ ଭୁଲର ପ୍ରଭବ ମନୁଷ୍ୟର ଭାଗ୍ୟ ଉପରେ କେତେ ନିଷ୍ଠାଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ । ତେବେ କଣ ଜାଣିବାକୁ ହେବ ଏ ସଂସାରର ଭୁଲ ଚରକାଳ ଭୁଲରୂପେ ଥିବ, ଭୁଲଟା ସଂଶୋଧିତ ହେବ ନାହିଁ ? ଭୁଲରେ ପଡ଼ି ତେବେ ରମା କିଣ ଭୁମପର, ମୋପର ବୁଲୁଛି, ନା ସ୍ନେହମୟୀ ଜନନୀଙ୍କ ଆଗରୁ ଏ ଭୁଲ ସଂସାରରୁ ଗୁଲି ଯାଇଛି ?”

ଲକ୍ଷ୍ମୀନ ପ୍ରାଣରୁ କୋହ ଉଠିଲା । ବୃଦ୍ଧ ତାର ହାତ ଦୁଇଟି ନିଜର ଶିଥିଳ ପକ୍ଷର ହାତରେ ଧରି ପକାଇ କହିଲେ; “ଲକ୍ଷ୍ମୀନ, ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଧର । କଥା ମୁହଁଠାରେ ଏତିକିରେ ସରୁ ନାହିଁ । ରୁମ ଜୀବନରେ ବହୁତ ଅନୁରୂପ ବାସ ଅଛି । ରୁମେ ଜାଣି ପାରୁନାହିଁ । ଏହି ଯେଉଁ ମୃତ ଦେହ ପଡ଼ିଛି, ଏହା ଅଭ୍ୟୁତ୍ପାଦର ଫଳ ନୁହେଁ, କମଳା କେବେ-ହେଲେ ଅଭ୍ୟୁତ୍ପାଦ ହୋଇ ନ ଥିବ, କୌଣସି ଲୋକ ହତ୍ୟା କର ଏହାକୁ ଏପରି ମୁଠାରେ ପକାଇଦେଇଛି । ଆମେ ଯାହା କଲୁନା ତରୁଛେ ତାହା ଠିକ ନୁହେଁ ।”

“କଲୁନା ଠିକ୍ ଚୋଟିପାରେ, କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଭୁଲୁଛି, ଯଦି ସନ ରଖିବି ଜୀବନରେ ଆମ୍ଭ ତାହାହେଲେ ଭାକୁ ଖୋଜ ପାଇବାକୁ ମତେ ବେଶୀ କିଛି ମମୟ ଲାଗିବ ନାହିଁ ।”

ବୃଦ୍ଧଙ୍କର ମୁହଁରେ ଉପର ଶ୍ରେଣୀ ସଂସ୍କର ହୋଇଗଲା । କହିଲେ; “ସନକୁ ଖୋଜ ଅଣିବ ? ସେ ଯେ ମୋ ଭାଇକୁ ହତ୍ୟା କରିଛି ?”

“ସେପରି କଥା ନିଃସନ୍ଦେହରେ କହୁନାହିଁ । କହୁଲି ପର ସଂସାରରେ ଭୁଲର ମାଡ଼ା ବେଶୀ ବୋଲି । ସେ ହତ୍ୟାକାରୀ ବୋଲି ତୁମ୍ଭେ ଠିକ୍ ଜାଣିଛୁ ?”

* ବୀର ଯୁଦ୍ଧ *

“ତା ନ ହେଲେ ତାକୁ ଆଉ ହତ୍ୟା କରନ୍ତା କିଏ ?”

“ଏହିକି ଯଥେଷ୍ଟ ପ୍ରମାଣ ନୁହେଁ । ଭାଇ ଭଉଜନ ଏବଂ ତଳେଇ ବୁଝି ଭାଇଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ମାଁନେ ଅପବାଦ ସୃଷ୍ଟି କଲେ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କିଏ ହତ୍ୟା କରିବା ଉଚିତ୍ ଅର୍ଥମ୍ଭବ ? ଅଳ୍ପଦିନ ତଳେ ଠିକ୍ ଏହିପରି ଏକ ଘଟଣା କଟକ କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା କଡ଼ିଙ୍ଗରେ ବରଷୁ ହୋଇଥିଲା । ମୋର ଯେତେ ଦୂର ବରଷା ଘନ ରଣସିଂହ ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ ନୁହନ୍ତି । ମୁଁ ରମାଠାରୁ ଯାହା ଶୁଣିଛି ସେଥିରେ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଆଦୌ ସନ୍ଦେହ କରି ପାରିବିନାହିଁ । ସେ ମଦୁଆ ହୋଇପାରନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ ବୋଲି କହିବା ଠିକ୍ ନୁହେଁ । କୌଣସି ଏକ ଦୁଷ୍ଟତ୍ବ ଦୁଷ୍ଟ ପାଶୋରସିବା ପାଇଁ ସବୁବେଳେ ସେ ନବ ପିତୃସ୍ତବା କଥା ମୁଁ ଜାଣେ ।”

ବୁଦ୍ଧ ହିକିଏ ବ୍ୟସ୍ତ ହେଲାପରି ରହୁ ନିହିଁ କହୁ ଧାର୍ଯ୍ୟରେ ନାହିଁ । ଜଣା ପଡ଼ିଲା, ତାଙ୍କର ପୁଅ କେତେ ବର୍ଷ ତଳରୁ କେତେ ଚୁଡ଼ିଏ ବନ୍ଧୁମୂଳଘଟଣାକୁ ସେ ଅଲୋଡ଼ିତ କରୁଛନ୍ତି । ସନ୍ଦେହ ମୋତନର ପ୍ରାକ୍‌କାଳରେ ମନୁଷ୍ୟ ମୁହଁରୁ ରଙ୍ଗ ବଦଳିଲା ପରି ତାଙ୍କ ମୁହଁ ଦେଖାଗଲା । ସେ କହିଲେ, “ଆଉ ଗୋଟିଏ କଥା କହିବାକୁ ଭୁଲି ଯାଇଛି । ଯଦି ମୋର ସେହି ଭାଇଙ୍କ ଝିଅଟି ଜଣାଥାଏ ଏବଂ ତୁମ୍ଭ କହିବା ଅନୁସାରେ ତା ନା ରମା ହୋଇଥାଏ ତାହାହେଲେ ସେ ଏକ ଅତୁଳ ସଂପତ୍ତିର ଉତ୍ତରାଧିକାରଣୀ ହେବ, ମନେ ରଖ ।”

ଏ ସବୁ କଥାର କଟିଳତା ଭିତରେ ମୁଣ୍ଡ ପୂରାଇ ନ ପାରି ଲକ୍ଷ୍ମନର କାନ ଡାକ୍ ଡାକିଲା । ରମା ଅତୁଳ ସଂପତ୍ତିର ଉତ୍ତରାଧିକାରଣୀ ହେବ ? ପୁଣି ସେ ଏ ଏକ ନୂଆ କଥା ଶୁଣିବାକୁ ପଡ଼ିଲା ! ଲକ୍ଷ୍ମନ ପ୍ରଶ୍ନ କଲା, “ଆଜ୍ଞା, ଆପଣ ଆଥୁନୁ କେଉଁଠି ?”

✽ ବୀର ଯୁବକ ✽

“ବୈଜୟନ୍ତ ବୋଉର ଚାନ୍ଦୁ ଗଳର ଶେଷ ମୁଣ୍ଡସରେ ।”

“ଅପଣଙ୍କ ସହୃଦ କେହି ପିଲପିଲ ଅଛନ୍ତି ?”

“ନା, ପିଲପିଲ କେହି ନାହାନ୍ତି, କେବଳ ମୋର ଗୋଟିଏ ଭଉଣୀ ଅଛି ।”

“ବେଶ, ଅପଣଙ୍କଠାରୁ ମିତେ ଦୁଇ ଗୁରୁଦିନ ଖଦାୟ ନନବାକୁ ହେବ । ଅପଣ ଏ ଶବ ସଂସ୍କାର କରନ୍ତୁ । ମାଁ ଗୁଲିଲ ରମାକୁ ଖୋଜିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ । ଦେଖା ହେବ ପୁଣି ସୁବଧା ହେଲେ ।”

“ରମାକୁ ଯାଇବ ?” କହି ବୁଦ୍ଧ ମୁକ ପର ଗୁହଁ ରହିଲେ ।

ତା ଅବଦନ ପକାଳେ ଦୈନିକ ଖବର ଜାଗଜ “ରେଜୁନ ମେଲ” ରେ ବାହାରିଲା—

ଭୀଷଣ ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ !!

ନଦୀ ଗର୍ଭରେ ସୁନ୍ଦରୀ ରମଣୀର ମୃତଦେହ

ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ ନବ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜଣା ଯାଇନାହିଁ ।

ଗଡ଼ଜାଲ ନଦୀଗର୍ଭରେ ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ରମଣୀର ମୃତ ଦେହ ଦେଖା ପଡ଼ିଛି । ତାର ଚେହେରାରୁ ଯେତେଦୂର ଜଣାଯାଏ ବୌଣସି ସଂଭ୍ରାନ୍ତବଶିଷ୍ଟା ଭୁଲବାଳା ସେ । ସେ ନିଜେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶୁଭାକାର ପ୍ରଥମେ ଅନ୍ୟତା କରାଯାଇଥିଲା । ପରେ ଜାତ୍ରାର ପରାସ୍ତରୁ ଜଣା ପଡ଼ିଛି ଯେ ‘ବୌଣସି’ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷର ଲାଜି ତାକୁ କିଏ ହତ୍ୟାକାର ପାଣି ଭିତରକୁ ପିଟି ଦେଇଛି । ତାର ବସ୍ତ୍ର ଦେଶରେ ଉତ୍କଳର ଅସାଧ ଦୋର ହୃଦପିଣ୍ଡ ପାଟି ଯାଇଛି । ରମଣୀର ବୟସ ଅନ୍ଧାକ ଝୁଲୁଛି । ହାତର ଦୁଇପଟ ଲେଖାଏଁ ସୁନାକାନ୍ଥ ଅଛି । ଗଳାରେ

❀ ବୀର ଯୁବକ ❀

ଦୁଇଟି ହାର । ପରିଧେୟ ଖଣି ଶୁକ୍ଳପାଟ । କାଲି ରାତି ପାହାନ୍ତିଆ ପହରରେ
ଏ ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ ଘଟିଛି । ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ କିଏ, ସେ ରମଣୀ କାହାର କୁଳ-
ବାଳା ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କିଛି ଜଣା ଯାଇନାହିଁ ।”

ସହରରେ ଟିକିଏ ଚଢ଼ିଲ ପଡ଼ିଗଲା । କେତେ ଲୋକ ଏହି
ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡର ବିଶେଷ ବିବରଣୀ ଜାଣି ଯାଇଁ ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇ
ଉଠିଲେ ।

ଠିକ୍ ଦିନୀ ହେଲାପରେ ଲକ୍ଷ୍ମନ ନଦୀ କୂଳକୁ ଚାଲିଲା । ଏତେ
ବର୍ଷ ଭିତରେ ସେ ତାର ପୂର୍ବ ସଂକେତ ସ୍ଥାନଟିର କଥା ଭୁଲି ନ ଥିଲା ।
ଜାହାଜରୁ ଓହ୍ଲାଇ ପ୍ରଥମେ ସେ ସେହିଠାରେ କିଛି ସମୟ ବିଶ୍ରାମ
ନେଇଥିଲା । ଦିନକୁ ଦିନ ସହରର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟୁଛି, ନୂଆଘର ତୋଳା
ଲାଗିଛି, ପୁରୁଣା ଘର ଭୁଲିଛି । ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ଭିତରେ କିମ୍ପାଇଲେ ଘୋର
ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଯାଇଛି । କୁଳପାତ୍ର ବୁଲି, କେତେ ସ୍ଥାନ ଦେଖି
ଦେଖି ସେ ନିରାଶପ୍ରାଣରେ ଫେରି ଆସିଥିଲା । ଆଜି ପୁଣି ଆଉଥରେ
ଗଲା । ବୁଢ଼ା ଗଗନ ରଣସିଂହଙ୍କ ସହିତ ପରିଚୟ ଘଟିଲା ପରେ ରମାକୁ
ପାଇବା ଆଶା ତାର ପ୍ରବଳ ହୋଇଉଠିଲା ।

ଏଥର ମଧ୍ୟ ଫେରିଲା, ମାତ୍ର ନିରାଶ ହେଇନାହିଁ । ନୂଆ ନୂଆ
କେତେ କୌଶଳ କଲୁନା କର ସେ ସହର ଭିତରକୁ ଚାଲିଲା ।
ବେଳବ୍ୟାଙ୍କ ବେଢ଼ର ଯେଉଁ ଗଳରେ ଗଗନ ରଣସିଂହ ରହନ୍ତି ବୋଲି
ଜାଣିଥିଲା ସେହି ଗଳ ପାଶାପାଖି ଯାଇ ଜଣେ ଲୋକର ପିଣ୍ଡାରେ ବସି
ମନେ ମନେ କେତେ କଥା ଭାବିଗଲା ।

ଏପରି ସମୟରେ ଗୋଟିଏ ଦରିଦ୍ର ଲୋକ ଉପରେ ଭାର ଦୃଷ୍ଟି
ପଡ଼ିଲା । ଲୋକଟି ନିତାନ୍ତ ବୁଦ୍ଧ, ବାଳସବୁ ଜଟାସବୁ ବଳହୋଇ ଶିରରେ

* ବୀର ଯୁବକ *

ପଡ଼ିଛି । ଅସହାୟ ଶୁଣୁରଣୀ ବୁକୁ ବୋଜାଇରଖିଛି । ପରଧେୟ ବସ୍ତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଶ୍ରୀଏ ନିତାନ୍ତ ମଇଳା ଲୁଗା ଏବଂ ଶ୍ରୀଏ କମିକ । ଲୋକଟା କୌଣସି ଗୋଟାଏ ଗୁରୁତର ଅନୁରୋଧରେ ଲିପ୍ତସ୍ଥବାର ଜଣାପଡ଼ୁଥିଲା । ତାକୁ ଦେଖିବାମାତ୍ରେ ଲକ୍ଷମନ ମନରେ କାହିଁକି ସନ୍ଦେହ ଜାତହେଲା । ଗଗନ ରଣସିଂହଙ୍କ କଥା ଅନୁସାରେ ସେ ଯେଉଁ ସରରେ ଥିବା କଥା, ଏହି ଭକାସ ବୁଢ଼ା ଗେହ ଘରର ଝରକା ପାଖକୁ ଯାଇ ଖୁବ୍ ଯାବଧାନରେ ଭିତରକୁ ଚାହିଁଥିଲା । ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ କିଛି ଅଶଂକା କଲିପର ଲୁଚି ତାଣ୍ଡକୁ ପୁଣି ଫେରି ଆସୁଥିଲା ।

ଲକ୍ଷମନ ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ିଲାମାତ୍ରେ ସେ ଏପରି ଭାବ ଦେଖାଇଲା ଯେ ଯେପରିକି କୌଣସି ଗୁରୁତର ଅପରାଧରେ ସେ ଧରାପଡ଼ି ଯାଇଛି । ସେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଖୁବ୍ ଚଂଚଳ ଗଳରେ ଲକ୍ଷମନ ବସିଥିବା ବାଟର ବସାବତ ଦିଗରେ ଖସି ଚାଲି ଯିବାକୁ ବସିଲା । ଲକ୍ଷମନ ଘୋର ସନ୍ଦେହରେ ହଠାତ୍ ଚାଲିପଡ଼ି ବୁଢ଼ା ପଛେ ପଛେ ଚାଲିଲା ।

ବୁଢ଼ା ଯେତେବେଳେ ୨୭ ନମ୍ବର ଗଳର ଗୋଟିଏ ହୋଟେଲ ଭିତରେ ପଶିଲା ଲକ୍ଷମନ ମନରେ ପୂର୍ବର ସନ୍ଦେହ ଆଉ ରହିଲା ନାହିଁ । ଭାବିଲା କେହି ଗୋଟାଏ ଭକାରୀ ଭକମାରି ବୁଲୁଥିଲା । ତାପରେ, ହୋଟେଲ ଭିତରେ ପଶି, ଆଳୁଅରେ ତା ମୁହଁଟା ଦେଖି ମନେ ମନେ କହିଲା, “ବୁଢ଼ା ସମୟ ନଷ୍ଟ ।”

ଏହା ଭାବି ଲକ୍ଷମନ ସେ ହୋଟେଲ ଭିତରୁ ବାହାର ଆସି ଦେଖିଲା ଜଣେ ନିଏ ବଡ଼ ବ୍ୟକ୍ତିତାର ସହର ସେହି ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଯାଉଛନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ପଲକେମାତ୍ରେ ଦେଖି ଦୋବୋଡ଼ିଆ ହେଲାପରି ସେ ଆକ୍ରମଣକାରୀ । ଗୁରୁତର ଯାହାକୁ ମାଡ଼ ମାରି ଘନ ରଣସିଂହଙ୍କ

ଶବର ପାଇଥିଲା ଏ ସେହି ଲୋକ ନି ? ଲୋକଟା ନେ ଛଦ୍ମବେଶୀ,
 ଦନ ରଣସିଂହକୁ ଧରିବାପାଇଁ ଲାଗିଛି ଏଥିରେ ଅଉ କଛି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ।
 ସନ୍ଦେହରେ ପଡ଼ି ଲକ୍ଷମନ ସେ ଦର ଭିତରକୁ ଅଉ ପଶିଲା ନାହିଁ ।
 ଚରତର ହୋଇ ଗଲର ଏକ ଅନ୍ଧାରୀୟ ସ୍ଥାନରେ ନିଜର ଉଦ୍‌ଭୂତ
 ବେଶଟି ଦେଖାଇ ଦେଇ ସୁନ୍ଦର ନାଉରୀ ବେଶଟିଏ ସଜାଇଲା
 ଭାପରେ ଧୀରେ ଧୀରେ ମଦ ଖାଇଲା ପରି ତୁଳି ତୁଳି, ନାନା ଅସଂଯତ
 କଥା ଗପି ଗପି ଦର ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ କଲା । ସେ ମୂଳା ବେଳକୁ
 ବୁଢ଼ା ସାଙ୍ଗରେ ଛଦ୍ମବେଶୀଙ୍କ ଆଳାପ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯାଇଛି । ମଦ
 ଗୁଳୁରୁ ଅଧେ ପିଇ, ଅଧେ ହାତରେ ଧରି ସେ ତାହା ସାଙ୍ଗରେ କଥା
 ହେଉଛନ୍ତି—

“ଅଉ ଟିକିଏ ପିଅ”

ବୁଢ଼ା କିପରି କଠୋର ଶ୍ଵାସୀରେ ଖେଳାଇ ଅତିକୁ ଚାହିଁ
 କହିଲା, “ନା, ମୁଁ ଅଉ ପିଇବି ନାହିଁ” । ସେତେବେଳକୁ ଲକ୍ଷମନ
 ନିକଟରେ ଏକ ସ୍ଥାନରେ ସୁମେଇଲା ପରି ରହି ସବୁ କଥା ଶୁଣୁଥାଏ ।

ଛଦ୍ମବେଶୀ ପଚାରିଲେ, “କାଇଁକି ପିଇବ ନାହିଁ ? ଏକ ବେଶି
 କିଛି ନୁହେଁ ।”

“ମୋ ପକ୍ଷରେ ଏତିକି ପଥେଷ୍ଟ, ମତେ ଅଉ କିଛି ବଳାଅ ନାହିଁ ।”

“ରୁମେ ଭାବୁଛ ମୁଁ ଜଣେ ନୂଆ ଲୋକ, ନା ?”

“ହଁ ଭାବୁଛ ତ, ଅଉ ରୁମେ କଣ କ ?

“ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋତେ ଚିହ୍ନି ପାରିନାହିଁ ?”

“ନା ।”

୩ ବୀର ଯୁବକ ।

“ଅନେକ ଦିନ ତଳେ ତମର ମୋର ପରତପ୍ତ ଥିଲା, ମନେ ପଡ଼ୁନାହିଁ ?”

ବୁଢ଼ା ଦାନ୍ତଶିଳ୍ପୀ ହସି ଉଠିଲା । କହିଲା, “ତମର ମୋର ପରତପ୍ତ ? ମୋର ତ ଆଦୌ ମନେ ପଡ଼ୁନାହିଁ । ମୋ ପରି ଜଣେ ବୁଢ଼ା ଭିକାରୀକୁ ତୁମେ କାହିଁକି ବଢ଼ୁଲେଖା କରୁଛ ମୁଁ ବୁଝିପାରୁ ନାହିଁ !”

“ଜଣିଛୁ ବୋଲି କହିଲେଣା ବରୁଣ । ତୁମେ ସେ ଦିନେ ବଜ୍ର-ଲୋକ ଥିଲ, ସୁଖ ଶାନ୍ତିରେ ଥିଲ । ନୁହେଁ ?” ବୁଢ଼ା କପର ଟିକିଏ ଗାଳି କହି କହିଲା, “ସେ ସବୁ ଗୁଲକ ମୋ ପାଖରେ ଡେଲି ବସି ଲାଗି ନାହିଁ । ତୁମେ କୌଣସି ଅନ୍ୟ ଅଭିପ୍ରାୟରେ ଏଠାକୁ ଆସି ମୋ ସଙ୍ଗରେ ଏପରି କଥା ହେଉଛ । ମୁଁ ମୋର କୁହୁଅକୁ ଯାଉଛି । ତୁମର ଏତେ ବଳାବଳ କରଣ ଦରକାର ନାହିଁ ।” — ଏହା କହି ବୁଢ଼ା ଯେତେବେଳେ ଯିବା ପାଇଁ ଠାଆହେଲ, ସେ ଲୋକଟି ତାର ହାତ ଟାଣି ଧରି ବସାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରି କହିଲେ, “କସ, କସ, ମୋହନ ରଖିବୁଁ ।”

ଏ ସମୋଥନ ଶୁଣି ବୁଢ଼ା ମୁହଁରେ ଭବର କିଛି ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଲା ନାହିଁ । କେବଳ ସେ ଏତିକି କହିଲା,—

“ତୁମେ ମୋତେ ଭୁଲ୍ ବୁଝିଛ ।”

“ମୁଁ ଭୁଲ୍ ବୁଝିଛି ନା ତୁମେ ଭୁଲ୍ କହୁଛ ?”

“ତୁମେ ଭୁଲ୍ ବୁଝିଛ । ମତେ ତମେ ମୋହନ ରଖିବୁଁ ବୋଲି କାହୁଁ ?”

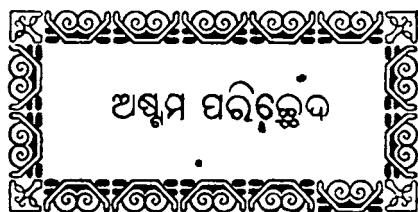
✽ କୀର ଯୁବକ ✽

ସେ ଲୋକ ଟାଣି ସ୍ଵରରେ କଥା ଆରମ୍ଭ କରି ଉଠିବ : ଦେଲେ,
“ତୁମେ କଣ ସାହସରେ କହୁ ପାରିବ, ତୁମେ ମୋହନ ରଣସିଂହ ନୁହ
ବୋଲି ?”

“ସାହସରେ ନ କହିବି ବା କାହିଁକି ? ମୁଁ ଖୁବ୍ ସାହସର ସମ୍ମତ
କହୁ ପାରୁଛି, ତୁମକୁ ମୁଁ ଜାଣେ ନାହିଁ । ତୁମେ ମୋର କେବେ ହେଲେ
ବନ୍ଧୁ ନ ଥିଲ । ଏ ସବୁ ତୁମର ଗୁଲକ । ତୁମେ ଛଦ୍ମକେଶରେ ଏଠାକୁ
ଆସିଛ । ତୁମ ଉପରେ ମୋର ସନ୍ଦେହ ହେଉଛି । ଶତ୍ରୁ, ଛାତ୍ର, ମୁଁ
ଯାଏ ।”

ବୁଢ଼ା ଯିବା କଥା ଶୁଣି ଛଦ୍ମ ବେଣୀ ରଦ୍ଧ ଲୋକ ମୁଣିକ ହସା ଦେଇ କହିଲେ “ସେ କିପରି ହେବ ବୁଢ଼ା, ଯାଉଛ କୁଆଡ଼େ ? ବସ ନା !”

“ନା, ମୁଁ ବସି ପାରିବି ନାହିଁ ।”

“ବସିବାକୁ ହେବ”—ଏତିକି କହି ସେ ଲୋକ ବୁଢ଼ା ଅଙ୍ଗକୁ କଟମଟ କରି ଚାଲିଲେ ।

“ରୁମର କି ଅଧିକାର ଅଛି ମୋତେ ବାଧ୍ୟ କରି ବସାଇବ ? ରୁମଠାରୁ ମୁଁ ଅଧିକ ଏ ଧାରେ ନାହିଁ ।”

ଛଦ୍ମ ବେଣୀ ଅପେକ୍ଷାକୃତ କୋମଳକଣ୍ଠରେ କହିଲେ, “ରୁମକୁ କେତେଗୁଡ଼ିଏ କଥା କହିବାକୁ ଅଛି ।”

“ମୁଁ କଥା ଶୁଣିବାକୁ ଇଚ୍ଛାକରେ ନାହିଁ ।”

ଛଦ୍ମ ବେଣୀ ଏହଠାରେ କଠୋର ସ୍ଵରରେ କହିଲେ, “ରୁମକୁ ଏଠି ବସିବାକୁ ହେବ ।”

ବୁଢ଼ା କଥାକୁ ଅଦୌ କାନେଇଲା ନାହିଁ । ସେ ପୁଣି କହିଲେ, “ବସିବି ନାହିଁ ?”

ବୁଢ଼ା ସେହିପରି ଧୀରଭାବରେ ଠିଆ ହୋଇ ରହିଲା ; କିନ୍ତୁ ନାବ ଅତି ଲୁଚିଯାଇଥିଲା । ସେ ଅରକ୍ତ ହୋଇ ଆସୁଥିଲା । କହଲ—

“ନା, ମୁଁ କଦାଚ ସେବି ନାହିଁ ।”

ଛଦ୍ମବେଶୀ ଉଠି ପଡ଼ି ସେତେବେଳେ ବୁଢ଼ାର ଦୁଇ କନ୍ଧର ହାତ ପକାଇ ବସାଇ ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ, ବୁଢ଼ା ଖୁବ୍ ଜୋର୍ରେ ତାଙ୍କୁ ଛୁଆଡ଼ି ଦେଲା । ସେ ଲେକି ଅପଦସ୍ଥ ହୋଇ ଗର୍ଜନ କରି କହିଲେ, “ସାବଧାନ, ରୁଟ୍ଟ ପାଗଳ ହୋଇ ବୁଢ଼ୁଛ ।”

ସାତ ସେତେବେଳକୁ ଯୋରଟା । ହୋଟଟଲରୁ ଗହଳ ଗହଳ ଭଳି ଅସିଛି । ପାପର ବଜାର ଧେଲର ଯେ ବେତୋଟି ହୃଦୟଗିନୀ ଯେଠାରେ ଥିଲେ, ସମସ୍ତେ ଅସି ଜମା ହୋଇଗଲେ । ଡେଇଁଟେ ମାଲିକ-ବରା ଏ କାଣ୍ଡ ଦେଖି ଅବାଲ ।

ନାମ ପାପ ଦେହରେ କାନ୍ଦି ବାଜିଲେ ସେ ଯେପରି ପଣା ଟେକି ଠି ଠି ହୋଇ ଉଠେ, ବୁଢ଼ା ସେହପରି ମୁଣ୍ଡ ଟେକି କହିଲା, “ସାପ ସଙ୍ଗରେ ଟେଲିବାକୁ ସାହସ କରି ନାହିଁ । ମୁଁ ଦୁଇଟି ବୁଢ଼ା, ଭବ ମାଗି ବୁଲେ । କିନ୍ତୁ ନିଜକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ମୋଠାରେ ପଥେଷ୍ଟ ଗନ୍ତୁ ଅଛି । ଏହି ଦେଖୁ ଛୁର । ଆଉ ଅରେ ଏ ଦେହରେ ହାତ ଦେଲେ, କହୁ ରଖୁଛି, ମରଣକୁ ବରଣ କରି ଅଣିଲପର ହେବ ।”

ଛଦ୍ମବେଶୀ ଟିକିଏ ଅବହେଳାରେ ହସିବେଇ କହିଲେ—

“ମୋତେ ଭୟ ଦେଖାଉଛି ?”

“ଭୟ କାହିଁକି ଦେଖାଇବ ? ନିଜକୁ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଦରକାର ପଡ଼ିଲେ ଏହି ହାତରେ ଏହି ଛୁର ରୁମ ବୁଲୁରେ ବସାଇ ଦେଇ ଯାଉଛି ।”—ଏହା କହି ବୁଢ଼ା ଅଗ୍ନି ପାଖରୁ ଏକ ଚକ୍ ଚକ୍ ଛୁର କାଢି ହାତରେ ଧଇଲା ।

ବୀର ଯୁଦ୍ଧ

ଏକବେଳେ ଲକ୍ଷମନ ଦେଖିଲା, ଅବସ୍ଥା ଗୁରୁତର ହୋଇ ଉଠିଛି । ବୁଢ଼ାର କଥାବାତ୍ରୀ ଡକାଡ଼ାଙ୍କାରୁ ତା ମନ ଗୁରୁତର ସନ୍ଦେହରେ ଆନେଲିତ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । ମଦୁଆଳ ପରି ସେ ଭଲ ଭଲ ଯାଇ ଯେଉଁ ଦୁଇଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଠିଆ ହୋଇପଡ଼ିଲା । ଛଦ୍ମବେଶୀ ସେତେବେଳକୁ ଚକ୍ରତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେଣି । ଲକ୍ଷମନ ବୁଢ଼ା ଅଡ଼କୁ ପିଠିକରି ଠିଆ ହୋଇ କଲା, “ଗୌର !”

ଏହି ପଦକ ମୁଣି ଛଦ୍ମବେଶୀ ରତ୍ନଲେଖ ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇ କହି ଉଠିଲେ, “ଗୌର !” “ମୁଁ ଗୌର, ନା ରୁମେ ଗୌର ?”

“ମୁଁ ? ମୁଁ ରତ୍ନଲେଖ । ରୁମେ ଏ ବୁଢ଼ା ଲେଖ ସଙ୍ଗରେ ଜକାଏତ କରିବାକୁ ବଢ଼ିଛ ।”—ଏ ପଦକ କହି ତ କହି ଲକ୍ଷମନ କେନ୍ଦ୍ରମୁଖରେ ଏପରି ଏକ ପ୍ରହାର ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ଦେଲା ଯେ, ସେ ଗଢ଼ି କାଟିଲା ପରି ତଳେ ଢେର ହୋଇ ପଡ଼ିଗଲେ । ତାପରେ ଲକ୍ଷମନ ବୁଢ଼ାକୁ ଚାହିଁ କହିଲା, “ଯାଅ, ଏବେ ବାଟ ପରିଷ୍କାର, ରୁଣିତାଅ ।”

ବୁଢ଼ା ମହର୍ଷିଙ୍କେ କୁଆଡ଼େ ଅତ୍ୟନ୍ତ ହୋଇଗଲା । ଗୋଇନ୍ଦାବାବୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଜୀବପର ବୋଲି ଉଠିଲା ବେଳକୁ ଅପ୍ପାରେ କଥିକର ଅଉ ଏକ ପାହାର ଦେଲା । ତୁଳସୀ ଥରକୁ ସେ ଉଠିଲା ବେଳକୁ ଲକ୍ଷମନର ଥର ପଡ଼ା ନାହିଁ ।

ଲକ୍ଷମନ ଦାଣ୍ଡକୁ ବାହାରପଡ଼ି ଖୁବ୍ ତର ତର ଭାବରେ ଶତ୍ରୁପୁର ଯାଇ ଦେଖିଲା, ବୁଢ଼ା ଏକମୁହାଁ ଗୁଲିଛି । ହୋଟେଲ ଭିତରେ ବୁଢ଼ାର ମୁହଁକୁ କାନ୍ଦୁଥିବା ଚାନ୍ଦି ଚାନ୍ଦି ସେ ଏକପ୍ରକାର ସିଂହାନ୍ତରେ ପହଞ୍ଚିଲା ଯେ ସନ ଶୁଣିବିତ୍ତ ଛଡ଼ା ଏ ବୁଢ଼ା ଅଉ କେହି ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ନବାଗତ

* ବୀର ଯୁଦ୍ଧ *

ସେ, ମୋହନ ରଣସିଂହ ବୋଲି ସମ୍ବୋଧନ କଲେ । ସେ ଯାହାହେଉ, ଗଳ୍ପ ଭିତରେ ପଣି ହଠାତ୍ ଯାଇ ତା ସଙ୍ଗେ ଅଳାପ କରିବାକୁ ସେ ଚାହୁଁ ନାହିଁ । ତାର ଅନୁମାନ କେତେଦୂର ସତ୍ୟ, ଏ ବିଷୟରେ ବେଳେ ବେଳେ ସନ୍ଦେହ ମଧ୍ୟ ହେଲା । ଚନ୍ଦ୍ରାଭାନନ୍ଦାନ୍ତ ପ୍ରାଣରେ ସେ ଧୀରେ ଧୀରେ ତାକୁ ଅନୁସରଣ କରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ନାନା ବିଚିତ୍ର ଚିନ୍ତାରେ ତା ହୃଦୟ-ପାଗର ଉଦ୍‌ବେଳିତ । ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ତଳେ ଶୁଦ୍ଧିରେ ସୁଲିନ ହାତରୁ ରମାକୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବାଠାରୁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେତେ ଶକ୍ତି ଗଲଣି, କିନ୍ତୁ ସେ ଗୋଟିଏ ରାତି, ଆଜି ଏ ଗୋଟିଏ ରାତି । ଏଥି-ମଧ୍ୟରେ ତା ମନୋନିୟମକୁ ଆଉ କିଛି ପାଙ୍କ ଦେଖାଗଲା ନାହିଁ । ତାର ବେଦନା-ଲୁପ୍ତ ଅନ୍ତଃସ୍ଥଳକୁ ବହୁଲ ଭେଦ ଦୁଇଟି ଛବି ଖେଳିଉଠିଲା—ଗୋଟିଏ ଦଳ ଯୁଦ୍ଧ, ଅଉଟି ସାହସିନୀ ରମା ।

ଗୁରୁ ଛଅଟା ଗଳି ପାର ହେଲା ପରେ ବୁଢ଼ା ଯାଇ ଗୋଟିଏ ଟେକିଆ ଚୋମାସ୍ତର ପକ୍ଷୀପରି ହଜା ଭିତରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ନିବିଡ଼ ଅନ୍ଧକାର ମଧ୍ୟରେ ମଧ୍ୟ ସରଟା ବେଶ୍ ବାରି ହେଉଥିଲା । ବୁଢ଼ା ସରଭିତରେ ପଡ଼ିଗଲା, କିନ୍ତୁ ଲକ୍ଷ୍ୟମାନ କରିବ କଣ ?

ସେ ସର ଭିତରକୁ ଯିବାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟମାନର ସାହସ ହେଲା ନାହିଁ । ଯେବେ ଶେଷ ବା ଡକ୍ ଏତ ବୋଲି ଧରା ପଡ଼ିବ, ତେବେ ସବୁ କଲୁନା ମାଟି ହେବ । ରମା ସଙ୍ଗେ ଦେଖାହେବ ନାହିଁ, କି ସନି ବୁଢ଼ାସଙ୍ଗେ କଥାହେବ । ସମ୍ଭବ ହେବ ନାହିଁ । ଜୀବନର ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସକଳ ରହସ୍ୟ ଅଜ୍ଞାତ ରହସ୍ୟ-ଗର୍ଭରେ ଲୀନ ହୋଇ ଯିବ । କିନ୍ତୁ ଏତେବେଳେ ବୁଢ଼ା ସଙ୍ଗେ କଥା ନହେଲେ ଆଉ ରେଟ ହେବାର ନା ଉପାୟ କଣ ? ବହୁତ ଛବିଚିତ୍ର, ସବୁ ବିପଦକୁ ସାହସରେ ବରଣକରି ସେ ଶେଷକୁ ପହଞ୍ଚିବେ

ପାଦ ଦେଲା । ତାର ହୃଦୟକୁ ଥଣ୍ଡା କରିଦେଇ ନାରେ ଥର ଉଠୁଥିଲା, ରମାକୁ ପାଇବା ଆଶା ନାହିଁ କିନ୍ତୁ ସମ୍ଭବତଃ ହୋଇ ତାର ସମସ୍ତ ଶକ୍ତି ପ୍ରଣିବରେ ବଦଳି ଶେଳି ଯାଉଥିଲା । ସୁଦ୍ଧା ସାବଧାନରେ ଉପର ମହଲର ଗୋଟିଏ ସିଂହରେ ପାଇ ପାଦ ଦେଲା । ସିଂହଟି ନିତାନ୍ତ ଅନର୍ଥ ହୋଇ—ଜଣେ ମଲାବେଳେ ଆଉ ଜଣେ ସେବାଟେ ପେଶୁ ଆସିବା ଅସମ୍ଭବ । ଅଳ୍ପକାଳରେ ପୀଦ ଦରମ୍ପି ଦରମ୍ପି ଯେତେବେଳେ ଗୋଟିଏ ଝରକା ପାଖରେ ପାଇ ପଡ଼ିଯିଲା, ଦେଖିଲା ସରଭତରେ ଲାଙ୍ଗନଟିଏ ଜଳୁଛି, ସ୍ତମ୍ଭରେ ସେଇ ବୁଢ଼ା ଖଟଉପରେ ମୁହଁ ମଡ଼ ପଡ଼ି ରହିଛି । ତ ପାଖକୁ ଲାଗିଗୋଟିଏ ପୁରୁଣା ଚୌକି । ନେଉଁ ଲାଲର ଏକ ପୁରୁଣା ଟେବୁଲ ଉପରେ ଲାଙ୍ଗନଟି ଥିଲା; ଜଣା ପଡ଼ୁଥିଲା ସରଟି ରକାଟିଆ ସର ।

ପୁଣି ଏକ ମହାସମସ୍ୟା । କପର ସାହୁରେ ସେ ଲଜ୍ଜମନ ସର ଭିତରେ ପସି କଣ ହୋଇ ବୁଢ଼ା ଆଗର ପରବସୁ ଦେଇ ଦେଖା ଦେବ ଠିକ୍ କରପାରିଲା ନାହିଁ । ବୁଢ଼ାର ମଜ୍ଜାରେ ପେପର ମେ ଦେଖିଥିଲା, ମେଥରେ ସେ ଯେବେ ତାକୁ ଦେଖିଲା ମାତ୍ର ଚତୁର୍ଦ୍ଧା କରୁଥିଲେ, ତେବେ ବସନ୍ତର ଆଉ ସୀମା ରହିବ ନାହିଁ ।

ପାଞ୍ଚ ମିନଟ, ଦଶ ମିନଟ, ପନ୍ଦର ମିନଟ କଟିଗଲା । କ୍ରମେ ଜଣା ଗଲି ଆସିଲା । ଲଜ୍ଜମନ ଦେଖିଲା, ବୁଢ଼ା ମୁହଁ ଟେକି ଖଟରୁ ଉଠି ଉଠିଲା ନାହିଁ । ବଡ଼ ସନ୍ଦେହ ହୃଦୟରେ ଏ ଟିପ ଚାପି ଚାପି ଚାଲି ଯାଇ ଖଟ ପାଖରେ ଠିଆହେଲା । ତଥାପି ବୁଢ଼ାର ବାହ୍ୟ କେତେନା ହେଲା ନାହିଁ । ଅଶ୍ରୁଧାରୀ ହୋଇ ଏ ତା ଦେହରେ ହାତ ମାର ଦେଲା । ବୁଢ଼ା ତମକ ଉଠି ମୁହଁ ଟେକି ନ ଟେକି ଲଜ୍ଜମନ ତା ପାଖରେ ହାତଟା ଦେଖି ରହିଲା ।

ବୀର ଯୁଦ୍ଧ

“ହୁଡ଼ା, ତୁମ ଗୋଟିଏ ସେନା ସହର ଉପା । ତୁମ
ଗୋଟିଏ ?”

ହୁଡ଼ା ଶୁଣି କହିଲେ କିଏ ତୁମ ସହର ? “ତୁମ କିଏ ?
ତୁମେ ଏ କଥା ଆସି ପଚାରୁଛ ?”

“ହୁଡ଼ା ପାରୁ ନାହିଁ ! ପିଲା ଥିଲୁ, ସେତେବେଳେ ଦେଖିଥିଲୁ ।
ଏବେ ତାହା ଅସମ୍ଭବ ।”

“ତୁମ କା ?”

“ଗୋଟିଏ ଲକ୍ଷମଣ । ଏବେ ତାହା ?”

ହୁଡ଼ା ଶିଖିଲ ପଲକକୁ କୁହୁତ କରି ଲକ୍ଷମଣ ମୁହଁକୁ ନିକଟ
ପହଞ୍ଚି ବଚଳିତ ସ୍ଵରରେ କହିଲା, “ଓହୋ, ଲକ୍ଷମଣ, ଲକ୍ଷମଣ ! ତୁମେ
କେଉଁ ଲକ୍ଷମଣ ? କାହିଁଲୁ, କୁହୁଲୁ । ତୁମେ ସେହି ବରମାସ ଲକ୍ଷମଣ ?
ମୋ ଗୋଟିଏ ମୋ ଗୋଟିଏ ତୁମେ ଶେଷକରି ନେଇ ଗୋଟିଏ ?”
ଅହତ ମୁହଁ କାନ୍ଦୁଥିବା ହୁଡ଼ା ଗର୍ଜି ଉଠି ପ୍ରତି କହିଲା, “ସୁଖି ଆଜ୍ଞାମୋ
ଏହିତ ଡିଙ୍ଗାଏତ କରିବାକୁ ଯାଉଛ ! ଆମିନୁ ତ, ମୋ ଉପା କାହିଁ, ମୋ
ସମକୁ ମୋତେ ଦେଖା !”

କଣ ପଡ଼ିଲା, ହୁଡ଼ା ସେପରି ପାଗଳ ହୋଇଗଲା । ସେ
ଉପକର ଚିତ୍କାର, ବକଟ ସ୍ଵରରେ ଲକ୍ଷମଣ ମନରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ
ପଡ଼ିଗଲା । କହିଲା,—

“ହୁଡ଼ା, ପାଗଳ ହେଲ କି ? କଥା ଶୁଣ, ମୁଁ ସେହି କଥା
କହିବାକୁ ତୁମ ପାଖକୁ ଆସିଛି ।”

“ପାଗଳ ଗୋଲ କହୁଛ ? ଅଜ ନୁହେଁ, ଅଜକି ସମ୍ଭବତଃ
ହେଲା ପାଗଳ । ସେ ପାଗଳାମି କିନ୍ତୁ ବାଧୁ ନ ଥିଲା । ରମା ସମାଜେ

* ବୀର ଯୁବକ *

ପାଗଳ କର ଦେଲେ ଗଲା—ମୋ ପ୍ରାଣକୁ ଓଟାଇ ନେଇଗଲା । ତୁ ବୁଝା
ମୋ ରମାକୁ ପ୍ରାଣରେ ରଖିଛୁ କି ନାହିଁ କହ, ନ ହେଲେ ଏହାଠାରେ
ମୋ ପାଗଳ ଜୀବନ ଶେଷ ହେବ ।” ଏହା କହି ବୁଢ଼ା ପୁଣି ଛାଡ଼ି ପକ୍ଷ-
ବାକୁ ଚାଲିଗଲା ।

ଲକ୍ଷ୍ମନ ମହା ପକ୍ଷରେ ପଡ଼ିଲା । କିପରି ଭବରେ ଯେ ବୁଢ଼ାକୁ
ଶାନ୍ତ କରିବ, ତା ମନରୁ ପକଳ ସନ୍ଦେହ ଦୂର କରିବ, ବୁଝିପାରିଲା
ନାହିଁ । ବୁଢ଼ାର ହାତ ଛୁଇଁଦେଇ ନିଜ ପକ୍ଷରେ ଥିବା ଗୋଟାଏ
ପୁଢ଼ା କାଠି ଟେବୁଲ ଉପରେ ରଖି କହିଲା, “ଏହି ରୁମ ରମାର କିଛି
ସଂପତ୍ତି, ନଥା ।”

ବୁଢ଼ାର ଦୃଷ୍ଟି ମେହ ପୁଢ଼ା ଉପରେ ପଡ଼ିବା ବେଳକୁ ମନରୁ
ହୋଧର ପ୍ରକୋପ ଟକିଏ ଜମି ଆସିଥିଲା । କଥା କଣ କିଛି ବୁଝି ନପାର
ପଚାରିଲା, “ରମାର ସଂପତ୍ତି, ତେବେ ମୋ କୁଆଡ଼େ ଗଲା ?”

ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ତଳେ ଲକ୍ଷ୍ମନ ଲାହାଜରେ ଦୂର ଦେଶକୁ ପ୍ରବାସୀ ହୋଇ
ବହୁ ରକା ଅଟେ ଥାନାର ଗାୟଦଦର ଭିତରେ ରମା ତାକୁ ସେ
ଟଙ୍କାତକ ଦେଇଥିଲା, ଏ ମେଢ଼ି ଟଙ୍କା, ଗୋଟିଏ ପୁଡ଼ିଆରେ କୋ । ପ୍ରବାସ-
ଜୀବନର ପରମ ସ୍ମୃତିରୂପେ ସେ ତାକୁ ଆକର୍ଷଣୀୟ ମାଣେ ପାଣେ
ରଖିଥିଲା । ବୁଢ଼ା ସେତେତେଲେ ଏଥିର କାରଣ ପଚାରି ବସିଲା, ଲକ୍ଷ୍ମନ
ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ତଳର ଫକଳ କଥା କହିଦେଲା । ବୁଢ଼ାର
ମନ-ଗଗନରେ ସେ ଘନସୋର ଛାଣେ ଘଟା ଘୋଷି ଚାଲିଥିଲା, ତାହା
କ୍ରମେ ଲୀନ ହୋଇଅସିଲା । ସେ ଥରେ ଟଙ୍କାପୁଢ଼ାକୁ ଚାହିଁ, ଥରେ
ଲକ୍ଷ୍ମନ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ପଚାରିଲା, “ସତ କହୁଛୁ ଲକ୍ଷ୍ମନ, ମୋ ରମାକୁ
ରୁମେ ଥିଲୁ ତେଣି ନାହିଁ ?”

ବୀର ଯୁଦ୍ଧ *

“ନା ଦେଖି ନାହିଁ । ଖାଲି ଦେଖି ନାହିଁ ନୁହେଁ, ଗତ କେତେ ଦିନ ହେଲା ଖୋଜ ଖୋଜ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରେଟ ପାଇ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ—”

“ତୁମେ ଅସିଲ କେଉଁଠୁ ?”

“ମୁଁ ଏ ସହରରେ ନ ଥିଲି । ଯେହୁଁ ରାତିଠାରୁ ମୁଁ ଜାହାଜ ଚଢ଼ି ସିଙ୍ଗାସୁର ଲେ ଯେ, ଯେଠାରୁ ବୋର୍ଣ୍ଣେ, ମାଲସୁପୁଡ଼ି, ବରାଣାସୀ, ପାଟଣା, ଗୋପାଳପୁର ହୋଇ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ପରେ ପୁଣି ସହରକୁ ଫେରିଲି ।”

“ତେବେ କଣ ତୁମେ ସତ କହୁଛ, ମୋ ରମାକୁ ଚୋରାଇ ନେଇ ନାହିଁ ?”

“ମୋତେ ବିଶ୍ୱାସ କର । ମୁଁ ତୁକୁ ଠକୁ ନାହିଁ । ଠକୁଥିଲେ ମୁଁ ଏମିତି ଅବସ୍ଥାରେ ଏଠାକୁ ଆସି ପରିତ୍ୟକ୍ତ ଦେଇ ନ ଥାନ୍ତି, କି ପରିତ୍ୟକ୍ତ ନେଇ ନ ଥାନ୍ତି ।”

ବୁଢ଼ା ପ୍ରାଣର ବ୍ୟାକୁଳତା ଘନ ଘନ ବଢ଼ିଲା । ପଚ୍ଚରିଲା,
“ସତ କହ ଲକ୍ଷମନ, ମୋ ରମା କଣ ଜୀବନରେ ଅଛି ?”

“ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ଏହି ସହରରେ ସେ ଅଛି ।”

“ଅଛି । ଅଛି ଲକ୍ଷମନ !” ଏହା କହି ବୁଢ଼ା ବାସ୍ତବଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ କଣ୍ଠରେ ଅତି ପଦେସୁକା କଥା ଉଚ୍ଚାରଣ କରି ପାରିଲା ନାହିଁ । ଲେଉଟକଣ୍ଠେ ତାର ଚକ୍ଷୁ ଦୁଇଟି ଢଳ ଢଳ ହୋଇଗଲା; ଧବଳ ଶ୍ୱାଶୀର ପ୍ରତି ପଲକରେ ବ୍ୟାକୁଳତା ଫୁଟି ଉଠିଲା । କହିଲେ,
“ଲକ୍ଷମନ, ରମାକୁ ମୋର ଆଶିଷ, ଲକ୍ଷମନ । ମୁଁ ଆଉ ଜାଇ ପାରିବି ନାହିଁ । ଉପରେ ରଗବାନଙ୍କୁ ପାଣି ରଖି ତୁମକୁ ଏ ଭାର ଦେଲି । ମୁଁ ପାଗଳ, ମୁଁ ଭିକାରୀ, ମୁଁ ଦରିଦ୍ର, ମୁଁ ଅସହାୟ । ମୋର ସଂସାର

ବୀଣା ଯୁବକ

ନାହିଁ, ମୋର ଏଇହାର ନାହିଁ । ସଂସାରର ନିତାନ୍ତ ଅବହେଳିତ ଅଭ୍ୟାସ ଜୀବ ମୁଁ । ମୋତେ ରମାକୁ ଦେଖାଅ, ତ ଦେଲେ ଏହି ହୃଦରେ ମୋର ଏ ଲକ୍ଷିତ ଜୀବନକୁ ଗୋଟିଏ କରିଦିଅ ।”

ଲକ୍ଷ୍ମୀନ ରୂତାର ପଲକାର୍ପଣ “ବାନ୍ଧୁ ଭୁବନକୁ ଉଦ୍ଧୃତମୁଖେ ଭବରେ ହସି ହସି ଧରି ପକାଇ, ଟିକିଏ ହଲାଇ ଦେଇ କୋଳ ସରରେ କହିବା, “ତୁମେ ମୋର ଏବେ ମଧ୍ୟ ଅପଣାର । ରମା ତୁମର ହଜି ନାହିଁ—ଏହି ଧୂଳିରେ ମୋ ଅଛି । ତୁମେ ବ୍ୟସ୍ତ ହୁଅ ନାହିଁ । ଅଜି ତୁମକୁ ମୁଁ ଗୋଟିଏ ଉପକାର ଦେଖି କହିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେବି ।”

ବୁଢ଼ା ମନରେ ଛନକା ପଶିଗଲା । କହିଲା, “ଉପକାର କଥା । କିପରି ଉପକାର କଥା !”

“ମୁଁ ତୁମ ଜୀବନର ଲକ୍ଷ୍ୟାନ୍ତ ଜାଣେ ।”

“ମୋ ଜୀବନର ଲକ୍ଷ୍ୟାନ୍ତ ? ଅସମ୍ଭବ ! ମୋ ଛତ୍ରମୋ ଜୀବନର ଲକ୍ଷ୍ୟାନ୍ତ ଥିବା କେତେ ଜାଣିବା ଯେତେ ସହଜ ନୁହେଁ, ଲକ୍ଷ୍ମୀନ ! ଜାଣିଥିଲେ ତୁମେ ଭୁଲ୍ ଜାଣିଥିବ ।”

“ନା, ମୁଁ ଜାଣିଛି, ତୁମ ଜାଣେ । ତୁମେ ଶୁଣି ନିଶ୍ଚୟ କରିବ ନାହିଁ ତ ? ମୁଁ ଜାଣେ, ତୁମେ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ । ତୁମେ ଯେ ପ୍ରେମ ହୃଦରେ ଲୁପ୍ତ ନୁହଁ । ତୁମେ କାହିଁକି ପାଗଳ ମୁଁ କହିପାରୁଛି ।”

“ତୁମେ ବାସ୍ତା ହୋଇ ଯାଇଛି ନା କି ଲକ୍ଷ୍ୟାନ୍ତ ଏପରି କଥା କହିବା ଏଠାରେ ଦରକାର ନାହିଁ । ତୁମେ ଯାହା କହିବ, ସବୁ ହୁଏ ।”

“ମୁଁ ଭୁଲ୍ କହିଛି । ତୁମ ନାଁ କି ତେବେ ରଖିବି ନୁହେଁ ?

* ବୀର ଯୁଦ୍ଧ * —

“ଯଦି ମୁଁ ରଣସିଂହ ନ ହୋଇଥାନ୍ତୁ ତେବେ ତୁମର ‘ଦଳହାସ’ ମିଛ ହେବ ତ ?”

— “କିନ୍ତୁ କି ତୁମେ ମୋତେ ସବୁ କଥା ଲୁଚାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛ ?”

କୁଡ଼ା ବିକଟଭାବରେ ହସି ଉଠିଲା । ବହୁଦିନର ଅବରୁଦ୍ଧ ନଳିନୀରୁ ବଳ ଭାଙ୍ଗିବା ପରେ ଶରୀରରେ ଯୌଦର୍ଯ୍ୟ ଅପେକ୍ଷା ଭ୍ରଷଣତା ଯେପରି ବେଶୀ ଥାଏ, ତୁଚ୍ଛର ହାସ୍ୟରେ ସେହପରି ଭ୍ରଷଣତା ପୂରି ରହିଥିଲା । ଲଜ୍ଜମୟ ସେ ହାସ୍ୟମେଳରେ ବିଚଳିତ ହୋଇ ପୁଣି ପଚାରିଲା, “କିନ୍ତୁ କରୁଛ ? ତେବେ ଶୁଣିବ, ତୁମର କଥା କହୁଛି ?”

“କହୁ ଦେଖି । ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ହେଉ ନାହିଁ ।”

ଲଜ୍ଜମୟ ଟିକିଏ ଗଳା ସଫାକରି, ଶ୍ରେଣିକାଶ ମାର କଥା ଆରମ୍ଭ କଲା । ନଦୀକୂଳରେ ପ୍ରଭାତକାଳର ସେ ଅବଲୁଣ୍ଠିତା ରମଣୀୟ ଶବ୍ଦମୂର୍ତ୍ତି; ଗରଜ ରଣସିଂହଙ୍କ ସମ୍ମତ ପରଚୟ ଓ ଅଳାପ, ତାଙ୍କ ମୁହଁରୁ ତାଙ୍କ ଭାଇଙ୍କର ବୟାବିତ ହତ୍ୟାଭୟ, ସବେ ପରି ତାଙ୍କ ମାନସିକ ବିକୃତ କଥା ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ପରଲ ପ୍ରଞ୍ଜଳ ଭାବରେ ଏକା ଶିଶୁପରେ କହି ଆକାମାର ବସି ପଡ଼ିଲା । ଭୂତା ନିଶ୍ଚୟ ଚିତ୍ତରେ ସବୁ କଥା ଶୁଣି ଫକବଳ ଗୋଟାଏ ଦୁଇଟା ବୀର୍ତ୍ତ ବିଶ୍ୱାସ ପକାଇଲେ ମାତ୍ର । ପଦେ ହେଲେ ସେ ଉତ୍ତର ଦେଲେ ନାହିଁ କି ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇ ସମ୍ମତ ଅସମ୍ମତ ଜଣାଇଲେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ସମୟ ମାରବ ରହି କହିଗଲା; “ତୁମେ ଜାଣ ନାହିଁ, ସବୁ ଭିତରେ କେତେ ରହସ୍ୟ ଅଛି । ତୁମେ ଯାହା କହିଲ ସବୁ ବୁଝିଲ; କିନ୍ତୁ ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ହେଉ ନାହିଁ ସେ ମୃତ ରମଣୀ ରମାର ମାଧ୍ୟ ବୋଲି ।”

ଲକ୍ଷ୍ମନ ଅସ୍ତ୍ରଧରି ହେଲୁପର ପଶୁରିଲା, “କ୍ଷମାର ମାଆ ନୁହେଁ ?
ତେବେ ସେ କାହାର ଶବ ?”

“ସେହି ବନ୍ଧୁରେ ମୋର ସନ୍ତେଜ ।”

“ମୋତେ ତୁମେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛ ?”

“ନା, କେତେ ନୁହେଁ । ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ ତୁମକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରି
ନାହିଁ ।”

“ମୋ ଦଥାରେ ବିଶ୍ୱାସ ନାହିଁ ? ତେବେ ତୁମର ଭାଇଙ୍କ ସହିତ
ଦେଖା କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛ ?”

“ନା କଦାଚ ନୁହେଁ, କଦାଚ ନୁହେଁ”—ବୁଢ଼ା ଅନୁଭବରେ
ବନ୍ଧୁ ହେଲା ପରି ବର୍ଦ୍ଧିବା ସ୍ତ୍ରୀରୁ ଟିକିଏ ଚୁପ୍ ଯାଇ କହିଲା—“ସେ
କଣ ତୁମକୁ ମୋତେ ଠକିବେବା ପାଇଁ ପାଠାଇଛନ୍ତି କି ? ତୁମ ତଳ
ତଳରୁ ମୁଁ ସେହିପରି କିଛି ଅନୁମାନ କରୁଛି ।”

“ଠିକ୍ ଅନୁମାନ । ତୁମକୁ ଖୋଜି ଖୋଜି ସେ ଥିକିଛନ୍ତି ।
ତୁମ ସହିତ ଦିଅର ତହିଁଳ ଦେଖାହେବ, ସେ ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତି ।”

“ଝଡ଼, ସେ କେକଟା ?”

“ସେ କିଏ ?”

“କେହି ହୋଟେଲରେ ସେ ମୋତେ ମାରବାକୁ ବସିଥିଲା ।”

“ସେ କଣ ତୁମ ମନାଜି ନେଉଛନ୍ତି କି ?

“ଆଜି ନୁହେଁ, କେତେଦିନ ହେଲା ମୋତେ ଧରିବା ପାଇଁ ସେ
ବରାବର ଉଦ୍‌ଘୋଷ ଲଗାଇଛନ୍ତି ।”

ତୁହେଁ କାହାକୁ କି କହିଲେ ନାହିଁ । ନିସ୍ତୁଷ୍ଟ ଭାବରେ କହି
ସମୟ କଟିଗଲା । ତାପରେ ବୁଢ଼ାର ଗୋଟାଏ ଦୀର୍ଘ ନିଶ୍ୱାସରେ ଲକ୍ଷ୍ମନର

ମଣିକ ଚନ୍ଦ୍ରାଘୋଷ ବଦଳିଗଲା । ସେ ବୁଢ଼ାର ମୁହଁକୁ ଚାହିଁଲା, କଥା କହି ପାରୁନା ନାହିଁ । ବୁଢ଼ା ଶେଷ ହାସ୍ୟମୁଖରେ କହିଲେ—“ଲକ୍ଷମନ, ତୁମେ ବଡ଼ ଯାଦାସିଧା ଦେଖୁଛ । ତୁମେ ସତ କହୁଛ, ମୋ ରମାକୁ ପାଇ ପାରିବ ?”

“ମୋର ଖୁବ୍ ଅଶା ଅଳ୍ପ ଚେଷ୍ଟାରେ ମୁଁ ପାଇପାରିବି ।”

“ତାହାହେଲେ ତୁମକୁ ଗୋଟିଏ କଥା ବଡ଼ ସାବଧାନରେ ମନେ ରଖିବାକୁ ହେବ ।”

ଲକ୍ଷମନ ପିପ୍ପସୁ ନେତ୍ରରେ ଚାହିଁଲା । ବୁଢ଼ା ଗମ୍ଭୀର ଚନ୍ଦ୍ରାଘୋଷରେ କଥାଳ କୁଣ୍ଡିତ କରି କହିଲେ, “ମୋତେ ଦେଖିଛ ବୋଲି ତୁମେ ସେବେ ଭାଇକୁ ନ କହିବ ତେବେ ମୁଁ କହିବାକୁ ଫୁଟୁଅ ଅଛି ।”

“ସବ କହିଦେବି ।”

“ତେବେ କଥା ଏହିଠାରେ ଶେଷ ।”

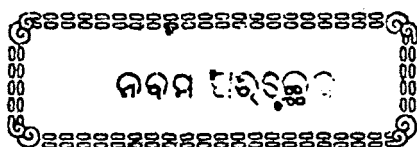
“ଧର, ମୁଁ ଏହିସଖି କହିବି ନାହିଁ । କହିବି କିଛି ଦିନ ପରେ, ତାହା ହେଲେ ?”

“ତାହାହେଲେ ବେଶ୍ କଥା । ସେତେବେଳେ ସବୁ କଥା ଜଣା ପଡ଼ିବ । ମୋ ଆଗରେ ତୁମେ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କର । ରଗବାନକୁ ସାକ୍ଷୀ ରଖ । ତୁମର ମଙ୍ଗଳ ହେବ, ଲକ୍ଷମନ ।”

ଆଉ କି ରହସ୍ୟ ପାଗରରେ ପଶିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଏ ଇନ୍ଦ୍ରକାଳ ରେଦି କରିବାକୁ ଆଉ କେତେଦିନ ସିଏ, ଭାବି ଭାବି ଲକ୍ଷମନ ବୋକ କ ପରି ଖାଲି ଚାହିଁ ରହିଲା ।

* ବୀର୍ ଯୁବକ *

ନବମ ପାଠକୋଚ୍ଛେଦ

ଘର ରହିବୁଙ୍କ ସାଥେ ଲକ୍ଷ୍ମଣର ଏ ଆଶା, ପରିଚୟରେ
ରହୁଥିବ ଅଥା ଅଧିକ କଥା ବାହାରେ ଥିବ ତେଲ ସିଂହ ନାବ କରମନ
ସିଂହ ତାହା ଦୁଃଖପ୍ରାୟ ଥିବ ଅଥା ଥିବ ତେଲପ୍ରାୟ । କମଳା ସେ
ରମାର ମାଆ ନୁହେଁ, ଏକଥା ଶୁଣି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଚିତ୍ତ ତାର ଘୋର ସନ୍ଦେହ
ମଧ୍ୟ ତାତ ହେଲା । ଏହି ସେ ଠିକ୍ ପାରିଲା ଯେ ଗଗନଙ୍କ ବଞ୍ଚିତ
ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡରେ ଘର କୌଣସିପ୍ରକାରେ ଲୁଚି ରୁହନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ମନ ଭିତରେ
ରୁଦ୍ଧିଆଣୀ ସୁତା ପରି ସନ୍ଦେହର ଜାଲ ବୁଣିହେଲା, ତେବେ ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ
କିଏ ?

ବୁଢ଼ା ବକ ସେହି ଏକା ପ୍ରଶ୍ନ ପୁଣି ଯେତେବେଳେ ପଚାରିଲେ,
“ରମାକୁ ଭୁଲି ଯାଇ ବାହାର କରିପାରିବ ?”—କଥା ଶୁଣିଲା ସେ
ବସନ୍ତର ସେ ଅଭିହତବଦ୍ଧ ବ୍ୟାକୁଳ । ଲକ୍ଷ୍ମଣର ପିତୃ ଦେଖି
ସେ କହିଲେ, “ହଁ, ଲକ୍ଷ୍ମଣ ମୋ କୋଳର ସଂତାନ ହିଁ ଅଟେ ଆଜି
ମୋତେ ଚେତେଇ । ତା ବିନା ଏ ସଂସାରରେ ମୁଁ ଅଭିହତପ୍ରାୟ ନାହିଁ ।
ବିନାକୁ ମୋତେ ଦେଲେ ଯେତେ ଭୁଲ ସବୁ କଥା ଶୁଣି ପାରିବ । ଏସବୁ
କଥା ଭିତରେ ଭୁଲେ ଏପରି ଗୋଟିଏ କୋଷିକା ଦେଖି ପାରିବ ସେ
ରହୁରେ ମୁଣ୍ଡର ଗଳ ମୁକା ଟାକୁରି ଉଠିବ । ଏବେ ଯାହା ଜାଣିଛ ତାହା
ସମସ୍ତଙ୍କରେ ବୁଝାବେଳା ଭୁମିପର । ଏ ଅତିଳ ରହସ୍ୟ ମଧ୍ୟକୁ କେବଳ
ଭୁମିର ପାଇଁ ଗୋ ଅଛି ଯାଅ ମୋ ରମାକୁ ଅଣିବଅ ।”

ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲକ୍ଷ୍ମଣର ଧାରଣା ଥିଲା ସେ ରମା ଘରଙ୍କର ପ୍ରକୃତ

“ହେଉ ନୁହେଁ । ‘ମୋ ହିଅ’ କଥା ଶୁଣି କହି ଡାକାକୁ କପର ନୂଆ ବୋଧ-
ହେଲା । କିନ୍ତୁ ମନ ଜଗତରେ ତୁମ୍ଭେ, ଝିଆଁ ଡାକା, ସନ ସନ ପ୍ରଶ୍ନ
କରିଲୁ, ‘ମୋ ଦେବେ ବାହାଙ୍କ ପିତାଙ୍କ ପରିଚୟ ଦେବାକୁ ଏବେ
ଅଜ୍ଞା ପ୍ରକାଶ କରୁଥିଲ । ତା ଅଭିଳାଷ କି ? ବା କି ହେଉଛି ?
ସେ ମାୟାବଳର ପାଦରେ ତୁମ୍ଭେ ଯାଉଛ, ଦୃଷ୍ଟିରେ ନାହିଁ ?’

[illegible]

* ବୀର ଯୁବକ *

ରମାର କିଛି ହେଲେ ଯୁକ୍ତେକ ପାଇବା ପାଇଁ ଲକ୍ଷ୍ମନ କୁଳଯାତ୍ରୀ
ବୁଲିଲା । କେତେ ପଥର ଗଢା ଦେଖିଲା, କେତେ ଗୋଡ଼ମାଙ୍କି ଗୋଡ଼ରେ
ଆଡ଼େଇଲା, କାହିଁରେ ହେଲେ ସେ ରମାର ପରଚୟ ପାଇଲା ନାହିଁ ।
ନିରାଶ୍ୟ ବାତ୍ୟରେ ତାର ହୃଦୟପଥର ଅନ୍ତୋଳିତ ହେବାକୁ
ଲାଗିଲା ।

ଏପରି ସମୟରେ ହଠାତ୍ ପଛରୁ ଶବ୍ଦ ଶୁଭଲ “କଣ ହେଉଛି କୁ?”

ଲକ୍ଷ୍ମନ ବୁଲି ଚାଲି ଯିବା ଦିଗଟିକୁ ଏକ ସରସ ଦୁଆର
ମୁହଁରେ ଲମ୍ବେ ଟୋକା ଦେଖିଲା । ବସୁଧ ଅନ୍ଧାର ଅଞ୍ଚଳରେ ଥିଲା ।
ଏକ ଲମ୍ବରେ ସେ ଗୋଡ଼ ଚାଲି ଯିବାକୁ ଲକ୍ଷ୍ମନ ତାର ପ୍ରଶ୍ନ ଶୁଣି
ତମକ ପଡ଼ି କହିଲା, “ନା, କିଛି ହେବା ନାହିଁ ।”

“ହଜିବ ନାହିଁ, କେତେ ଗୋଡ଼କୁ କଣ?”

“ଗୋଟିଏ ଓଷ୍ଠି ମୂଳ ଖୋଜିବାକୁ ଆସିଛି ।”

ଟୋକାଟା ଏ କଥା ଶୁଣି ହସି-ହସି ଭାଜିପଡ଼ିଲା । କହିଲା, ଦେଖୁଛି
ଏତେ ବଡ଼ ବାତ୍ୟ କଥା !”

ଲକ୍ଷ୍ମନ ତା ହସର କିଛି କାରଣ ବୁଝି ନ ପାରି ବୋକାପରି
ପଚାରିଲା, “ହସିଲ କାହିଁକି?”

“ଓଷ୍ଠି ମୂଳ ଖୋଜୁଛ ବୋଲି ।”

“ଓଷ୍ଠି ମୂଳ ଖୋଜିଲେ କଣ ହେବ କି?”

“ନା, ସେଥିପାଇଁ ହସୁନାହିଁ ସେ, ରୁଣ ଖୋଜୁଛ ବୋଲି
ହସୁଛି ।”

“ମୁଁ ଖୋଜୁଛି ବୋଲି ହସୁଛି ? ଏ କପରି କଥା !”

* ବୀର ଯୁବକ *

“ଏ କଥା ଉନ୍ନତ୍ୟମୟ କଥା । ଏ କଥା ସେ ଦେଖିବ ସେ ହୁଏନ । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଦେବାର କିଛି କାଟଣ ନାହିଁ । ଜଣେ ଯୁବକ ମଝିରେ ମଝିରେ ଅସି ଏଠି ବୁଲି ବୁଲି କଣ ଖୋଜି ଖୋଜି ଯାଉଛନ୍ତି । ପଶୁଟିଲେ କହୁଛନ୍ତି, ‘ଓଷ୍ଠ ମୂଳ ଖୋଜୁଛି ।’ ଅଳ୍ପ ଦେଖୁଛି ରୂମେ ତ ଓଷ୍ଠ ଖୋଜି ଅସିବ । ଦୁହଁଙ୍କର ଦଶ ଏକା ରୋଗୀ ହେଲେପରି ଜଣାପଡୁଛି । ହେୟାକି, ଦିଲି ।”

ଲକ୍ଷମନ ବୁକୁଡ଼ିତର ଦାଉଁ ଦାଉଁ ପଡ଼ିଲା ଉଠିଲା; ମନେ ମନେ ଭାବିଲା, ତେବେ କଣ ସେ ଯୁବକ ଇମା ! ସଦା ରମା ଦୋଇଥିବ, ଟୋକା କଣ ଅମ ଭଲୁର ରହସ୍ୟ ଜାଣେ ? ନିଜକୁ ଟିକିଏ ସଂଯତକରି ପଚାରିଲା; “ଜଣେ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ କିଏ ଅସି ଓଷ୍ଠ ଖୋଜୁଛନ୍ତି ?”

“ହଁ ଜଣେ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ । ଦିନେ ଅସି ଗୋଜିଲା ଶିବଲେ କଣ ଖୋଜୁଛ ବୋଲି ପଚାରିଥିଲା । ସେ ଠିକ୍ ଏହି ଉତ୍ତର ଦେଇଥିଲେ ।”

“କେବେ ସେ ଅସିଥିଲେ ?”

“ଏଇ ସପ୍ତାହକ ତଳେ ।”

“ସେ କିପରି ଜଣେ କହୁପାରିବ ?”

“ହଁ, କହୁପାରିବ ।”

ଲକ୍ଷମନ ହୃଦୟରେ ଯେ କି ବିଦୁହ ଝେଲିଗଲା ସେ ବୁଝି ପାରିଲା ନାହିଁ ।

ତାଳକ ପଚାରିଲା, “ରୂମେ କଣ ସେ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକକୁ ଜାଣନା ?”
 ନିଜ ଦେଖୁଛି ତ ଦୁର୍ଦ୍ଦେୟାକ ଏକା କିନ୍ତୁ ଖୋଜିବାରେ ବ ସ୍ତ୍ରୀ । ତାଙ୍କ ମୁହଁରେ ସ୍ବଚ୍ଛେଦନେ ଓଡ଼ିଶା ଥାଏ । କାଲି ଏହି ପଥର ଗଦାପାଣ୍ଡରେ ମୋର ଭଉଣୀ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ଦେଖିଥିଲା ବୋଲି କହୁଥିଲା ।

ବୀର ଯୁବକ

“ବନ୍ଧୁ ପାରିବ କି ସେ” କୁଅଡ଼ୁ ଥପନ୍ତ ଏବଂ କୁଅଡ଼େ
ପାଆନ୍ତି ?”

“ହଁ ସେ ଗଲେହେଲେ ଏଇ ଦିନିକି ପଟ ଗଲି ଭିତରେ ପଶି
ପାଆନ୍ତି । ସେ କେଉଁଠି ରହନ୍ତି, ମୁଁ ଜାଣେ । ବରଂ ବଜାକୁ ଗଲେ ନିଜେ
ସେହିପରି ଜଣକୁ ଠିକ୍ ସେହିପରି ପୋଷାକ ଓ ଅଳଙ୍କାର ପିନ୍ଧି
ହୋଟେଲରୁ ନାହାନ୍ତି ସ୍ଥାନୀୟ ଦେଖିଥିଲି । ହୋଟେଲଟା ବୁଦ୍ଧ ନାମପାଦା
ହୋଟେଲ । ଭଲ ମହଲ ପକା । ତୁମେ ବୋଧହୁଏ ତାହା ଦେଖିଥିବ ।

ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ ମନ ଥପୁ ସେ ବୁଦ୍ଧ ଶ୍ରବଣରେ ଥବବ ନ ଥିଲା ।
ତାର ସ୍ମୃତି ଜୀବନକୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି କେତେ ବିବିଧ ପ୍ରହେଳିକା ହୃଦୟ
ଭିତରେ ଫୁଟି ଉଠୁଥିଲା । ସେ ଢେଙ୍କାନାଳ କରୁଥିଲା ଚମାର ସେ ସମୟର
ବେଶ ଓ ସେ ସମୟର ମନୋଭାବ । ଡୋକା ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ନିଜର ଶକ୍ତି
ହେଲା ପରି କହୁଲା, “ଅଛା ଅଳ୍ପ ହସ୍ତ କରି ମୋ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ କାର୍ଯ୍ୟ
କରିପାରିବ ? ମୋତେ ସେ ହୋଟେଲଟି ଦେଖାଇ ଦେଇ
ପାରିବ କି ?”

“ପାରିବ, କିନ୍ତୁ ମୋର ଗୋଟାକୁ ଯିବା ଦରକାର ନାହିଁ । କହୁ
ଦେଲେ ବୁଝି ପାରିବ ।” ଏହା କହୁ ବାଳକ ହୋଟେଲ ଯିବା ବାଟ
ଏବଂ ସେ ବିଷୟରେ ଯାହା କିଛି ଗୋଟିଏ ଫୁଲୁଆଲ କହୁଥିଲା । ସାରା
ବେଳେ ମୁହଁରେ ସେ ହୋଟେଲର ଖ୍ୟାତି ବେଶୀ । ଦୂର ପ୍ରାଚୀନ ଲୋକେ
କୁଟୁମ୍ଭ ନେଇ ଅସି ଅନେକ ସମୟରେ ସେହିଠାରେ ରହୁଥାନ୍ତି ।
ବଳକଠାରୁ ସେ କଥା ଶୁଣି ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ ଦୁଇ ଗୋଟି ପାଦଗୁଲି
ଗୁଲିଗଲା ।

ବୀର ଯୁବକ

ଲକ୍ଷ୍ମନ ସେ ରମାର ଫଳାନ ପାଇଛି ଏଥିରେ ଅତି କିଛି ହେଲେ
ପନେହ ଲାଘୁ । ଏହି ଶୁଭ ସଂବାଦ ନେଇ ସେ ପ୍ରଥମେ ହୋଟେଲକୁ
ସିଂଗା କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ମନେ ନ କରି ପିଆ ରେଜୁଦାଙ୍କ ବେତର ଗଳ ଭିତରକୁ
ପାଇଁ ଲକ୍ଷ୍ମନ ରଂସିଂହଙ୍କ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ଦେଖିଲା, ରଂସିଂହ
ଏକାକୀ ଭାବେ କଣ ଭରସା ନାହିଁ । ଅନନ୍ଦ ଅବେରେ ଲକ୍ଷ୍ମନ ନାଉଥିଲା ।
ତାଙ୍କୁ ଦେଖିଲା ମାତ୍ର କହୁ କେଜ, “ଶୁଭ ସମ୍ବାଦ, ଶୁଭ ସମ୍ବାଦ, ଅତି
ରମାର ଫଳାନ ପାଇଛି ।”

ଏକ ଚିତ୍ତେ କାଣ୍ଡ—ଏକଥା ଶୁଣି ରୁଡ଼ା ଶୁଭୁ ଶୁଭୁ ସେହି
ବସିବା ସ୍ଥାନରେ ଗଡ଼ି ପଡ଼ିଲେ । ‘କଣ ହେଲା’ ‘କଣ ହେଲା’ ବୋଲି
ଲକ୍ଷ୍ମନ ଚିତ୍କାର କରି ତାଙ୍କୁ ଚିତ୍ତ ଟେକି ଧରୁଛି, ଯାତି ଶୁଣି ଏ
ଜଣେ ଶ୍ରୀ ଲୋକ ସେହି ଦରୁ ତାହାର ‘ଭାଇ ମୋର’ ବୋଲି ବୁଦ୍ଧିପର
ସେହି ସ୍ଥାନରେ ପହଞ୍ଚିଗଲେ । ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ବୁଦ୍ଧି ବଡ଼ ଶୀଘ୍ର ସ୍ଵରରେ
ଥରେମାଡ଼ି କହିଲେ, “ଅତି ସମୟ ନାହିଁ, ବାବୁରେ ଯେ ବାଗଜଟା କାଢ଼ି
ମୋ ରମାକୁ ଦେବୁ ।”—ଏଇ ତାଙ୍କର ଶେଷ କଥା । ସେହି ପଲକ
ତାଙ୍କର ଶେଷ ପଲକ ହେଲା । ହୃଦୟ ଭିତରେ ଗୁରୁ ବେତର ଅନୁରବ
କଲା ପରି ବୁଦ୍ଧି ଦୁଇ ହାତରେ ବୁଦ୍ଧି ଚିପିଧରି ଅତି ଲୋଭା ଲଗଣାର
ଦେଲେ । ହୃଦୟର ହିସ୍ତା ହଠାତ୍ କେ ହୋଇଗଲା ସେପରି
ଜଣା ପଡ଼ିଲା, କେବଳ ରମାର କଥାଟିକି ଶୁଣିବା ମାତ୍ର ନୁହେଁ ଏବେ
କାଳ ଜରୁରୀ ଦେହ ମନଟାକୁ କଷ୍ଟମଷ୍ଟେ ଫିଟକି ଦିଆଯାଇ—
ଶେଷରେ ଶୁଣିଲେ, ତାଙ୍କର ସଂସାରର ଲାଳା ଖେଳା ସରିଲା । ମାତ୍ରରେ
ଥାଆଁ ରମଣୀ ବଡ଼ ଗାତର ସ୍ଵରରେ ବୁଦ୍ଧିର କପାଳ ଦେଖି ଧରି
ଅଭିମାନ କହିଲେ, “ଏହାରେ ଏପରି ଭାବରେ କଣ ସିଦ୍ଧି ଥିଲା,

ଭାଇ ! ମୋତେ ସେ ଅଳ୍ପଲବ୍ଧର ଦୟାର ଦେଇଗଲା । ଅହା ମୋର ମୋହନ ଭାଇ କାହିଁ ଗଲା ! ଓହ୍ଲେ ଭାଇକୁ ଦେଖିଲ ନାହିଁ ?”

ଲକ୍ଷ୍ମନ ନିବେଦିତ ଭାବରେ କେତେ ଶୁଦ୍ଧ ରହିଲା । ସମସ୍ତ ଅନ୍ତରାଳକୁ ଯୋଡ଼ି ଯୋଡ଼ି କହିଲେ, “ରମାକୁ ରୁମେ ଦେଖି ଥିଲୁ କିହିଲ ?”

ଲକ୍ଷ୍ମନ ଉତ୍ତର ଦେଇ ପାରିଲା ନାହିଁ—ଏ ବିଷୟ ଘଟଣା ଦେଖି ତା ପାଟି ଫିଟିଲା ନାହିଁ ।

‘ଭାଇ ମୋର, ରମା ମୋର’ କହି ରମଣୀ ଝିଣ୍ଟିଠାରେ କଳାପ କରବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ସେହି ରମଣୀ ହେଉଛନ୍ତି ଗଣନ ରଣସିଂହଙ୍କର ଭଉଣୀ । ଲକ୍ଷ୍ମନକୁ ସେ ଚିହ୍ନି ନ ଥିଲେ କଣ ହେଲା ଭାଇଙ୍କଠାରୁ ଲକ୍ଷ୍ମନ ଏବଂ ସେହି ସଂପର୍କରେ ତା କଥା ବହୁତ ଶୁଣିଥିଲେ । ତେଣୁ ତାକୁ ସେପରି ନିର୍ଜୀବ ଭାବରେ ଚିଆ ଛେବାର ଦେଖି କହିଲେ, “ଯାଆ ବାବୁ, ତୋ କାର୍ଯ୍ୟ ବାଙ୍କ ଅଛି । ଏଠି ଆମର ଜଣେ ଭ୍ରାତା ଲୋକ ଅଛନ୍ତି; ତୋର ଭାବ କରବା ଦରକାର ନାହିଁ, ଦିନେ ଏହୁପରି ସଢ଼ିବ ବୋଲି ମୁଁ ଭାବୁଛି ।”

ଅନ୍ୟ ସମୟ ହୋଇଥିଲେ ଲକ୍ଷ୍ମନ ସେଠାରେ ଉତ୍ତର ଦେଇଥାନ୍ତା; ମୋତେବେଳେ ତା ମୁହଁକୁ କଥା ଅସିଲା ନାହିଁ । ଧୀରେ ଧୀରେ ସର ଭିତରୁ ବାହାର ପଡ଼ିଲା । ଏହି ସଠିକ୍ ପରେ ରମାର ଚିତ୍ତ ତା ମନରେ ବଳି ଲେଖାରେ ଲେଖି ହୋଇଗଲା । ତାକୁ ଜଣା ପଡ଼ିଲା ରମା ଲାଗି ଜଗତ୍ ପାଗଳ । କୃତ୍ତି ସେ ରମାର ନା ଶୁଣି ଥିଲା ଛାଡ଼ିଲେ ! ଏହାଠାରୁ ଅଜା ଭାବୁବଦ୍ଧ ସଠିକ୍ କଣ ହୋଇପାରେ ?

‘ଆହୁଁ ପ୍ରଭୁର ଜାଗନଟା’ ! ତୋ ପୁଣି କଣ ? ସେଥିରେ ପୁଣି କଣ ମାୟାପୁରର ଲୀଳା ଲେଳି ଅଛି ? ସେଠାକୁ ବୁଦ୍ଧଙ୍କର କିଛି ଉଦ୍ଦଳ କି ମାୟାବଳୀର ମୋହିନୀ ବିଦ୍ୟା କିଏ ଜାଣିବ ? ଭାବ ଭାବ ଲକ୍ଷ୍ମୀନ ଅସ୍ଥିର ହୋଇ ପଡ଼ିଲା ।

ଲକ୍ଷ୍ମୀନର ମନ ଆଉ କୌଣସିଥରେ ନାହିଁ । କ୍ଷେପ ହେବା ମାତ୍ରେ ନିଧା ସିଧା ଏକ ଧ୍ୟାନରେ ବାଳକ କହୁଥିବା ହୋଟେଲ ଦୁଆରେ ପାଇ ହାଜର ହେବା । ଭିତରକୁ ଯିବାରୁ ଗୋଟିଏ ପାଟକ । ତା ପରେ କିଛି ଦୂର ବସ୍ତା ଦେଇଗଲେ ଗୋଟିଏ ଚଢ଼ା ହଲ୍ ବା ବୈଠକ ଭର । ସ୍ତ୍ରୀର ଦୁଇ ପାଖରେ ସାନ ଚଢ଼ା ଅନେକ ଗଛ, ଅଳଙ୍କାର ପୋରୁଁ ତାହା କ୍ରମେ ସନ ଦଣ୍ଡି ଆସୁଥିଲା । ନିର୍ଭୀକ ଭାବରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀନ ସେହି ହଲ୍ ଭିତରକୁ ପଶିଲା । ଠାଏ ଲୋକ ଗହଳରେ ବସିଛି, ଏପରି ସମୟରେ ତା ପକ୍ଷରେ ଏକ ଭୟାବହ ହୃଦ୍‌ଘଟଣା ଘଟିଲା । ସେ ଦେଖିଲା, ସରର ପଦର ଦରଜା ମଧ୍ୟ ଦେଇ ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନକୁ ଯାଇ ଜଣେ ରମଣୀ ଧୀରେ ଧୀରେ ବାହାର ପାଟକ ଆଡ଼କୁ ବୁଲୁଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ଅର୍ଦ୍ଧାବୃତ୍ତ ମୁଖମଣ୍ଡଳ ଅସ୍ପଷ୍ଟଲୋକରେ ବାରିବା ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ସହଜ ନୁହେଁ; କିନ୍ତୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀନ ଅସ୍ଥିରେ ତାହା ପଡ଼ିବାମାତ୍ରେ ସେ ତମକ ପଡ଼ିଲା—ତାର ହୃଦ୍‌ଘଟଣା ପରି ଉଠିଲା । ସତେ ଅବା ସେ ରମାର ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି । ମୋହର ଘୋର ଆକର୍ଷଣରେ ପଡ଼ି ଲକ୍ଷ୍ମୀନ ଯେଉଁ ପରିସ୍ଥିତିର ରମଣୀଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ବିଚଳିତଭାବରେ ଯିବକୁ ଲାଗିଲା । ରମଣୀ ପାଟକ ଦୁଆର ପାର ହେବକୁ ଆଉ ଦଶ ପାହୁଣ୍ଡି ଖଣ୍ଡେ ଅଛି, ଲକ୍ଷ୍ମୀନ ଆଉ ସେହି ସମ୍ଭଳ ନ ପରି ପଛରୁ ଡାକ ଦେଲା—“ରମା, ଏବେ କଣ ଆଉ ଚାହିଁ ପାରବ ନାହିଁ ?”

ରମଣୀ ବିଦ୍ୟାଭିରମରେ ଗୋଟାଏ ଭୟାବ୍ର ଚକ୍ରାର ଭରି ସେହିଠାରେ ଠିଆ ହୋଇପଡ଼ିଲେ, ସତେ ଯେପରି ସେ କୌଣସି ସାତକ

ହାତୁଡ଼ର ଅସି ପଡ଼ିଛନ୍ତି ! ତା ପରେ ଚିତ୍ତ ସମସ୍ତ ଲକ୍ଷମନକୁ ବୁଝି
କହିଲେ, “କିଏ ଭ୍ରମ ? କାହାକୁ ଜାଣୁଛ ?”

ଲକ୍ଷମନ ହୃଦୟରେ ଚେତା ପଶିଲା । ସେ ପରସ୍ପର ରୁଦ୍ଧି ଯୁଦ୍ଧ
ଦେ, ମେ ସ୍ବର ରମାର ନୁହେଁ । ତଥାପି ମନରୁ ସନ୍ଦେହ ରୁଟି ନାହିଁ
ସେ ସେଠାରେ ସରଳ ସଙ୍କୋଚ ତ୍ୟାଗକରି ପ୍ରକୃତ ରମା ବୋଲି ଭବି
ରମଣୀର ପଣତକାଳି ଧରି ଭାବୁଥିଲେ ।

ଅବାକ୍ ! ଏ କି ତଥା ! ପଣତକାଳିରୁ ରମଣୀ ମୁହଁକୁ ପାଟକ ପାଖ
ଅଲେକରେ ଦେଖି ଲକ୍ଷମନର ମୁହଁରୁ ରକ୍ତ ଶୁଖିଲେ । ଏ ଯେ ରମା
ନୁହେଁ ! କେତେ ବଡ଼ ଭୁଲ୍ ସେ କରି ଦେଇଛି । ତାର ରୂପ ବ୍ୟବହାର
ଦେଖି ରମଣୀ ପୁଣି ଛୋଟ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି, ଲକ୍ଷମନ ତାଙ୍କ
ଅଗାଧେ ବଡ଼ ନମ୍ରତାରେ ମୁଣ୍ଡ ନୁଆଇ ଦେଲା, “ମାଉସି, ମୋର
ଦୋଷ କ୍ଷମା କରିବ । ମୁଁ ଭୋର ଡକାଏତ ନୁହେଁ । ଆଉ ଜଣକୁ
ଖୋଜୁଥିଲି । ସେ ବୋଲି ଭୁବି ଭୁଲରେ ତୁମ କାନ୍ଧଟା ଭିଡ଼ି ଦେଇଛି,
ମନା ଦାଅ, ମୋତେ କ୍ଷମା ଦଅ ।”

ପାଟକର ଲୋଟ୍ ପୋଷ୍ଟରେ ଲ୍ୟାଙ୍ଗ ପରସ୍ପର ଜାଳୁଥିଲା । ଲକ୍ଷମନ
ଦେଖିଲା, ଏ ରମଣୀ କଦାଚ ରମା ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ କି ଭୟାବହ ତଥା !—
କାଲି ନଦୀକୂଳ ବାଲିରେ ଯେଉଁ କମଳା ମରି ଶୋଇଥିଲା ଏ ତାର
ପ୍ରେତରୂପ ବା ପାମାତ୍ ଜୀବନ୍ତ ଉପାଳା ଭଜଣୀ ! ଲକ୍ଷମନ ହାତ ଯୋଡ଼ି
ପୁଣି କ୍ଷମା ପାରିଲା, “ମାଉସି, ମୋ ବାଟେ ମୁଁ ଶୁଲିଯାଉଛି, ମୁଁ ପ୍ରତାପୀ
ଏଠି—ମୋ ନାଁ ଲକ୍ଷମନ । ଜଣକୁ ଖୋଜି ଖୋଜି ଆସିଥିଲି । ତୁମକୁ
ପଚାଶିଲୁ ଯେ ଅପମାନ ଦେଇଛି, ଦୋଷ ଧରି ନାହିଁ, କ୍ଷମା ଦଅ ।”

ତା ପାଟିରୁ କଥା ସରୁ ନ ଥିବି ଏକ ଅସମ୍ଭବ ଘଟଣା । ତା
ନା ଶୁଣିବା ମାତ୍ରେ ରମ୍ୟ କଥାକୁ ଅନନ୍ତରେ ଚିତ୍କାର କରି ଉଠିଲେ—
“ଲଜ୍ଜମନ ! ତୁମର ନାଁ ଲଜ୍ଜମନ !”

ତୁମର ଘଟଣା ଚକ୍ରରେ ଗଳ୍ପ କରୁ କରୁ ସେ ସେ ଅସି ଏ
କ୍ଷେତ୍ରରେ ପରସ୍ପରରେ ଧକ୍କା ହେଉ, ବୁଝିବାକୁ ତାର ସୁଦୃଢ଼ି ପସ୍ତେ
ହେଲା । ସେ ଦେଖିଲା ସଂସାରଟା ତାପସରେ ମାୟାବିନୀର ସ୍ୱପ୍ନସ୍ୱପ୍ନ !
ଜୀବନଯାକ ସେ ମାୟାବିନୀର କୁହୁଲେଲା ଭେଦ ପାରିଲା ନାହିଁ ।
ମାୟାବିନୀ ରମା, ମାୟାବିନୀ କମଳା,—ଏ ମୁଣି ମାୟାବିନୀ ଅପରିଚିତା କିଏ ?
କାହାକୁ ମେ ଚିହ୍ନିଲା ନାହିଁ, କାହାର ହେଲେ ସେ ମୁଣ୍ଡ ପରିଚୟ
ପାଇଲା ନାହିଁ । ମାୟାବିନୀ ମାୟାବିନୀର ପଛେ ପଛେ ସେ କି
ଏକ ଅଜ୍ଞାତ ପ୍ରେରଣାରେ ଯାଉଛି, ବୁଝିପାରିଲା ନାହିଁ; ନିଜେ ନିଜକୁ
ବୁଝିବା ତା ପଛରେ ଏଣିକି ଅସମ୍ଭବ ହୋଇ ଉଠିଲା ।

ରମଣୀ ମେଘଠାରୁ ଯାଦି ଫେରିଲେ । ନିଶ୍ଚୟ ନିବାସ
ଲଜ୍ଜମନକୁ ଚାହିଁ କହିଲେ, “ଆସ ବାବୁ, ମୋ ପଛ ପଛେ ଆସ । ତୁମ
ପଛରେ ଟିକିଏ କଥା ଅଛି : କିଛି ଭୟ କରି ନାହିଁ ।” ଯଦ୍ୱାରା ତ ପର
ଲଜ୍ଜମନ ତାଙ୍କ ପଦାନୁସରଣ କରି ଚାଲିଲା ।

କିଏ ଏହି ଚମତ୍କାରଣୀ ରମଣୀ ! ଅପରିଚିତାର ଏ ସମ୍ଭାଷଣରେ
ଲଜ୍ଜମନର ମନବଚନ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଅନିବାରଣ ସ୍ୱପ୍ନ-ସାଗରରେ ବୁଡ଼ିଗଲା ।
ସେ ଚାଲିଲା, ବନ୍ତୁ ଜାଣିଲା ନାହିଁ କାହିଁ ଚାଲିଲା । ହୋଟେଲ ଭିତରେ
ଘୋଷିଏ ଛେଟିଆ ଘୋଟିଆ ଦୁଆରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲା । ସର ଭିତରେ
ଟେବୁଲ ଉପରେ ଲ୍ୟାମ୍ପଟିଏ ଜଳୁଥିଲା । ସେହି ଅପରିଚିତା ସେହି ସମୟରେ

ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ଲକ୍ଷମନକୁ ହାତ ଦେଖାଇ କହିଦେଇ ବୁଝି ବୁଝି କୁଅରେ ଜନଗହଳ ହୋଇଗଲେ ମିଶି ଗଲେ ।

ଏ ସ୍ଥାନ ନା ସତ୍ୟ ! ଏ କୌଣସି ମାୟାବନର ମାୟାସର ନା ବାସ୍ତବ ଜଗତର କଠୋର କାଗଜୁଡ଼ି ! କାହା ସହିତ କାହିଁକି ସେ ଦେଖା ହୋଇଛି, ସେ କଥା ଭାବ ଭାବ ଘରଭିତରେ ପଡ଼ିବା ଶୁଣି ଲକ୍ଷମନ ଲକ୍ଷମନ ବସି ପଡ଼ିଲା ।

ଲକ୍ଷମନ ଯାହା ଏବେ ବେଗେ କଲୁନା କର ନ ଥିଲା, ତାହା ଦେବାତା ଆସି ଘଟିଲା—ନିତାନ୍ତ ଅଚଳିତ ଭାବରେ ହଠାତ୍ ରମା ଆସି ତାର ମୁହାଁମୁହଁ ଟିକି ହୋଇ ଯିବିଲା । ସେ ସ୍ଥାନ ଦେଖିବୁ, କି ଜାତ୍ରା ଅଛି, କିଛି ଜାଣି ପାରୁନା ନାହିଁ । ଆଉ ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ତଳର ତା ଜୀବନର ସମୁଦ୍ଧଳ—ମେଘସ୍ରୀତି—ତଳତଳ ମଧୁମୟ ସ୍ୱପ୍ନସ୍ୱପ୍ନା ପ୍ରଭୃତି ମୂର୍ତ୍ତି-ପରିଗ୍ରହ କରି ଯେତେ ଅବା ତା ଅଗରେ ଉଠି ହୋଇଗଲା ! ଲକ୍ଷମନ କେବଳ ବୁଝି ରହିଛି, ଯୁବକ ରମା ହୃଦୋତ୍ପୁଷ୍ପ କଣ୍ଠରେ ତାର ଦୁଇ ହାତକୁ ଧରି ପକାଇବାକୁ ଯାଇ କହି ପକାଇଲା, “ଲକ୍ଷମନ ! ଲକ୍ଷମନ !” କିନ୍ତୁ ପରମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଗଭୀର ଲଜାରେ ତାର ମୁଖମଣ୍ଡଳ ଲଲ ପଡ଼ିଗଲା । ସେ ବୁଝିପାରିଲା ଯେ, ଏବେ ସେ ଆଉ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ତଳର ରମା ହୋଇ ନାହିଁ ।

ମୁହୂର୍ତ୍ତେ କିଏ କାହାକୁ କଥା କହିଲେ ନାହିଁ । ଲକ୍ଷମନ ଡାକିଲା, ‘ରମା’ । ଅଧର ଗୋଷରେ ଛିକିଏ ହସି ଦେଇ ରମା ମୁଣ୍ଡ ଟେକି ବୁଝିଲା । ବଡ଼ କୋତମୁଣ୍ଡ ସ୍ୱରରେ କହିଲା, “ଆଉ ସେ ଜୀବନରେ ଥରେ ଦେଖା ହେଲା ମୁଁ ଭାବି ନା ଥିଲି ।”

“ମୁଁ କିନ୍ତୁ ଭାସିଲି ରମା ହଜିବାର ଜାଣିବ ନୁହେଁ ।” ଲକ୍ଷମନର ଏ କଥା ଶୁଣି ରମା କିଛି ଭାବରେ ଦେଇପାରିଲା ନାହିଁ । କେବଳ ହସି

* ବୀର ଯୁବକ *

ଦେଇ ପଚାରିଲା, “ସେ ଯାହା ହେଉ, ତୁମେ ଏଠାକୁ ଆସିଲ କିପରି ?”

“କିପରି ଆସିଲି ମୁଁ ଜାଣେ ନାହିଁ । ଦେବାଦାସ ଜଣେ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଙ୍କ ସହକ ଏହି ହୋଟେଲ ଦୁଆରେ ମୋର ରେଟ ହେଲା । ତୁମେ ନିଶ୍ଚୟ ତାଙ୍କୁ ଜାଣିଥିବ । ମୋତେ ସେ ଏହି ଘରେ ଅତି ଶୁଦ୍ଧ ଦେଇ ଥିଲେ । ତୁମେ ସେ ଏଠାକୁ କିପରି ଆସିଲ, ସେ ଯେ ମୋତେ କାହିଁକି ଏତେ ଅଗ୍ରହରେ ଅତି ଶୁଦ୍ଧ ଦେଲେ ତହିଁ ବୁଝି ପାରୁ ନାହିଁ । ସେ କିଏ ସେ କହ ପାରନ୍ତି ?”

ରମା ତୋ ଠୋ ହସି କହିଲା, “ସେ ପର ମୋ ମାଆ ।”

“ତୁମ ମା !” ଏତିକି କହି ଲଜ୍ଜମନ ଅନା ମାରି ବସି ପଡ଼ିଲା । ହଠାତ୍ ତାର ଏ ପରିଭ୍ରମେ ନି ଦେଖି ରମା ଅସ୍ତ୍ରାନ୍ତ ହୋଇ ପଚାରିଲା, “ଲଜ୍ଜମନ, ଏପରି ହେଉଛି କଣ ? ଯେତେ ମୋ ମାଆ, ଅଜ୍ଞ ତୁମେ ଭୁଲୁଛ କଣ ?”

“ଭୁଲିଛ କଣ ? ମୁଁ ଯେପରି ସ୍ଥାନରୁ ଆସି ଯେପରି ଘାତରେ ପଡ଼ିଛି ନ ଭାବି ରହିପାରୁ ନାହିଁ । ତୁମେ ଏବେ ଏଠି ଅଛ କି ନାହିଁ ମୁଁ ସାହସରେ କହିପାରୁନି ନାହିଁ ।”

“ତୁମେ କଣ ପାଗଳ ହେଲ ?”

“ପାଗଳ ନୁହେଁ ଆଉ କଣ ? ଯେ କୌଣସି ଲୋକ ଏଥିରେ ପାଗଳ ହେବା କଥା । ପାଗଳ ହୋଇ ହାଜିରରୁ ଶସିଥିଲା, ପାଗଳ ହୋଇ ମୁହଁରେ ବୁଲିଲା, ପାଗଳ ହୋଇ ଏହି ହୋଟେଲକୁ ରେଟିଲା, ଏବେ ତୁମଠାରୁ ତୁମ ମାଆଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ପୁଣି ପାଗଳ ହେଲା । ମୋ ପାଗଳାମୀର ବାରଣ ତୁମେ, ରମା । ତୁମେ ମାୟାବିନୀ, ମୋତେ ଆଉ ନ ଭୁଲୁ ନାହିଁ ।”

“ଏପରି ହୁଅ ନାହିଁ, ଲଞ୍ଜମନ । କହ ଦେଖି ସମ୍ମତକୁ ଚାଲି,
ଶେ ଦେଖିଲ ।”

“ଦେଖିଲି ରେଜୁନ ସହର, ସେ ମଧ୍ୟରେ ଲଞ୍ଜମନ ହୁଏ
ହତଭାଗା ଜୀବ ଅଉ କେହି ନାହାନ୍ତି ।”

ଏହି ସମୟରେ ରମାର ମାଆ ହସି ହସି ଆସି ଘରକୁ ପ୍ରବେଶ
କଲେ । ତାକୁ ଦେଖି ଲଞ୍ଜମନ ଗୋଟାଯାଇ ଚମକିପଡ଼ିଲା । ରମା
ତାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି କହିଲା, “ମାଆ, ଲଞ୍ଜମନଙ୍କୁ ଭୁଲି କେଉଁଠି ଚୋରିକି ?
ପଚାରଲେ ସେ କିଛି କହୁ ନାହାନ୍ତି ।”

“କହୁ ନାହାନ୍ତି ? କାହିଁକି ?”

ଲଞ୍ଜମନ ପ୍ରଭୁଭସ୍ତ୍ର ହୋଇ କହିଲା, “ମା, ମୁଁ ଭୁଲକୁ ମାଆ
ବୋଲି ଡାକୁଛୁ ବୋଲି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୁଅ ନାହିଁ । ଭୁଲେ ଯଦି ରମାର ମାଆ,
ମୋର ମାଆ ନ ହେବ କାହିଁକି ? ସଂସାରରେ ମୁଁ ଅନାଥ ।
ଯେତେବେଳେ ରମା ସଙ୍ଗେ ଦେଖା, ସେତେବେଳେ ଭୁଲକୁ ମୁଁ ଜାଣି
ନ ଥିଲି । ସଂସାରର କୁଟିଳ ପଥରେ ବୁଲି ବୁଲି ଯେତେବେଳେ ପୁଣି
ଆସି ରେଜୁନ କୂଳରେ ଲାଗିଲି ଭୁଲର ବିଷୟରେ ପ୍ରଥମେ ଗୋଟିଏ
କଥା ଶୁଣିଲି । ସେ କଥା କହିବାକୁ ମୋର ଜିଭ ଲେଉଟୁ ନାହିଁ
ମା ।”

ଲଞ୍ଜମନ ଦେଖିଲା ତାର ଏହି କଥାରେ ରମଣୀଙ୍କ ମୁହଁ ବଦଳି
ହୋଇ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସେ ଚଡ଼ି ଚଷ୍ମରେ ନଜର ନୟାର୍ତ୍ତ ଭାବ ଲୁଚାଇ
ରଖି କହିଲେ, “କିଏ ନ ଲେଉଟିବାର କିଛି ବାତଣ ନାହିଁ । ସଂସାରରେ
କାହାଠାରୁ କେତେ କଥା ଶୁଣିବ ? ସେଥିକି ସମସ୍ତ କାହିଁକି ବାବୁ ?

* ବୀର ଯୁବକ *

ଜୀବନର ଯେ ସୁଖ ମୋର ଯାଇଛି ।। ଅଉ କାହାକୁ ବସୁ ନାହିଁ ।
କହ ଗୋ କଣ ଶୁଣିବୁ ।”

ଲକ୍ଷ୍ମନ ଏହିଠାରେ ଗଗନ ରଣସିଂହଙ୍କୁ ଭେଟିବା କଥା କହିଗଲା ।
ସେ କିଂବି ନଈ କୂଳରେ ଏକାକୀ ବୁଲୁଥିଲା, ଦୈବାତ୍ କିପରି ଗୋଟିଏ
ମୁତ ରମଣୀୟ ଶବ୍ଦ ଭେଟିବାକୁ ହେଲା, ସେଠାରେ ବୁଦ୍ଧ ଗଗନ କିପରି
ନିଜର ସକଳ ପରିଚୟ ଦେଲେ, ଗୋଟି ଗୋଟି ଏକ ନିଶ୍ଚାସରେ
ଗାଇଗଲା । ରମଣୀ ଯେତେବେଳେ ଲକ୍ଷ୍ମନ ମୁହଁରୁ ଶୁଣିଲେ ସେ ସେହି
ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ତାଙ୍କର ଶବ୍ଦ ବୋଲି ଚିନ୍ତା ହୋଇଛି ସେ ନ ହସି ରହି
ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଲକ୍ଷ୍ମନର ପ୍ରଶ୍ନେ ମାଧା ଚିନ୍ତିଲା,—“ହସିଲ ଯେ,
କଥା କଣ ତେବେ ମିଛ ?”

ସେ ହସି ହସି କହିଲେ, “ମିଛ କାହିଁକି ହେବ ? ଯେୁ ପତା ।
ମାଧା ‘କମଳା’ ତ ଏଠାରେ ରୁମ ସଙ୍ଗେ କଥା ହେଉଛି, ସେ ମରୁଛି
କିପରି ?”

ଏକଥା ଶୁଣି ଲକ୍ଷ୍ମନ ବିସ୍ମୟରେ ଅତି ଚରାଟ ଦେଲା । କିଛି
ସମୟ ଏକା ଲୟରେ ତାଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ରହି ପାରୁନା, “ରୁମେ ପତ
କହୁଛ ? ରୁମେ କମଳା ରମାର ମାଆ କମଳା ! ତେବେ ଗଗନ
ଶେଷସିଂହଙ୍କ ଭଉଜି ମଲେ କିପରି ? ଗଗନଙ୍କୁ ତେବେ କଣ ରୁମେ
ଜାଣ ନାହିଁ । ମା, ଏହି ଅଖିରେ କାଲି ଦେଖି ଆସିବୁ ସେହି ‘କମଳା’
ଯେ ଠିକ୍ ରୁମର ପରି । ମୋତେ ଠିକ୍ କହ ମାଆ ।”

କମଳା ଅଭାସନା ଦେଲା ପରି ହସି ହସି କହିଲେ, “ବ୍ୟସ୍ତ
ହୁଅ ନାହିଁ ଗୋ, ବ୍ୟସ୍ତ ହୁଅ ନାହିଁ । ଏ ଭିତରେ ବହୁତ କଥା ଅଛି ।
ଯାହା କହୁଛ ତାହା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ମିଁ ନୁହେଁ । ମୋର ଭଉଜି ନାହିଁ,

* ବୀର ପୁରକ *

କି ସେ ମୃତ ଶବ ନାଁ କମଳା ଦେବ । ମୋର ଜଣେ ଦାଦା ଓ ଏ ରାଜା
 ଥିଲେ ସେ ଠିକ୍ ମୋର ପରି । ଦେଖିବୁ ତୁର ମୁହଁ, ମୋ ଠାରୁ ସେ ଦୁଇବର୍ଷ
 ବୟସରେ ପାଦ । ତାର ସ୍ତ୍ରୀ ମୃତ୍ୟୁ ଥିଲା । ସ୍ତ୍ରୀର ଅନ୍ତରାଳର ସ୍ତ୍ରୀ
 ବରାବର ସଦା ଅସିଥିଲା । ଅହ, ଅଭିମାନ ବୋଧହୁଏ ଅତି ଦୁଃଖ ସହି
 ପାରିଲା ନାହିଁ କିମ୍ବା ସେ ଦୁଇଟି ସ୍ତ୍ରୀ କବଳରେ ପଡ଼ି ସଂସାର ଛାଡ଼ିବାକୁ
 ବାଧ୍ୟ ହେଲା । ଲକ୍ଷ୍ମନ, ତୁମେ ଯେଉଁ ମୃତ ଶବର ନନ୍ଦକୂଳରେ
 ଦେଖିଲ ବୋଲି କହୁଛ ଏବଂ ମୋର ଦାଦର ପାଦକୁ ମୋର ଶବ ବୋଲି
 ଠିକ୍ କଲେ, ସେ ସେହି ହତଭାଗିନୀର ଶବ ହୋଇଥିବ । ଅତି ଏଥିରେ
 କିଛି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ।” ଏହା କହି କମଳା ପକ୍ଷିତକ୍ଷୀନରେ ଆଗଣାର
 ଛଳଛଳ ଅଖି ଦୁଇଟି ଗୋଟି ପକାଇଲେ ।

କମଳା ଆଖିରେ ଲୁହ ଦେଖି ଲକ୍ଷ୍ମନର ଆଖିପତା ଦୁଇଟି ଓଦାକ
 ହୋଇଗଲା । ସେ ଏହଠାରେ ରମାକୁ ସାକ୍ଷୀ ରଖି ତା ଶାବନର ଗତ
 ପାଞ୍ଚବର୍ଷର ସୁଦୃଶ୍ୟମୟ ସକଳ ସଟଣା ଗୋଟି ଗୋଟି ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଗଲା ।
 ପେର ସେ ପୁଲିଶ ହାବୁଡ଼ରେ ପଡ଼ିଥିଲା, ମୋ ଅତି ସେ ଦୁହେଁ କଠର
 କୌଳେର ରପଦରୁ ବସିଲେ, ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷକାଳ ଅକୂଳ ସମୁଦ୍ରରେ ଭୁଲି
 ଭୁଲି ସେ କପର ଆସି ପୁଣି ପରଚିତ କୂଳରେ ପରିତୋକ୍ତ ଖୋଜିବା
 ପାଇଁ ଆସି ଲାଗିଲା, ଅନନ୍ତ ବୟସରେ କହିଗଲା । ରମାମୁହଁରୁ କମଳା
 ଲକ୍ଷ୍ମନର ଅନେକ ସଟଣା ଶୁଣିଥିଲେ । ରମା ତାକୁ ମୃତ ହେଥିଲା; ମାତ୍ର
 ନନ୍ଦକୂଳର ସେହି ପଥର କୋରଡ଼ଟି କଥା କହି ନ ଥିଲା । ତାର ବୟସ
 ବୁଦ୍ଧି ଏବେ ସେପରି ଗଠି ଦାଆ ନିଆଁ କଥାଟି ମାଆକୁ କହିବାକୁ ତାକୁ
 ସଂକୋଚ ବୋଧ ହୋଇଥିଲା । ଲକ୍ଷ୍ମନ କହିଲା, କପର ସେ ଦୁହେଁ ନାହିଁ
 କୂଳପାତ ପରସ୍ପରର ସଂକେତ ପାଇବା ପାଇଁ ଗୋକିଛନ୍ତି ଏବଂ କିଏ

ପରୁରଲେ କପର ଏକା ଉତ୍ତର ଦେଇଛନ୍ତି — ଏହାହିଁ ଅସ୍ପର୍ଶ୍ୟ କଥା ।
 ସେହି ସଂକେତ ଖୋଜିବା ପଳରେ ଅଜଣାସମ୍ଭବ ଭାବରେ ତନି ଜଣଙ୍କର
 ମୁଣ୍ଡ । କମଳା ଲଚ୍ଛମନ ମୁହଁରୁ ଏ ସବୁ କଥା ଶୁଣି ନିରାଶ ଭାବରେ
 କେବଳ ଗୋଟାଏ ଘାସ ନିଶ୍ବାସ ପକାଇଲା । ମାତ୍ର । ମାତ୍ର ରମା ହନୁହନ
 ହୋଇ ଖୁବେ ହସୁଥାଏ, କେବେ ବା ଲଜରେ ମୁଗ୍ଧ ପୋତ ଦେଉ-
 ଥାଏ ।

ଲଚ୍ଛମନ କହିଲା, “ମା, ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ ଏତେ ଏତେ ଘଟଣା
 ଦେଖିଗଲି, ଏତେ ଏତେ କଥା ଶୁଣିଗଲି, କିନ୍ତୁ ତୁମମାନଙ୍କ ଭିତରୁ
 କାହାରକୁ ଚିହ୍ନିପାରୁନି ନାହିଁ, ଏହି ହେଉଛି ଅସ୍ପର୍ଶ୍ୟ କଥା ।”

କମଳାଙ୍କ ମୁହଁରେ ପୁଣି ଦରହାସ୍ୟ ଫୁଟି ଉଠିଲା । ବହୁଳେ, ଯଦି
 ଚିହ୍ନି ନ ଥାଏ, ଅଲୁକନ ମଧ୍ୟରେ ଚିହ୍ନିବ ।”

“ମୋର ସେ ଚିହ୍ନିବରେ ଆଉ ବଞ୍ଚାଏ ନାହିଁ । ମୁଁ ଗୋଟିଏ
 ଦୁଃସମ୍ଭାବ ତୁମକୁ ଦେବ । ଆଜି ଗୋଟିଏ ମୃତ୍ୟୁ ଖବର ନେଇ ଆସିଛି ।”
 ମୃତ୍ୟୁ ଖବର କଥା ଶୁଣି କମଳା ମନରେ ହନକା ପଶିଗଲା । ସେ ବ୍ୟାକୁଳ
 ବ୍ୟସ୍ତତାରେ ଟିକିଏ ଲଇ ପଡ଼ି ଲଚ୍ଛମନ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ରହିଲେ । ରମା
 ମୁହଁରୁ ହାସ୍ୟରେଖା ଲାଗିଗଲା । ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଲଚ୍ଛମନ ମୁହଁରୁ ସେ
 କି ଶକ୍ତି ଉତ୍ତାରିତ ହେବ ସେ କଥା ଶୁଣିବା ପାଇଁ ଦୁହେଁ ସେପରି
 ବ୍ୟାକୁଳତା ଦେଖାଇଲେ, ସେ ବ୍ୟାକୁଳତାର ପ୍ରକୃତ ରହସ୍ୟ ଜାଣି ।
 ପାଇଁ ଲଚ୍ଛମନ ଅହର ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ସେ ଜଡ଼ିତ କଣ୍ଠରେ
 କହିଲା, “ସେହି ଗଗନ ରଣସିଂହ । ଏଇ ଗଲା ରାତିରେ ତାଙ୍କର ବାଳ
 ହୋଇ ଯାଇଛି । ମୁଁ ପାଖେ ପାଖେ ଥିଲି । ସେ କି ବଡ଼ ମୃତ୍ୟୁ ମା,
 ଚାହିଁ ଚାହିଁ ପ୍ରାଣବାସୁ ଉଡ଼ିଗଲା । ମୋ ମୁହଁରୁ ରମାର ସ୍ପର୍ଶଦି ଶେଷ

* ବୀର ଯୁବକ *

ହୋଇଛି କି ନାହିଁ ତାଙ୍କର ବାଣୀର ଶବ୍ଦର ତଳେ ଢଳି ପଡ଼ିଲା । ଶେଷ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ କେବଳ ଏତିକି କହିଲା, ‘ବାବୁରେ ଥିବା ଜାଗଜ କାତିର । ତାଙ୍କର ଜଣେ ବନ୍ଧବ ରଞ୍ଜନ ପାଣେ ପାଣେ ଥିଲେ ।’

ସେହି ଫେସ୍‌ବୁକ୍ କମ୍ପାନୀକୁ ମୁହଁକୁ ଯେ ଦେଖିବ ତାକୁ ପାଗଳିଆ ଛଡ଼ା ଅନ୍ଧ କହୁ କହୁ ପାରିବ ନାହିଁ । ସେ ନିଜାନ୍ତ୍ର ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ କେବଳ ବେଳେ ବେଳେ ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ଫାର୍ ନିରାପ ଛଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ତାଙ୍କର ରକ୍ତର ମୁଖମଣ୍ଡଳ ଚକ୍ରସ୍ଥାନ ଶବ୍ଦମୁହଁ ପରି ବାଜୁତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ସ୍ତମ୍ଭ, ତାପ୍ରାନ୍ତ, ସଂକୋଚରେ ସେ ଦୂର ଦୂର ଥର କହିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରି ଶେଷକୁ ଧମା ମୁହଁକୁ ଗୁଡ଼ି କହିଲେ, ‘ରମା—ରମା— ସେ ବସେ ଅଉ ବଂଶ ଲାଗି ନ ଥିବ । ମୋ ଜୀବନର ସବୁ ସୁଖ ସମ୍ପଦ ପାଇଛି । ମରଣରେ ତଣ ଦାଉ ସାଧୁ ପାଇଥିବ ! ରାସ୍ତାରେ ଏ ସଂସାରରେ ଗୁପ୍ତି ହେଲା ନାହିଁ, ରମା !’ ଏହା କହି ସେ ଅକ୍ଷୟତା ପରି କାନ୍ଥକୁ ଅଞ୍ଜଳି ପଡ଼ିଲେ । ଲହମନ କେବଳ ଗୋଟାଏ ପାଷାଣମୂର୍ତ୍ତିପରି ଏ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ଅବାକ୍ ହୋଇ ରହିଲା । ଯେଉଁ ଲୋକ କମଳାର ମୃତ୍ୟୁ ସଂଶୟରେ କାନ୍ଦିବାର ଦେଖା ଅଛି, କମଳା ତାକୁ ଶେଷରେ ରାସ୍ତା କହିଛି—ଏହା ଲହମନ ପକ୍ଷରେ କମ୍ ବହୁମୂଲ୍ୟ କଥା ନୁହେଁ । ସେ ଅଞ୍ଜ ବେଶୀ ଫେସ୍‌ବୁକ୍ ସମ୍ପାଳି ଯାଇଲା ନାହିଁ । ଏହା ଭିତରର କି ଗୋଟିଏ ମାୟାର ରହସ୍ୟ ଯେ ତାପ୍ରାନ୍ତ କାହିଁକି ଅକୁଡ଼ା ରହୁଛି ଭାବି ଠିକ୍ କରି ପାରିଲା ନାହିଁ । ଅଗ୍ରହାତଶଯ୍ୟରେ ରମାର ନାଚ ଦୂରତା ଟାଣି ଧରପକାଇ ପଶୁରିବେଲା, “ରମା, ମୋ ବୁକୁରେ କୁଣ୍ଡଳ ମାର ଦେ, ନ ହେଲେ ମୋତେ ପତକଥା କହ, ଏତେ ତୋର ସେ ସନକୁଡ଼ା କଥା ରୁ ଜାଣୁ କି ନାହିଁ ।”

“ସନକୁଡ଼ା କିଏ, କହୁନା ? ସେ ପରା ମୋର ବାପା । ଅକ୍ଷୟ ସନ୍ଦେହ ଅଛି ?”

ବୀର ଯୁବକ

“ତେହେ ରମା, ମୋତେ କିଛି ମଧ୍ୟ ପାଇଁ ଏଠାରୁ ଯିବାକୁ ହେବ । କାଲି ସକାଳେ ମୁଁ ଥପି ଦେଖା ଦେବି ।”

ଏସବୁ ପ୍ରଶ୍ନ ଫଳେ ସଙ୍ଗେ ଲକ୍ଷ୍ମନ ଗୁଲିଯିବା କଥା - ବନ୍ଧବାରୁ ରମା ମନରେ ଦୋର ସନ୍ଦେହ ହେଲା । ପରୁରଲ, “ସତ କହୁବ ଲକ୍ଷ୍ମନ, ତୁମେ ବୈଧବ୍ୟ ଏଥୁ ମଧ୍ୟରେ ମୋ ବାପାକୁ ଚେଷ୍ଟିଛ ।”

“ତୁମେ କପରି ଜାଣିଲ ?”

“ଏଇ ରୁ ଦିଶାଦିଶାରୁ ଅନୁମାନ କଲ ।”

ତେବେ ରୁ ଲକ୍ଷ୍ମନ କହିଲା, “ମୋର ମିଛ କହୁବା ଦରକାର ନାହିଁ । ଚେଷ୍ଟିଛ, କିନ୍ତୁ —”

“ତୁମେ ଏକୁଟିଆ ଯିବ ନାହିଁ, ତୁମ ସଙ୍ଗେ ମୁଁ ଯିବି । ତୁମେ ଜାଣ ନାହିଁ, ବାପାକୁ ପାଇବା ପାଇଁ ମାଥକର ମୋର ଗତ ଛମାସ ହେଲା ଦିନରୁ ଲାଗିଛି । ତାକୁ ପାଇଲା ପରେ ତୁମେ ଆହୁର କଥା ଜାଣି ପାରିବ । ମତେ ସାଙ୍ଗରେ ନାଥ ।”

ରମାର ଏଭଳି କଥାରୁ ଲକ୍ଷ୍ମନ ବୁଝି ନେଲା ଯେ ବୁଢ଼ା ପଛେ ପଛେ ଯେଉଁ ଛଦ୍ମବେଶୀ ଲାଗିଥିଲା ସେ ଆଉ ବେଶ୍ ନହେ, କେବଳ ଏହିମାନଙ୍କ ଲେବ । କହିଲା, “ନାହିଁ ରମା, ତୁମେ ଯିବା ସୁନ୍ଦର ହେବ ନାହିଁ । ତୁମେ ଏହଠାରେ ଥାଅ । ମୁଁ ଥପି ପାଇ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ କଥା ହୋଇ ଆସୁଛି ।”

କମଳା ପ୍ରଭୃତିସ୍ତ୍ର ହୋଇ ରମାକଥାକୁ ବାଧା ଦେଇ କହିଲେ, ‘ଲକ୍ଷ୍ମନ ଠିକ୍ କହୁଛନ୍ତି ମୋ ! ତୁ ଅଧିକୃଷ୍ଟନା, ସେ ଯାଅନ୍ତୁ ।

×   ×   ×   ×

ଉତ୍ତର ମହଲର ଠିକ୍ ସେହି କାଟ ଉପରେ ବୁଦ୍ଧ ବସିଥିଲେ
ଲକ୍ଷ୍ମନ ଦରେ ପାଦ ଦେଇ ମୁହଁ ଉଠେ ଅପେକ୍ଷା ନ କରି ପାଟକର କାନ୍ଦୁଲା,
“ସୁମାଦ ! ପାଇଲି, ତାଙ୍କ ରେଟ ପାଇଲି ।”

“କିଏ ସେ ଲକ୍ଷ୍ମନ !”

“ଭୀମା ଆଉ ତାଙ୍କ ମା କମଳା ।”

ବୁଦ୍ଧ ଭୀତଚକିତ ଗୁହାଣୀରେ ବସିବା ସ୍ଥାନରୁ ଉଠିବାକୁ
ଚେଷ୍ଟାକରି କହିଲେ, “ରେଟ ପାଇଲ ! ମୋତେ ଦେଖିଛ କୋଲି ତାଙ୍କୁ
କହ ନାହିଁ ତ ?”

“ନା, କହୁ ଦେଇଛ । ନ କହୁ ରହ ପାରଲି ନାହିଁ ।”

ରୁଦ୍ରା କଟମଟ କରି ଗୁହଁ କହିଲେ, “କହିଦେଲ ! ବଡ଼
ଭୁଲ୍ କଲ—”

“ଅପେକ୍ଷା କରନ୍ତୁ, ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଧରନ୍ତୁ, ଆଉ ଏକ ସଂବାଦ ଅଛି ।”

“ଆଉ କି ସମ୍ବାଦ ?”

“ରୁମେ ଦନ ରକ୍ଷିତ ନୁହ, ରୁମେ ମୋହନ ରକ୍ଷିତ ନୁହ ।”

“ଏ ସଂବାଦ ରୁମକୁ କିଏ ଦେଲା ?”

“ତୋଲି ଏଭଳି ନୁହେ, ରୁମ ଭଲ ଗଗନ ରକ୍ଷିତ ହେବ ମୁହଁ
ହୋଇଛି ।”

ଏ ସଂବାଦର ମୁହୂର୍ତ୍ତ ମଧ୍ୟରେ ରୁଦ୍ରାଙ୍କ ମୁହଁର ଚେହେରା
ବଦଳିଗଲା । ଉଠି ପଡ଼ି ଲକ୍ଷ୍ମନକୁ ଜାକି ପଚାଇ କହିଲେ, “ଗଗନ
ରକ୍ଷିତ ? ମରିଯାଇଛନ୍ତି ? ସତ କହୁଛ ଲକ୍ଷ୍ମନ ! ଓହ୍ଲୋ—” ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ
ପ୍ରାଣର ଏକ ଘାବ ନିଶ୍ଚୟ ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ହୃଦୟଭିତରୁ ଚାହାରି ପଡ଼ିଲା ।

“ତୋଲି ନୀରବରେ ମରି ନାହାନ୍ତି, ମଲାବେଳେ ବାକ୍ସରେ
କି କାଗଜ ରଖି ଯାଇଥିବା କଥା ମଧ୍ୟ କହିଛନ୍ତି ।” ବୁଦ୍ଧ ଏକତୁଣ୍ଡରେ

✽ ବୀର ଯୁବକ ✽

ଲକ୍ଷ୍ମୀନାଥ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ରହିଲେ, ସେ ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ସବୁକଥା କହିଗଲା । ତା ପରେ ବୁଦ୍ଧ କହିଲେ, ଶୁଭ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାଥ, ସେହିଠାରେ ଥିବା କାର୍ଯ୍ୟ ।”

ଦୁହେଁ ଚାଲିଲେ । ଜଗନ୍ନାଥପ୍ରାଣରେ ସନ୍ତୋଷର ଘୋର ଯନ୍ତ୍ରଣା ଘନ ହୋଇ ଅସୁଅଲା, ଅନ୍ୟପ୍ରାଣ ଘାଟି ବର୍ଷ ବର୍ଷ କାଳର କାଳମାମୟ ଯାତନାମୟ କାରଗୃହରୁ ମୁକ୍ତ ହେଲାପରି ନାହିଁ ଉଠୁଥିଲା । ଗଗନଙ୍କ ଦୁଆରମୁହଁରେ ପୁଅଟି ଲକ୍ଷ୍ମୀନାଥ ଉଦ୍ଧୃତରେ ବୁଦ୍ଧଙ୍କୁ ଉତ୍ତରକୁ ଚାଟି ଦେଖାଇ ଦେଇ ଦୁଆରବନ୍ଧକୁ ଆଞ୍ଜଳିପତ୍ର କଣ ଭାବିବାରେ ଲାଗିଲା, କେତେ ସମୟ ସେ ଭାବିଲା ସେ ଜାଣି ନାହିଁ; ତାର ଚେତା ହେଲା-ବେଳକୁ ବୁଦ୍ଧ ତା କାନ୍ଧରେ ହାତ ଦେଇ ସଥରମୁଣ୍ଡିପରି ଠିଆ ହୋଇଛନ୍ତି । ଦୁହେଁ ଦୁଆର ମୁହଁକୁ କିଛି ସମୟ ଚାହିଁଲେ । ପରେ ବୁଦ୍ଧ କହିଲେ, “କାହିଁ ମୋର ମେ, ଲକ୍ଷ୍ମୀନାଥ ?”

“ଯାଇ ଡାକ ଅଟେ ?”

“ନା, ମୁଁ ତା ପାଖକୁ ଯିବି ।”

“ଯିବ ତ, ଯିବା ଆଗରୁ ତୁମକୁ ଆଗରୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାଥ କହିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ନ ହେଲେ ତୁମର ପ୍ରତିଜ୍ଞା ଭଙ୍ଗ ହେବ ।”

ବୁଦ୍ଧ ଟିକିଏ ଅମେଧା କରି କହିଲେ, “କହିବି, ଆଉ ଲୁଚୁଛୁ-ବାବ କିଛି ଅବଶ୍ୟକତା ମନେ କରୁ ନାହିଁ । ଆଉ ବେଶି ସମୟ ମଧ୍ୟ ଲୁଚୁଲ ରଖିପାରଣ ନାହିଁ । ଗଗନ ମୋର ଭାଇ ଚୋଲି ସେ ଅନୁମାନ କରିଛ ତା ଠିକ୍ । ସେ ମୋର ଅଭିପ୍ରାୟକୁ ଭୁଲି । ସେ ତୁମ ଆଗରେ ଯେଉଁ ସବୁ ପରିଚୟ ଦେଇ ଯାଇଛି, ତାହା ହେଉ କଥା ନୁହେଁ, ସେ କଥା କେବଳ ବାହାର ଲୋକେ ଜାଣନ୍ତି । ଲକ୍ଷ୍ମୀନାଥ, ମୁଁ ଏନା ରଖିବି-”

* ବୀର ଯୁବକ *

ନୁହେ । ଏନ ରଞ୍ଜିତ ଅନେକ ଦିନ ମରହନ୍ତ, ତାଙ୍କର ପୁତ୍ରାକାଶ
 ହେଉଛନ୍ତି ସେହି ବନ ରଞ୍ଜିତ । ଧୂଳିରେ ଘରା ମୋର ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ
 ପ୍ରତି ଆଶ୍ରୟ ଥିଲେ । ସେହି ମୋ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ନିରେ ଅପବାଦ ଉଠାଇଲେ,
 ତାଙ୍କର ଅପବାଦ ହିଁ ଗୋଟିଏ ଧନଜନଙ୍କୁ ପରବାରକୁ ଛାଡ଼ିବାର କର
 ପକାଇଲ । ଅଜ ସେହି ପରବାରର ଶୁଣାନଯାନ୍ତ୍ରୀ ପର ମୁଁ ତୁମ ଆଗରେ
 ଠିଆ । ତାଙ୍କର ପାପପଳରେ ଅଜ ମୋର ଏ ଅବସ୍ଥା, ଅଜ ମୁଁ ଦାଣ୍ଡର
 ଭବାନୀ, ଜଳରେ ଅବହେଳିତ ଜୀବ ! ସେ ନିଜର ସ୍ଵାର୍ଥସ୍ଥିତି ପାଇଁ
 ଲୁଣି ଜାଣି ଏନ ରଞ୍ଜିତଙ୍କ ନାମରେ କଳଙ୍କ ବୋଲିଲେ ; କିନ୍ତୁ
 ସେପରି ଧନୁ ପତ୍ରପାଖୀ କମଳାଙ୍କ ପ୍ରତି ମୋର ଲେଖନୀ ସିନ୍ଦୂର ନ ଥାଏ ।
 ସବୁ ଶୁଣୁଥାଏ, ମାତ୍ର ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଧରି ସତ୍ୟାନୁସନ୍ଧାନରେ ଲାଗି ଥାଏ । ଏହିପରି
 କେତେଦିନ କେତେ ମାସ କଟିଗଲା । ମୁଁ ଜାଣି ନ ଥିଲି ତାର ପରଦେ
 ଏପରି ଭୟଙ୍କର ହେବ ବୋଲି । ଦିନେ ଏହି କଥା ନେଇ ଏନ
 ଗନେଙ୍କ ଭିତରେ ବାଦ ବଦାଦ ପଡ଼ିଲା । କେତେକେଲେ ମୁଁ ଶେଷ
 ଶୟାନତ । ଜୀବନର ଆଶା ନ ଥିଲା । ଏ ମୁମୂର୍ଷୁ ମୋହନର ରୋଗଶୟନୀ
 ପାଖରେ ସେ ଦୁହିଙ୍କର ବିବାଦ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତୁମ୍ଭଙ୍କ ବହୁପୁତ୍ର ଅମ୍ଭେ
 ହେଲୁ । ଲକ୍ଷ୍ମୀନ, ସେ ସତନା ଅଜ ମୋର ବାକ୍ୟ ଜୀବନରେ
 ହୁଏଁ କିମ୍ବା ଜନ୍ମାନ୍ତର । ଗରଳଙ୍କ ବକ୍ତୃମୁଖରେ ଏନ ମୋର ଶେଷ ଉପରେ
 ହୁଲ ପଡ଼ିଲେ । ଆଉ ତାଙ୍କୁ ଉଠିବାକୁ ହେଲା ନାହିଁ । ମୋର ଦେଶ
 ଶୟନୀ ତାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ଶୟନୀ ହେଲା । ଏହିଠାରୁ ବିପଦ — ବ୍ୟୁତ୍ର ସୋଡ଼
 ଆସିଲା । ବାହାରେ କେହି ଜାଣିଲେ ନାହିଁ, କେହି ଶୁଣିଲେ ନାହିଁ,
 ମୋର ଶବ ବୋଲି ଏନଙ୍କୁ ନେଇ ଶୁଣାଳରେ ଦାହ କରି ଦିଆଗଲା ।
 ଏହିପରି ମୁଁ ହେଲି 'ଏନ ରଞ୍ଜିତ' । ଏନ ଓ ମୋରୁତରେ ଅଭିତ
 ଓ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବହୁତ ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ଥିଲା । ମୁଁ ବା ବେଗମୁକ୍ତି ପରେ ସରେ

ବୀର ଯୁବକ

ହେଉଥିଲେ ରହସ୍ୟ ବାହାରକୁ ଫିଟି ପଡ଼ିଥାନ୍ତା, ଅଳ୍ପଦିନ ମଧ୍ୟରେ ମୋତେ ଘର ସଂସାର ଛାଡ଼ିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ମୋର ମୃତ୍ୟୁ ଉପଲକ୍ଷରେ ଛାଡ଼ିକୁଟୁମ୍ଭ ଅତି ଦଶା ଶଃରରେ, ମୁଁ ଘନ ରଣସିଂହ ବେଶରେ ସେହି ସମୟରେ ରୋଗୀ ହୋଇ ଅନ୍ଧାରଘରେ ପଡ଼ି ରହିଲି । କିନ୍ତୁ ଏପରିକ୍ଷଣରେ କେତେ ଦିନ ରହିହେବ ? ଗଗନଙ୍କ ବିଷବାଣୀ ମୋ ହୃଦୟ ଦଗ୍ଧ କରୁଥିଲା । ଘନଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧ ବିବେଚନାକେଳେ ସେ ମୋ ପ୍ରତି କମଳାଙ୍କ ବିଷୟରେ ସେ ଅପବାଦ-ବାଣ ବର୍ଷିଲେ ରକ୍ତମାଂସ ଦେହ ଧରି ତାହା ସହିବା କଥା ନୁହେଁ । କେବଳ ଅତିକ୍ରମ ଶୂନ୍ୟସ୍ୱରରେ ମୋ ଜୀବନକୁ ସଂକଟାପନ୍ନ କରି ତାକୁ ପାଣିମୁହଁରୁ ରକ୍ଷା କରିବାପାଇଁ ଏପରି ଛଦ୍ମବେଶ, ଛଦ୍ମନାମ ଗ୍ରହଣ କଲି । ତୁମକୁ ସେ ସେଇ ପରିଚୟ ଦେଇଯାଇଛନ୍ତି, ତାହା ମୋର ମନଗଢ଼ା । ଘନଙ୍କ ଶବଦାହ ପୂର୍ବରୁ ତାଙ୍କ ବିପଦରୁ ରକ୍ଷା କରିବାପାଇଁ ସେ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଥିଲା । ସେହି ଦିନଠାରୁ ସେ ଏକପ୍ରକାର ପାଗଳ ହୋଇଗଲେ । ମନରେ କେବଳ ତାଙ୍କର ସେହି କଥା ଦିନରାତି ନାଚିଲା—ସେହି ପାଗଳ ଅବସ୍ଥାରେ ତୁମକୁ ସେ ସେହି କଥା କହୁଯାଇଛନ୍ତି ।

ମୁଁ ଆଉ କମଳାଙ୍କ ମୁହଁ ଚାହିଁଲି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ରମା ! ସେ ଯେ ମୋର ପ୍ରାଣର ଧନ । ତାକୁ ଛାଡ଼ି ଯାଆନ୍ତି କୁଆଡ଼େ ? ତାର ସାମାନ୍ୟ ଦୂର ହୋଇଥିଲା । ଦିନେ ତାକୁ ମାଆକୋଳରୁ ଛଡ଼ାଇ ନେଇ ସେହି କଦର୍ଯ୍ୟ କୁଡ଼ିଆ ଘରେ ଆଶ୍ରୟ ନେଇ । ଗଗନ ଜାଣିଥିଲା, ସେହିଦିନ ସେ ମୋହନର ଝିଅ ନ ହେ, ଛଦ୍ମବେଶୀ ଘନର ଝିଅ । ସେହିଦିନୁ ମୁଁ ମାତ୍ରସଲ ଘର ଛାଡ଼ି ଏହି ସହରରେ ପ୍ରବାସୀ ହେଲି ।

* ଦୀର ଯୁବକ *

ଏକ ମଉଦାଅଗରୁ ଶଗନ ଯେ ବାଗଳ ଝଲିଯାଇଛନ୍ତି, ତାହା, କେଳାଙ୍କ ପୁତ୍ର ଚରଣର ନିଦର୍ଶନ । ସେ ଲେଖିଛନ୍ତି—ବାଜି କାଜି ଲୁହରେ ଲେଖିଛନ୍ତି—ନୁଦସ୍ତ ଚର ରକ୍ତରେ ଲେଖିଛନ୍ତି । ସଂସାରରେ ମିଥ୍ୟା ଅପବାଦ ଅସତ୍ୟର ଅସୁ ଅତି ଅଳ୍ପ, ଲଜମନ । କିନ୍ତୁ ଅତି ବେଳ ନାହିଁ, ବେଳ ନାହିଁ । ଜୀବନ-ସାଥ ଲଭି ଅସୁଛି । ସେ କଥା ଅତି ମନେ ପକାଇବାକୁ ଅନୁରୋଧ କର ନାହିଁ, ଲଜମନ ! ଦେଖାଇ ଦେଖି ପଡ଼େ ତାକୁ । ଅଖି ବୁଜିବା ଅଗରୁ ମୋରମାକୁ ଧରେ ହେବେ ଦେଖି ଯାଏ । ଅତି ମୋର କମଳା ! କମଳା !—କହୁ ବୁଝି ଅବଶେଷରେ ଲଜମନ ଉପରକୁ ଅଉତି ପଡ଼ିଲେ ।

+   +   +   +

ଦାମ୍ଭିକ୍ୟ ଜୀବନର ପାର୍ବ ବହେଇ ପରେ ମୋହନ କମଳାଙ୍କର ମଧୁର ମିଳନ କେବଳ ଲୁହରେ ଲୁହରେ ହେଲା । ଦୁହେଁ ଦୁହେଁଙ୍କ ଦେଖି ଜୀବନରେ କାନ୍ଦିଲେ—ଏନ ଏନ ପାର୍ବ ନିରାସରେ ହୋଟେଲର ସେହି ଷୁଦ୍ଧ କୋଠାଟି ଉତ୍ତୁସ ହୋଇଉଠିଲା ।

ସେତେବେଳେ ଲଜମନ ରମାକୁ ଧରି ଆସି ସାରେ ପଶୁଥିଲେ, “ରମା, ତୁମେ ଏଠାକୁ ଆସିଲ କିପରି ? ବାପା ଯେ ତୁମକୁ ଏତେ ସ୍ନେହ କରୁଥିଲେ ସେ କଥା କଣ ଭୁଲଗଲା ?”

“ଭୁଲୁଥିଲେ କି ଅଜାପାଏ କାରୁଥାନ୍ତି ?”—କହୁ ଅଖି ଛଳ ଛଳ କରି ରମା ମୁଣ୍ଡ ଘୋଡ଼ିଦେଲା । ତା ପରେ କହୁଲା, “ମୁଁ ଆସିନାହିଁ, ମାଆ ମୋତେ ସେନ ଆସିଲେ । ତୁମକୁ ସେ ସତରେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତରେ ଶୁଣୁ

* ବୀର ଯୁଦ୍ଧ *

ଅସିଲ ପରେ ହଠାତ୍ ବାଟରେ ଏକ ଦୁଇ ଜଣ ମୋତେ ଗାଡ଼ିରେ ବସାଇ
ଏହି ବୋଓଗରେ ଅଣି ଛାଡ଼ିଦେଇଗଲେ । ସେତେବେଳେ ମୋର
ଚେତା ବୁଝି ପାରିନଥିଲା । ଅର୍ଦ୍ଧ ମେଲ ଚାଲି ଚାଲି ଚାଲି ମୋର
କୋଳରେ ମୁଣ୍ଡଟି ରଖି ଧୀରେ ଅର୍ଦ୍ଧ ସୁଇଚ୍, ଟୋପା ଟୋପା ଲୁହ ତାଙ୍କ
ଅଖିରୁ ଝରି ମୋର ବାକ ଓଦା କରି ଦେଇଛି । ସେହି ଦିନୁ ମୁଁ ଅଜ
ପ୍ରକାଶରେ ବାହାରକୁ ଯାଇ ନାହିଁ ।”

“ଅଜ୍ଞା ରମା ! ସେ ଟଙ୍କା କଥା କଣ ?”

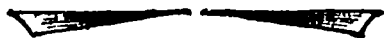
“ଅଜ୍ଞା କଥା କଣ ? ଟଙ୍କା ତ ବାପାଙ୍କର । ବେଶୁଡ଼ି, ସେହି
କୁଡ଼ିଆ ସର କଥା ରୁମେ ଭୁଲିନାହିଁ, ଲକ୍ଷମନ ! ବାପୁବନ୍ଦୁ ସେ କଥା
ଭୁଲିବାର ନୁହେଁ । ବାପା ମୋର ଧନୀ ଥିଲେ । ମାଆଙ୍କଠାରୁ ଶୁଣିଛି, ତାଙ୍କ
ଭାଇଙ୍କ ଜୀବନ ରଖିବାପାଇଁ ସେ ଏପରି ପାଗଳ ହୋଇଯାଇଛନ୍ତି ।
ମାଆଙ୍କ ପାଖରୁ ମୋତେ ସେ ଦୁଇ ଥର ବୁଝାଇ ନେଇଥିଲେ । ପ୍ରଥମରେ
କଥା ମୋର ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ମନେ ଅଛି । ସେତେବେଳେ ମୋତେ ଶୁଭବର୍ଷ
ବସୁଧ ହୋଇଥିଲା । ଆମେ ସମସ୍ତେ ଗାଁରେ ଥିଲୁ । ସେ ଥର ମୋତେ
ଗଗନ ତଳା ଦିନେ ବାଟରେ ଦେଖି ମାଆଙ୍କ ପାଖରେ ନେଇ ଛାଡ଼ି
ଦେଇଥିଲେ । ତାପରେ ଦ୍ଵିତୀୟ ଥର, ସେତେବେଳେ ରୁମ ସହର ପ୍ରଥମେ
ଦେଖା ହେଲା । ସେତେବେଳକୁ ମାଆ ମୋର ବାପାଙ୍କୁ ଗାଇବାପାଇଁ
ଗାଁର ସର ଦ୍ଵାର ଛାଡ଼ି ଏହି ରେଳା ନରେ ଆସି ଆନ୍ତ । ତାଙ୍କର ଲେଟ
ମୋତେ ବାଟରୁ ଧରି ଆଣିଲେ । ରୁମେ ଆଉ ଦୋଷ ଦେବ ନାହିଁ ଲକ୍ଷମନ,
ମୁଁ ମରୁ କଥା ରୁମକୁ ଲାଗୁଥିଲି । ମୁଁ ଜାଣି ଥିଲି ସେ ମୋର ବାପା, ମାଈ
ତାଙ୍କ ଧନକରେ ମୁଁ ବାହାରକୁ ହେଲେ କିଛି କିଛି ନ ଥିଲା । ମୋ ମାଆଙ୍କ

୫ ଗୀତ ଯୁବକ ୫

ରସ୍ତାରେ ସେ ଦିନରେ ମୋତେ ବାହାରକୁ ଛାଡ଼ି ଦେଇ ନ ଥିଲେ; ମୋତେ ଖାଲି କରୁଥିବାପାଇଁ ସବୁବେଳେ ସେ-ମୋପାଖରେ ଟଙ୍କା ପଇସା ଜମା ରଖିଥାନ୍ତି ଏବଂ ରଜା କଥା ବୁଲିଯିବାପାଇଁ ଦିନଗତ ମଦ ପିଉଥାନ୍ତି । ତେବେତେ ହେଲେ କଣ ବୁଲିଯାଉଲେ, ଲଜମନ !”

ଏହି ସମୟରେ ମୋହନ ଆଉ କମଳା ସେଠାରେ ପ୍ରବେଶ କରି ଆଉଁସି ମାଦ ଦୁଇଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ହେଲେ । ଭାଷଣରେ ମୋହନ ଲଜମନଙ୍କୁ କମଳା ରମାକୁ ବାହୁବଳନରେ ଯାଇ ପକାଇ ଦାନ ଦାନ କୁମ୍ଭନ ଦେବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ମୁଦ୍ରାକର—ଜାଲକୃଷ୍ଣ କର ବି. ଏ, ସାରସ୍ୱତ ପ୍ରେସ, କଟକ

ଆନନ୍ଦଲହରୀ ଉପନ୍ୟାସମାଳା

—ପ୍ରଥମ ଗର୍ଭ—

Printed by B. K. Kar B. A.,
The Saraswata Press
Cuttack.
1930
